Cea mai frumoasă fată pe care am văzut-o în ultimul timp era blondă și avea părul strîns cu acurateță la ceafă. Purta ceva care s-ar putea numi „rochiță-cămășuță" siclam, colanți turcoiș cu sclipici, balerini siclam și o poșetă albastru-electric. Toate îi veneau de minune fiindcă fata era înaltă și foarte subțire, avea mersul grațios al unei balerine, dar, ceea ce îi stătea mai presus de toate bine era zîmbetul discret cu care îi compătimea din mers pe cei ce așteptau în stația de autobuz, cetățeni pașnici ale căror forme dolofane și mișcări greoaie trădau hotărîrea nestrămutată de a nu merge, în ruptul capului, pe jos, măcar cale de o stație.

Într-altă zi, am văzut și un băiat care putea servi drept manechin. Avea freza îngrijită (poate prea îngrijită, judecînd după streașina ondulată cu fierul care îi venea perpendicular pe frunte), purta pantaloni largi, bine călcați, cămașă impecabilă, geacă nou-nouță plină de găici, buzunare, fermoare, faițe, șireturi, adidași autentici, „trei dungi", noi și aceștia. Clar, era exponentul stilului „clean" altfel spus „dandy". Stătea pe unul din scaunele rezervate din autobuz. Era mai mult culcat decît în capul oaselor și asta nu pentru că l-ar fi durut ceva ci fiindcă așa e mai șic, mai nonșalant. Ceea ce nu se asorta însă deloc cu eleganța lui ireproșabilă era femeia gravidă care stătea în picioare chiar lîngă scaunul lui.

Iată ce spune acum reputatul teoretician, Fernand Braudel în „Structurile cotidianului": „Moda nu reglementează numai îmbrăcămintea. Le dictionnaire sentencieux definește cuvîntul: «Felurite chipuri de a se îmbrăca, de a scrie și de a se purta pe care francezii le sucesc și răsucesc într-o mie de maniere deosebite pentru a căpăta mai multă drăgălășenie, mai multe farmece și adesea pentru a deveni mai ridicoli.» Această modă care contaminează totul este un fel de a se orienta al fiecărei civilizații. Ea este felul de gîndire ca și costumul, vorba de duh, ca și gestul de cochetărie, felul de a primi la masă și grija de a sigila o scrisoare. (...) Modă mai înseamnă îngrijirea corpului, a feței, a părului." Și ce mai înseamnă moda? Cît, cînd și cum trebuie să ne adjudecăm din noutățile ei? Cît de noi sînt... noutățile modei?

GABRIELA HUREZEAN

MODA 1990

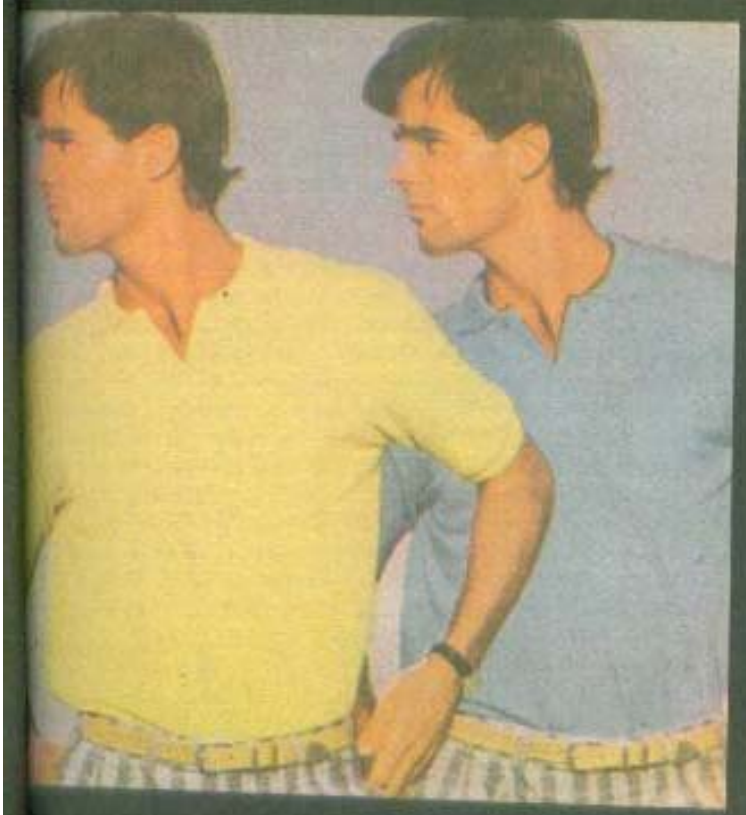

Cîteva sugestii

Moda rămîne un fenomen social-cultural-educativ nu numai prin pătrunderea esteticului (elementelor artei) în cotidian sau prin aspectul comercial competitiv care stimulează pe unii (mai ales în cazul seriilor industriale) dar şi prin modalitatea diferenţiată de receptare a noului şi de formare a bunului gust. Felul în care se preiau elementele de avangardă ale modei depinde de educaţia şi cultura fiecăruia. De subliniat că tocmai partea „curajoasă" a modei este cea extrem de trecătoare, clasicul fiind acela pe care se „brodează" noi şi noi variante. Pentru anul 90 există trei tendinţe principale:

— „retro" (corespunzînd anilor 30—40)
— mini — maxi (aşa cum am purtat în anii 70)
— stilul naţional (inspirat din costumele populare)

După cum se vede, şi în modă revenim mereu la iubirile dintîi. Iată acum şi cîteva detalii ale vestimentaţiei moderne: gulere foarte mari, unele brodate sau confecţionate din dantelă, lungimea tinde spre maxi (dar nu exclude fustele scurte care se vor purta sub pardesie lungi), se vor purta nasturi mulţi, unii cu valoare pur ornamentală, butoniere la două rînduri, croiala se va îmbogăţi cu fronseuri, plieri, legări, funde, înfăşurări, torsiuni, partea de jos a mantourilor sau pardesiurilor va fi amplă, talia coborîtă a rochiilor va da senzaţia că purtăm două piese. Culoarea foarte la modă în acest moment este violetul, adesea în combinaţie cu roşu, ceea ce nu înseamnă că trebuie să ne îmbrăcăm toţi în violet şi roşu. În vogă sînt şi tonurile vegetale şi neutre dintre care arăt doar cîteva combinaţii de mare rafinament: olive — bej nisip — maron, bej — ruginiu, olive — galben pai — maron etc. Cu toate că mijloacele de informare în masă, expoziţiile şi parăzile de modă ne ţin la curent mereu cu ultimele noutăţi se simte încă necesitatea de a învăţa să fii la modă. Căci se mai întîlnesc la tot pasul pantaloni strînşi pe picioare nu prea drepte, umeri burduşiţi cu perniţe la persoane scunde şi plinuţe, pălării de fetru purtate la jachete sport sau, şi mai rău, la geaca de fîş, rochii savant croite purtate dimineaţa la cumpărături în timp ce seara, la concert, se mai văd blugi prespălaţi (sau nu prea spălaţi), tricouri imprimate cu texte, portrete şi peisaje, eventual cu sclipici, purtate cu cercei lungi şi laţi, mărgele pretenţioase, sandale cu toc înalt şi ciorapi dantelaţi, dînd în ansamblu o deplorabilă imagine a kitch-ului. E adevărat, lumea modei e spectaculoasă, dar poate fi transformată fără prea mare efort într-o comedie. Prin felul său de a se îmbrăca, fiecare tînăr trebuie să dirijeze spre sine privirile celor din jur dar într-un sens convenabil. Dacă ştii să mulezi moda pe propria ta personalitate (şi nu invers!) înseamnă că nu vei fi niciodată demodat.

LIVIA MUNTEANU
artist plastic

A ști să te îmbraci cu lumină

Dacă încercăm să gîndim o clipă sculptural, înțelegem mai bine că vestimentația îmbracă și decorează un volum în „complicitate" inseparabilă cu lumina și culoarea. Rolul creatorului este tocmai acesta: să pună culoarea unde trebuie, să așeze țesătura astfel încît să capteze lumina în modul cel mai avantajos. Extinzînd termenul, prin creator înțeleg un om care, avînd la îndemînă textile fabricate în serie, reușește să iasă din uniformitate combinînd în mod ingenios două sau mai multe bucăți de pînză și aducînd această compoziție încă mai aproape de personalitatea lui cu ajutorul unei pălării de culoare, al unui accesoriu, al unei dantele vechi decupate din trusoul bunicii. Desigur, nu este un creator amatorul care își cumpără o „sită" și multiplică pe sute de tricouri același „Niagara Falls" cu peisajul aferent, în culori care te ustură la ochi, vînzîndu-și „producția" la prețuri astronomice. Aici nu mai e vorba de modă, ci de kitsch și de incultură. Sau, iată un alt fenomen care compromite ideea de bun gust, fundamentală cînd vorbim de modă: un artist a conceput dintr-o lingurță de argint îndoită și frumos prelucrată, o reușită brățară. Imediat, toate bătrînicile care aveau în casă tacîmuri de argint au prins a le îndoi, obținînd tot felul de orori pe post de bijuterii. Care se cumpără! Și pentru că veni vorba de accesorii, voi insista puțin asupra cîtorva greșeli care se fac. La Fondul Plastic se găsesc multe lucruri frumoase, rafinate. Dar nu-ți pui un cordon lat, din piele groasă, împodobit cu o jumătate de kilogram de metal (drept cataramă) la o rochie ușoară din mătase sau pînză topită. Nu-ți pui cercei mari, lungi de 10 cm, cînd ai un gît scurt și gros, numai fiindcă asemenea cercei sînt la modă; nu adumi pe tine toată cutia de bijuterii (fiecare frumoasă în felul ei) doar fiindcă ți neapărat să se vadă că le ai. Vei semăna cu un brăduț de Anul Nou! Nu-ți pui ciorapii cu flori la fustă mini cînd nu ai picioare lungi

și impecabil modelate. Mai bine rămîi la moda „maxi" (n-a ieșit nici ea din actualitate) sau la veșminte cu talii largi, misterioase și distinse care vor ascunde ușoare defecte și îți vor da o notă de originalitate. Poți

purta şi un pantalon care nu-ţi va ştirbi feminitatea atîta timp cît îi asortezi o bluză frumoasă, un cordon de efect, pantofi potriviţi etc... Armonia este o noţiune care trebuie să te integreze total, începînd cu nuanţa părului şi pieptănătura şi terminînd cu oja care îţi acoperă unghiile de la picioare. Iar atunci cînd spun totul, înţeleg şi armonia interioară care înseamnă muzică, literatură, estetica mişcării, pictură, filosofie...

ILEANA MUREŞANU
artist plastic

Folclorul, inegalabil izvor de inspiraţie

Nu mulţi sînt aceia care ştiu că japonezii (experţi în marketing!) au trimis la noi în ţară o echipă de creatori de modă ca să se inspire din vestimentaţia dacică. Au avut un succes uriaş pe piaţa mondială cu căciulile dacice, ca şi cu celelalte piese, de altfel. Nu zic că e rău să ne inspirăm şi noi din kimonourile lor, din arta cu care îşi imprimă ţesăturile, dar cred că e bine să aruncăm mai întîi o privire asupra a ceea ce ne este aici, aproape, la îndemînă. Matisse, împrietenindu-se cu Brâncuşi, a făcut cunoştinţă cu splendida ie românească pe care a şi pictat-o într-un tablou binecunoscut. De aici, marile case de modă au dus mai departe ideea, lansînd o fulminantă vogă a iilor pe care le-am recunoscut nu o dată în fotografiile reprezentînd vedete de cinema sau personalităţi feminine cu un cuvînt greu de spus în materie de modă. La fel, răsfoind o faimoasă revistă de peste hotare, nu mică mi-a fost uimirea să descopăr o rochie de seară realmente minunată, reproducînd în detalii abia stilizate costumul popular de Sibiu al cărui rafinament în alb şi negru atinge într-adevăr suprema eleganţă.

Dar aş putea să înşir un adevărat tezaur de sugestii vestimentare: ia fabuloasă de Maramureş, spăcelul de Bihor, pieptăraşele de Bistriţa, bundiţele moldoveneşti, maramele olteneşti. Toate acestea ne întorc cu gîndul la ac şi la aţă, la preţul uriaş pe are îl are un obiect pe care ţi l-ai făcut singur. Aud un glas care zice că nu e timp destul. Cum să nu fie?

Numai că preferăm să-l petrecem citind un roman poliţist, privind un film prost la video, stînd la interminabile taclale cu prietenii sau pur şi simplu, plictisindu-ne. Ce frumoase erau vechile „cläci" unde mîinile lucrau, în timp ce nu încetează nici conversaţia, ba, mai mult, era rost şi de muzică, şi de o ulcică de vin, şi de

nişte scoverzi... Vorbea colegul meu de posibilitatea de a nu avea vopsele pentru înfrumuseţarea ţesăturilor. Dar se găsesc reţete de culori vegetale în toate almanahurile şi cărţile de sfaturi practice, totul e să întindem mîna să culegem cîteva frunze de nuc, să păstrăm cîteva coji de ceapă, să nu aruncăm apa în care am fiert spanacul sau sfecla roşie.

Ing. RUXANDRA NEAGA

Nimic nou sub soare

Deşi am depăşit abia 20 de ani, nu fac parte dintre adepţii modei punk, a celorlalte mode aşa-zis „exotice", în general nu sînt partizanul adoptării fără discernămînt a noutăţilor pe care le dictează cutare creator pus pe şotii şi care, sînt convins, rîde bine în interiorul lui la vederea naivităţii cu care lumea îi urmează capriciile. Sînt adeptul naturaleţii, al detaliului care să sublimeze personalitatea fiecăruia. Nu-mi plac bărbaţii efeminaţi (în acest moment există un asemenea curent) cum nu-mi plac nici femeile masculinizate şi, ceea ce nu-mi place mai presus de toate, este cînd o adolescentă îşi vopseşte faţa strident, de parcă s-ar pregăti mereu pentru carnaval. Machiajul intens urîţeşte, îmbătrîneşte şi vulgarizează mai ales ziua, cînd lumina soarelui dă contraste dintre cele mai ridicole pe un chip astfel „preparat". Pentru tinerii de vîrsta mea propun ţinuta sport iar pentru seară rochiile vaporoase şi costumele care nu se demodează niciodată. Privind într-o expoziţie, cîteva desene de-ale mele, o fată mi-a spus că lînă îi place dar imprimeul propus de mine (flori peste carouri) este imposibil de găsit. Curios că tocmai o fată pune asemenea problemă. Materiale în carouri se găsesc în comerţ destule. Avînd o asemenea „bază", nu-ţi rămîne decît să imprimi cu vopsele potrivite (noi am învăţat această tehnică la Universitatea cultural-ştiinţifică), acolo unde vrei, buchete de flori. Dacă nu te pricepi la imprimerie şi n-ai nici vopsea textilă, dar ai în schimb talent şi răbdare, poţi obţine un adevărat obiect de artă brodînd aceste flori. Dacă n-ai nici ştiu ce talent, tot îţi mai rămîne o posibilitate, să decupezi din materiale colorate motivul floral preferat şi să-l aplici la intersecţia liniilor de pe materialul în carouri. Simplu, nu? Iată acum cîteva combinaţii de culori pentru cei care doresc să-şi compună armonii vestimentare: alb-turcoaz, alb-roşu-cafeniu, verde oliv-cărămiziu, mov-galben-alb. În ceea ce priveşte sursa de inspiraţie a croielilor celor mai moderne, aş sugera să răsfoim împreună o istorie a artelor. Vom descoperi cu stupefacţie că se purtau colanţi încă pe vremea lui Brueghel cel Bătrîn, umeri late şi mîneci bufante în Renaştere, vom găsi în tablourile lui Botticelli splendide modele de rochii din pînzeturi vaporoase, ca să nu mai vorbim de bijuteriile faraonilor sau ale frumuseţilor elene. După cum se vede, nimic nou sub soare.

VICTOR BUDEANU

Fapt divers pe mapamond

RÎNDUNICA ŞI PRIMAVARA

După un film de succes „Winds of War", realizat în urmă cu cinci ani, în care îl avea ca partener pe cunoscutul actor Robert Mitchum, actriţa Victoria Trennant a reapărut, pe ecrane, în filmul „Flowers in the Attic". Este un film de „serie neagră" care a dezamăgit cronicarii ce nu au scăpat ocazia să precizeze că rolul pe care îl interpretează Trennant, cel al unei văduve ademenite de umbre şi coşmaruri nu-i va permite acesteia să aibă nici un cuvînt la decernarea Oscarurilor anuale. Pare, spun tot aceştia, că primul său rol va rămîne o rîndunică solitară şi după cum spune proverbul „cu o rîndunică nu se face primăvară". Cine ştie?

RADIO-GOLF

Nu acestea nu sînt noi tipuri de mingi pentru golf, sportul preferat al britanicilor. Ce-i drept, însă piaţa de desfacere o constituie iubitorii golfului la care s-au gîndit şi producătorii industriali. Ei au pus la punct o gamă de jucării şi cadouri inspirate de acest obiect banal. Şi astfel au lansat pe piaţă: lumînări în formă de mingi de golf, ceas deşteptător, aparat de radio cu tranzistori etc., în aceleaşi forme sferice.

ECONOMIE ŞI SUNETE

Ştiţi cine este „Tomy"? Un robot, o jucărie? Şi una şi alta ar răspunde creatorii acestei familii originale de roboţi de casă. Ea are deocamdată numai doi membri: „Tomy cel galben", care este, în realitate, o năstruşnică puşculiţă, care înghite cu lăcomie monedele puse în „palma" jucăriei, şi „Tomy cel albastru" un robot-radioreceptor care se mişcă în timpul funcţionării, după sunetele pe care le emite.

O FEMEIE EXPLORATOR

„Lumina era stearsă dar cînd ochii mi s-au acomodat, lumea pe care am văzut-o a devenit incredibil de frumoasă. M-au uimit coloniile de corali care să înălţau ca nişte spirale. Cînd i-am atins lumina a început să pulseze în cercuri concentrice de la bază spre vîrf." Această frumoasă descriere face parte din cartea „Exploring the Deep Frontier" ce poartă semnătura Sylviei Earle. Cine este autoarea? Doctor în ştiinţe, oceanolog, botanist şi biolog marin ea a condus şi a participat la peste 40 de expediţii marine în perimetrul Oceanului Pacific şi al Mării Roşii. A lucrat în adîncuri peste 5000 de ore, aproape 200 de zile, marea fiind elementul ei. În acelaşi timp a susţinut conferinţe în peste 30

de țări și a publicat peste 50 de articole științifice. Oamenii de știință, criticii care au recenzat cartea sa au subliniat existența, alături de datele exacte despre viața necunoscută a oceanului planetar –, a unei vocații scriitoricești, în care autoarea îmbină cu talent descrierea fascinantă a adîncurilor cu o poezie aproape picturală.

MODA ȘI MODELELE

Rifat Ozbek, 35 de ani, este cîștigătorul premiului „British Designer of the Year" figurînd azi alături de alți creatori celebri de modă: Katharine Hammett, Jasper Conran, John Galliano etc. Acest premiu s-a decernat în cadrul concursului anual ce se desfășoară în cadrul „Săptămînii modei londoneze". Modelele sale, create din mătăsuri negre, materiale lucioase, s-au impus prin linia lor, prin bogăția broderiilor ce le ornamentează, sînt inspirate din basmele copilăriei, din portul popular turcesc. Ozbek este de origine turcă. Creațiile sale, spun specialiștii, au fost pur și simplu „vînate" din magazine și cumpărate de cunoscute vedete ca Madonna, Paula Yates, Daryl Hannah și alții, dar și de clienți obișnuiți. Astfel londonezele renunță treptat la blugi și se îmbracă cu modelele Ozbek, care consideră că „femeile vor să poarte rochii nu costume", sau mai bine spus femeile vor să fie îmbrăcate în costumate. Despre acest creator s-a mai scris că ar fi un „vrăjitor din Oz (bek)". Dincolo de acest joc de cuvinte creațiile sale se bucură de un mare succes.

SALVATORII DE BALENE

Un eveniment care a stat în atenția opiniei publice americane l-a constituit salvarea a trei balene care au fost imobilizate în ghețurile Alaskăi. O armată de oameni de știință, biologi, vînători de balene, care s-au transformat peste noapte în voluntari, au invadat Point Barrov, cel mai nordic punct al SUA, unde au organizat salvarea celor trei balene. Efortul financiar a urcat la un milion de dolari. Cele trei personaje au fost numite: Putu, Siku și Kanik, inspirate din onomastica eschimoșilor. Frenezia salvatoare care a cuprins masele l-a făcut pe biologul Ron Morgan, coordonatorul acestei acțiuni din partea lui „National marine Fisheries" să exclame: „Ceea ce se întîmplă este fără precedent". Soluția propusă a fost de a se sparge gheața pe o suprafață de cinci mile și de a se crea un culoar de apă spre ocean, celor trei balene. Efortul de salvare al oamenilor a fost sprijinit de o mulțime de elicoptere, diferite veliere, ambarcațiuni sportive, și peste o sută de voluntari. Numai o inimă de piatră ar fi putut rămîne de... gheață, în fața dificilei situații. Pînă la urmă acțiunea s-a încheiat cu succes. Unii au fost însă de părere că banii folosiți cu această ocazie ar fi trebuit investiți cu folos în acțiunea de stopare a exportului ilegal de produse din untură de balenă. Oricum, iubitorii animalelor văd în această acțiune un bun cîștigat în lupta pentru salvarea și protejarea naturii, a mediului ecologic. Dar, se întreabă sceptici, ce rost a avut această acțiune dacă balenele salvate ar putea să nimerească în alte capcane de gheață și să sfîrșească vînate de urși polari sau chiar de oameni?

UN SĂRUT TELEFONIC

Dacă v-ați plictisit de modelul clasic al telefonului nu vă faceți prea mari probleme. Designerii englezi s-au gîndit deja la noi și ingenioase forme de aparate de telefon. Culori variate, atrăgătoare. Printre cele mai apreciate modele s-au numărat un telefon-pian a cărui claviatură sînt chiar numerele de apel și acest aparat „sentimental" ce reproduce buzele, evident rujate, ale unei femei. După cum se poate vedea în această fotografie.

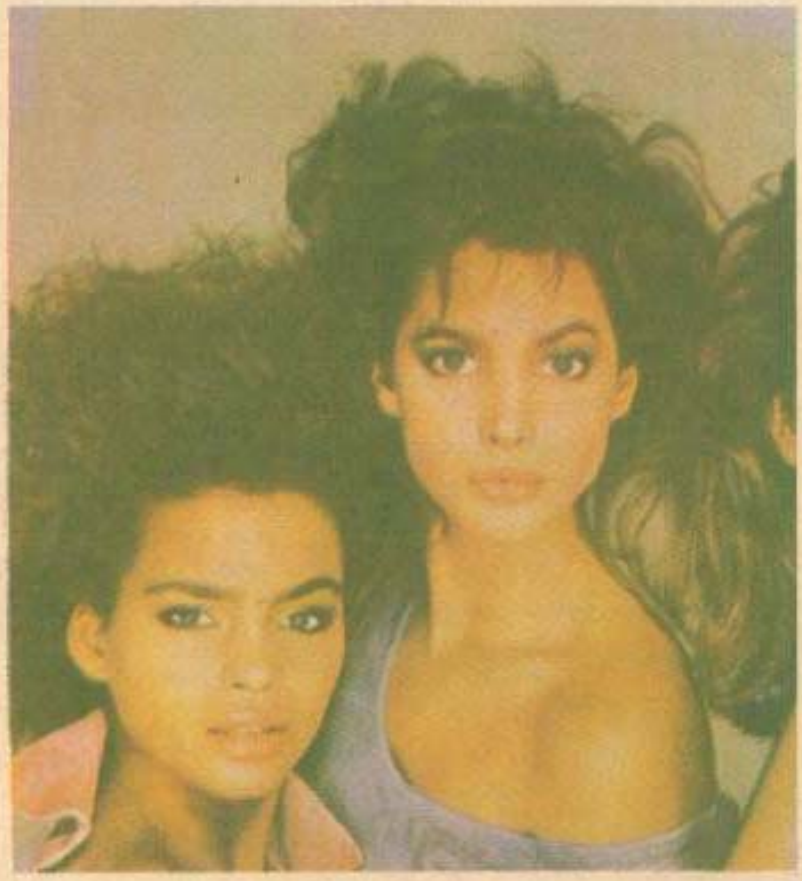

A PRIVI LUMEA ÎN OCHI

„A fotografia înseamnă a privi lumea drept în ochi" este convingerea unuia dintre cei mai mari artiști fotografi ai lumii, Richard Avedon. În ultimii treizeci de ani, lumea modei și a modelelor a fost dominată autoritar de acest strălucit fotograf.

Iată că, de curînd, el avut o idee originală care îi reconfirmă valoare. El a strîns din mai multe colțuri ale lumii mai multe manechine cu ajutorul cărora a încercat și a reușit să creeze o galerie fotografică cu portrete care aspiră la perfecțiune. „Dacă o fotografie este secretul unui secret" spune el, „fotografia caută să creeze un mit adevărat al frumuseții mai degrabă decît un mit al realității". Ceea ce frapează la chipurile tinerelor fotografiate de el este că deși ele vin din mai multe zone ale lumii, par a fi aproape identice la ochi și mai ales la gură. Secretul acestor asemănări șocante îl constituie folosirea unor noi produse din gama de cosmetice lansate de firma „Revlon". Pînă la urmă arta e artă, dar și o formă rentabilă de publicitate.

MARIAN CONSTANTINESCU

UMOR

AXIOMA HAZARDULUI

Întotdeauna norocul îți bate la ușă în cel mai puțin norocos moment...

PRINCIPIUL IDENTITĂȚII

Toate lucrurile care nu sînt egale cu nimic altceva sînt egale între ele!...

O LEGE FĂRĂ NUME

Poți găsi oricînd ceea ce nu cauți...

POSTULATUL INVERSEI PROPORȚIONALITĂȚI

Urgența variază invers proporțional cu importanța!

DOUĂ PRINCIPII DE BAZĂ ALE SALARIAȚILOR

a) Nu fii niciodată primul... b) Nu fii niciodată ultimul!

O REGULĂ INTERMEDIARĂ

Nimic nu poate fi reparat dacă nu este spart sau stricat...

ALTĂ LEGE MATEMATICĂ

O bună soluție poate fi aplicată cu succes aproape oricărei probleme...!

AXIOMA COPIILOR

O jucărie care nu se poate sparge este totuși folosită la spargerea altor jucării.

UN PRINCIPIU FĂRĂ NUME

Cît de lung este un minut depinde de care parte a ușii de la baie te afli!

EXPLICAȚIE

Dacă faci odată un lucru bun, cineva îți va cere — cine știe cînd — să-l faci din nou...!

Ce trebuie să știe copilul dumneavoastră?

Acest joc și test în același timp a fost elaborat de psihologul vest-german Ulrich Diel pentru copiii care se pregătesc pentru primul lor an de școală. El conține probleme mai ușoare și mai grele neevaluate cu note, dar care vă spun dumneavoastră, părinților, în funcție de siguranța cu care le rezolvă copilul, cît de bine se descurcă în diferitele domenii. În același timp, fiecare test este urmat de exerciții care ajută, prin modalitatea lor preferată — jocul, la stimularea capacităților necesare la școală.

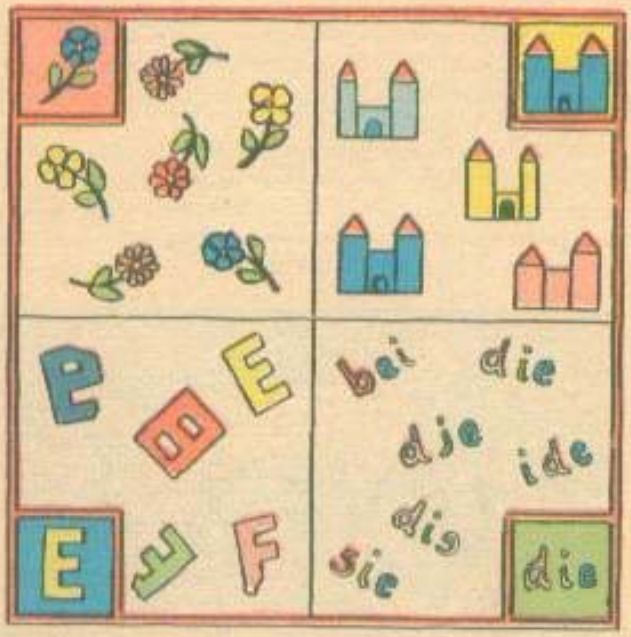

TESTUL 1 — RECUNOAȘTEREA IDENTITĂȚII

Întrebare: În imaginile din colțuri sînt reprezentate o floare, o construcție, o literă și un cuvînt. Desenele din careul mare corespunzător le seamănă foarte mult. Dar de fiecare dată unul singur arată exact la fel — care?

Scopul acestei întrebări: Testul solicită exactitatea în observație. Copilul trebuie să rețină rapid forma pentru a o putea compara cu celelalte. În timpul comparării, el trebuie să-și amintească cu care altă floare, construcție, literă sau cuvînt a comparat-o deja. **Nu este îngăduit să vă declarați mulțumit cu o soluție care prezintă numai o formă asemănătoare.** Din contră, în încheiere se va verifica încă o dată: sînt cele două reprezentări într-adevăr identice?

Exerciții

— Cînd vă plimbați, rupeți o floare și rugați copilul să mai caute una la fel.

— Priviți cu atenție împreună cu copilul o mașină de o anumită marcă — cine descoperă primul o altă mașină de aceeași marcă?

— Dați copilului să sorteze monede — cîte cinci de aceeași valoare (25 bani, 1 leu, 3 lei, 5 lei).

— Amestecați cîte 10 boabe de mazăre, fasole, stafide, orez și piper și rugați copilul să le sorteze cît poate de repede. (Exercițiul este ușor, are totuși valoare prin rapiditatea sortării).

— Înainte de a merge cu copilul la Grădina Zoologică, căutați cît mai multe imagini (chiar cărți de joc) cu animale și luați-le la dumneavoastră. Care animale le recunoaște copilul? Care nu se află la GRĂDINA ZOOLOGICĂ?

TESTUL 2 — CUNOAȘTEREA NUMERELOR

Spuneți-i copilului: Desenează, te rog, un cerc în jurul celei de-a șaptea bile. După patru covrigi, trage o linie dreaptă. Dan, Mihai și Radu primesc un număr egal de lumînări. Cum pot fi împărțite egal (prin numărare)?

Scopul întrebărilor: Copilul nu poate rezolva acest test decît dacă înțelege bine întrebarea. **Trebuie să știe să numere pînă la 10.** La a treia întrebare este necesar un timp de gîndire. Cîte lumînări rămîn, dacă fiecare copil primește cîte una, două etc.?

Exerciții

— Lăsați copilul să vă ajute la treburile casei. Scoateți din dulap „o" farfurie, apoi „a doua", „a treia" etc. (spunînd numerele cu voce tare). Pregătiți „trei" ouă pentru prăjitură, apoi adăugați „cinci" linguri de lapte etc. Între timp, întrebați-l dacă știe cîte lucruri sînt în total.

— La multe jocuri de societate se folosesc numere și expresii cum ar fi: „Primul începe ..." etc. Folosiți și aceste ocazii pentru a-l deprinde pe copil cu numerele.

— Faceți ordine împreună în camera lui și puneți lucrurile de același fel laolaltă: 7 mașinuțe, 4 păpuși, 12 jocuri.

— Căutați cu copilul cifra în locuință și în împrejurimi, începînd cu cifrele ceasului și terminînd cu numerele caselor. Spuneți-i eventual numerele, dar nu depășiți numărul 12. În cazul celor mai mari, pur și simplu le despărțiți — de exemplu 6 și 5 (pentru 65).

TESTUL 3 — REȚINEREA UNEI POVEȘTI

Spuneți-i copilului: Îți citesc o poveste, iar tu trebuie să reții totul foarte bine pentru că mai târziu te verific.

Excursia animalelor

Un câine, o pisică și un arici se hotărăsc să facă o excursie la Grădina Zoologică. Ei roagă o fetiță să le dea ceva de mâncare să aibă la ei și să le arate drumul. Fetița le pune într-o pungă un cârnat lung pentru câine, o bucățică de carne pentru pisică și un măr gras pentru arici. Chiar în drum spre Grădina Zoologică, animalelor li se face grozav de foame. Scot mâncarea din pungă și se înfruptă pe săturate. Așa încât când ajung la Grădina Zoologică, porțile sînt deja închise. Astfel luă sfîrșit excursia, fără ca ele să fi văzut animalele, dar visînd-o cu toate acestea mult timp după aceea.

Care imagine prezintă ceea ce se spune în poveste și care sînt false (false sînt trei)?

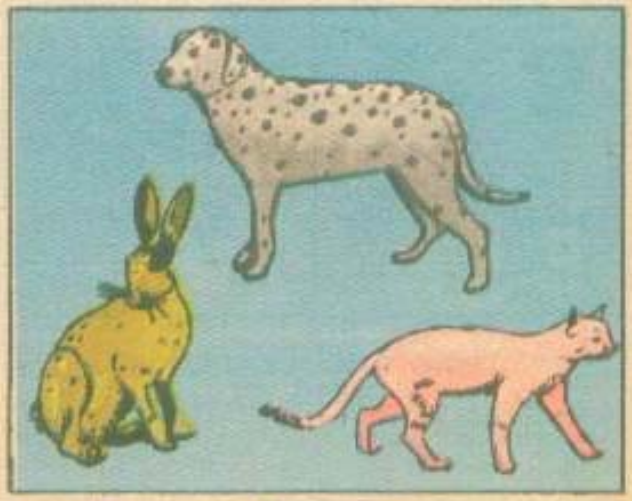

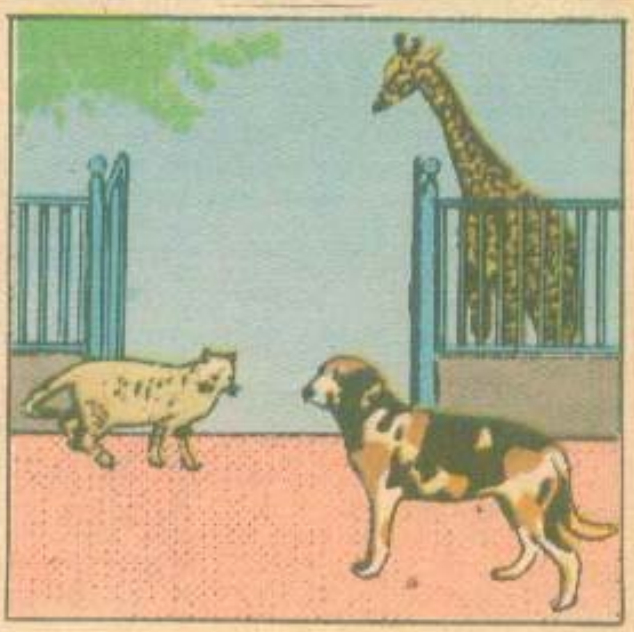

Scopul testului: Exercițiul cere o bună concentrare, chiar și pe o perioadă mai îndelungată, pentru ca să poată fi cuprinsă complet întreaga poveste. Toate informațiile importante trebuie reținute. În final, copilul va compara ceea ce a auzit cu ceea ce vede.

Exerciții

— Din când în când citiți copilului povești și puneți-l să redea ideile principale sau, de preferință, întreaga poveste. Începeți cu povești simple.

— Arătați copilului poze și puneți-l să conceapă o poveste folosind cît mai multe lucruri reprezentate în imagini. El învață astfel să fie atent la detalii.

— Întrebați copilul ce a făcut ieri și azi dimineață (la grădiniță etc.). Acest lucru îl stimulează să-și amintească lucruri și întîmplări.

— Vorbiți-i chiar dumneavoastră ce ați făcut în ultimele zile, în ultimul an, aduceți-i aminte de experiențe comune, povestiți-i ce aveți de gînd să faceți în următoarele zile (și atrageți-i atenția asupra evenimentelor atunci cînd se petrec).

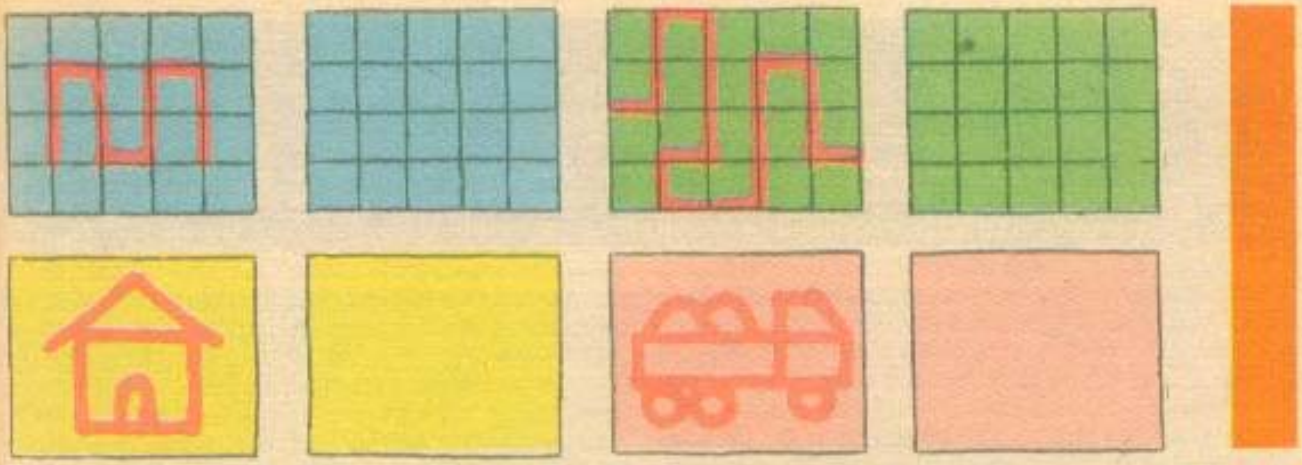

TESTUL 4 — DESENAREA FIGURILOR DUPĂ MODEL

Spuneţi-i copilului: Desenează, te rog, cît poţi de exact fiecare figură în pătratul de alături.

Scopul acestui test: Această temă solicită o privire atentă, evaluarea exactă a liniilor lungi şi scurte, recunoaşterea proporţiilor şi conducerea stăpînită a mîinii şi degetelor în timpul desenării în spaţiul liber. Greşelile care survin în timpul copierii îngreunează continuarea testului — deoarece copilul nu este obişnuit să corecteze. Mai tîrziu, cînd învaţă să scrie, va trebui să mai rezolve astfel de exerciţii.

Exerciţii

— Daţi copilului să coloreze cu creioane colorate sau carioca figuri imprimate sau conturate în negru, rămînînd la latitudinea lui modul în care le înfrumuseţează.

— Pe un panou mare desenaţi cu o carioca groasă sau cărbune literele legate în scris cursiv „le" (mai tîrziu şi alte forme). Mărimea „l"-ului trebuie să fie de min. 20 cm. Copilul va desena după dumneavoastră aceste fîşii pe cît se poate fără ezitări. (Cu timpul forma lui va fi din ce în ce mai asemănătoare — nu vă exprimaţi critici!)

— Desenaţi o figură mai mare (de exemplu un elefant) astfel încît în cadrul primului contur să adăugaţi un altul. (Distanţa dintre linii va fi la început de cca **6** mm, mai tîrziu de 5 şi 4 mm). Copilul va trebui să intercaleze între cele două contururi propria lui linie, fără să le intersecteze pe celelalte. Exerciţiul este greu, de aceea nu fiţi zgîrciţi cu laudele.

— Desenaţi o figură şi rugaţi copilul să deseneze alături o alta cît se poate de asemănătoare. Figura poate fi în continuare şi colorată.

— În general, lăsaţi copilul să coloreze mult, să decupeze hîrtie după nişte forme etc., aceste exerciţii dezvoltîndu-i îndemînarea.

Traducere şi adaptare: LIGIA TODAN

● — Băiete, să fie clar! Alege: cartea sau mingea.

— Mingea, tată, că-i mai uşoară.

● Între îndrăgostiţi — povesteşte mama fiicei — se spun multe minciuni.

— De exemplu?

— Eu îi spuneam tatălui tău că ştiu să gătesc minunat iar el îmi răspundea că şi dacă n-ar fi fost aşa lui tot nu i-ar fi păsat.

● Un mecanic îşi termină ucenicia. Maistrul îi ţine o cuvîntare:

— Dragă, de azi nu îţi mai spun tu. De asemenea, nu mai trebuie să mături atelierul fiindcă acest lucru o să-l faci dumneata...

● O fetiţă se oferă să-l ajute pe episcopul de Lincoln să se ridice de pe banca pe care se aşezase în parc.

— E foarte frumos din partea ta, dragă, dar crezi că ai destulă forţă? o întrebă episcopul.

— Cum să nu, îi răspunse copila, doar l-am ajutat pe tăticu de atîtea ori cînd era mult mai beat decît dumneavoastră, se lăudă fetiţa.

● — Vrei să joci fotbal în echipa noastră?

— Da, dar habar n-am de fotbal.

— Bine, vei fi arbitrul!

● Vrînd să petreacă concediul la munte, Aurica insistă pe lîngă soţ:

— Medicul mi-a recomandat să schimb aerul.

— Ai mare noroc!, o asigură el. Tocmai a început să bată vîntul.

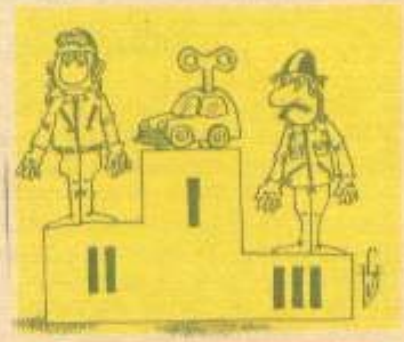

Semnale de alarmă pe mările planetei

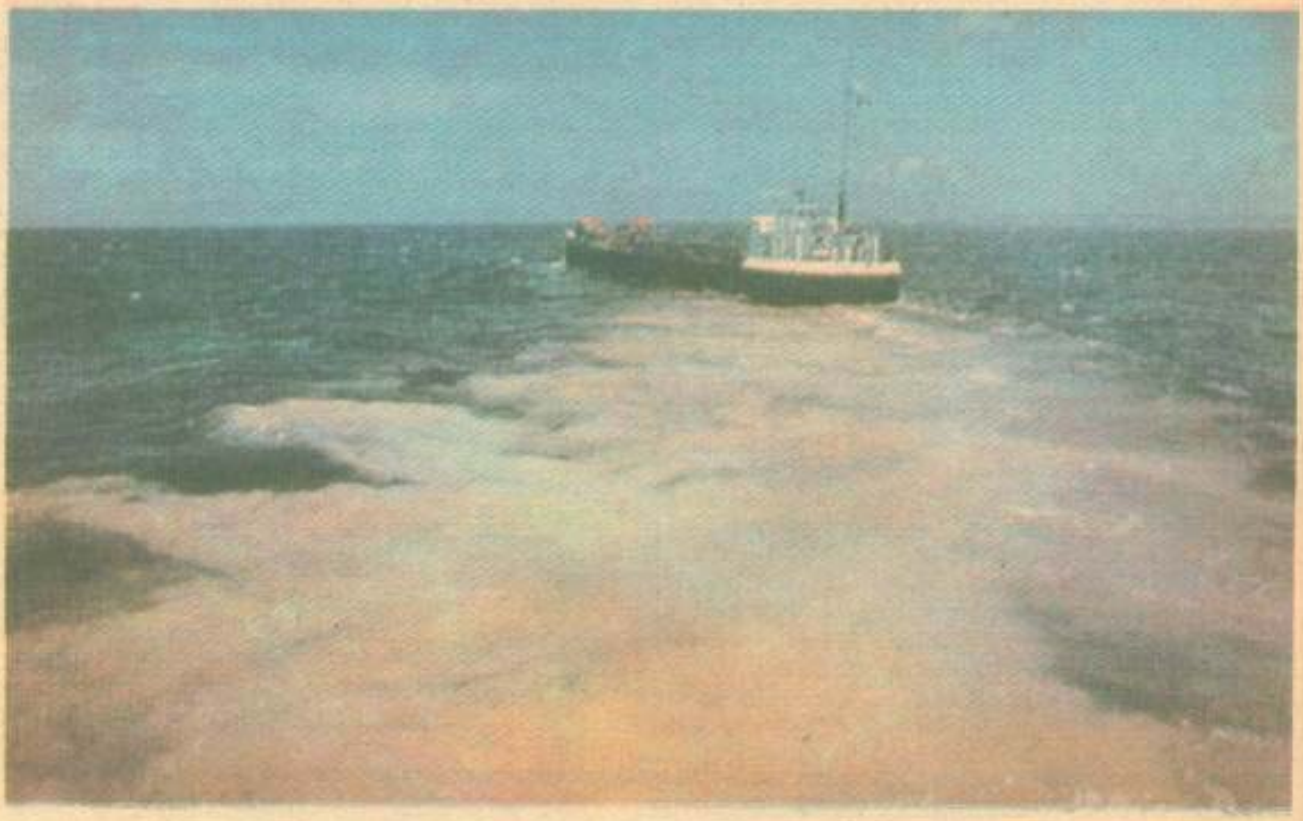

O VIITOARE MARE ROȘIE

Specialiștii în problemele mediului înconjurător au atras atenția opiniei publice mondiale că echilibrul Mării Nordului a fost serios perturbat. Poluarea tot mai intensă a apelor a produs o serie de stricăciuni ireversibile mediului acvatic. Un fermier danez a anunțat că toți somonii din crescătoria sa de pești s-au sufocat din cauza unei „înfloriri" excesive a unei alge microscopice. Vina o poartă alga unicelulară chrysochromudina polyleptis. Reziduurile aduse de fluviile care se varsă în Marea Nordului au stimulat înmulțirea acestei alge în așa măsură încît, la adîncimea de 9—30,5 metri s-a format un strat lat de 9,6 kilometri. Purtate de curenți de-a lungul coastelor suedeze și norvegiene, aceste alge au cauzat moartea a milioane de pești. Această veritabilă centură de alge a produs anul trecut pagube în valoare de 120 milioane lire sterline industriei peștelui din Norvegia.

În cursul anului trecut, două treimi din focile Mării Nordului au căzut victime virusului Morbilli. Oamenii de știință consideră că focile au fost o pradă ușoară pentru acest virus deoarece sistemul lor imunitar a fost afectat de poluarea apelor Mării Nordului. Oceanologul olandez Albert Osterhaus este de părere că acest virus ar putea să fie de proveniență siberiană. El se bazează pe faptul că un deces în masă similar al focilor se mai semnalase în lacul Baikal cu șase luni înaintea celui din Marea Nordului. Cercetătorul olandez deține deja dovezi în acest sens. El a injectat unor cîini țesut prelevat din splina și ficatul unor foci siberiene afectate de acest virus. Reacțiile au fost identice cu cele ale cîinilor pe care se experimentase virusul din Marea Nordului. Ipoteza urmează a fi verificată prin studii optoelectronice. Potrivit cercetătorilor, virusul ar fi fost adus pe țărmul Mării Nordului de lupi sau păsări migratoare. S-a constatat că focile care mănîncă pești contaminați cu P.C.B. (un pesticid puternic) devin infertile. Totodată, acest pesticid afectează sistemul imunitar al mamiferelor.

Pe insulele Shetland s-a redus în mod alarmant numărul păsărilor acvatice, care, în mod obișnuit, cuibăresc în număr mare acolo. Între păsările deosebit de afectate se numără rîndunicile de mare arctice și cufundarii cu gît roșu. O cauză a acestei situații alarmante o reprezintă pescuirea în cantități prea mari a țiparului de nisip, principala lor hrană. Dar păsările care viețuiesc pe țărmurile Mării Nordului, al căror număr se ridică după unele estimări la peste zece milioane, au cel mai mult de suferit de pe urma scurgerilor de petrol. Anual în această mare se varsă circa 400 000 tone de petrol. În 1980, în urma unei scurgeri de petrol în strîmtoarea Skagerrak, care desparte Peninsula Scandinavă de Peninsula Iutlanda, au murit peste 50 000 de păsări. În 1983 numărul păsărilor

care au murit în urma unor asemenea scurgeri în Marea Nordului s-a ridicat pînă la un milion.

Omul de știință britanic, Paul Johnson, este de părere că problemele cu care se confruntă Marea Nordului se datoresc atitudinii prea neglijente a omului față de ecologia fragilă a acestei mări. Rinul, precum și celelalte fluvii care se varsă în această mare, aduc anual în apele ei peste 70 milioane tone de felurite reziduuri. Acestea conțin cel puțin 50 000 de substanțe chimice. Prin contaminarea peștilor cu aceste substanțe au de suferit și oamenii, știut fiind faptul că în această parte a lumii peștele este deosebit de mult folosit în alimentație. Un pericol mare pentru sănătatea viețuitoarelor mării îl reprezintă metalele grele. Se apreciază că anual se varsă în apele acestei mări între 40 000 și 50 000 tone de metale grele ca mercurul, cadmiul, cuprul, plumbul, zincul, cromul, nichelul, vanadiul. Ele sînt rezultate ale activității moderne a omului. Înghițite în cantități mari, metalele grele devin otrăvitoare. Nu sînt biodegradabile și tind să se acumuleze în organismele vii, în special în crustacee. Un alt pericol mare pentru echilibrul Mării Nordului îl reprezintă pesticidele ca D.D.T. și P.C.B. Anual se varsă 0,1 tone de D.D.T. în Marea Nordului, cantitate semnificativă dacă se are în vedere toxicitatea acută a acestuia. Nivelul alarmant de metale grele și pesticide a fost bine stabilit prin studierea păsărilor consumatoare de pește. În mare mai sînt aduse 1,5 milioane tone de azot și 100 000 tone de fosfor, care favorizează extinderea anormală a algelor. Ele își dublează masa în decurs de 20 de ore și folosesc atît de mult oxigen cînd se înmulțesc încît peștii și alte forme de viață marină se sufocă.

O altă amenințare serioasă o reprezintă contaminarea cu cesiu și plutoniu 239. Acesta din urmă este de 20 000 de ori mai toxic decît cianura și are o perioadă de înjumătățire de 24 000 de ani. O milionime dintr-un gram inhalată din spuma de mare este suficientă pentru a produce cancer. Aceste elemente provin din reziduurile radioactive ale instalațiilor nucleare britanice. Marea Nordului este singura mare din lume în care este permisă incinerarea reziduurilor periculoase. Anual se ard circa 100 000 tone de astfel de reziduuri.

Ecologii din țările limitrofe Mării Nordului au cerut să se oprească cît mai repede deversările de reziduuri toxice și să se pună capăt incinerării lor în mare. Dacă nu se vor lua măsuri severe, avertizează ei, viața în Marea Nordului ar urma să fie distrusă în 25 de ani.

SE ÎNNEGREȘTE OGLINDA ALBASTRĂ A MEDITERANEII

Cronicile spun că, pe vremea imperiului roman, Mediterana își întindea apele asemenea unei oglinde pure. Dar astăzi șuvoaie negre infestează pretutindeni oglinda odihnitoare, albastră. Această mare nu se poluează numai prin factorii nocivi creați de traficul propriu-zis. Ea reprezintă, în proporție de 85 la sută, „coșul de gunoi" în care se varsă fluviile poluate și poluante ce străbat marile zone industriale ale Europei occidentale. Rhonul, de exemplu, aduce 95 la sută din factorii poluanți din regiunile industrializate din Franța. Global, Mediterana primește în apele sale 37 miliarde metri cubi de reziduuri urbane. Anual! După cum relevă experții, țărmurile spaniole, franceze și italiene „beneficiază" de aproximativ 60 la sută din poluarea provenită de pe uscat. Circa 400 milioane tone de

petrol sînt transportate în fiecare an de-a lungul Mediteranei. Au loc accidente inevitabile. Importante cantități de țiței se scurg în mare în urma dezastrelor unora din tancurile petroliere. Conform unor estimări, circa 800 000 de tone de petrol se scurg în fiecare an în Mediterana. Anual se coversează în această mare circa 120 000 tone minerale, 12 000 tone fenol, 60 000 tone de mercur, 2400 tone crom, 21 000 tone zinc și 320 000 tone fosfor, care nu pot să ducă decît la o „moarte ecologică". Legătura cu Atlanticul prin strîmtoarea Gibraltar poate asigura o regenerare a apelor mediteranei doar într-un interval de 80 de ani. Șuvoiul de ape din Mediterana ia în Atlantic forma unor lentile de mari proporții și rămîn în derivă, la adîncimi de sute de metri, chiar ani întregi. „Dizolvarea" lor se face deci într-un ritm destul de lent. Aceste reziduuri duc la infestarea planctonului, care reprezintă hrana unei bune părți din pești. Prin consumarea peștilor oamenii sînt, la rîndul lor, afectați de substanțele toxice deversate în mod nesăbuit în Mediterana. Lîngă portul Cadiz apa conține o mare cantitate de cupru. Între Sète și Genova există concentrații mari de cupru, zinc și cadmiu. Peștii din Mediterana au o cantitate de trei ori mai mare de mercur decît cei pescuiți în Oceanul Atlantic. D.D.T.-ul are efecte dezastruoase asupra comunităților de păsări, acestea făcînd ouă cu coajă foarte subțire. Scurgerile mari de petrol ucid nu numai păsările ci și pești, moluștele și crustaceele. Golful deosebit de poluat al Marsiliei este practic lipsit de viață marină.

La Ustica și în zona Miramare, situate în vecinătatea Tristului, au fost amenajate primele „parcuri submarine" italiene. Rostul acestor acvarii naturale de mari proporții rezidă, potrivit revistei „L' Espresso", în „conservarea unui mediu care altminteri, din cauza navigației ambarcațiunilor, a pescuitului neîngrădit și a poluării ar fi sortit dezechilibrării ecologice". Nu a fost trecut cu vederea nici aspectul repopulării faunei și al practicării acvaculturii. În perimetrul parcului submarin de la Ustica, mai precis în zona A, cu o suprafață de 60 hectare, au fost interzise navigația cu motor, accesul persoanelor neautorizate, pescuitul și chiar fotografiatul. Zona respectivă este bine cunoscută întrucît adăpostește cele mai caracteristice varietăți de plante și specii de animale submarine din bazinul Mediteranei. Cele aproape 100 de specii de crustacei decapozi, de pildă, sînt considerați o adevărată raritate naturală. Inițiativa luată de Ustica și în zona Miramare este realistă și binevenită. Ecologii consideră că ea trebuie promovată în continuare. Mai ales în zona nordică a Adriaticii, care este o Mediterană în interiorul Mediterа-

nei. În Malta a fost creat un centru regional de combatere a poluării cu petrol. Acest centru creat prin efortul comun al țărilor din jurul Mediteranei dispune de echipamente sofisticate și de experți cu multă experiență. Scopul său este să observe rapid poluarea produsă în urma dezastrului suferit de unele tancuri petroliere și de a lua măsuri rapide pentru a limita stricăciunile produse de aceste scurgeri.

Mediterana este bolnavă, după cum susțin specialiștii (în unele zone otrăvirea mării a atins limite de-a dreptul alarmante), dar ea ar putea să nu se transforme într-o mare moartă, așa cum se anticipase prin anii '60, dacă se va acționa cu hotărîre în direcția combaterii și prevenirii poluării.

SALVAȚI „RIVIERA NORDULUI"!

Din o veritabilă „Rivieră a Nordului", Marea Baltică a ajuns una din cele mai contaminate mări ale lumii. De-a lungul perimetrului ei de 8 000 kilometri trăiesc circa 140 milioane de oameni, se înalță orașe mari, se realizează 10 la sută din producția industrială mondială. Navigația pe această mare crește, porturile se dezvoltă continuu. Din 1960, transferul de mărfuri a crescut, de pildă, în portul vest-german Lubeck de la trei milioane la aproximativ șase milioane tone pe an. Într-un deceniu, Finlanda și-a mărit tonajul flotei sale comerciale cu 7 la sută. Aproape 70 000 de nave comerciale, incluzînd peste 11 000 de tancuri petroliere, trec anual prin canalul Kiel care leagă Marea Baltică de Marea Nordului. Aproape 10 000 de nave de pescuit străbat Baltica zi și noapte.

Timp de decenii, oamenii de știință au observat schimbările din mediul înconjurător al Mării Baltice. Conform estimării ecologilor, circa 10 la sută din fundul acestei mări este lipsit de viață. Aici s-au creat veritabile „deșerte" lipsite de oxigen, în schimb bogate în sare, fosfor și hidrogen sulfuros. Dacă acest proces va continua, formele de viață vor dispare din zonele adînci ale mării, iar poluarea va afecta noi straturi de apă din ce în ce mai apropiate de suprafață. De altfel, e cunoscut faptul că Baltica are un echilibru ecologic fragil. În mod curios această mare cuprinde mai multe „lacuri" separate, cu propriile lor forme de viață, care sînt legate de marea deschisă prin trecori înguste. Salinitatea diferă de la un „lac" la altul și crește, de asemenea, pe verticală, dinspre fund spre suprafață. Apa de la suprafață, mai ușoară, închide ca un capac apa mai grea din adîncuri, bogată în sare. În consecință, apa din adîncuri nu are contact cu atmosfera și nu-și poate regenera oxigenul. Unele fenomene naturale aduc uneori apa săracă în oxigen din adîncuri la suprafață. Această apă conține însă cantități excesive de hidrogen sulfuros și compuși ai azotului și fosforului care favorizează înmulțirea excesivă a algelor, ce la rîndul lor sărăcesc apa de oxigen.

Marile orașe de pe coastele acestei mări deversează anual mari cantități de reziduuri, bogate în carbon, azot și fosfor, toate acestea, determinînd distrugerea oxigenului. Aceste reziduuri, conțin, de asemenea, numeroase bacterii și viruși, care amenință sănătatea viețuitoarelor din apă. Din feriboturile care traversează Baltica se aruncă numeroase reziduuri. Klaus Grasshoff, specialist în chimie marină din Kiel, declara: „Dacă 2,6 milioane de pasageri călătoresc anual pe o rută de feribot vă închipuiți ce poate fi pe fundul mării în zona respectivă. Concentrația de pesticide din pești, păsări și foci este de zece ori mai mare decît în cazul acelorași din Marea Nordului. În unele perioade de timp s-a înregistrat o scădere îngrijorătoare a cantității de cod și heringi în unele regiuni ale Balticii. În dreptul coastelor Suediei s-a constatat că pești aveau în unele zone o cantitate așa de mare de mercur încît a trebuit să fie interzis pescuitul în acele locuri.

Experții în ecologie, participanți la mai multe reuniuni internaționale privind poluarea Balticii, au atras atenția că trebuie luate măsuri cît mai urgente pentru curățirea mării de D.D.T., pentru eliminarea deversărilor de reziduuri menajere și industriale, pentru interzicerea aruncării în mare a deșeurilor solide.

TUDOR PRELIPCEANU

Deschideri spre eternitate

Pînă la 1877, transportul feroviar român era slab dezvoltat nu numai în Dobrogea — unde nu exista decît o singură cale ferată între Constanţa şi Cernavodă construită de o companie engleză între 1858—1860 şi răscumpărată în 1884 de guvernul român — dar şi în Principate, dacă ne gîndim că abia la 19/31 octombrie 1869 a fost inaugurată prima cale ferată, ce asigura comunicarea între Bucureşti şi Giurgiu. Acum, după cîştigarea Independenţei drumul spre mare era din nou liber — drum ce mai înainte se făcea pe cale ferată (Bucureşti—Giurgiu), de aici pe Dunăre, pînă la Cernavodă, de unde, călătoria cu trenul pînă la Constanţa nu era cîtuşi de puţin o călătorie de plăcere — iar construirea unei punţi de legătură fizică cu Dobrogea, străvechi pămînt românesc se impunea cu necesitate.

În perioada de care vorbim, Anghel Saligny a avut o contribuţie covîrşitoare la realizarea unor obiective deosebite — Podurile dunărene, extinderea transportului feroviar, amenajarea şi modernizarea Portului Constanţa şi a instalaţiilor aferente, silozurile de la Brăila, Galaţi şi Constanţa; de aceea credem că nu este lipsit de interes să spunem cîteva cuvinte despre devenirea sa.

ANGHEL SALIGNY, UN CONSTRUCTOR DE GENIU

Despre strămoşii lui Anghel Saligny se ştie că au trăit cu secole în urmă în departamentul Allier. De aici, prin 1685, pe vremea lui Ludovic al XIV-lea, ca urmare a revocării Edictului de Nantes şi a persecuţiilor religioase dezlănţuite, familia Saligny va lua drumul pribegiei stabilindu-se în Prusia. Apoi, pe la sfîrşitul veacului XIX, un strănepot al acesteia ajunge, nu se ştie prin ce împrejurări, pe meleaguri moldovene, cîştigîndu-şi existenţa ca dascăl al copiilor de boieri. Cu timpul, fermecat de ospitalitatea oamenilor şi a frumuseţii locurilor se va stabili aici definitiv. În 1854, la trecerea prin comuna Şerbăneşti, în drum spre iarmarocul de la Focşani familia Saligny va fi obligată de o ploaie năpraznică să se adăpostească. Aici îi va surprinde în ziua de 14 mai venirea celui de-al doilea copil al lor, Anghel. Acesta, după absolvirea gimnaziului de la Focşani va pleca, împreună cu fratele său Alfons, să studieze cursurile liceului de la Postdam. Se înscrie mai întîi la Universitatea din Berlin pentru a urma cursurile de astronomie, la care renunţă, totuşi, în favoarea Politehnicii de la Charlotteburg, audiindu-i, printre alţi profesori renumiţi, şi pe Schevedler socotit la acea vreme cel mai renumit constructor de poduri. Saligny va efectua o strălucită practică în nordul Prusiei la căile ferate Cottbus — Frankfurt unde va fi remarcat pentru calităţile sale.

În 1876 este angajat inginer clasa a III-a la Ministerul Lucrărilor Publice, serviciul de poduri şi şosele. În 1881, proiectează şi realizează pe linia Adjud—Tîrgu Ocna primele poduri combinate de şosea şi cale ferată construite în ţara noastră. Dar prima sa mare lucrare o va realiza la Cosmeşti, prin construirea peste Siret a unui pod de cale ferată şi şosea, lucrare ce va fi urmată de podul de pe linia Buzău—Mărăşeşti în lungime de 1100 de metri. Deoarece pentru cea mai neînsemnată piesă era nevoit să facă comandă la atelierele vieneze, Saligny înfiinţează atelierele pentru reparaţii a podurilor metalice şi reorganizează şantierele navale de la Turnu Severin, dovedind capacitatea nu numai de bun constructor, ci şi de bun organizator. Împlinise 32 de ani cînd este însărcinat cu studiul şi construcţia docurilor şi antedepozitelor din porturile Brăila şi Galaţi, lucrări ce au durat între 1884—1889 şi unde a folosit pentru prima oară construcţia celulelor din plăci prefabricate.

Cine va avea privilegiul de a cerceta planşele podului, schiţele şi calculele făcute va putea constata că nimic n-a fost omis, iar declaraţia făcută de Saligny după inaugurare nu va mai părea nimănui convenţională. Dar pînă la 1888, anul celebrului său „Memoriu asupra Proiectului Podului de peste Dunăre la Cernavodă prezentat Direcţiunu Generale a C.F.R.", istoria acestui pod începe cu publicarea în 1882 a primului concurs în care participanţi erau liberi să aleagă traseul şi tehnologia lucrării înscriindu-se în unele limite absolut necesare datorate reliefului. Lungimea peste Dunăre — 800 de metri, peste Borcea, 260—270 metri, înălţimea peste Dunăre — 30 de metri. La termenul fixat de un an pentru realizarea proiec-

relor s-au prezentat 8 dintre cele mai prestigioase firme ale vremii, nelipsind nici chiar celebrul de mai tirziu Gustav Sandor Eifell, constructorul turnului cu acelaşi nume. Pentru farmecul inedităului merită amintiţi toţi cei care la acea vreme şi-au încercat puterea minţii la realizarea acestui grandios proiect:

- BATIGNOLES (Paris)
- KLEIN, SCHMOLL şi GARTNER (Viena)
- HOLZMANN et Comp (Frankfurt)
- FIVES — LILLES (Franţa)
- ROTHLISBENGHER et SIMONS (Berna)
- GUSTAVE S. EIFELL (Paris)
- Stabilimentul CAIL (Paris)
- Societatea BRAINE le COMTE (Belgia)

Deşi proiectele erau ingenioase şi variate, o comisie de examinare formată şi din specialişti străini le-a găsit necorespunzătoare. În anul 1885 se publică un al doilea concurs cu participarea a 5 firme, dar nici acum nu au fost respectate condiţiile tehnice impuse. Datorită faptului că la acea dată Anghel Saligny era socotit cel mai bun specialist român şi unul dintre cei mai buni din lume, statul român ia hotărîrea de a i se încredinţa în 1887 studiul şi proiectarea liniei Feteşti—Cernavodă cu podul de peste Dunăre.

În Memoriul amintit, Saligny spunea: „Iar pentru suprastructură am preconizat oţelul care iese tot mai victorios din lupta sa cu fierul, adică din lupta cu prejudecăţile celor care opun o rezistenţă cerbicioasă tuturor inovaţiilor, din lupta cu opoziţia gigantică şi sistematică a fabricanţilor interesaţi în confecţionarea lucrărilor din fier. Un adevărat secol de oţel va fi secolul nostru. A început cu cele mai gigantice construcţii din fontă, va sfîrşi cu cele din oţel". Admirabile şi profetice cuvinte pentru că nu va trece nici un an de la rostirea lor şi la Expoziţia Internaţională de la Paris — 1889 va fi consacrat triumful definitiv al oţelului prin ridicarea Turnului Eifell. La 9 octombrie 1890, pe locurile unde s-au descoperit mai tirziu Gînditorul de la Hamangia se pune piatra fundamentală a podului şi, după 5 ani de muncă acesta a fost inaugurat la 14 septembrie 1895. An în care, ca Director General al Căilor Ferate Române şi Serviciului Maritim va inaugura şi linia de pacheboturi Brăila—Rotterdam.

Dar iată ce scria cronicarul ziarului „Adevărul" în reportajul de la inaugurarea podului, apărut la 16 septembrie 1895:

„A fost atîta lume în Gara de nord dornitoare de a asista la solemnitatea inaugurării podului de peste Dunăre, că, încă de ieri noapte, de pe la orele 12, lumea a pornit cu grămada spre Gara de nord. Trenul care nu trebuia să plece decît la orele 6,25 dimineaţa era peste complectul lui ocupat încă de la orele 2 după miezul nopţii şi cu toate acestea era un tren lung de 27 de vagoane cu două maşini. A pornit din gară literalmente înţesat de lume. Erau ocupate nu numai toate locurile, dar şi cel mai mic spaţiu, multă lume urcîndu-se chiar şi pe acoperişuri. În aceleaşi condiţii au mai pornit şi alte trei trenuri, acestea patru au fost trenuri de plăcere. La orele 9,45 a plecat un tren special cu invitaţii. Acest tren s-a întîlnit la Mogoşoaia cu cel regesc, sosit de la Sinaia. La orele 1 peste meridian o descărcătură de tun dată dintr-o canonieră de pe Dunăre vestea intrarea trenului regesc pe pod. La capătul podului dinspre Feteşti regele şi regina, musafirii lor sînt întîmpinaţi de Anghel Saligny care a făcut planul şi a condus lucrările podului, de Constantin Olănescu, ministrul lucrărilor publice".

Un tren format din 15 locomotive va trece pe pod cu o viteză de 80 de km pe oră marcînd inaugurarea şi testarea podului. Iată alte elemente: fundaţia podului la minus 27 metri, lungimea totală între Feteşti şi Cernavodă 4 088 de metri, înălţimea peste Dunăre, 30 de metri, cheltuielile totale — 30 milioane lei aur. „Legarea" nu doar simbolică a Dobrogei de ţară prin aceste măreţe poduri peste Borcea şi Dunăre, ultimul străjuit la capetele dinspre Cernavodă de doi dorobanţi, două statui aparţinînd sculptorului Léon Pilet, a deschis şi posibilitatea dezvoltării unui alt obiectiv, portul Constanţa, oferind înflorirea, pe cale ferată şi apoi pe mare, a unui comerţ spectaculos.

Peste ani, aproape un secol, datorită dezvoltării extraordinare a comerţului practicat pe mare, s-a impus construirea unui al doilea ansamblu de poduri ale cărui lucrări au început în 1979 fiind terminate în 1987. De astă dată, ambele poduri — cu deschideri maxime de 140 de metri, la Borcea şi 160 metri, la Cernavodă — sînt cu cale ferată dublă şi nu simplă ca cel al lui Saligny şi cu şosea amplasată în consolă de-o parte şi de alta a fiecărui pod. Noul ansamblu care constituie o realizare, de asemenea în premieră, prin soluţiile şi forma concepută reprezintă una din realizările de prestigiu în domeniul transportului asigurînd o fluenţă mult sporită între litoral şi cealaltă parte a ţării.

PORTUL, O ALTĂ CELEBRĂ LUCRARE

Construirea şi dezvoltarea modernă a portului Constanţa de la sfîrşitul secolului XIX poartă tot amprenta creaţiei lui Anghel Saligny care, între 1899 şi 1907 a construit silozurile de cereale de la Constanţa şi a condus lucrările de amenajare a portului inaugurat la 27 septembrie 1909. Chiar şi după dispariţia lui Anghel Saligny, survenită în 1925, lucrările de extindere şi modernizare a portului au urmat cu mici schimbări viziunea de ansamblu a acesteia.

Oraşul-port Constanţa îşi are începuturile în trecutul milenar al pămîntului dobrogean. În secolul VII î.e.n. coloniştii greci din Asia Mică au fondat, pe coastele Pontului Euxin (Marea Neagră) circa 90 de colonii printre care şi Histrios (Istria), Callatis (Mangalia) şi Tomis (Constanţa). Dominaţia comerţului grecesc în partea de vest a Pontului Euxin a durat pînă în a doua jumătate a secolului I î.e.n. cînd Imperiul Roman aflat în plină expansiune îşi extinde graniţele spre est pînă la Sciţia Minor (Dobrogea de azi). Din secolul III e.n. şi pînă în secolul XII, asupra cetăţii s-au abătut valurile popoarelor migratoare ceea ce a făcut ca la sfîrşitul acestui secol, la chemarea Bizanţului, la Tomis să se stabilească genovezii şi apoi veneţienii. În secolul XV, odată cu expansiunea Imperiului Otoman, Constanţa ajunsă în paragină poartă numele de Küstendje. Aici, datorită avantajului natural oferit de golful Constanţa, sultanul Medgid hotărăşte construirea unui port destinat exportului de cereale, lemne şi vite din Dobrogea.

În anul 1857, compania engleză „Danube and Black Sea Railway Company Ltd." obţine, pe fondul scăderii puterii turceşti, concesiunea executării căii ferate Constanţa—Cernavodă şi a portului Constanţa. Executarea lucrărilor a luat sfîrşit în 1860. La inaugurarea de atunci, portul avea un bazin de 4 hectare, era adînc de 5,20 metri fiind adăpostit de un dig în lungime de 20 de metri. În 1896

sub antrepriza firmei franceze Adrian Hallier şi Distz Monin sînt executate în 44 de luni doar 454 metri liniari la digul de larg, timp după care din 1899 cînd survine falimentul firmei franceze, inginerul Anghel Saligny realizează în numai 5 luni, 512 metri la digul dinspre larg, 131 metri la digul de nord şi 102 metri de cheuri, portul fiind inaugurat la 27 septembrie 1909.

Evenimentele ulterioare, războiul balcanic din 1913, primul război mondial 1916—1918, criza economică din 1928, al doilea război mondial 1941—1944 au redus ritmul de construcţie şi dezvoltare al portului Constanţa, ceea ce explică de ce flota comercială număra în 1945 doar 2 nave. În baza HCM nr. 199 din 30 decembrie 1965, an în care portul avea o suprafaţă de 200 de hectare, s-a trecut la executarea lucrărilor de extindere şi sistematizare a portului Constanţa prelungindu-se într-o primă fază digul de nord cu 2600 metri şi construirea celui de sud de 2700 de metri, suprafaţa totală a portului de atunci ridicîndu-se la 772 hectare, adică de peste 3 ori.

Cea de-a doua etapă de sistematizare şi extindere, ale cărei lucrări au început în 1976, a ţinut cont şi de perspectiva inaugurării Canalului Dunăre—Marea Neagră survenind în 1984 şi va constitui, în final, o suprafaţă de 2460 hectare, port ce va putea primi nave de la 150 000—200 000 tdw, fiind de asemenea mărit de peste 3 ori. Dezvoltarea portuară al cărei proiectant general este IPTANA Bucureşti nu a fost făcută doar de dragul extinderii, ci şi în perspectiva creşterii traficului comercial desfăşurat, şi a dezvoltării unei industrii constructoare de nave, industrie ce a plecat cîndva de la nave de 1920 tdw, pentru a ajunge la mai recentele nave Comăneşti şi Cărbuneşti de cîte 165 000 tdw, cele mai mari nave realizate vreodată de români.

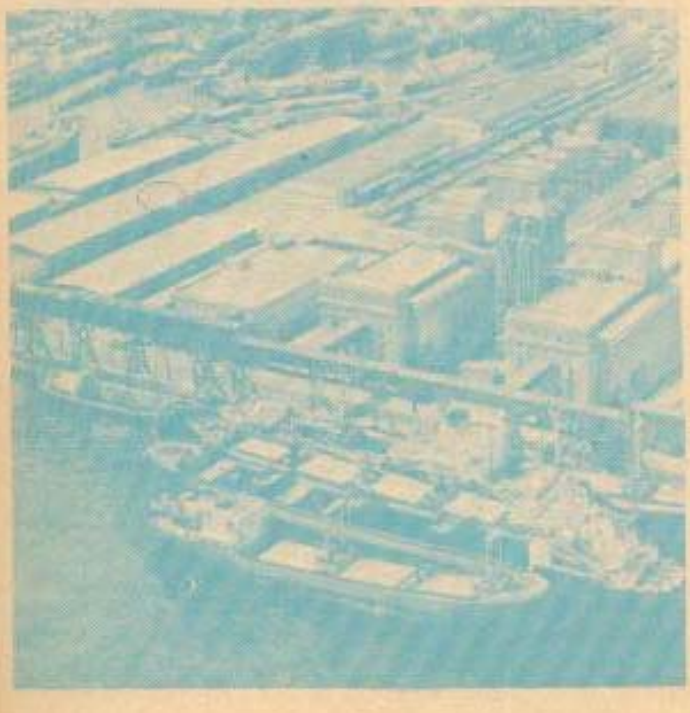

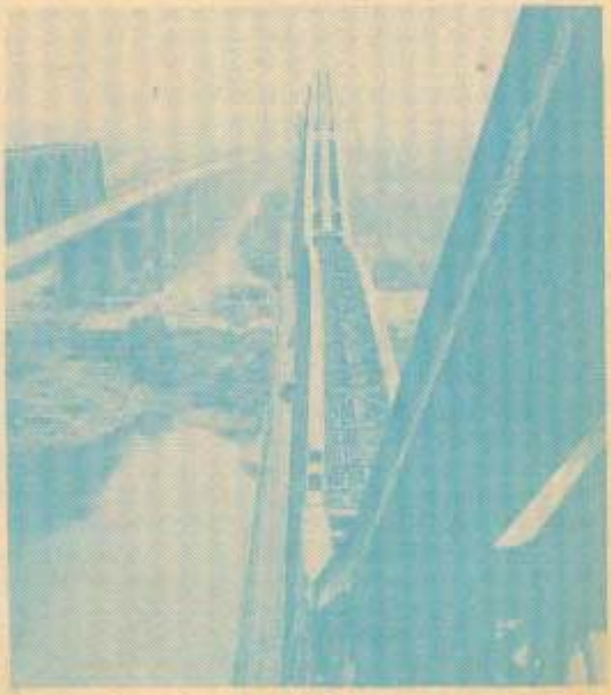

Din 17 iunie 1976 cînd a început cea de-a doua etapă de extindere a portului Constanța-Sud s-au pus în operă următoarele:

- 24 000 m.l. diguri
- 14 000 m.l. cheuri la cota —7, —14, —19 m.
- piatră nesortată — 73 850 000 tone
- piatră bloc — 8 milioane de tone
- umpluturi pămînt în teritorii — 29 744 000 m.c.
- blocuri de cheu — 16 920 buc.
- chesoane — 50 de buc.
- stabilopozi — 94 000 de buc.
- blocuri evidate — 75 000.

ANSAMBLUL FEROVIAR ȘI RUTIER FETEȘTI—CERNAVODĂ

— Lungime totală — 1600 metri din care
470 metri deasupra albiei Dunării și
420 metri deasupra Borcei

- distanța de la luciul apei pînă la poduri — 30 metri
- două linii de cale ferată, autostrada cu cîte două benzi de circulație, dus și întors, de o parte și de alta adică capacitatea de încărcare de patru ori mai mare decît a celui construit de Saligny
- scurtarea cu 50 km a drumului București—Constanța
- inaugurat la 21 noiembrie 1987, după opt ani de muncă
- cel mai mare pod de acest fel construit în Europa cum era la vremea lui și cel construit de Saligny

ÎN PORTUL CONSTANȚA SUD S-AU EXECUTAT ÎN PERIOADA IUNIE 1986—IUNIE 1989 URMĂTOARELE:

- 36 852 metri liniari de diguri de protecție
- 9 713 metri liniari de cheuri din virole, chesoane și blocuri

S-AU PUS ÎN OPERĂ:

- piatră nesortată — 73 850 000 tone
- piatră bloc — 8 609 000 tone
- umplutură pămînt în teritorii — 30 744 000 metri cubi
- blocuri de cheu de 110 tone — 16 920 bucăți
- virole din beton armat — 693 bucăți
- chesoane — 52 bucăți
- stabilopozi de diferite greutăți — 98 683 bucăți
- blocuri evidate — 85 413 bucăți.

Portul Constanța Sud va avea în final o suprafață de 2 460 hectare ocupînd un front de litoral de circa 6500 metri, cu o extindere spre larg de circa 4 km. Va putea primi și opera nave de 150 000—200 000 tdw, iar în sectorul fluvial nave de 5000 tone, adică o capacitate anuală de derulare a mărfurilor de 170 milioane tone, înscriindu-se în categoria porturilor de prestigiu ale lumii.

VIRGIL MIHAILOVICI

biblioteca ENIGMA

CEAIUL NEBUNILOR

Ellery Queen

INVITAŢIA

Tînărul înalt în balonzaid cenuşiu se gîndi că nu mai văzuse niciodată un asemenea potop. Ţişnea din cerul plumburiu şi se revărsa într-un torent însoţit de bubuituri, estompînd galbenul lămpilor gării şi făcîndu-le să pîlpîie. Farurile roşii ale trenului dinspre Jamaica tocmai dispăruseră undeva în vest. Era întuneric beznă dincolo de petele neregulate de lumină ce-înconjurau mica gară şi fără doar şi poate, extrem de umed. Tînărul înalt tremura sub streaşina acoperişului de pe peron şi se-ntreba ce nebunie îl determinase să se aventureze în pustietatea din Long Island pe o vreme aşa de nenorocită! Şi unde naiba era Owen?

Tocmai se hotărîse, deprimat, să caute o cabină telefonică, să-şi exprime regretele şi să ia următorul tren de întoarcere în oraş, cînd o limuzină joasă apăru din întuneric împroşcînd apa şi se opri cu un zgomot ascuţit. Un bărbat în livrea de şofer sări din ea şi o zbughi de-a curmezişul pietrişului ca să ajungă la adăpostul streaşinei.

— Domnul Ellery Queen? întrebă el răsuflînd greu, scoţîndu-şi şapca şi scuturîndu-şi-o. Era un tînăr blond cu o faţă rubicondă şi ochi şăgalnici.

— Da, răspunse Ellery oftînd. Mă tem că-i cam tîrziu.

— Sînt Millan, şoferul domnului Owen, zise tînărul. Dl. Owen regretă că n-a putut să vă întîmpine personal, dar are oaspeţi. Pe aici, domnule Queen.

Luă valiza lui Ellery şi amîndoi porniră în grabă spre limuzină. Ellery se lăsă pe spate în maşină într-o dispoziţie nu prea roză. Lua-l-ar dracu' pe Owen cu invitaţiile lui cu tot. Trebuia să-mi dau seama de la început. În fond, e o simplă cunoştinţă, dacă-i vorba pe-aşa. Unul din prietenii dubioşi ai lui J.J. Mereu e împins în chestii de-astea. Prezentat ca la o expoziţie, ca o focă dresată. Haide, Rollo, uite un peştişor gustos! Oameni aştia se înfioară prin simpatie ascultînd poveşti despre crime. Te fac să te simţi ca o curiozitate a naturii. O să-l tîrăsc la secţie dacă mă pune să pomenesc o dată de crime! Dar Owen spusese că Emmy Willowes va fi de faţă, iar el dorise dintotdeauna să se-ntîlnească cu Emmy. Ce femeie neobişnuită, această Emmy! Aşa vorbeşte lumea. Fiica unui diplomat cu sînge albastru care se distrusese ca mulţi alţii pe scenă... Atavisme! Unii oameni mai trăiau încă în epoca medievală. Hmm. Owen l-a invitat să-i vadă „casa". Tocmai şi-a luat-o cu o lună în urmă. „Un puişor", spusese el. „Puişor"... Bruta.

Limuzina înainta în beznă împroşcînd apa, în timp ce farurile descopereau fără remuşcări doar băltoace pestriţe.

iar din cînd în cînd cîte un copac, o casă, un gard.

Millan își drese glasul.

— Jalnică vreme, ce ziceți, domnule? Primăvara asta a fost groaznică. Vreau să spun cu ploile.

Ah, iată șoferul vorbăreț! se gîndi Ellery cu un oftat interior.

— Ce-or face sărmanii marinari pe o noapte ca asta?! exclamă el pios.

— Ha, ha, făcu Millan. Totuși ăsta-i adevărul. Ați întîrziat puțin, nu, domnule? Ați venit cu trenul de 11,50. Dl. Owen mi-a spus azi dimineață că sînteți așteptat cu cel de 9,20.

— Am fost reținut, șopti Ellery, anticipînd cu groază urmarea.

— De un caz, domnule? întrebă Millan nerăbdător, făcîndu-și roată ochiul șășiu.

Pînă și el, o, doamne...

— Nu, nu. Tatăl meu a suferit criza lui anuală de elefantiazis. Sărăcuțul! O clipă am crezut că atît i-a fost!

Șoferul rămase cu gura căscată. Apoi, complet nedumerit, își întoarse atenția spre drumul îmbibat cu apă, pe care ploaia încă răpăia. Ellery își închise ochii oftînd ușurat.

Dar Millan era un tip perseverent, fiindcă nu trecu nici un moment de tăcere și el reluă zîmbind — de data aceasta mai prevenitor, e adevărat:

— Mare distracție la dl. Owen în seara asta, domnule! Vedeți, micul Jonathan...

— Ah, făcu Ellery, puțin surprins. Deci micul Jonathan? Ellery își aminti de un băiețel fidiform cu ochii vii, de vîrsta aceea incertă între șapte și zece ani, care posedă ingeniozitatea dușmănoasă de a se face o pacoste pe capul omului. Micul Jonathan... Se scuturâ din nou, de data aceasta de teamă. Îl uitase complet pe micul Jonathan...

— Da, domnule, Jonathan dă mîine o petrecere de ziua lui — cred că face nouă ani — iar domnul și doamna Owen i-au pregătit ceva special. Millan zîmbi din nou misterios. Ceva foarte special, domnule. E secret, vedeți dumneavoastră. Puștiul, micul Jonathan, nu știe nimic încă. Vai, ce surpriză o să aibă!

— Mă-ndoiesc, Millan, mormăi Ellery și căzu într-o tăcere sumbră, din care nici chiar lingușirile amicale ale șoferului nu reușiră să-l smulgă.

„Puișorul" de căsuță a lui Richard Owen era o clădire uriașă prin care puteai hoinări în voie, cu frontoane spectaculoase și spații enorme, piatră colorată și obloane luminoase, așezată la capătul unei alei șerpuitoare flancată de copaci. Strălucea de lumini, iar ușa din față era întredeschisă.

— Am ajuns, domnule Queen, strigă Millan vesel sărind din mașină și ținînd portiera deschisă. Nu-i decît un pas pînă la verandă și n-o să vă udați, domnule.

Ellery coborî și săltă ascultător pe verandă. Millan cotrobăi după valiză în mașină și sări și el treptele.

— Ușa e deschisă, rînji el. Cred că servitorii cască gura la spectacol.

— Ce spectacol? suspină Ellery cu o senzație de greață în stomac.

Millan dădu brînci ușii care se deschise larg.

— Intrați înăuntru, domnule Queen. Mă duc să-l aduc pe dl. Owen. Știți, repetă, n-au putut cît a fost de față Jonathan, așa că au trebuit să aștepte pînă s-a dus la culcare. Pentru mîine, știți. Pe urmă, el e tare bănuitor; abia-abia s-au descurcat cu el.

— Te cred, murmură Ellery. Să-l ia dracul de Jonathan cu tot tribul lui. Rămase într-un holișor ce dădea într-un living larg, în culori vii și atrăgătoare. — Deci pregătesc o piesă. Hmm... Nu te deranja, Millan. Am să mă plimb pe-aici pînă termină. Cum aș putea eu să mă pun de-a curmezișul cînd e vorba de Teatru!

— Bine, domnule, spuse Millan vag dezamăgit, după care lăsă jos valiza, duse mîna la șapcă și dispăru în întunericul de-afară. Ușa se închise cu un țăcănit straniu și definitiv, izolînd atît ploaia cît și noaptea.

REPETIȚIA

Fără tragere de inimă, Ellery se debarasă de pălăria și balonzaidul leoarcă de apă, le atîrnă grijuliu în debaraua din hol, dădu un picior valizei împingînd-o într-un colț și merse cu pași vioi în living ca să-și încălzească mîinile înghețate la foc. Rămase în picioare în fața flăcărilor, absorbind căldura și fiind numai pe jumătate conștient de vocile care se lăsau purtate prin una din cele două uși deschise din spatele dormitorului.

Un glas de femeie spunea cu un timbru ciudat de copilăresc:

— Nu, te rog să continui! N-am să te mai întrerup. Presupun că s-ar putea să existe.

Emmy, gîndi Ellery devenind brusc conștient. Ce se-ntîmplă aici? Se duse la prima ușă și se sprijini de canat.

O priveliște uluitoare îl întîmpină. După cum putea să-și dea seama, toți erau acolo. Se aflau probabil în bibliotecă, o cameră mare cu multe cărți, aranjată modern. Peretele opus fusese eliberat și o cortină confecționată în casă din cearșafuri scrobite trase pe un șnipete se întindea de-a latul camerei. Cortina era deschisă și în spațiul gol se aflau o masă lungă acoperită cu o față de masă albă cu ceștii, farfurii și diverse alte lucruri. Într-un jilț în capul mesei ședea Emmy Willowes, arătînd straniu de copilăroasă într-un șorțuleț, cu părul castaniu revărsîndu-i-se pe spate, picioarele suple acoperite de ciorapi treisferturi albi și pantofi de lac negri cu talpă joasă în picioare. Lîngă ea ședea o apariție nu mai puțin ciudată: o ființă cu formă de iepure dar statura unui om, cu urechile mari și drepte în sus, un papion enorm la gîtul cu blăniță și gura clămpănind pe măsură ce sunete omenești îi ieșeau din gîtleț. Lîngă iepure mai stătea o apariție nemaivăzută: o ființă cu o fețișoară prietenoasă și mișcări domoale și adormite. Iar lîngă micuța ființă, care arăta inexplicabil ca un bursucel, ședea cea mai remarcabilă creatură din tot cuartetul — o ființă stranie cu sprîncene stufoase și aspre, la gît purtînd un papion în picouri, îmbrăcat în stil victorian, cu o vestă demodată, iar pe cap purtînd un joben formidabil, în panglica căruia era fixată o plăcuță pe care scria: „Pentru acest stil 10/6".

Publicul era format din două femei: o bătrînică cu un păr de un alb pur şi cu expresia facială dulce şi încăpăţînată care cel mai adesea ascunde o cerbicie cronică, şi o tînără foarte frumoasă cu pieptul plin, păr roşcat şi ochi verzi. Apoi, Ellery observă că pe o altă uşă se iţeau capete de slugi ce căscau gura şi se hlizeau cuviincios.

— „Ceaiul nebunilor", se gîndi Ellery zîmbind. Trebuia să-mi dau seama din moment ce Emmy este aici. E prea bună pentru flăcăul ăla crud.

— Învăţau să deseneze, spuse bursucelul cu o voce subţirică, căscînd şi frecîndu-se la ochi, şi au desenat tot felul de lucruri — tot ce începe cu litera M...

— Cu M? întreabă femeia-copil.

— De ce nu? interveni iepurele grăbit, agitîndu-şi urechile indignat.

Bursucelul începu să moţăie, dar fu neîntîrziat asaltat de domnul cu joben, care-l pişcă aşa de viguros, că se trezi cu un ţipăt şi spuse:

— ... care încep cu M, cum ar fi moară, memorie şi mult — ştiţi că se spune „mult mai mult" — aţi mai văzut vreodată pe cineva să deseneze multul?

— Păi, acum că mă întrebi, răspunse fetiţa complet derutată, nu cred că...

— Atunci nu mai vorbi, izbucni pălărierul tăios.

Fetiţa se ridică fără să-şi ascundă dezgustul şi dădu să plece, picioarele sclipindu-i în lumină. Bursucelul adormi, iar iepurele şi pălărierul se sculară de la masă, prinseră căpşorul bursucelului şi încercară să-l împingă cu adevărat în gura unui ceainic monstruos de pe masă.

Iar fetiţa plîngea, bătînd din piciorul drept.

— În orice caz, **acolo** nu mă mai duc. Este cea mai tîmpită petrecere la care am fost vreodată în viaţa mea!

Şi dispăru în spatele cortinei; o clipă mai tîrziu, aceasta se clătină şi se închise, pe măsură ce ea trăgea sfoara scripetelui.

PERSONAJELE

— Superb! exclamă Ellery afectat, aplaudînd. Bravo, Alice. Şi încă de trei ori bravo pentru personajele zoologice, domni Bursucel şi Iepure de Martie, ca să nu mai vorbim de bunul meu prieten Pălărierul Nebun.

Pălărierul Nebun se holbă la el, îşi smulse pălăria şi străbătu camera în fugă. Trăsăturile vultureşti de sub machiaj apăreau deopotrivă blînde şi viclene; era un bărbat solid încă în prima tinereţe, o tinereţe cam cinică şi fără scrupule.

— Queen! Cînd dumnezeu ai venit? Să fiu al naibii dacă n-am uitat complet de tine. De ce-ai întîrziat?

— Probleme de familie. Millan a făcut onorurile casei. Owen, costumul ăsta te prinde de minune, jur. Nu ştiu ce ţi-o fi venit să te duci pe Wall Street. Te-ai născut să fii Pălărierul.

— Oare? chicoti Owen cu plăcere. Cred că întotdeauna am tînjit puţin după scenă, de-aia am şi sprijinit spectacolul lui Emmy Willowes cu „Alice în ţara minunilor". Hai, vreau să-mi cunoşti banda. Mamă, se adresă el femeii cu părul alb, dă-mi voie să ţi-l prezint pe dl. Ellery Queen. Mama Laurei, Queen — doamna Mansfield. Bătrîna doamnă îi aruncă un zîmbet foarte, foarte dulce, dar Ellery observă că privirea îi era glacială. — Doamna Gardner, continuă Owen, indicîndu-o pe tînăra plinuţă cu păr roşcat şi ochii verzi. Mă crezi sau ba, e soţia iepurelui păros de colo. Ha, ha, ha.

În rîsul lui Owen era ceva puţin brutal. Ellery se înclină spre frumoasa femeie şi spuse grăbit:

— Gardner? Nu cumva sînteţi soţia lui Paul Gardner, arhitectul?

— Vinovat, zise iepurele cu o voce cavernoasă, scoţîndu-şi capul şi dînd la iveală o figură prelungă cu ochi sclipitori. Ce mai faceţi, domnule Queen? Nu v-am mai văzut de cînd am depus mărturie pentru tatăl dumneavoastră în cazul cu uciderea lui Schultz.

— Ce surpriză, spuse Ellery. Îmi face plăcere. Doamnă Gardner, aveţi un soţ inteligent. A pus apărarea la respect cu mărturia lui de-atunci.

— Da, întotdeauna am spus că Paul e un geniu, zîmbi roşcata. Avea o voce deosebită şi răguşită. Dar el nu vrea să mă creadă. Zice că sînt singura pe lume care nu-l apreciază.

— Ei, Carolyn, protestă Gardner rîzînd, dar sclipirea îi dispăruse din ochi şi, dintr-un motiv nebănuit, îi aruncă o privire scurtă lui Richard Owen.

— Desigur că-ţi aminteşti de Laura, tună Owen luîndu-l cu forţa de braţ pe Ellery. Ea este Bursucelul. Un şobolănel încîntător, nu?

Doamna Mansfield îşi pierdu expresia dulce pentru o clipă trecătoare; într-adevăr, foarte trecătoare. Căpşorul din blăniţă al Bursucelului ascunse ceea ce credea ea de fapt despre caracterizarea pe care i-o făcuse soţul ei numind-o rozătoare, indiferent cu cît farmec, cînd îşi scoase masca, zîmbea. Era o femeie scundă şi spălăcită, cu ochi obosiţi şi obraji care deja începuseră să se scobească.

— Iar aceasta, continuă Owen cu mîndria unui crescător de vite care îşi prezintă vaca de lapte premiată, este unica Emmy. Emmy, fă, te rog, cunoştinţă cu dl. Queen despre care ţi-am vorbit. El este tipul care miroase crima de la o poştă. Domnişoara Willowes.

— Acum ne vedeţi ca personaje, domnule Queen, murmură actriţa. Sper că n-aţi venit din motive profesionale? Dacă totuşi e aşa, puteţi să vă puneţi imediat pe treabă. Ştiu că am o conştiinţă vinovată prin forţa împrejurărilor. Dac-ar fi să fiu condamnată pentru fiecare crimă mentală înfăptuită, aş avea nevoie de nouă vieţi pentru a le ispăşi. Cu critici aştia nenorociţi...

— Costumul vă stă bine, remarcă Ellery fără să se uite la picioarele ei. Şi cred că-mi plăceţi mai mult în ipos-

faza de Alice. Ce Alice încîntătoare! Zveltă cum era, avea totuşi formele rotunjite la locul potrivit, pe jumătate băiat, pe jumătate fată. — Pînă la urmă, a cui a fost ideea?

— Presupun că ne crezi ori nebuni ori timpiţi, chicoti Owen. Te rog, ia loc, Queen. Maud! urlă el. Adu un cocktail pentru dl. Queen. — Un cap speriat de slugă se făcu nevăzut. — Facem o repetiţie generală pentru petrecerea pe care o dăm mîine, de ziua lui Johnny; am invitat toţi copiii vecinilor. A fost ideea strălucită a lui Emmy; ea a adus şi costumele de la teatru. Ştii că ultima reprezentaţie a fost duminică seara?

— N-am auzit. Credeam că „Alice în ţara minunilor" se va juca pînă la sfîrşitul stagiunii.

— Aşa trebuia. Dar ne-a expirat contractul la „Odeon" şi trebuie să ne respectăm şi alte angajamente de turneu. Miercuri avem premiera la Boston.

— Îmi pare rău că trebuie să ne întrerupem, zise Paul Gardner începînd să-şi scoată costumul. Dar pe Carolyn şi pe mine ne aşteaptă un drum lung. Şi-apoi mîine... Cred că şoseaua e o calamitate.

— Destul de rea, admise Ellery politicos, lăsînd jos paharul treisferturi plin.

— Nici nu vreau s-aud, zise Laura Owen. Stomăcelul ei proeminent de bursucel îi dădea o înfăţişare ciudată, minusculă, grasă şi lipsită de sex. Să vă-ntoarceţi acasă cu maşina pe furtuna asta! Carolyn, trebuie să rămîi la noi cu Paul noaptea asta.

— Dar nu-s decît patru mile, Laura, protestă d-na Gardner.

— Prostii, Carolyn! Pe o noapte ca asta, e ca şi cum ar fi 40, tună Owen. Obrajii îi erau ireal de palizi şi transpiraţi sub stratul de fard. Aşa rămîne. Am mai mult spaţiu decît ne trebuie. Paul a avut grijă de asta cînd a proiectat extinderea.

— Iată perfidia de a-i cunoaşte pe arhitecţi personal, interveni Emmy Willowes zîmbind afectat. Se aruncă într-un scaun cu picioarele sub ea. Nu poţi să-i păcăleşti asupra numărului de camere de oaspeţi pe care le ai la dispoziţie.

— Nu-i daţi atenţie lui Emmy, rise Owen. În lumea spectacolului, ea trece drept Fetiţa cea rea: n-are maniere. Ei, grozav! Bei ceva, Paul?

— Nu, mulţumesc.

— Dar tu, Carolyn? Tu eşti singurul om de petrecere adevărat dintre toţi. Ellery îşi dădu seama cu o jenă imensă că Owen era profund beat sub faţada roşie şi jovială.

Ea îşi ridică spre el ochii verzi cu gene lungi şi negre.

— Cu multă plăcere, Dick.

La fel de brusc, d-na Mansfield se ridică şi, zîmbind tot atît de dulce şi neconvingător, spuse cu vocea ei mieroasă:

— Vă rog să mă scuzaţi! A fost o zi obositoare şi eu sînt bătrînă. Laura, draga mea...

Se îndreptă spre fiica ei şi-i sărută fruntea aplecată.

Toată lumea şopti ceva, inclusiv Ellery, pe care-l durea capul şi simţea în interior un foc crescînd, ca şi dorinţa devoratoare de a fi foarte, foarte departe.

ÎN BEZNA NOPŢII

Dl. Ellery Queen se trezi gemînd speriat. Se răsuci în pat simţindu-se foarte prost. Ştiuse în salturi de la una noaptea; enervat mai mult decît calmat de răpăitul ploii în ferestre. Iar acum era din nenorocire treaz, în mod inexplicabil fără somn, bîntuit de o surprinzătoare insomnie. Se ridică în perne şi întinse mîna după ceas, care ticăia agresiv pe noptiera de lîngă pat. Indicatoarele fosforescente îi arătau că era două şi cinci.

Se întinse pe spate cu mîinile încrucişate sub cap şi privi ţintă în semiobscuritate. Salteaua era adîncă şi moale aşa cum te puteai aştepta să fie saltelele unui aristocrat, dar nu reuşea să-i odihnească oasele obosite. Cu toata intimitatea casei, îi era imposibil să se calmeze. Gazda era atentă şi grijulie, dar de o tristeţe neliniştitoare. Soţul ei era o forţă disturbantă, ca o furtună. Ceilalţi oaspeţi... Micul Jonathan sforăind în patul lui de copil — Ellery era convins că micul Jonathan sforăia.

La două şi un sfert renunţă la luptă, se sculă, aprinse lumina, îşi puse halatul de casă şi papucii. De cînd intrase în cameră, se asigurase că nu există nici o carte sau revistă pe sau în noptieră. Ce ospitalitate şocantă! Oftînd, se duse la uşă, o deschise şi se uită afară prin crăpătură. O luminiţă de veghe pîlpîia pe hol. Liniştea pusese stăpînire pe casă.

Şi deodată fu cuprins de o ciudată neîncredere. Era sigur că nu voia să părăsească dormitorul.

Analizîndu-şi teama trecătoare şi neajungînd nicăieri, Ellery îşi reproşă ferm că este un nebun cu prea multă imaginaţie şi ieşi pe hol. De obicei, nu se lăsa pradă nervilor şi nici nu avea accese de furie, aşa că dădu vina pe o rezistenţă fizică scăzută, datorită oboselii şi lipsei de somn. Se afla într-o casă plăcută cu oameni drăguţi. Se gîndi că se purta ca un om care se calmă spunînd: „Ce cîţel drăguţ!" unui animal deosebit de hidos cu balele la gură. Femeia aceea cu ochi verzi ca marea... Lăsată în larg într-o barcă verde ca marea. Sau poate erau verzi ca mărul... „N-avem loc! N-avem loc!..." „E o groază de loc", spusese Alice indignată. Şi zîmbetul doamnei Mansfield care le-nţelegea!

Certîndu-se năvalnic pentru imaginaţia bolnăvicioasă, coborî în living pe scările mochetate.

Era întuneric beznă şi nu ştia unde se află comutatorul. Se împiedică de un scăunel, îşi scrînti degetul de la picior şi blestemă încet. Biblioteca trebuie să fie vizavi de scară, lîngă şemineu. Îşi încordă privirea spre cămin, dar ultimele tăciuni se stinseseră. Călcînd precaut, ajunse în cele din urmă la peretele cu şemineul. Bîjbîi în liniştea în-

treruptă doar de căderea ploii, căutînd uşa de la bibliotecă. Mîna îi întîlni o clanţă rece, pe care o apăsă cu zgomot şi deschise uşa cu putere. Acum ochii îi erau mai adaptaţi la întuneric şi începuse să distingă în cea mai neagră pîclă de ceaţă contururile de nerecunoscut ale unor obiecte nemişcate.

Cu toate acestea, întunericul de după uşă îl frapă. Era chiar mai întunecat. Tocmai voia să treacă pragul cînd se opri. Nu aceasta era camera pe care o căuta. Nu era deloc biblioteca. N-ar fi putut să spună cum şi-a dat seama, dar era sigur că a deschis uşa altei camere. Probabil că rătăcise ţinînd mereu dreapta. Oameni pierduţi în pădurea întunecoasă. Privi concentrat drept în faţă către bezna absolută, oftă şi se întoarse. Uşa se închise din nou cu zgomot.

Bîjbîi de-a lungul peretului spre stînga. Cîţiva paşi... Aici era! Următoarea uşă. Rămase pe loc să-şi verifice facultăţile psihice. Nu, totul e-n regulă. Zîmbind, împinse uşa, intră curajos, pipăi după comutator pe peretele cel mai apropiat, îl găsi şi apăsă. Lumina inundă camera pentru a da la iveală, triumfătoare, biblioteca.

Cortina era trasă, camera în dezordine, aşa cum o lăsase cînd fusese condus sus de gazdă.

Se duse la bibliotecă în perete, căuta pe cîteva poliţe, ezită între două volume şi alese, în sfîrşit, „Huckleberry Finn" ca lectură bună pentru o noapte dură, stinse lumina şi-şi pipăi drumul prin living către scară. Pe palierul de deasupra auzi paşi. Privi în sus. Silueta întunecată a unui bărbat se profila sub minuscula luminţă de pe palier.

— Owen? şopti nesigur o voce bărbătească.

Ellery rîse.

— Sînt eu, Queen, Gardner. Nici tu n-ai somn?

Îl auzi pe bărbat oftînd uşurat.

— Of, doamne, nu! Tocmai mă duceam jos să-mi iau ceva de citit. Cred că soţia mea, Carolyn, doarme dusă în camera de lîngă mine. Ce mai poate să doarmă... Pluteşte ceva în aer în noaptea asta.

— Sau poate aţi băut prea mult, zise Ellery vesel urcînd scările.

Gardner era cu halatul tras peste pijama şi avea părul răvăşit.

— N-am băut cine ştie ce. Cred că de vină e ploaia asta blestemată. Am nervii în pioneze.

— Ai ceva dreptate. Oricum, nici eu nu prea credeam în elementele greceşti... Dacă nu poţi să dormi, hai la mine să fumăm o ţigară.

— Eşti sigur că nu te...

— Aiurea. Nu mă reţii de loc. Singurul motiv pentru care am pescuit o carte de jos a fost să-mi ocup mintea cu ceva. Discuţiile sînt infinit mai bune decît Huck Finn, deşi mai ajută şi el cîteodată. Haide.

Se duseră în camera lui Ellery, unde acesta scoase ţigările. Se relaxară pe scaune şi discutară şi fumară pînă cînd zorile începură să lupte să apară din spatele cortinelor de ploaie de afară. Atunci Gardner se întoarse căscînd în camera lui, iar Ellery căzu într-un somn greu şi zbuciumat.

DISPARIŢIA

Se afla pe scaunul de turtură al Inchiziţiei, iar braţul stîng îi era smuls din umăr. Durerea devenise aproape plăcută. Cînd se trezi, descoperi faţa rozalie a lui Millan aplecată asupra lui în lumina clară a zilei, cu părul blond răvăşit într-un mod tragic. Trăgea de braţul lui Ellery cu toată puterea.

— Domnule Queen! strigă el. Domnule Queen! Pentru numele lui dumnezeu, treziţi-vă!

Ellery se ridică repede, speriat.

— Ce s-a-ntîmplat, Millan?

— Of, Owen, domnule, a... a plecat!

Ellery sări din pat.

— Ce vrei să spui, omule?

— A dispărut, domnule Queen. Nu... nu putem să-l găsim. Pur şi simplu a plecat. D-na Owen e...

— Du-te jos, Millan, spuse Ellery calm, scoţîndu-şi cămaşa de la pijama, şi toarnă-ţi ceva de băut. Te rog, spune-i d-nei Owen să nu facă nimic pînă cobor. Să nu plece nimeni şi să nu se dea nici un telefon. Înţelegi?

— Bine, domnule, zise Millan încet şi se împletici spre ieşire.

Ellery se îmbrăcă ca un pompier, se stropi puţin cu apă pe faţă, scuipă apa, îşi potrivi cravata şi alergă jos. O găsi pe Laura Owen într-un negligée bogat stînd pe canapea şi plîngînd în hohote. D-na Mansfield o bătea pe fiica ei pe umăr liniştitor. Micul Jonathan Owen se încrunta la bunica lui. Emmy Willowes tuna în tăcere, iar cei doi Gardner stăteau palizi şi retraşi lîngă geamul spălat de ploaie.

— Domnule Queen, se repezi actriţa să explice, trăim o dramă cu un scenariu proaspăt. Cel puţin aşa crede Laura Owen. N-aţi vrea s-o asiguraţi că probabil nu s-a întîmplat nimic?

— Nu pot să fac asta, zîmbi Ellery, pînă nu aflu cum stau lucrurile. A plecat Owen? Cum? Cînd?

— Vai, domnule Queen, hohoti d-na Owen, ridicîndu-şi faţa brăzdată de lacrimi. Ştiu că s-a întîmplat ceva — ceva îngrozitor. Am avut un presentiment. Vă aduceţi aminte de seara trecută, după ce Richard v-a condus în camera dumneavoastră?

— Da.

— Cînd s-a-ntors jos, mi-a spus că mai are ceva treabă în cabinetul lui şi m-a rugat să mă duc la culcare. Restul lumii plecase sus, chiar şi servitorii. L-am prevenit să nu întîrzie prea mult şi m-am dus la culcare. Eram epuizată şi am adormit imediat.

— Aveţi dormitor comun, doamna Owen?

— Da, cu două paturi. Am dormit şi nu m-am trezit pînă acum o jumătate de oră. Cînd am văzut... Se cutremura

şi începu să plîngă din nou. Mama ei arăta neajutorată şi tristă. Patul lui era neatins. Hainele pe care le scosese cînd se schimbase în costum erau tot acolo unde le lăsase pe scaunul de lîngă pat, ceea ce m-a şocat şi am dat fuga jos, dar el plecase...

— Aha, făcu Ellery straniu. Deci, după cîte ştiţi dumneavoastră, trebuie să fie tot în costumul Pălărierului Nebun. V-aţi uitat cumva în dulap? Lipseşte vreuna din hainele lui obişnuite?

— Nu, nu; sînt toate la locul lor. Oh, nu, a murit. Ştiu că a murit.

— Laura, scumpo, te rog, spuse d-na Mansfield cu o voce tremurată, din care răzbătea tensiunea.

— Vai, mamă, e prea oribil.

— Staţi un pic, interveni Ellery. Fără istericale. Era îngrijorat de ceva? De exemplu, în afaceri?

— Nu, sînt sigură că nu. De fapt, chiar ieri spunea că treburile îi ieşeau bine. Şi el oricum nu este genul de om care să-şi facă griji.

— Atunci probabil că nu e vorba de amnezie. Nu cumva a primit vreun şoc în ultimul timp?

— Nu, nu.

— Nu există nici o şansă să se fi dus la serviciu, în ciuda costumului?

— Nu, nu merge niciodată simbăta.

Micul Jonathan îşi înfundă pumnii în buzunarele sacoului de la colegiul „Eton" şi spuse cu amărăciune:

— Pun pariu că iar e beat. O face pe mama să plîngă. Sper să nu se mai întoarcă **niciodată**.

— Jonathan! strigă d-na Mansfield. În clipa asta te duci în camera ta, mă auzi, răule? În clipa asta!

Nimeni nu spuse nimic, d-na Owen continuă să plîngă, aşa că micul Jonathan îşi lăsă buza în jos, o privi amenintător pe bunica lui cu o aversiune fătşă şi tropăi pe scări în sus.

— Unde l-aţi văzut ultima oară pe soţul dumneavoastră, doamnă Owen? întrebă Ellery încruntat. În camera aceasta?

— În cabinetul lui, răspunse ea cu greutate. Tocmai intra cînd eu urcam. L-am văzut intrînd. Pe uşa aceea de acolo — şi indică uşa din dreapta bibliotecii. Ellery tresări. Era chiar uşa camerei în care era cît pe-aci să dea buzna aseară pe cînd căuta biblioteca.

— Crezi că... începu Carolyn Gardner cu vocea ei răguşită şi se opri. Buzele îi erau uscate şi în lumina cenuşie a dimineţii părul ei nu mai părea atît de roşu şi nici ochii atît de verzi. De fapt, întreaga ei fiinţă avea un aer înfrînt, ca şi cum toată vitalitatea ei îndirjită ar fi fost înăbuşită de cele întîmplate.

— Nu te amesteca, Carolyn, i se adresă Paul Gardner aspru. Avea ochii roşii de nesomn.

— Ei, haide, haide, murmură Ellery, după cum spunea Emmy Willowes, s-ar putea să facem prea multă vîlvă pentru nimic. Vă rog să mă scuzaţi. Vreau să arunc o privire în cabinet.

Intră în cabinet, închizînd uşa în urma lui şi rămase cu spatele sprijinit de ea. Era o cameră mică şi atît de îngustă, încît părea lungă prin contrast; cele cîteva mobile răzleţe îi dădeau un aer de serviciu. Biroul era de o mare simplitate, iar alături de mobila severă reflecta caracterul direct şi brutal al lui Richard Owen. Camera strălucea de curăţenie; era aproape ridicol să concepi că a putut servi drept locul crimei.

— Eşti sigur, tinere, că ştii ce vorbeşti? se repezi d-na Mansfield, credeam că ne ocupăm de absenţa ginerelui meu. Şi cum dumnezeu s-ar fi putut ca ceasul să nu fie acolo?

Ellery închise ochii.

— E o problemă fundamentală, **a fost mutat din poziţia lui.** Nu era deasupra uşii cînd m-am uitat eu. După ce am plecat, a fost pus la loc.

— Dar de ce naiba, murmură actriţa, ar fi vrut cineva să mute un amărît de ceas de pe perete, domnule Queen? E la fel de lipsit de sens ca multe lucruri din „Alice în ţara minunilor".

— Asta este întrebarea care mă frămîntă. Cinstit vorbind, nu ştiu. Apoi deschise ochii. Apropo, a văzut cineva pălăria Pălărierului Nebun?

D-na Owen se cutremură.

— Nu, şi ea a... a dispărut.

— Aţi căutat-o?

— Da; vreţi să vă uitaţi şi dumneavoastră?

— Nu, nu. Vă cred pe cuvînt, doamnă Owen. Soţul dumneavoastră are duşmani? Zimbi. Asta este o întrebare de rutină, domnişoară Willowes. Mă tem că nu pot să vă ofer nimic surprinzător în materie de tehnică de lucru.

— Duşmani? Sînt sigură că nu, ezită d-na Owen. Richard era — este puternic şi... şi cîteodată cam tăios şi dispreţuitor, dar sînt sigură că nimeni n-ar putea să-l urască într-atît încît să-l... să-l ucidă. Se înfioră din nou şi-şi trase neglijeul din mătase mai strîns în jurul umerilor rotunzi.

— Nu mai spune asta, Laura, protestă d-na Mansfield. Pe cuvîntul meu, vă comportaţi ca nişte copii. Probabil că totul are cea mai simplă explicaţie.

— E cît se poate de posibil, zise Ellery vesel. Presupun că vremea ne deprimă... la uitaţi-vă. Cred că s-a oprit ploaia. Toţi ochii se întoarseră mohorîţi spre fereastră. Ploaia se oprise pervers şi cerul se lumina. Evident, continuă Ellery, există unele posibilităţi. Ne putem închipui... am spus închipui, doamnă Owen, că soţul dumneavoastră a fost... ei bine, răpit. Nu vă speriaţi aşa. E doar o teorie. Faptul că a dispărut în costum pare să indice o plecare foarte bruscă şi deci probabil forţată. N-aţi găsit nici un fel de bilețel? Nimic în cutia poştală sau în poşta zilnică?

— Răpit, şopti d-na Owen sfîrşită.

— Răpit! exclamă d-na Gardner şi-şi muşcă buza. Dar ochii îi erau luminoşi ca cerul de afară.

— Nici bilet, nici poştă, se repezi d-na Mansfield. Eu personal cred că e ridicol. Laura, asta este casa ta, dar consider că am datoria... Una din două: ori iei totul în serios şi atunci telefonezi la poliţia adevărată, ori laşi totul baltă. Eu tind să cred că Richard era grozav de ameţit — a băut doar aşa de mult aseară, draga mea — şi a por-

nit-o pe undeva beat. Probabil că doarme acum pe vreun cîmp şi n-o să se întorcă cu altceva decît cu o răceală zdravănă.

— Excelentă sugestie, vorbi Ellery rar, în afară de chemarea poliţiei **adevărate**, doamnă Mansfield. Vă asigur că posed calificare a... **ex officio**. Hai să nu chemăm poliţia şi să zicem că am făcut-o. Dacă va fi ceva de explicat la sfîrşit, mă ocup eu de asta. Între timp, vă propun să încercăm să uităm această situaţie neplăcută şi să aşteptăm. Dacă dl. Owen nu apare pînă seara, putem să ne întrunim din nou şi să hotărîm ce măsuri avem de luat. De acord?

— Sună rezonabil, zise Gardner neconsolat. Pot să... zîmbi şi ridică din umeri... — ce palpitant! — pot să dau un telefon la mine la birou, Queen?

— Of, doamne, sigur.

D-na Owen scoase brusc un ţipăt, ridicîndu-se şi tropăind spre scări.

— Petrecerea lui Jonathan! Am uitat cu desăvîrşire! Vai, şi toţi copiii pe care i-am invitat... Ce să le spun?

— Vă sugerez, spuse Ellery trist, că micul Jonathan e indispus, doamnă Owen. Cam dur, dar necesar. Puteţi să-i sunaţi pe toţi potenţialii spectatori ai „Ceaiului nebunilor" şi să le exprimaţi regretele.

Ellery privi îndelung şi gînditor. Nimic nelalocul lui, din cîte îşi putea da seama; şi nimic nu fusese adăugat, cel puţin imperceptibil pentru un ochi străin. Apoi privirea lui ezită şi se fixă pe ceva drept în faţă. Ceva **într-adevăr** straniu... Cum stătea sprijinit de uşă, chiar în faţa lui se afla o oglindă fixată în peretele opus de la tavan pînă la podea — un element surprinzător pentru decoraţiunea camerei. Silueta zveltă a lui Ellery şi uşa din spatele lui se reflectau perfect în oglinda scînteietoare. Şi acolo, deasupra... În oglindă văzu, deasupra reflecţiei uşii de care stătea sprijinit, cadranul unui ceas electric modern. În lumina cenuşie murdară, cadranul sclipea în mod curios. Se dezlipi de uşă, se întoarse şi privi în sus. Era un ceas din crom şi onix de aproximativ un picior diametru, rotund şi simplu, care te înfiora.

Deschise uşa şi îl chemă pe Millan, care se alăturase grupului tăcut din living.

— Ai o scară?

Millan o aduse. Ellery zîmbi, închise uşa ferm, se urcă pe scară şi examină ceasul. Mecanismul electric era în spate, ascuns vederii. Zări imediat că era în priză. Ceasul mergea şi indica o oră suficient de exactă, confruntată cu ceasul lui de mînă. Apoi îşi făcu mîinile cupă cît mai bine pentru a opri lumina, se uită intens şi văzu că cifrele şi braţele ceasornicului erau, după cum bănuise, fosforescente şi străluceau slab.

Coborî, deschise uşa, îi dădu în primire scara lui Millan şi păşi în living. Toţi îl întîmpinară încrezători.

— Ei, făcu Emmy Willowes, ridicînd uşor din umeri, a descoperit Mintea Genială indiciul cel grăitor? Să nu ne spui însă că Dickie **Owen** a plecat să joace golf la Meadowbrook în costumul Pălărierului Nebun!

— Ei bine, domnule Queen? Întrebă şi doamna Owen nerăbdătoare.

Ellery se afundă într-un fotoliu şi aprinse o ţigare.

— Există ceva ciudat acolo. Doamna Owen, dumneavoastră aţi mobilat casa?

Ea rămăsese nedumerită.

— Să mobilez casa? Oh, nu. Am cumpărat-o şi ne-am adus lucrurile noastre.

— Atunci ceasul electric de deasupra uşii cabinetului este al dumneavoastră?

— Ceasul? Toţi îl priveau lung. — Păi, bineînţeles. Dar ce-are asta cu...

— Hmm, făcu Ellery. Ceasul acela are calitatea de a dispărea.

— Dar ce legătură poate să aibă ceasul cu plecarea lui Richard? întrebă d-na Mansfield arţăgoasă.

Ellery ridică din umeri.

— **Je n'sais**. Fapt este că azi-noapte, puţin după ora două, neputînd să dorm, am coborît să îmi caut o carte. Fiind întuneric, am dat peste uşa cabinetului, crezînd că este biblioteca. Am deschis-o şi m-am uitat înăuntru. Dar n-am văzut nimic.

— Dar cum aţi fi putut vedea, domnule Queen? zise d-na Gardner în timp ce pieptul i se zbătea. Dacă era întuneric...

— Tocmai asta este curios, vorbi Ellery tărăgănat. **Ar fi trebuit** să văd ceva **pentru că** era aşa de întuneric, doamnă Gardner.

— Dar...

— Ceasul de deasupra uşii.

— Aţi intrat? murmură Emmy Willowes încruntîndu-se. N-aş putea zice că am înţeles. Doar ceasul e deasupra uşii, nu?

— Există o oglindă în faţa uşii, explică Ellery absent, iar întunericul nu mă prea ajută la vedere. Dar ceasul are cifre şi braţe luminoase. În consecinţă, ar fi trebuit să le văd strălucirea reflectată foarte clar în întunericul acela beznă. Dar eu n-am văzut nimic, înţelegeţi? N-am văzut literalmente nimic.

Rămaseră tăcuţi, uluiţi. Apoi Gardner şopti:

— Tot nu înţeleg... Vreţi să spuneţi că cineva sau ceva stătea în faţa oglinzii, obstrucţionînd reflectarea ceasului?

— Oh, nu. Ceasul e deasupra uşii, cam la şase picioare şi mai bine de podea. Oglinda ajunge pînă-n tavan. În cameră nu există nici o mobilă înaltă de şapte picioare şi evident că se exclude posibilitatea unui intrus de şapte picioare şi mai bine. Nu, nu, Gardner, se oare că ceasul nu era de loc deasupra uşii cînd m-am uitat eu.

Cu aceasta, Ellery se ridică şi o porni spre bibliotecă.

O LINIȘTE SUMBRĂ

Fu o zi deprimantă în ciuda cerului senin și a soarelui cu dinți. Dimineața se scurse fără evenimente. D-na Manshield o bägă cu fermitate pe fiica ei în pat, o făcu să înghită o mică doză de luminal dintr-un flacon mare din dulapul de medicamente și rămase cu ea până când cedă și adormi epuizată. Apoi bătrîna doamnă telefonă la toată lumea exprimînd regretele colective ale familiei Owen pentru întorsătura nefericită a lucrurilor. Jonathan făcuse febră tocmai când... Micul Jonathan, informat ulterior de bunica sa de „dèbâcle", scoase un urlet de necaz, surprinzător de sănătos, care-i dădu lui Ellery, în timp ce-și făcea de lucru jos în bibliotecă, fiori pe șira spinării. Fu nevoie de strădaniile reunite ale doamnei Manshield, Millan, camerista și bucătăreasa pentru a potoli odrasla familiei Owen. În cele din urmă, o bancnotă de 5 dolari reinstaură o **entente** cam compromisă. Emmy Willowes își petrecu ziua cîntînd semnă. Familia Gardner juca apatic bridge la două mîini.

Prînzul fu sumbru, toată lumea vorbi monosilabic, iar tensiunea spori la maximum.

După-amiază, se vînturară încoace și încolo ca niște stafii ce nu-și găseau locul. Pînă și actrița începu să dea semne de nervozitate: consumă nenumărate țigări și cocktailuri și se adînci într-o tăcere mohorîtă. Nu primiră nici un mesaj; telefonul nu sună decît o dată și atunci era doar cofetarul care protesta împotriva anulării comenzii tortului de înghețată. Ellery își petrecu aproape toată după-amiaza cu o activitate misterioasă în bibliotecă și cabinet. Ceea ce căuta rămase un mister. Pe la ora 17, apăru din cabinet cam negru la față și cu o cută adîncă între sprîncene. Ieși pe verandă și se sprijini de un stîlp, adîncit în gînduri. Pietrișul era uscat, soarele anihilase rapid efectele ploii. Cînd se întoarse în casă, se întuneca cu repeziciunea cu care cade noaptea la țară.

Nu mai era nimeni, casa era liniștită, deoarece nenorociții ei ocupanți se retrăseseră în camerele lor. Ellery căută un scaun. Își înfundă fața în mîini și se gîndi minute îndelungate, complet nemișcat.

În cele din urmă, pe față i se citi că ceva se întîmplase, se îndreptă spre baza scărilor și ascultă. Nici un sunet. Se întoarse în vîrful picioarelor, ridică receptorul telefonului și-și petrecu următoarele 15 minute discutînd grav și cu voce joasă cu cineva din New York. Cînd termină, se duse sus în camera lui.

O oră mai tîrziu, în timp ce ceilalți se adunaseră jos pentru cină, se furișă pe scară dosnică și ieși din casă neobservat nici de bucătăreasă, care era în bucătărie. Rămase un timp în bezna groasă a pădurii.

Ellery nu află niciodată cum se întîmplase. Îi simți efectele cufînd după cină, și meditînd profund, își aminti că și ceilalți păruseră moleșiți cam în același timp. Fu o cină tîrzie și rece. Se părea că dispariția lui Owen își pusese amprenta și asupra organizării culinare, așa încît cafeaua nu fu servită pînă după ora opt de către slujnica cu picioare frumoase — mai tîrziu Ellery era sigur că se servise cafea. Moleșeala se așternu la mai puțin de jumătate de oră. Ședeau în living, palavragind plictisiți despre lucruri fără importanță. D-na Owen, palidă și tăcută, dăduse pe gît cafeaua cu sete și, de fapt, ceruse a doua ceașcă. Numai d-na Manshield fusese bătăioasă, exprimîndu-și hotărîrea de a telefona la poliție. Avea mare încredere în poliția locală din Long Island, mai ales într-un anume inspector Naughton, a cărui incompetență Ellery o realiză fără nici o putință de îndoială. Gardner fusese nehmițit și puțin răzvrătit, un timp zdrăngănise la pian în alcov. Emmy Willowes se retrăsese în scoica ei cu ochi migdalați fără să se mai amuze și foarte, foarte tăcută. D-na Gardner avusese un comportament agitat. Jonathan fusese trimis expres la culcare în urlete.

Li se așeză pe simțuri ca o pătură insinuantă de ceață. Doar o somnolență plăcută. În cameră era cald și Ellery simți vag broboane de sudoare pe frunte. Era pe jumătate leșinat cînd creierul încețoșat îi dădu semnalul de alarmă. Apoi, încercînd în panică să se redreseze, să-și folosească mușchii, simți că alunecă, alunecă în inconștient cu un corp ca de plumb și străin de el precum constelația Vega. Ultimul lui gînd conștient, pe măsură ce camera i se învîrtea amețită în fața ochilor și vedea expresiile impăienjenite ale tovarășilor săi, era că fuseseră cu toții drogați.

Amețeala părea să continue fără întrerupere. Pete colorate îi jucau în ochi, în timp ce cineva îl lovea iritat cu ciocanul peste tîmple. Apoi deschise ochii și văzu un soare strălucitor fixat pe podea în dreptul său. Doamne dumnezeule, toată noaptea...

BOMBARDAȚI CU CADOURI

Se ridică în capul oaselor gemînd și pipăindu-și capul. Toți în jurul lui erau întinși în diverse poziții de comă angoasantă — toți fără excepție. Cineva — creierul lui confuz luă notă plictisit — era Emmy Willowes, mușcă și ofta. Se sculă și se îndreptă împleticindu-se spre un bar probabil, de unde își turnă un whisky mare, după care, cu gîtlejul arzînd, se simți inexplicabil mai bine. Se duse la actriță și o bătu ușor peste obraji pînă cînd aceasta deschise ochii și îl privi cu niște ochi suferinzi, orbiți, bolnavi.

— Ce... cînd

— Drogați, hîrîi Ellery. Tot echipajul. Încearcă să-i aduci în simțire, domnișoară Willowes, pînă dau eu o raită. Și vezi dacă se preface vreunul.

Își croi drum, puțin cam nesigur dar cu țintă clară, spre spatele casei. Bîjbîind, descoperi bucătăria. Acolo îi găsi pe slujnica cu picioare frumoase, pe Millan și pe bucătăreasă zăcînd fără cunoștință pe scaune, în jurul mesei pline de cești goale de cafea. Se întoarse în living, îi făcu semn din cap domnișoarei Willowes, care se lupta cu Gardner ce căzuse leșinat pe pian, și porni sus pe scări împleticindu-se. După o scurtă căutare, descoperi dormitorul micului Jonathan, băiatul dormea încă profund și natural, cu ocazionale pufnituri pe pas. Doamne, ce mai pufnea! Gemînd, El-

lery trecu prin baia de lîngă dormitorul principal. După puţin, coboră şi intră în cabinet. Ieşi de acolo aproape instantaneu, răvăşit şi în ochi cu o scînteie sălbatică. Îşi luă pălăria din cuier şi se grăbi afară în soarele cald. Vreo 15 minute dădu tîrcoale terenului; casa familiei Owen era înconjurată de un rînd de pădure şi părea izolată ca o fermă din vest. Cînd reveni în casă, amărît şi dezamăgit, ceilalţi se treziseră şi scoteau nişte sunete ce aduceau a mormăieli, ţinîndu-şi capetele între mîini ca nişte copii speriaţi.

— Queen, pentru numele lui dumnezeu, începu Gardner răguşit.

— Cine a făcut asta, a folosit luminalul din baia de sus, zise Ellery aruncîndu-şi pălăria şi strîmbîndu-se la o durere bruscă a capului. E aceeaşi substanţă pe care i-a dat-o ieri d-na Mansfield doamnei Owen ca s-o adoarmă. De data aceasta s-a folosit însă tot flaconul acela mare. Grozav somnifer! Faceţi-vă comozi pînă întreprind o mică cercetare la bucătărie. Cafeaua cred că a fost de vină. — Dar se întoarse, strîmbîndu-se. — Ghinion. Madame la Guisiniere se pare că a fost o dată la baie; Millan era în grajd, îngrijindu-se de maşini; iar slujnica se împopoţona, fără îndoială, pe undeva. Rezultatul: prietenul nostru, luminalistul a avut ocazia să toarne aproape tot praful din flacon în ibricul cu cafea. La dracu!

— Am să chem totuşi poliţia! strigă d-na Mansfield isteric, luptîndu-se să se ridice. Altfel o să fim în curînd ucişi în propriile noastre paturi! Laura, insist cu hotărîre să...

— Vă rog, vă rog, doamnă Mansfield, obiectă Ellery obosit. N-avem nevoie de eroi. Ne-aţi fi de mai mare folos dacă v-aţi duce la bucătărie şi aţi potoli revolta care clocoteşte acolo. Jur că cele două femei sînt pe punctul să-şi facă bagajele.

D-na Mansfield îşi muşcă buza şi o zbughi într-acolo. O clipă mai tîrziu îi auzură vocea, deloc dulce acum, ridicată dojenitor.

— Dar, Queen, protestă Gardner, nu mai putem să continuăm aşa neprotejaţi.

— Eu vreau să ştiu în felul meu copilăresc, se tînguie Emmy Willowes cu buzele livide, cine şi de ce a făcut-o. Flaconul de sus... Pare de netăgăduit că se datorează unuia dintre noi, nu-i aşa?

D-na Gardner scoase un ţipăt scurt. D-na Owen se aşeză din nou pe scaun.

— Unul din noi? şopti roşcata.

Ellery zîmbi fără să se amuze. Apoi zîmbetul i se şterse de pe faţă şi-şi ciuli urechile spre hol.

— Ce-a fost asta? întrebă el brusc.

Se întoarseră cu toţii terorizaţi şi priviră. Dar nu se vedea nimic. Din cîţiva paşi, Ellery fu lîngă uşa din faţă.

— Ce mai e, pentru numele lui dumnezeu? se bîlbîi d-na Owen.

— Mi s-a părut că aud ceva. Dădu uşa de perete. Soarele dimineţii se revărsă înăuntru. Îl văzură aplecîndu-se şi luînd ceva de pe verandă, apoi ridicîndu-se şi uitîndu-se rapid de jur împrejur. Scutură din cap şi se dădu înapoi, închizînd uşa.

— Un pachet, zise încruntat. Credeam că **cineva**...

Se uitară alb la coletul în hîrtie maro din mîinile lui.

— Un pachet? întrebă d-na Owen şi faţa i se lumină. Poate e de la Richard. Lumina i se stinse din ochi şi fu înlocuită de o paloare înfricoşătoare. Oh, credeţi cumva...?

— Vă este adresat, doamnă Owen, spuse Ellery apăsat. Fără timbru, fără efecte poştale, scris cu creionul în litere de tipar. Cred c-o să-mi asum răspunderea deschiderii lui, doamnă Owen.

Destăcu sfoara subţire şi rupse ambalajul coletului încropit, după care se încruntă şi mai mult, deoarece pachetul conţinea doar o pereche de pantofi mari bărbăteşti, tocaţi pe talpă şi fără fleacuri — nişte pantofi sport, cafenii cu alb.

D-na Owen îşi dădu ochii peste cap şi nările îi palpitară de greaţă.

— Sînt ai lui Richard, şopti ea şi căzu pe spate pe jumătate leşinată.

— Zău? făcu Ellery. Interesant. Dar nu sînt, desigur, cei pe care-i purta în picioare vineri seară. Sînteţi sigură că sînt ai lui, doamnă Owen?

— Oh, deci **a fost** pînă la urmă răpit, spuse d-na Mansfield tremurînd la uşa din spate. Nu e şi vreun bileţel sau singe...?

— Nimic altceva decît pantofii. Acum mă-ndoiesc de teoria cu răpirea, d-na Mansfield. Aceştia nu sînt pantofii pe care-i purta Owen vineri seară. Cînd i-aţi văzut ultima oară, doamnă Owen?

— În dulapul lui de sus chiar ieri după-masă, se văită ea. Of...

— Iată. Vedeţi? zise Ellery vesel. Probabil că au fost furaţi din dulap aseară cînd eram cu toţii inconştienţi şi au fost returnaţi acum într-un mod spectaculos. Deocamdată nu s-a-ntîmplat nimic rău. Mi-e teamă că încălzim o viperă la sînul nostru, adăugă el sever.

AL DOILEA CADOU

Nimeni nu rise. D-ra Willowes spuse cu o voce stranie:

— Ciudat. De fapt, e o nebunie, domnule Queen. Nu văd nici cel mai mic scop.

— Nici eu, pînă acum. Cineva fie că se ţine de nişte glume monstruoase, fie că în spatele întregii afaceri se află o minte diavolească de deşteaptă şi perversă.

Îşi luă pălăria şi se îndreptă spre uşă.

— Unde doamne iartă-mă pleci? şopti d-na Gardner.

— Pînă afară, pentru o rundă de gîndire sub bolta albastră. Dar ţineţi minte, adaugă el încet, acesta este un privilegiu rezervat detectivilor. Nimeni altcineva nu va părăsi casa.

Se întoarse peste o oră fără să dea vreo explicație.

La prînz găsiră cel de-al doilea pachet. Era un colet pătrățos, învelit în aceeași hîrtie maro. Înăuntru se afla o cutie de carton, iar în cutie, împachetate într-o hîrtie boțită, se aflau două splendide machete de vaporașe, ca acelea cu care se joacă copiii, vara pe lac. Pachetul îi era adresat domnișoarei Willowes.

— Devine îngrozitor, murmură d-na Gardner cu buzele pline tremurîndu-i. Am pielea de găină.

— Mai bine ar fi fost un pumnal înfipt sau așa ceva, șopti d-ra Willowes. Vaporașe de jucărie. Se dădu înapoi și-și mijì ochii. Oameni buni, uite ce-i, înțeleg de glumă, dar de cea de față m-am cam săturat. Cine face fîmpeniile astea?

— O glumă? mîrîi Gardner, alb ca moartea. Asta-i mîna unui nebun, ascultați-mă pe mine.

— Hai, hai, îi potoli Ellery privind vaporașele vopsite verde și bej. În felul ăsta nu ajungem nicăieri. Doamnă Owen, le-ați mai văzut vreodată?

În pragul leșinului, doamna Owen se fîstîci:

— Vai de mine și de mine, domnule Queen, nu... păi sînt... ale lui Jonathan!

Ellery clipi. Apoi se duse la baza scărilor și urlă:

— Johnny! Vino o clipă jos!

Micul Jonathan coborî absent și îmbufnat scările.

— Ce vreți? întrebă cu răceală.

— Vino aici, fiule. Micul Jonathan veni tîrîndu-și picioarele. Cînd ai văzut ultima dată vaporașele astea?

— Vaporașe! strigă micul Jonathan revenindu-și la viață. Se năpusti asupra lor și i le smulse, aruncîndu-i lui Ellery o privire furioasă. Vaporașele mele! N-am văzut așa o casă! Vaporașele mele! Tu mi le-ai furat!

— Haide, haide, făcu Ellery înroșindu-se, fii băiat cuminte. Cînd le-ai văzut ultima oară?

— Ieri! În dulapul meu cu jucării. Vaporașele mele! E scandalos! șuieră micul Jonathan și o șterse sus, strîngînd la piept cu firav vaporașele.

— Au fost furate în același timp, zise Ellery neajutorat. Pe viața mea, domnișoară Willowes, sînt aproape tentat să fiu de acord cu dumneavoastră. Apropo, cine i-a cumpărat vaporașele fiului dvs.?

— Tatăl lui.

— La dracu! exclamă Ellery pentru a doua oară în acea duminică și-i trimise pe toți să percheziționeze casa pentru a se asigura că nu mai lipsește nimic. Dar nimeni nu descoperi nici o lipsă.

AL TREILEA CADOU

Cînd coborîră, îl găsiră pe Ellery citind nedumerit un plic mic și alb.

— Ce mai e și ăsta? întrebă Gardner sălbatic.

— Era vîrît în ușă, zise el gînditor. Nu l-am observat înainte. E chiar straniu.

Era un plic elegant, lipit cu ceara albastră pe spate și purtînd același scris cu creionul, de data aceasta adresat doamnei Mansfield.

Bătrîna doamnă se prăbuși în scaunul cel mai apropiat, ținîndu-și mîna la inimă. Rămăsese mută de frică.

— Ei bine, spuse d-na Gardner răguștă, deschideți-l.

Ellery rupse plicul și se încruntă mai tare.

— Nu e nimic înăuntru, murmură el.

Gardner își roase unghiile și se întoarse cu spatele mormăind. D-na Gardner clătină din cap ca un pugilist ametit și se împletici pe drumul spre bar pentru a cincea oară în acea zi. Fruntea lui Emmy Willowes ascundea o furtună de gînduri.

— Știți, anunță d-na Owen, acestea sînt plicurile mamei.

Se lăsă din nou tăcerea.

— Din ce în ce mai bizar, murmură Ellery. **Trebuie** să punem lucrurile la punct... Pantofii sînt o surpriză. Vaporașele ar putea fi luate drept cadou; ieri a fost ziua lui Jonathan, dar vaporașele sînt ale lui — o farsă deformată. Scuturâ din cap. Și în al treilea rînd — un plic gol. Asta ar părea să ne indice că plicul e important. Dar plicul îi aparține d-nei Mansfield. Atunci mai rămîne... da, ceara! Scrută îndeaproape ceara albastră de pe dos.

— Parcă ar fi tot ceara noastră de sigiliu, domnule Queen, spuse d-na Owen cu aceeași voce joasă, nefirească. E în bibliotecă.

Ellery o zbughi urmat de restul adunării. D-na Owen se duse la biroul bibliotecii și trase sertarul de sus.

— Era aici? întrebă Ellery repede.

— Da, răspunse ea cu voce tremurată. Chiar vineri am folosit-o cînd am scris o scrisoare. Vai...

Ceara nu mai era în sertar.

În timp ce-l priveau lung, se auzi soneria de la ușa din față.

AL PATRULEA CADOU

De data aceasta, un coș de piață stătea nevinovat pe verandă. În el, se aflau cuibărite proaspete și verzi două verze.

Ellery îi strigă pe Gardner și Millan și conduse el însuși atacul în josul scărilor. Se împrăștiară căutînd sălbatic prin tufișurile și pădurea ce împrejmuiau casa. Dar nu găsiră nimic. Nici o urmă a celui care sunase la ușă, nici urmă de stafia care lăsase glumeață un coș de verze la ușă reprezentînd al patrulea cadou ciudat. Parcă era făcut

din fum şi se materializa numai în clipa cînd avea nevoie să apese cu degetul lui invizibil butonul soneriei.

Găsiră femeile strînse una într-alta într-un colţ al livingului, tremurînd, cu buzele livide. D-na Mansfield, legănîndu-se ca un plop bătut de vînt era la telefon şi chema poliţia. Ellery se porni să protesteze, dar apoi ridică din umeri neputincios, strînse din buze şi se apleacă deasupra coşului.

De mînerul acestuia era legată cu sfoară o bucată de hîrtie. Acelaşi scris nesigur în creion... „D-lui Paul Gardner".

— Se pare că tu eşti cel ales, bătrîne, de data aceasta, remarcă Ellery.

Gardner rămase cu ochii pironiţi la coş ca şi cum nu-i venea să creadă.

— Scuzaţi-mă! zise Ellery brusc şi plecă. Provin din lada de legume din cămară de afară, spuse el la întoarcere. Aşa declară cu ciudă bucătăreasa căreia nu i-a trecut prin cap să se uite după legumele lipsă.

D-na Mansfield bodogănea emoţionată la telefon unui irascibil şi nedumerit ofiţer al legii. Cînd închise telefonul, era roşie la faţă ca un copil nou născut.

— Ajunge cu prostiile astea, domnule Queen, mării ea. Apoi se trînti pe un scaun rîzînd isteric şi strigă: Ştiam eu că faci cea mai mare greşeală a vieţii tale cînd te-ai măritat cu animalul ăla, Laura, şi rîse din nou ca o nebună.

Apărătorii legii îşi făcură apariţia în 15 minute, însoţiţi de o sirenă asurzitoare. Unul era un bărbat robust cu faţa cărămizie şi cu tresele cuvenite unui inspector de poliţie, iar celălalt un tînăr poliţist cam deşelat.

— Mă numesc Naughton, se prezentă primul din ei, scurt. Ce dracu' se petrece aici?

— Ah, domnule Naughton. Sînt fiul inspectorului Queen, Richard Queen de pe Centre Street. Îmi pare bine de cunoştinţă.

— Oh! exclamă Naughton, întorcîndu-se sever spre d-na Mansfield. De ce nu mi-aţi spus că dl. Queen este aici, doamnă Mansfield? Ar trebui să ştiţi că...

— M-am săturat de voi toţi! urlă bătrîna doamnă. Prostii, prostii, prostii de cînd a început sîmbăta şi pînă acum! Mai întîi actriţa aia îngrozitoare de-acolo cu fusta ei scurtă, picioarele şi tot restul, pe urmă...

Naughton îşi frecă bărbia.

— Veniţi aici, domnule Queen, să discutăm omeneşte. Ce naiba s-a-ntîmplat?

Ellery îi povesti fără plăcere. Pe măsură ce vorbea, inspectorul se înroşea tot mai mult la faţă.

— Vorbiţi serios? bubui el în cele din urmă. Mie mi se pare totul o simplă nebunie. Dl. Owen şi-a ieşit din minţi şi vă joacă feste. Doar n-o să le luaţi în serios?

— Mi-e teamă că n-avem încotro, şopti Ellery. Ce-i asta? Cerule, nu cumva o altă manifestare a staţiei noastre jucăuşe? Se-ndreptă spre uşă, pe care i-o deschise Naughton cu gura căscată şi se lăsară izbiţi de un val de întuneric. Pe verandă se afla un al cincilea colet, de data aceasta minuscul.

DOI REGI CADOU

Cei doi ofiţeri se repeziră afară cu lanterna aprinsă. Ellery apucă pachetul cu degete nerăbdătoare. Era adresat cu scrisul de-acum familiar d-nei Paul Gardner. Înăuntru se aflau două piese de şah cu valoare identică: regi, unul alb şi celălalt negru.

— Cine de-aci joacă şah? întrebă el tărăgănat.

— Richard, strigă d-na Owen. Vai, doamne, simt că-nnebunesc.

Cercetarea dovedi că cei doi regi din jocul de şah al lui Richard Owen lipseau.

Ofiţerii se întoarseră cam palizi şi trăgîndu-şi cu greu răsuflarea. Nu găsiseră pe nimeni afară. Ellery studia în linişte cele două piese de şah.

— Ei? făcu Naughton, lăsîndu-şi umerii în jos dezarmat.

— Ei bine, răspunse Ellery încet, am o idee strălucită, Naughton. Vino încoace o clipă. Îl trase deoparte pe Naughton şi-ncepu să-i vorbească repede şi cu voce joasă. Ceilalţi stăteau de jur împrejur lipsiţi de vlagă, schimonosindu-se nervos. Nimeni nu se mai prefăcea că se poate stăpîni. Dacă totul nu era decît o glumă, atunci gluma era oribilă, cu imaginea lui Richard Owen profilîndu-se în fundal. Inspectorul clipi şi aprobă din cap.

— Voi toţi, treceţi în bibliotecă, li se adresă scurt întorcîndu-se spre ei şi lăsîndu-i nedumeriţi. Vorbesc serios! Toţi fără excepţie! Nebunia asta trebuie să se termine chiar acum.

— Dar, Naughton, reuşi să articuleze d-na Mansfield, nu e cu putinţă ca vreunul din noi să fi trimis obiectele alea. Dl. Queen îţi poate confirma că am fost cu toţii în văzul lui astăzi...

— Faceţi cum v-am spus, doamnă Mansfield, repetă ofiţerul ferm.

Trecură uluiţi în bibliotecă. Poliţistul îi adună pe Millan, bucătăreasă şi slujnică şi plecă cu ei. Nimeni nu scoase o vorbă, nimeni nu se uită la celălalt. Trecură minute, o jumătate de oră, o oră. În spatele uşii de la living era o linişte mormîntală. Îşi ciuliră urechile.

— La 7,30 uşa se deschise brusc şi, cu feţe radioase, Ellery şi inspectorul îi chemară dincolo.

— Toată lumea afară, comandă Naughton. Haideţi, mai repede.

— Afară? şopti d-na Owen. Unde? Unde e Richard? Ce...

Poliţistul îi scoase ca pe-o turmă. Ellery se îndreptă spre uşa cabinetului, o împinse, aprinse lumina şi se dădu deoparte.

— Vreţi să intraţi şi să vă ocupaţi locurile? spuse el sec. Tensiunea i se citea pe faţă şi părea epuizat.

În tăcere, încet, ei se conformară. Poliţistul mai aduse cîteva scaune din living. Se aşezară. Naughton trase obloanele, închise uşa şi se aşeză cu spatele lipit de ea.

Ellery începu pe un ton neutru:

— Într-un fel, acesta a fost unul din cele mai remarcabile cazuri din existența mea, fiind neobișnuit din orice unghi l-ai privi. Complet non-conformist. Domnișoară Willowes, cred că dorința pe care v-ați exprimat-o vineri seară s-a adeverit. Sînteți pe cale să asistați la un exercițiu cam străzmit de inventivitate criminală.

— Crim..., începu d-na Gardner cu buzele tremurînd. Vreți să spuneți că s-a comis o crimă?

— Liniște, îi atenționă Naughton sever.

— Da, răspunse Ellery blînd, s-a comis o crimă. Aș putea spune, îmi pare rău s-o spun, doamnă Owen, o crimă în adevăratul sens al cuvîntului.

— Richard e m...

— Îmi pare rău. Se lăsă tăcere. D-na Owen nu plînse; lacrimile parcă îi secaseră. Fantastic, spuse Ellery în sfîrșit. Uitați-vă — și oftă. Enigma a fost ceasul. Ceasul Care Nu Era Unde Trebuia Să Fie, ceasul cu cadran invizibil. Vă aduceți aminte remarca mea că ceasul fusese probabil mutat din moment ce nu văzusem reflectarea arătătoarelor fosforescente în oglinda de dincolo? Era o teorie posibilă. Dar nu și **singura** teorie.

— Richard e mort, repetă d-na Owen de parcă nu-i venea să creadă.

— Domnul Gardner, continuă Ellery rapid, mi-a indicat o altă posibilitate: că ceasul s-ar fi putut să fie tot deasupra ușii, dar că cineva sau ceva ar fi putut să se afle în fața oglinzii. V-am spus de ce lucrul acesta mi se părea imposibil. Dar, și spunînd acestea se îndreptă brusc spre oglinda înaltă, mai era o teorie care explică motivul pentru care eu nu văzusem reflectarea arătătoarelor luminoase, și anume: cînd eu am deschis ușa în întuneric și am privit înăuntru și n-am văzut nimic, ceasul era acolo, dar nu și **oglinda!**

— Cum se poate una ca asta, domnule Queen? întrebă d-ra Willowes sec. E o prostie.

— Nimic nu e o prostie, doamna mea, pînă nu se dovedește a fi. Mi-am spus: cum se face de oglinda nu era acolo în clipa aceea? Constituia aparent o parte solidă a peretelui, era încastrată în această cameră modernă. — O lumințiă apăruse în ochii d-rei Willowes. D-na Mansfield privea drept în față cu mîinile încleștate în poală. D-na Owen se uita la Ellery cu ochi înghețați, surdă și oarbă. — Apoi, continuă Ellery, au urmat pachetele foarte stranii, care au curs asupra noastră toată ziua ca o mană cerească. Mi-am spus că e o afacere fantastică. Desigur că v-ați dat și dumneavoastră seama că cineva făcea eforturi disperate să ne atragă atenția asupra secretului crimei.

— Să ne atragă at..., începu Gardner încruntat.

— Întocmai. Doamnă Owen, i se adresă Ellery blînd, primul pachet v-a fost adresat dumneavoastră. Ce conținea?

Ea îl privea fără expresie. Urmă o tăcere groaznică. D-na Mansfield o zgîlții ca pe un copil absent. Ea tresări și zîmbi vag. Ellery repetă întrebarea la care ea răspunse aproape senină:

— O pereche de pantofi sport de-ai lui Richard.

— Într-un cuvînt, **pantofi**, zise el strîmbîndu-se. Domnișoară Willowes, dumneavoastră ați primit cel de-al doilea pachet. — D-ra Willowes deveni mai rigidă în ciuda nonșalanței abordate. — Ce conținea coletul?

— Vaporașele lui Jonathan, murmură ea.

— Pe scurt, **vapoare**. Doamnă Mansfield, al treilea pachet vă este destinat dumneavoastră. Ce conținea exact?

— Nimic. Dădu din cap viguros. Eu cred că încă batem cîmpii. Nu vă dați seama că-mi înnebuniți fiica și pe noi toți? Naughton, ai de gînd să lași farsa asta să continue? Dacă știți ce i s-a întîmplat lui Richard, spuneți-ne, pentru numele lui dumnezeu!

— Răspundeți la întrebare, i se adresă Naughton amenințător.

— Un plic gol sigilat chiar cu ceara noastră, răpsunse ea sfidătoare.

— Din nou pe scurt, vorbi Ellery tărăgănat, **ceară și sigiliu.** Și acum Gardner, ție ți s-a oferit cel de-al patrulea și cel mai năstrușnic cadou. Consta din...

— Varză, spuse Gardner cu un zîmbet strîmb.

— **Verze,** prietene, erau două. Și în cele din urmă, ce-ați primit dumneavoastră, doamnă Gardner?

— Două piese de șah, șopti ea.

— Nu, nu. Nu erau doar două piese de șah, doamnă Gardner. Doi **regi.** Ochii cenușii ai lui Ellery scînteiară. Cu alte cuvinte, în ordinea amintită am fost bombardați cu următoarele cadouri. Se întrerupse, îi privi și continuă calm: „... **pantofi și vapoare și ceară de sigiliu, verze și regi**".

DEMONSTRAȚIE DE ARTĂ TEATRALĂ

Se lăsă o tăcere din cele mai neobișnuite. Apoi Emmy spuse cu răsuflarea tăiată:

— Vaca de Mare și Dulgherul „Peripețiile Alicei în țara minunilor"

— Mi-e jenă pentru dumneavoastră, domnișoară Willowes. Unde intervine monologul Vacii de Mare a lui Țuțuci în dialogul lui Lewis Carroll?

Chipul ei nerăbdător se lumină:

— „Peripețiile Alicei în lumea oglinzilor"

— Așa, murmură Ellery în tăcerea profundă care urmă. Și știți care-i subtitlul de la „Peripețiile Alicei în lumea oglinzilor"?

— „Ce-a găsit Alice după oglindă", spuse ea cu mîndrie.

— Perfect, domnișoară Willowes. Am fost deci instruiți să trecem prin oglindă și, prin comparație, să găsim ceva de cealaltă parte legat de dispariția lui Richard Owen. Stranie idee, nu? Se aplecă înspre ei și spuse brusc: Să mă întorc la raționamentul meu. Am spus că una din teoriile posibile era că oglinda nu a reflectat arătătoarele fosforescente pentru că nu se afla acolo. Dar avînd în vedere că peretele e solid, înseamnă că oglinda însăși trebuie să

fie deplasabilă pentru a fi putut fi mutată din loc. Cum a fost posibil? Ieri am căutat două ore să găsesc secretul oglinzii... Ochii lor se îndreptară cu groază la oglinda înaltă fixată în perete care le întorcea privirea în lumina becurilor. Şi cînd am descoperit secretul, m-am uitat **după oglindă** şi ce credeţi că am găsit — eu, o Alice într-adevăr neîndemînatică?

Nimeni nu răspunse.

Ellery se duse iute la oglindă, se ridică în vîrful picioarelor, atinse ceva şi întreaga oglindă se deplasă puţin ca şi cum ar fi fost prinsă în balamale. Îşi vîrî degetele în deschizătură şi trase. Oglinda se dădu la o parte ca o uşă, dînd la iveală o cavitate îngustă de mărimea unei debarale.

Figura înţepenită a Pălărierului Nebun, avînd trăsăturile inconfundabile ale lui Richard Owen, îi privea cu ochii mari — o privire orbilă, hidoasă, a morţii.

Paul Gardner sări în picioare cu ochii ieşiţi din orbite, înecîndu-se şi trăgîndu-se de guler.

— O-o-Owen, bîlbîi el. Owen. **Nu** se poate. Eu însumi l-am îngropat sub stînca din spatele casei, în pădure. Vai, doamne. Şi rînji înfiorător, apoi dădu ochii peste cap şi căzu leşinat pe podea.

Ellery oftă uşurat.

— Destul, De Vere, spuse el, iar Pălărierul Nebun se mişcă în timp ce trăsăturile lui începură ca prin farmec să mai semene cu cele ale lui Richard Owen. Poţi să ieşi acum. A fost o admirabilă demonstraţie de artă teatrală şi, după cum scontam, şi-a îndeplinit misiunea. Iată omul dumitale, domnule Naughton. Dacă o s-o interogaţi pe d-na Gardner, cred că veţi afla că de mult timp este amanta lui Owen. Evident că Gardner a aflat şi l-a ucis. Atenţie — leşină şi ea!

EXPLICAŢIA UNEI DRAME REALISTE

— Ce nu pot eu să înţeleg, murmură Emmy Willowes după o lungă tăcere, tîrziu în aceeaşi seară, pe cînd ea şi dl. Ellery Queen călătoreau unul lîngă altul în trenul cu destinaţia Jamarca, este... Se opri neajutorată. Nu pot să înţeleg multe lucruri, domnule Queen.

— A fost destul de simplu, începu Ellery obosit, uitîndu-se pe geam la peisajul care trecea în viteză pe lîngă ei.

— Dar cine este omul acela — De Vere?

— Ah, De Vere? O cunoştinţă de-a mea în domeniul Thaliei, care pentru moment e „liber". E actor şi interpretează roluri de compoziţie. Presupun că n-ai de unde să-l ştii. Cînd deducţiile mele m-au condus spre oglindă şi după ce am examinat-o, i-am descoperit în cele din urmă secretul. Deschizînd-o, am găsit acolo corpul neînsufleţit al lui Owen în costumul Pălărierului.

— E o dramă prea realistă pentru gustul meu, se strîmbă ea. De ce nu aţi anunţat imediat descoperirea?

— Ce-aş fi obţinut? Nu există nici cea mai infimă dovadă împotriva ucigaşului. Am avut nevoie de timp pentru a concepe un plan care să-l facă pe ucigaş să se trădeze. Am lăsat acolo cadavrul.

— Vreţi să spuneţi că aţi stat cu mîinile-n sîn ştiind cu toate acestea că Gardner purta vina? întrebă ea, sincer sceptică.

— Bineînţeles, afirmă el dînd din umeri. Familia Owen locuise în acea casă doar de o lună. Arcul oglinzii era extrem de bine ascuns, probabil că nu poate fi descoperit decît dacă ştii că există şi îl cauţi. Dar mi-am adus aminte că Owen însuşi remarcase vineri seară că Gardner proiectase această „extindere". Atunci mi-am dat seama, firesc. Cine ar putea să ştie mai bine decît arhitectul secretul unei debarale ascunse? Nu-mi dau seama de ce a proiectat şi construit aşa ceva; cred că a fost doar un capriciu arhitectonic. Deci vinovatul trebuia să fie Gardner, înţelegeţi acum. — Se uită gînditor la tavanul prăfuit al compartimentului. — Am reconstituit destul de uşor crima. După ce ne-am retras vineri seară, Gardner a coborît să discute deschis cu Owen despre doamna Gardner, care fie vorba-ntre noi, e o femeie din cele mai pofticioase. Au schimbat replici dure. Gardner l-a ucis, probabil nepremeditat. Primul impuls a fost să ascundă cadavrul. Nu putea să-l scoată vineri noapte pe ploaia aceea groaznică, fără să-şi lase urme pe haine. Apoi şi-a amintit dulapul din spatele oglinzii. Acolo cadavrul era în siguranţă pînă cînd ar fi putut să-l mute la oprirea ploii şi pămîntul s-ar fi uscat, oferind o ascunzătoare permanentă, voia să sape o groapă sau aşa ceva. Tocmai îndesa corpul neînsufleţit în debara, cînd am deschis uşa cabinetului, de aceea n-am văzut ceasul în oglindă. Apoi, pe cînd mă aflam în bibliotecă, a închis uşa-oglindă şi s-a dus sus. Eu am ieşit totuşi prea repede şi-atunci el s-a hotărît să se comporte cu neruşinare, ba chiar a pretins că se gîndea că „Owen" e cel ce urca.

În orice caz, sîmbătă seară ne-a drogat pe toţi, a scos cadavrul, l-a îngropat, s-a întors şi a luat şi el o doză de drog ca să-şi joace rolul cît mai natural cu putinţă. Nu ştia că eu găsisem cadavrul în spatele oglinzii sîmbătă după-masă. Duminică dimineaţă, cînd am descoperit dispariţia cadavrului, mi-am dat seama desigur de ce fusesem drogaţi. Îngropînd cadavrul într-un loc necunoscut nimănui, fără să lase, din cîte ştie el, nici un indiciu măcar al comiterii crimei, Gardner elimină firesc dovada primordială în orice crimă: corpul delict. Am găsit o ocazie să-i dau telefon lui De Vere şi să-l instruiesc cum să procedeze. A făcut rost de undeva de costumul Pălărierului, a izbutit să-şi procure o fotografie a lui Owen de la o agenţie teatrală, a venit încoace... L-am închis în debara, în timp ce omul lui Naughton vă reţinea pe voi în bibliotecă. Înţelegeţi că a trebuit să construiesc suspansul, să-l fac pe Gardner să se trădeze singur, să-i înfrîng rezistenţa morală. A trebuit să fie forţat să declare unde a îngropat cadavrul, pentru că el era singurul care ne putea spune. Pot zice că a mers.

Actriţa îl privi pieziş din colţul ochilor ei isteţi. Ellery oftă amărît, mutîndu-şi privirea de la picioarele ei lungi întinse pînă la scaunul opus.

— Dar cele mai enigmatice au fost pachetele acelea fantastice şi complet duşmănoase, spuse ea încruntîndu-se

drăgălaş. Cine le-a trimis, pentru numele lui dumnezeu?

Ellery nu răspunse mult timp. Apoi zise somnoros, cu o voce care abia se auzea peste zgomotul trenului:

— De fapt, chiar dumneata.

— **Eu?** Era atît de uluită că rămase cu gura căscată.

— E un fel de-a spune, şopti Ellery închizînd ochii. Ideea dumitale de-a da un spectacol cu „Ceaiul nebunilor" pe teme din „Alice în ţara minunilor" spre delectarea micului Jonathan, apoi instaurarea atmosferei apăsătoare descrise de Reverendul Dogson, au pornit un fanţ al fanteziei în propriul meu creier. Nu era destul să deschid dulapul şi să spun că acolo fusese cadavrul lui Owen şi nici măcar să-l fac pe De Vere să-l joace pe Owen. Trebuia să pregătesc psihologic mintea lui Gardner, să-l umplu de nedumerire la început, să-l fac mai tîrziu să-şi dea seama încotro bat cadourile şi care sînt implicaţiile lor. Presupun că am vrut să-l torturez. E o slăbiciune a mea. Oricum, n-a fost greu să-i dau un telefon tatălui meu, inspectorul Queen, care l-a trimis aici pe sergentul Velie. Eu am reuşit să fur toate lucrurile acelea din casă, să le transport în pădurea din spate şi să i le înmînez bunului Velie... El s-a ocupat de restul, de ambalaj şi toate celelalte.

Ea se ridică şi-l măsură cu o privire severă.

— Domnule Queen! Aşa se procedează în lumea bună a detectivilor?

— Înţelegeţi-mă că a trebuit s-o fac, zîmbi el somnoros. Ăsta-i teatrul, domnişoară Willowes. Dumneata ar trebui să înţelegi asta. Înconjoară-l pe criminal cu lucruri pe care nu le pricepe, uluieşte-l, îmbată-i mintea, iar apoi loveşte-l în cap, distruge-l. Recunosc că am fost inteligent ca un diavol.

Ea îl privi tăcută atît de lung şi atît de elegant întoarsă spre el cu silueta ei zveltă, băieţoasă, încît Ellery se simţi incomodat şi fără să vrea, sîngele i se urcă în obraji.

— Dacă-mi permiteţi să te întreb, draga mea, spuse el uşor, cum de feţişoara ta drăgălaşă a luat această expresie de-a dreptul lascivă? Nu te simţi bine? S-a întîmplat ceva? Zău, cum te simţi?

— Aşa cum ar spune Alice, răspunse ea duios, aplecîndu-se puţin spre el, din ce în ce mai curmeziş.

Adaptare de LIGIA TODAN

Răspunsuri la problemele de logică

1. ŞIRURI BICOLORE

Problema nu este deloc complicată: ajunge să găsim modalitatea de inversare a şirurilor de cîte 3, 4 şi 5 obiecte. Pentru 3 este clar, o singură mutare este suficientă. Patru obiecte pot fi răsturnate folosind următoarele mutări: (2, 3, 4), (1, 3, 4), (1, 2, 4), (1, 2, 3). (Am indicat de fiecare dată numărul obiectului care se răstoarnă; de remarcat că fiecare suferă cîte trei răsturnări). Pentru a răsturna cinci obiecte sînt suficiente numai trei operaţii: (1, 2, 3), (1, 3, 4), (1, 3, 5) (obiectele 1 şi 3 suferă cîte 3 inversări, 2 şi 4 cîte una).

Orice şir de n obiecte poate fi acum descompus în subşiruri de cîte 3, 4 sau 5 obiecte; pentru fiecare procedăm ca mai sus, deci problema are soluţie pentru orice şir care conţine cel puţin trei obiecte.

2. METEORO-LOGICĂ

Pornim de la propoziţia a treia. Dacă ea este adevărată, atunci propoziţia a patra trebuie să fie falsă, prin urmare, propoziţia 2 este adevărată. Propoziţia 2 afirmă însă că 3 şi 4 sînt de acelaşi tip ceea ce nu se întîmplă. Contradicţia, deci în realitate 3 este falsă. Din negaţia lui 3 rezultă că 4 este adevărată, deci 2 este falsă (de data aceasta, afirmaţia din 2 este în concordanţă cu tipul propoziţiilor 3 şi 4). Să examinăm acum propoziţia 5: dacă ea este falsă, atunci avem deja trei propoziţii false (2, 3 şi 5), ceea ce înseamnă tocmai că există mai multe propoziţii false. Contradicţie. Rezultă că 5 este adevărată, deci trebuie să avem mai multe propoziţii false decît adevărate. Pînă acum am obţinut două, deci propoziţia 1, despre care încă nu ştiam de ce fel este, trebuie să fie falsă. Ploaie deci.

3. FIGURI GEOMETRICE

Să observăm mai întîi că nu putem interschimba figuri între conturul pătrat şi cel dreptunghiular, pentru a obţine suma 20 (din conturul-dreptunghi ar trebuie să scoatem un dreptunghi pentru a diminua suficient de mult suma, dar nu avem ce aduce în loc pentru a realiza totalul dorit) şi nici între cerc şi pătrat pentru a realiza suma 33 (numai pătratul din cerc poate fi dus în conturul pătrat pentru a creşte suficient de mult suma de aici). Rezultă că trebuie să echilibrăm cercul şi dreptunghiul (la suma 19, din conturul pătrat) şi acest lucru se poate face mutînd cercul 2 în dreptunghi, în locul dreptunghiului 3, care se mută în cerc.

4. LABIRINT CU CIFRE

Precizarea că soluţia este unică simplifică mult problema, deoarece putem începe rezolvarea din centru, încercînd să ajungem într-un colţ (căutăm de fiecare dată locuri din care putem ajunge în cîmpul curent prin mişcări regulamentare). Itinerarul obţinut va porni din colţul din dreapta-jos (cu 4 paşi în sus, pînă la cifra 3 adică); vom face apoi 3 paşi în jos, apoi 6 spre stînga, 4 spre dreapta-sus, pe diagonală, 4 în jos, unul spre stînga-jos, pe diagonală şi, de aici, 3 în sus, ajungînd în centru. O problemă mai simplă deci decît pare.

5. SUME

De data aceasta, rezolvarea este ceva mai „tehnică" (la nivelul matematicii de clasa a VI-a totuşi). Notăm cu x, y, z numărul bancnotelor de 100 de lei, 10 lei, respectiv, al monedelor de 1 leu. Obţinem astfel două ecuaţii,

$100x + 10y + z = 1000$
$x + y + z = 99$

Scăzînd-o pe a doua din prima, obținem

$99x + 9y = 901$

Primul membru este divizibil cu 9, al doilea nu este divizibil, deci exprimarea lui 1000 ca sumă a 99 de numere 1, 10, 100 este imposibilă. Dacă prima ecuație este

$100x + 10y + z = 999$

atunci, după scădere, obținem

$99x + 9y = 900$

sau, simplificînd cu 9,

$11x + y = 100$

ceea ce arată că x poate avea valori cuprinse între 0 și 9; avem astfel 10 soluții, $x = 0, 1, \ldots, 9$. Valorile corespunzătoare pentru y și z rămîn a fi găsite de cititor.

6. MINI-SOLITAR

Notăm mutările prin perechi de numere **(n, m)**, indicînd cîmpul de plecare și pe cel de sosire a piesei mutate; piesa intermediară se elimină. Atunci cînd plecăm cu cîmpul 1 gol, putem elimina 10 dintre piese folosind următoarele mutări:

(8, 1), (6, 4), (3, 5), (10, 8), (2, 9), (11, 4)
(12, 5), (1, 8), (7, 9), (5, 12)

Se pare că atunci cînd se pleacă cu cîmpul 4 gol, problema nu are soluție. Cititorul este rugat să verifice acest lucru.

7. HEXA-DOMINO

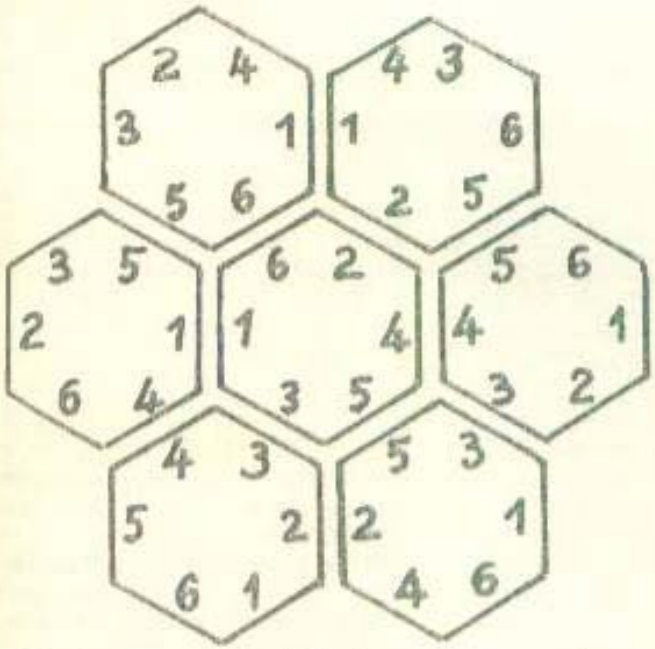

O soluție este indicată în figură. Pentru rezolvarea problemei, putem întreprinde căutări sistematice. Așezăm o piesă în centru, apoi încercăm să completăm pozițiile din jurul acesteia, într-o ordine anume (de sus, spre dreapta, de exemplu). De fiecare dată cînd ne blocăm, revenim cu un pas mai devreme și așezăm o nouă piesă. Cînd nu avem piese noi de încercat pe o poziție, revenim și mai devreme. Putem astfel să ne reîntoarcem la oricare dintre piesele deja așezate, pînă la cea din centru chiar. (Un program de calculator ar putea face acest lucru în locul nostru — găsind și soluții multiple, dacă vor fi existînd.)

8. O PROBLEMĂ A LUI LEWIS CARROLL

Cele cinci năstrușnice propoziții se referă la **lucruri**, distingînd în mulțimea lor mai multe categorii: lucrurile **pe care le disprețuiesc**, sau **pot fi acceptate drept cadouri**, **merită a li se închina ode**, **pot fi folosite ca poduri**, **au greutatea unei roabe pline**, sau la **ceața din jurul casei**.

Iar cele cinci propoziții, ordonate altfel, spun că: ceața din jurul casei nu are greutatea unei roabe pline (premisa 3), deci nu poate fi folosită ca pod (4), deci este disprețuită (1), prin urmare, nu poate fi primită cadou (5), ceea ce face să nu i se poată dedica ode (2). Pe scurt, ceții din jurul casei nu i se poate dedica o odă.

9. O PROBLEMĂ CU CHIBRITURI

Răspunsul este afirmativ și este nevoie de trei operații pentru egalarea grămezilor: mutăm 7 bețe din prima grămadă în a doua (vom avea cîte 4, 14, respectiv, 6 bețe în cele trei grămezi), apoi mutăm 6 bețe de aici în grămada a treia (obținem 4, 8, respectiv, 12 bețe) și, în sfîrșit, ducînd 4 bețe din grămada a treia în prima, obținem trei grămezi a cîte 8 bețe fiecare.

10. TINEREȚE

Să căutăm direct o soluție generală, pentru un cuvînt arbitrar, cu **n** litere. Dacă un cuvînt cu **n — 1** litere se poate citi în **T(n—1)** moduri ca mai înainte, atunci trecerea de la acesta la un cuvînt de **n** litere se face astfel: de la fiecare literă de pe nivelul **n — 1** al rombului sînt posibile două drumuri spre litere de pe nivelul **n**, cu excepția celor patru vîrfuri, de la care putem merge la cîte trei litere exterioare. Avem deci $T(n) = 2T(n-1) + 4$ posibilități de citire a cuvîntului de **n** litere. Deoarece, evident, $T(2) = 4$, avem succesiv

$T(3) = 12$, $T(4) = 28$, $T(5) = 60$, $T(6) = 124$, $T(7) = 252$, $T(8) = 508$

Cuvîntul TINEREȚE are opt litere, deci poate fi citit de 508 ori în figură.

● — Înțelege, colega, este imposibil să dormi în timpul producției!

— Într-adevăr, este imposibil. Afurisita asta de dactilografă bate într-una.

● Pe toate telefoanele de la care am vrut să vorbesc, era agățat un bilet pe care scria: „Defect".

— O, aveți noroc! Asta e defect, dar nu are bilet!

Of, inimioară!

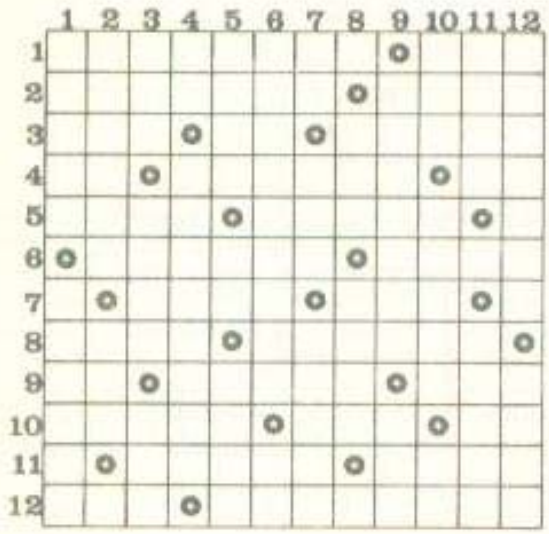

ORIZONTAL: 1) Regizor american de film, autorul cunoscutului „Inimile lumii" — Acid citrat dextrozã (abr.) 2) Scriitor francez, autorul celebrului roman „Inimă vrăjită" (Romain) — Plantă decorativă 3) A iubi (pop.) — Thomas Kyol — Cunoscută interpretă de muzică uşoară, avînd în repertoriu şi melodia „Inimă rănită" (Petula) 4) Eugen Stănescu — „Nouă..., o inimă", film pe genericul căruia a figurat şi Edith Piaf — Notă muzicală 5) În volumul său „Soclul de umbră" întîlnim şi poezia „În armura inimii" (Mircea) — Prozator ungur, autorul volumului „Fiii omului cu inima de piatră" (Móf) 6) Autorul versurilor melodiei „Of, inimioară", de Edmond Deda (Harry) — Întunecă cerul 7) Accelerat — Se-aruncă des 8) Lac în America de Nord — „...cu o singură inimă", film documentar al cehoslovacului Vojtěch Jasny 9) Coadă de cîine! — Construcţie sub formă de balcon, în biserici — Nume feminin 10) „Inima care-şi spune...", povestire poliţistă de Edgar Allan Poe — Semnatarul volumului de versuri „Lîngă inima ţării" (Traian) — Fură inima ei 11) Cu inima însingerată (fig.) — Construcţii industriale 12) „Inima bate din...", film al regizorului sovietic Abraham Matveevici Room — Poetă şi prozatoare franceză de origine română, semnatara volumului de poeme „Inimă nemărginită"

VERTICAL: 1) Semnatarul volumului de poeme patriotice, „Norvegia e în inimile noastre" (Nordahl Brun) — Regizor american, semnatarul peliculei „Anotimpurile inimii", cu Sally Field în rolul principal (Robert) 2) Filmul său, „Inima mea nebună", i-a permis actorului Dan Andrews o realizare de excepţie — „Inimă...", poezie din volumul Marei Nicoară, „Obiectele verii" 3) Localitate în URSS — Strămoşi ai noştri — Uniunea Internaţională a Transporturilor Rutiere (abr.) 4) Florin Lazăr — Poetă bulgară, semnatara volumului „Inimă omenească" (Elisaveta) 5) Pune pe jăratic inimile băieţilor — Notă muzicală — Regizor american, ce i-a oferit Geraldinei Page rolul principal în „Dragă inimă" (Delbert) 6) Actor rus, unul din protagoniştii filmului „Din toată inima pentru O.S.S.117" (Valeri) — Zece 7) Tudor Dinescu — Epocă (fil.) — Arteră ce duce sîngele de la inimă 8) Agenţia naţională cehoslovacă de presă — „...Moldovei", volum în care Ioan Alexandru a inclus şi poezia „Inima" (neart.) 9) „...inimilor", volum de povestiri al polonezului Juliusz Kaden-Bandrowski (pl.) — Culme în RFG 10) Acela — Poet contemporan, semnatarul poeziei „Inima" (Nicolae) — Aluminiu 11) Inimă — Simboluri ale unirii a două inimi 12) Prozator francez, autorul romanului „Cu inima întristată" (Maurice) — „...inimii, sau soţul pentru soţie (neart)

Dicţionar: IBI, ERIE, ILI, IRU, EON, CTK, UHL, ALA

De prin teze şi extemporale

● ● Un cerc este o linie rotundă, fără unghiuri şi închisă, pentru ca să nu se vadă unde începe.

● ● Iluminismul are două forme de bază: monarhia şi republica.

● ● Simbolismul creează o poezie citadină care se limitează totuşi la mediul urban.

● ● Topîrceanu a scris poezii cînd vesele cînd triste. El era foarte necăjit cînd trebuia să se mute în diferite comune. Înainte toţi scriitorii o duceau greu. Acum sînt academicieni şi după moarte „Post-mortem".

● ● Dinu Păturică vine cu o scrisoare recomandată. Andronache Tuzluc îl pune în funcţia de ciubucar.

● ● În actualul fragment ni se redă, cum Tudor Şoimarul pleacă din sat şi revine iarăşi, cu 20 de ani în urmă pe pămîntul lui.

● ● Se ia o pilulă cinci minute înainte de a adormi şi una cinci minute înainte de a se trezi.

● ● Pasteur a fost un mare savant, care a inventat vărsatul, turbarea şi multe alte boli. Este un binefăcător al omenirii.

● ● Fauna şi vegetaţia ecuatorială sînt de nepătruns...

● ● Petrolul a fost inegal repartizat pe glob de reprezentanţii marilor companii.

● ● Fiecare epocă istorică a avut contradicţii şi asta datorită filozofiei.

UMOR

● ● Legea lui Arhimede este valabilă doar în apă.

● ● Canalul Suez se varsă în Marea Roşie odată cu diferite nave.

● ● Calul troian avea mulţi greci în burtă.

● ● Fracţiile trebuiesc simplificate pentru a nu atinge proporţii gastronomice.

Culese de DUMITRU ŞOIMOŞANU

„NUNTA ÎNSÎNGERATĂ"

Una dintre cele mai cunoscute piese de teatru ale poetului spaniol Federico Garcia Lorca, „Nunta însîngerată", text studiat în şcoală, ecranizată (iar filmul a primit un premiu) şi interzisă decenii la rînd în Spania, de regimul franchist, a fost în sfîrşit jucată şi în această ţară, în urmă cu cîţiva ani. Povestea este cît se poate de simplă: o fată care nu-şi iubeşte viitorul soţ fuge cu iubitul ei în ziua nunţii; pasiunii i se adaugă moartea celui care a pătat onoarea. Locul acţiunii: Andaluzia, provincie spaniolă celebră pentru pasiunile puternice.

Puţini ştiu însă că tragedia zugrăvită de poetul spaniol a fost o întîmplare reală, petrecută, în aceeaşi Spanie, cu şase decenii în urmă. Mai există oameni care să-şi amintească acea tristă poveste? Vreunul din protagonişti mai este în viaţă? Ce s-a petrecut, în realitate, în satul îndepărtat de lume? Tim McGirk **de la** Sunday Times Magazine **a dorit să afle răspunsul la aceste întrebări, a cercetat la faţa locului şi a publicat un interesant reportaj pe care îl reproducem în versiunea românească.**

Mormîntul lui Francisco Montes Canadas, asasinat la 24 de ani pentru a răzbuna dezonoarea unui mire, se află la cîţiva paşi de intrarea cimitirului cu ziduri albe şi înalte din Nijar. La fel ca în majoritatea cimitirelor spaniole, nu lipseşte silueta chiparoşilor, îngustaţi ca flăcăruia unei lumînări, credinţa populară spune că încurajează lupta sufletelor!

Cioclul din Nijar nu crede nici în Dumnezeu, nici în puterea chiparoşilor. „Dintr-un chiparos poţi face o bună chitară; asta-i tot", spune Enrique Gil-Ramirez, care trăieşte peste drum, unde coroane funerare veştejite se strîng ca anvelopele uzate. Deşi analfabet, Gil-Ramirez este poetul din Nijar. E în stare să recite fragmente din balada locală şi din piesa „Nunta însîngerată", a poetului Federico Garcia Lorca, inspirat de asasinarea lui Francisco Montes Canadas, într-o noapte cu lună, la 22 iulie 1928.

Crimele din pasiune mor rareori în Spania, odată cu victimele lor. Cînd Gil-Ramirez a sosit în Nijar, cu ani în urmă, nu putea înţelege cum apăreau în mod misterios flori proaspete într-un vas de lîngă mormîntul lui Montes. Nu erau aduse de rudele lui Montes; chiar şi de ziua tuturor sfinţilor, familia sa evita cărarea din mijlocul cimitirului, care trecea pe lîngă piatra de mormînt din granit. Cioclul a început să pună întrebări. A aflat că florile erau trimise de o femeie de peste optzeci de ani, îmbrăcată mereu în negru şi a cărei singură distracţie în afara rugăciunilor era să brodeze pînza cu motive de o intensă frumuseţe.

Numele ei este Francisca Canadas Morales, şi de şase decenii jeleşte. La 22 iulie 1928, cu cîteva ore înainte să se mărite cu un fermier necioplit ales de sora ei, Francisca a fugit pe ascuns de la nuntă, cu Montes, vărul ei. Cînd am întrebat o bătrînă **nijarena** dacă Montes era bărbat frumos, a răspuns: „Trebuie să spun că era foarte frumos. Avea un corp foarte frumos şi cînd am văzut toată grămada aia de sînge, pentru că am văzut cadavrul cu ochii mei, n-am putut să nu-mi spun: Sfîntă Fecioară, ce groaznică risipă!"

Există mai multe versiuni în legătură cu felul în care a avut loc asasinatul. Balada compusă de un trubadur neştiut care hoinărea prin ţinuturile aride şi satele de coastă din Almeria, este mai aproape de adevăr decît tragedia încă a lui Garcia Lorca.

Să afli ce s-a petrecut cu adevărat este foarte greu, pentru că familiile victimei şi asasinului au impus o conspiraţie a tăcerii, atît de completă, încît povestea a fost interzisă vreme de două generaţii. În absenţa faptelor, versiunea cea mai captivantă este cea universal acceptată, adică a lui Garcia Lorca. Există astăzi 100 descendenţi ale celor trei familii înrăiţite — Canadas, Montes şi Morales. Mulţi au fost atraşi din Nijar de alte locuri de muncă în Almeria şi în serele care se întind peste ceea ce era cîndva cel mai arid deşert din Europa. Dar pe cei care au rămas în Nijar, duşmănia încă îi roade, deşi se bazează nu pe

În timp ce oaspeţii dormeau la acest El Fraile, mireasa şi iubitul ei au fugit călare pe un măgar

realitate, ci pe imaginația lui Garcia Lorca, poetul care n-a fost niciodată la Nijar.

Pe cîmpia de lîngă Nijar se află o mînă de case și cîrciumi numite Barrio Montes, de la numele familiei lui Francisco Montes. Nici unul din descendenții asasinului nu poate trăi aici. Dacă un membru al unei familii bea la vreun local din piața liniștită a satului, obiceiul e să se ridice și să plece dacă intră unul din rivalii săi. Nu se blestemă unul pe altul, pur și simplu nu-și vorbesc.

Dar cele trei familii sînt unite împotriva străinilor. Carmen Ruiz, crescută la Nijar, a făcut un studiu etnografic. Încercarea ei de a recompune adevărul nu i-a adus decît ostilitatea celor trei familii. Un profesor de literatură din Nijar a cerut elevilor, între care se afla și un descendent al familiei Canadas, să compare versiunea familiei despre crimă cu cea a lui Garcia Lorca. Părinții copilului i-au interzis să-și facă tema.

În octombrie 1985, pentru prima oară în 25 de ani, „Nunta însîngerată" a fost jucată în Spania. Piesa lui Lorca, asasinat de fasciști în Grenada, în pragul războiului civil spaniol, a fost interzisă în anii dictaturii lui Franco. Ca să învie interesul local pentru piesă, compania teatrală a recurs la o publicitate grotescă: a încercat să-i aducă pe Francisca și pe mirele părăsit de ea și pe care nu-l mai văzuse mai bine de o jumătate de secol, Casimiro Pérez Morales. Dar atît Casimiro, cît și Francisco au refuzat să participe la spectacolul de la Almeria — și la fel au făcut rudele lor apropiate.

Mulți alți locuitori ai satului au văzut însă piesa. Pentru ei, povestea a intrat în domeniul pildei. Sătenii își trec vremea certîndu-se în legătură cu vinovatul morții lui Montes. Tema onoarei nu și-a pierdut din pertinență nici astăzi.

Poate e un fapt fericit că Federico Garcia Lorca n-a cercetat prea adînc „crima misterioasă de la Nijar", cum au numit-o ziarele de atunci. Fata din piesă pe cale să devină mireasă este o sublimă señorita.

Dar adevărata Francisca era urîtă. Era șașie. Era mai înaltă decît cele mai multe andaluziene. Dinții îi ieșeau în față ca la iepure, atunci cînd zîmbea — și zîmbea tot timpul. Un vecin care o știe de mică spune: „Să nu lăsăm pe careva să creadă că era o femeie frumoasă".

Porecla ei era „Șchioapa" și pînă în noaptea nunții s-a crezut că deformitatea aceasta o va salva să rămînă fată bătrînă. Tatăl ei o schilodise cu un pumn, cînd era foarte mică, și pentru a-și ispăși sălbăticia, i-a lăsat moștenire cea mai mare parte din avere, trecînd peste cei doi fii și cetelalte fiice. Tatăl Franciscăi era administrator la **Cortijo del Fraile**, o mare proprietate între coline, și dispunea de pămînt bun. Aceasta, și-a spus el, era singura șansă ca Francisca să-și găsească un bărbat.

Dar sora ei mai mare, Carmen, rîvnea moștenirea Franciscăi. Carmen este descrisă de săteni ca avînd „o față de vrăjitoare" și, într-un ținut unde superstiția maură a deochetului este încă puternică, ea era foarte temută.

Francisca se ducea la horele locale, unde fetele sorbeau anis din cupe mici; dacă vreun băiat le plăcea, le arunca o portocală în poală. Dar nici o portocală n-a căzut în poala Franciscăi, deci nici o propunere de căsătorie — și era disperată. Carmen a convins-o că n-avea altă șansă decît să-l ia de bărbat pe fratele propriului ei bărbat, Casimiro. În felul acesta, se gîndea Carmen, cele două cupluri ar fi profitat de averea Franciscăi.

Unul din oaspeții la nuntă a fost Joaquin Segura Molina, care locuiește și acum pe colinele pustii de lîngă **cortijo**. Bătrîn și orb, își amintește cu ușurință de uciderea lui Francisco „Paco" Montes. A fost o nuntă mare, spune Molina. Juncani fuseseră tăiați și saci cu făină dispăruseră în aluatul pregătit pentru **bunuelos**, clătitele groase servite prin tradiție la căsătorii. Dar pe măsură ce ziua nunții se apropia, Francisca se întrista și devenea nervoasă. Casimiro era naiv și greoi. Nu-l iubea.

Carmen nu era singura rudă care pusese ochii pe averea „Șchioapei". Una din mătușile Franciscăi și-a convins fiul s-o ceară de nevastă. Acesta era frumosul Francisco „Paco" Montes. Datorită verii dogoritoare, nunta urma să fie ținută înaintea zorilor, iar oaspeții au început să se adune la **cortijo** în seara din ajun. „Paco" Montes a fost printre primii sosiți. Mama lui Montes rămăsese acasă, pregătind ospățul nunții fiului ei. Seara tîrziu, un vecin a găsit-o în bucătărie prăjind **buñuelos**. „Nu poți să știi, nunta aia poate să se încheie aici", i-a spus ea.

Lauda ei s-a dovedit o greșeală tragică. Un flecar notoriu, vecinul a alergat la casa lui Carmen și a soțului ei, José Pérez Pino. Pe Carmen a apucat-o turbarea că moștenirea Franciscăi îi scapă printre degete. Soțul ei era mînios că, după ce depusese atîta muncă să-și convingă fratele să se însoare cu o femeie atît de urîtă, acum ea îl lăsa cu buza umflată.

La fermă, Paco Montes a așteptat pînă cînd vara sa șchioapă a rămas singură, să-și pieptene părul, și i-a cerut să fugă cu el. A fost de acord fără o clipă de ezitare. Montes, Casimiro și alți bărbați s-au dus să se culce la lumina stelelor. Cînd ceilalți au adormit, Montes s-a strecurat în țarc și și-a înșeuat măgarul. Francisca a venit și ea, îmbrăcată într-o minunată haină pe care și-o brodase singură.

S-a întîmplat că, pe același drum, mergeau și Carmen, soțul ei și copilul lor de 18 luni. Carmen și Pepe și-au ascuns măgarul după stînci, și-au lăsat copilul într-un coș, i-au pîndit pe cei doi și s-au aruncat asupra lor. Pepe Pino a smuls revolverul lui Montes și l-a împușcat în cap și în inimă. Carmen și-a atacat sora, strîngînd-o de gît și lăsînd-o acolo ca și moartă.

Apoi, în loc să fugă, s-au îndreptat spre **cortijo**. Dar erau urmăriți. Cu oricîte pietre au aruncat în el, măgarul lui Montes și al Franciscăi, rămas fără stăpîni, i-a urmat ca o umbră.

Asasinatul n-a diminuat pofta lui Carmen. S-au așezat amîndoi la masă, mîncînd pe săturate. Unii oaspeți, încă treji, bînd și cîntînd, și-au amintit că, atunci cînd femeile s-au dus să o scoale pe mireasă și n-au găsit-o, Carmen făcea glume: „Pun pariu că s-a ascuns în cuptor. Căutați acolo". S-a trezit și Casimiro și s-a scotocit orice colțișor al fermei.

După ce au găsit măgarul lui Montes, sătenii au aflat și cadavrul, într-o văgăună. Dar Francisca dispăruse, nu rămăsese decît haina ei frumos brodată.

Carmen nu reușise să-și ucidă sora. După ce ea și soțul ei plecaseră, Francisca era atît de speriată și îndurerată, încît a apucat-o într-o direcție greșită. Cînd au găsit-o în cele din urmă, rătăcind ca o somnambulă, și au adus-o lîngă trupul lui Paco, i strigat: „Oh, voiam să-ți aduc fericire, dar nu ți-am adus decît moartea".

Poate de rușinea nenorocirii ei,

Francisca şi familia sa au refuzat să spună poliţiei cine erau asasinii, chiar şi atunci cînd era ea însăşi acuzată de crimă. Insista că atacatorii purtau măşti şi a continuat să spună asta pînă cînd, după vreo săptămînă, Carmen şi Pepe Pino au mărturisit.

Tribunalul spaniol din 1928 (şi într-o măsură mai mică chiar şi azi) arăta îngăduinţe faţă de cei care ucid din pasiune sau pentru onoare. Pino a fost condamnat la şapte ani închisoare, iar Carmen doar la 15 luni. Din moment ce fratele său a vărsat sînge pentru onoarea sa, Casimiro s-a simţit obligat să aibă grijă de Carmen şi de copii. Poate că de Carmen a avut cam prea bine grijă, deoarece atunci cînd Pino a fost eliberat din închisoare a refuzat să-i mai vorbească fratelui său.

Iar Casimiro şi Francisca au reuşit să se evite peste 50 de ani. Francisca a trăit pe pămîntul moştenit, într-o casă albă, cu un roşcov în faţă. Era mai aproape de cimitir decît de **cortijo**. Apoi Carmen s-a mutat alături.

Enormitatea crimei a apăsat-o din greu pe Carmen. După ce soţul ei a murit, în urma unei boli contractate în închisoare, Carmen a început să se simtă extrem de vinovată. A cumpărat casa cea mai apropiată de Francisca şi în fiecare zi se ducea să-i ceară iertare. Dar era mereu îndepărtată de o nepoată şi de soţul acesteia, care locuiau cu Francisca. În cele din urmă, Carmen n-a mai răbdat. A dat-o la o parte pe nepoată şi a intrat ca o vijelie în camera Franciscăi, aruncîndu-i-se la picioare. A stăruit şi, în sfîrşit, după o jumătate de veac, Francisca s-a înduioşat. În 1982, la scurt timp după ce obţinuse iertarea, Carmen a murit. Francisca nu s-a arătat la înmormîntare.

Viaţa continuă. Cînd m-am apropiat de casa Franciscăi, solicitînd un interviu, bărbatul care a deschis ne-a spus politicos că am greşit şi ne-a arătat o casă mai mică de alături. Era fiul lui Carmen. Îngrijitorul Franciscăi ne trimisese acolo să facă o glumă crudă fiului lui Carmen. „De ce a scris poetul Lorca despre noi?" se lamenta el. „Au fost atîtea crime mai mari pe vremea aceea. De ce ne-a ales pe noi, de ce?"

M-am întors împreună cu fotograful la casa Franciscăi. De data aceasta îngrijitorul baricadase uşa şi a refuzat să mai răspundă. Francisca, se spune, e pe moarte. La cimitir, cioclul care nu crede în Dumnezeu a pregătit un mormînt pentru Francisca, în cripta familiei, mare, ascuţită, aproape tot atît de înaltă cît chiparosul din apropiere. Singurul loc rămas pentru Francisca e lîngă mormîntul lui Carmen.

Prezentare şi adaptare
STELIAN ŢURLEA

Mai bine de o jumătate de secol după „nuiaua însîngerată", Casimiro şi Francisca nu s-au mai văzut. Ea a purtat în permanenţă doliu după iubitul ei.

Mozaic tehnico-ştiinţific

■ **Centrală originală.** Pe coasta statului Australia de Vest, la Esperance a fost proiectată construirea celui mai puternic generator din lume, acţionat de energia valurilor. Sistemul, denumit „Neptune", va fi prima centrală de producere a energiei electrice amplasată off-shore, care va avea avantaje deosebite din punct de vedere comercial, electricitatea urmînd a fi transportată la ţărm prin cablu submarin, de unde va fi distribuită în sistem.

■ **Tehnologie.** La una din uzinele societăţii „Renault" a fost realizat în premieră mondială un nou tip de autobuz, printr-un procedeu de fabricaţie modulară. Dacă în sistemul clasic activitatea consta în efectuarea montajului în flux, pe o singură linie, acum vehiculul este complet constituit pe baza a şase elemente distincte (podeaua prevăzută cu grup motopropulsor, două suprafeţe laterale, plafon, bloc spate şi partea din faţă), care o dată terminate şi controlate tehnic sînt asamblate prin bulonare. Noua metodă se dovedeşte foarte productivă, timpul de asamblare reducîndu-se la jumătate.

Dosarele istoriei

EPISODUL BISMARK

Dramaticul raid al cuirasatului german Bismark din mai 1941 constituie un moment important al bătăliei Atlanticului și în același timp momentul care marchează pierderea stăpînirii mărilor de către cuirasate. Perfecționate continuu între cele două războaie mondiale, cu viteze de croazieră de peste 30 de noduri și tunuri capabile să plaseze proiectile de peste o tonă la circa 40 km, apărate de centuri din oțeluri speciale de 200—450 mm, cuirasatele se dovedesc a fi complet descoperite în fața pericolului aerian. Avioane construite special pentru bombardamentul în picaj cu bombe de 250—500 kg sau pentru atacul cu torpila fac inutil orice blindaj și permit lovituri la distanțe de sute de kilometri. La Pearl Harbour, Singapore și ulterior în majoritatea bătăliilor Pacificului, avioanele cîștigă supremația, oferind cuirasatelor în flotele lumii roluri secundare: protecția portavioanelor și pregătiri de artilerie pentru operațiunile amfibii. După cel de al doilea război mondial programele de înarmare navală nu vor mai include cuirasate, „supraviețuitoarele" războiului fiind utilizate la testele cu arma nucleară, fiind casate, transformate în muzee sau conservate.

Cu un deplasament de 51 000 tone, o lungime de 251 de metri, 8 tunuri de 380 mm dispuse în patru turele ca armament principal, o viteză maximă de croazieră de 30 de noduri și o impresionantă rază de acțiune, cuirasatul german Bismark era una dintre cele mai puternice nave de război din lume, declasînd toate cuirasatele britanice ce îi puteau fi opuse. Cu o lățime maximă de 36 de metri, corpul navei era protejat cu o centură cuirasată cu o mare grosime pentru protecție fiind alocat un impresionant procent din deplasamentul navei.

În primăvara lui 1941, comandamentul naval german a conceput o operațiune de amploare cu nave de suprafață, îndreptată contra traficului comercial britanic. Din motive obiective (Scharnhorst și Gneisenau de cîte 32 000 de tone necesitau reparații la Brest) la operațiunea cu numele de cod „Rheinübung" nu vor participa decît Bismark și Prinz Eugen (de 10 000 tone).

Duminică 18 mai 1941, ambele nave au părăsit Gdynia și pe 20 au trecut prin pasele cîmpurilor de mine de la Capul Skagen și Kristiansand-Sud. În cursul zilei de miercuri Bismark a ancorat în fiordul norvegian Grimstadt, lîngă Bergen. În ziua următoare, cele două nave mari, escortate de distrugătoare au părăsit bordul, îndreptîndu-se spre nord, pentru a se realimenta de la un tanc petrolier. Din cauza timpului nefavorabil și a unor avioane de recunoaștere britanice detectate în zonă, amiralul Lutjens renunță la intenția de a face plinul de combustibil. A doua zi, ajunseseră deja lîngă coastele Islandei, marea fiind acoperită de ceață. La 19.11 au fost identificate de către două crucișătoare britanice aflate în patrulare: au fost trase cinci salve fără alt efect decît defectarea radarului de la bordul lui Bismark. Pentru a utiliza eficient radarul rămas disponibil la bordul lui Prinz Eugen, acesta trece în față.

La 5.35, în dimineața zilei de 24 mai 1941, crucișătorul de bătălie britanic Hood și noul cuirasat Prince of Wales au luat contactul cu navele germane, prima salvă fiind trasă de Hood la 5.53. Dintr-o greșeală de estimare, dar și datorită siluetei asemănătoare, Hood a deschis focul asupra lui Prinz Eugen, confundîndu-l cu Bismark. Principalul armament al acestuia a tras asupra lui Hood, cel secundar asupra lui Prince of Wales. Distanța inițială la deschiderea focului era de 22 km. Primele lovituri au fost obținute de către tunurile de 210 mm de pe Prinz Eugen asupra lui Prince of Wales, care imediat după aceea a încasat și cîteva proiectile din partea lui Bismark. La 6.01, Hood lovit în plin de o salvă a lui Bismark dispare într-o enormă explozie, antrenînd în adîncuri aproape toți cei 1 750 de membri ai echipajului (doar trei supraviețuitori). Tirul celor 8 prese de 38 cm și 8 de 20,3 cm germane s-a concentrat asupra lui Prince of Wales, care, lovit de mai multe ori, rupe contactul. Amiralul Lutjens nu ordonă urmărirea, ci își continuă drumul către sud. Bismark fusese și el lovit de trei proiectile de mare calibru de pe Prince of Wales, avariile suferite fiind secundare ca efect imediat, dar cu repercusiuni capitale pentru întreaga misiune. Unul dintre tancurile de combustibil fusese perforat și cuirasatul înainta lăsînd o dîră neagră pe ocean. Viteza de croazieră s-a stabilit la 16 noduri, iar Prinz Eugen a fost trimis pe un alt drum pentru a continua lupta contra convoaielor. Bismark se îndrepta spre Saint Nazaire pentru reparații. La 15.40 s-a făcut prima tentativă de separare, dar Bismark a întîlnit un crucișător greu, britanic, cu care a făcut un scurt schimb de focuri. A doua tentativă s-a făcut la 18.14, navele britanice pierzînd contactul cu Prinz Eugen, dar atrăgînd în zonă portavionul Victorious ale cărui nouă avioane torpiloare Swordfish l-au atacat pe Bismark de trei ori, lovindu-l odată. Explozia nu a avut efecte deosebite, cuirasatul german continuîndu-și cursa solidară. Pentru Royal Navy, distrugerea lui devenise o problemă de prestigiu și nici un fel de efort nu era prea mare.

Duminică 25 mai, urmăritorii au fost păcăliți și Bismark a dispărut pe întinderea Atlanticului, descriind un mare arc de cerc către sud-est. Inițial comandamentul britanic a crezut că Lutjens se întoarce pe același drum, dar eroarea a fost repede corectată și urmăritorii s-au îndreptat și ei către Franța. Bismark avea deja un avans de 110 mile. Mai mult, germanii fac greșeala să transmită un lung mesaj radio cu raportul luptei din ziua precedentă și englezii îi stabilesc prin mijloace radiogoniometrice precis poziția. Dintr-o eroare de decodare, stația radio a lui King George V (cuirasat de același tip cu Prince of Wales) îndreaptă toate navele britanice în mod greșit. În cursul nopții, la bordul lui Bismark se fă-

ceau efortun febrile pentru a înlătura efectele unuia din proiectilele încasate ce blocă accesul la circa 1 000 de tone de combustibil.

Luni 26 mai, un hidroavion Catalina aparținînd forțelor aeriene ale S.U.A. îl identifică pe Bismark și îi transmite poziția. Din acest moment toate forțele britanice disponibile se îndreaptă spre Bismark. Acestea aveau două posibilități de a-l opri: un atac cu Swordfish-urile de la bordul lui Ark Royal și altul prin distrugătoarele aflate în imediata apropiere. Primul atac al avioanelor torpiloare era să se soldeze cu o catastrofă, acestea fiind greșit îndreptate asupra crucișătorului propriu Sheffield, (asupra căruia trăsese și Bismark). Cel de-al doilea atac, de această dată condus de către Sheffield a avut un rezultat deosebit, dar puțin scontat: ambele cîrme ale cuirasatului german au fost blocate într-o poziție de circa 15° babord de către o torpilă norocoasă. Dacă în atacul asupra lui Sheffield fuseseră utilizate torpile cu detonatoare magnetice de proximitate ce au explodat la contactul cu apa și astfel crucișătorul nu a fost lovit, în cel de-al doilea s-au utilizat torpile clasice, fiind înregistrate două lovituri. Una ce a provocat avarii minore și cealaltă ce a blocat cîrmele și a pecetluit soarta cuirasatului. În cursul nopții, toate eforturile de deblocare au fost zadarnice, la aceasta contribuind și vremea rea și atacurile celor cinci distrugătoare de sub comanda căpitanului Vian. Cu această ocazie a avut loc prima acțiune de noapte în care tragerile de artilerie au fost coordonate cu ajutorul radarului. În zori, la fața locului sosesc cuirasatele Rodney și King George V care îl găsesc pe Bismark descriind cercuri cu o viteză de circa 9 noduri.

Și de această dată focul german este foarte precis; Rodney fiind lovit de mai multe ori. Dar, o lovitură primită în centrala de tir și epuizarea echipajului face ca în curînd tirul să fie dezordonat și în mai puțin de o oră Bismark este o epavă ce plutește.

La ora 10, amiralul Tuwey, comandantul forțelor britanice întrerupe tirul și ordonă retragerea. În varianta engleză, crucișătorul Dorsetshire lansează din apropiere trei torpile ce dau lovitura de grație. Ulterior, după interogarea supraviețuitorilor, aveа să se afle că la ordinul șefului mecanic, fuseseră deschise valvele de sabordare. Din valuri au fost culeși 118 supraviețuitori.

Analizînd faptele, experții navali nu s-au putut abține să nu remarce șansa pe care au avut-o britanicii: dacă Lutjens s-ar fi aprovizionat cu combustibil, ar fi putut să scape urmăritorilor, mergînd cu o viteză de croazieră de 26 și nu de 16 noduri. Dacă torpila nu ar fi lovit cel mai sensibil punct al navei, cîrmele, este îndoielnic că ea ar mai fi putut fi stopată la numai 100 mile de Brest. Amiralitatea nu dispunea decît de trei vechi crucișătoare de bătălie și două cuirasate noi, insuficient puse la punct pentru a se măsura cu navele de suprafață germane.

Soarta lui Bismark a fost decisă de către portavioanele britanice și germanii nu vor întîrzia să-și retragă navele de luptă grele în afara razei de acțiune a aviației engleze.

Supremația navei de luptă cuirasate se termină. La aceeași concluzie va ajunge și Amiralitatea britanică în numai cîteva luni.

CRISTIAN CRĂCIUNOIU

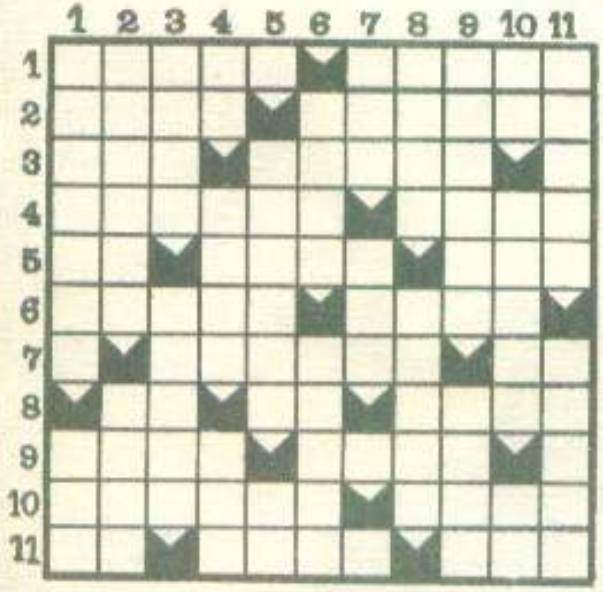

PRIMĂVARĂ

ORIZONTAL: 1) Gingașe și frumoase semne ale renașterii naturii — Dă lumină și căldură pămîntului 2) Scormonitoare pătrunzînd adînc în pămîntul reavăn —Făurar de viață nouă 3) Măduvă... parcursă pînă la capăt! — Buchet de flori alese 4) Deșteptată la o nouă viață, irumpe în culori și sunete amețitoare — Cu miresme îmbietoare și cu albul florilor de primăvară (reg.) 5) Scoși din zid în final! — Plecare cu familia în mijlocul florilor — A pregăti o nouă cultură... de primăvară! 6) Verdele ce-acoperă pămîntul c-un covor moale — Cercuri-cercuri 7) Perioadă ce se sfîrșește odată cu venirea primăverii — Primii puieți! 8) Începe să vuiască 9) — Atîta e și nimic în plus! — Lipsit de apă și vegetație 9) Grădina cu verdeață a orașului — A bate drumurile... cu pietre 10) Un răsărit anume — Albastrul cerului senin 11) Primele mărțișoare! — O scurtă plimbare prin împrejurimi — Dau prospețime pămîntului

VERTICAL: 1) Un covor rămas din toamnă — Își îmbracă haina de flori în toiul primăverii 2) Împărăția florilor, pregătind rodul bogat al toamnei — Sora mai mare și călduroasă a primăverii 3) Mantia albă ce dispare la venirea primăverii — Își umflă apele la ieșirea din iarnă 4) Soare de... sfîrșit de primăvară! — Orașul cel vechi — Albastrul zilelor senine 5) O greșeală oarecare — Semănături în zona centrală! 6) Depozite de furaje — Se micșorează cu trecerea timpului, primăvara 7) A fi în temă — Intrarea... principală! 8) Urcă la munte pînă-n toamnă (sing. dim.) — Pregătită pentru o nouă coasă 9) Pus în gardă — Mesagerul călduros al soarelui 10) Primele roade! — Înaltă păsările-n zbor — Împlinire la... trup! 11) Rectificarea de la culeș — Ploile artificiale.

Întâlniri cu legendarul Sasquatch

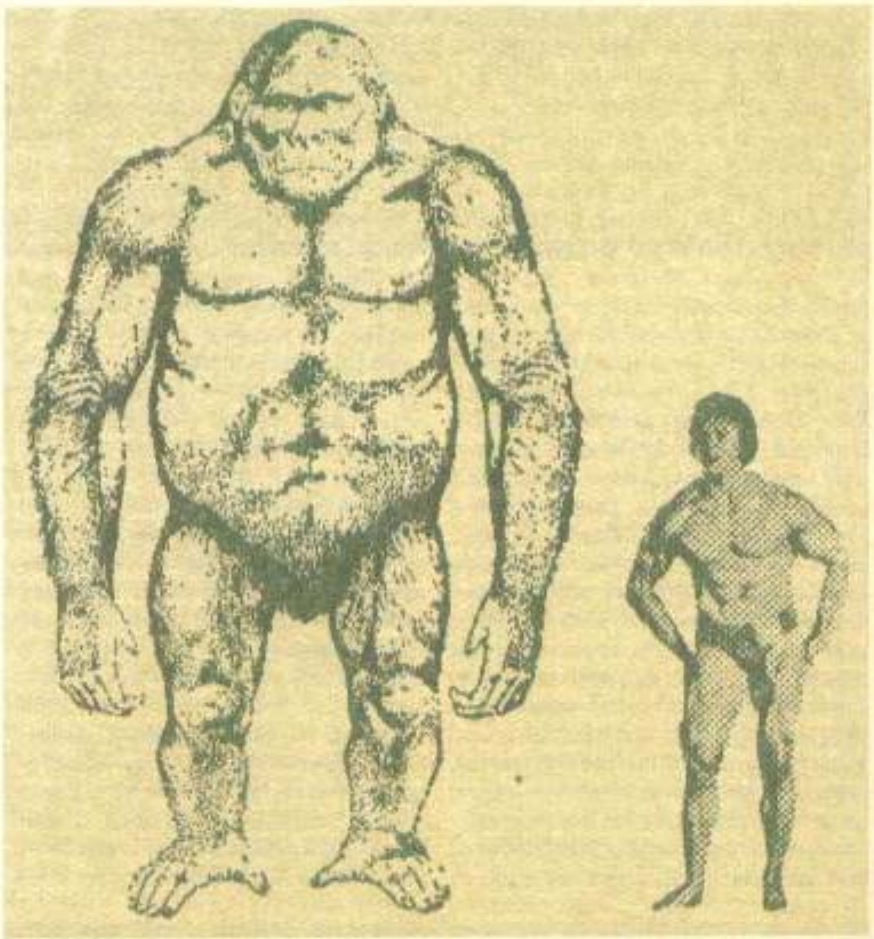

Albert Ostman, de profesie muncitor forestier, a pornit în căutare de aur în provincia canadiană British Columbia. După o zi obositoare, el şi-a înălţat cortul într-o poiană. Noaptea s-a trezit luat pe sus în sacul său de dormit. La început nu şi-a putut da seama cine era răpitorul. În întuneric a putut vedea doar o mînă uriaşă, păroasă care a înfăşcat de gît sacul de dormit. Atunci Ostman a înţeles că nu a fost răpit de oameni, ci de o familie de legendari yeti ai Americii, cărora în Canada li se spun sasquatchs iar în Statele Unire „picioare mari". După o perioadă de timp, sacul de dormit a fost aruncat la pămînt. Ieşind din el Ostman a văzut patru fiinţe uriaşe acoperite cu păr, ce păreau să fie o încrucişare între om şi maimuţă. Era o familie de sasquatchs. Masculul, ce măsura 2,5 metri înălţime, avea o autoritate desăvîrşită asupra restului familiei compusă din femelă şi doi pui. Ei l-au adus pe Ostman într-o vale înconjurată de stînci de unde nu avea cum să fugă. Nu au încercat să-l bată sau să-i facă alt rău. Cu timpul s-au obişnuit cu el şi l-au lăsat să cutreiere prin acea vale după dorinţă. Ostman s-a hrănit cu conţinutul cutiilor de conserve pe care din întîmplare le-a avut în sacul de dormit. Uriaşele animale în mijlocul cărora se afla, erau vegetariene. Se hrăneau cu ierburi comestibile, rădăcini, vîrfuri de molid. Ele i-au oferit lui Ostman din „delicatesele" lor. După şapte zile, Ostman, profitînd de un moment cînd nu era supravegheat, a reuşit să scape. Timp de 33 de ani nu a spus nimănui despre această întîmplare uimitoare. De abia în 1957 a povestit această întîmplare, sub ju-

rămînt, în fața unui judecător de pace din Fort Langley, provincia British Columbia. „Mi-a fost teamă că oamenii ar fi rîs de mine dacă aș fi relatat această pățanie înainte", a explicat el. „Dar acum sînt mai multe mărturii despre sasquatch și nimeni nu-și va mai bate joc de mine. În mod clar nu mai sînt singura persoană care a avut de a face cu aceste animale", a conchis el. Mărturia lui Ostman a fost acceptată de autorități.

Primele mărturii datează din 1811. Atunci negustorul David Thompson a dat din întîmplare, lîngă localitatea Jasper, provincia canadiană Alberta, de niște urme de picior mult mai lungi decît cele ale omului și de două ori mai late. El a observat că ființele care au lăsat aceste urme au patru degete la picior și nu cinci cum are omul. La sfîrșitul secolului trecut, relatările despre sasquatch s-au înmulțit. Ele proveneau din zone diferite ale Americii de Nord, cum ar fi Memphis, Tennessee și Fraser River din British Columbia. Între orașele Lyttón și Yale, unul dintre aceste animale a fost văzut de mecanicul unui tren. El a oprit trenul și împreună cu alte persoane au reușit să prindă această creatură asemănătoare cu gorila, avînd păr negru și aspru și ochi mari. Animalul a fost închis în vagonul de poștă și mai tîrziu a fost vîndut la Yale Circului itinerant „Barnum și Bailey". Numit Jaeko, acest sasquatchs a devenit, la mijlocul anilor 1880, unul din punctele de atracție pentru public. El a impresionant prin atitudinea sa prietenoasă și natura sa bună. Dar un alt sasquatch a fost considerat vinovat de uciderea fraților Macleed, ce căutau aur într-o vale izolată din Teritoriul de Nord-Vest al Canadei. De atunci acel loc s-a numit Valea celui fără cap și a fost evitată de căutătorii de aur și vînători. Opt ani mai tîrziu, în 1918, un sasquatch a atacat baraca unui căutător de aur de pe muntele St. Lawrence, statul Washington, situat în nord-vestul îndepărtat al Statelor Unite.

În 1924 — anul răpirii lui Albert Ostman — un grup de sasquatchs a atacat o baracă în care se aflau mai mulți mineri. Acest incident s-a petrecut în canionul maimuței din statul american Washington. Folosind ciomege și bucăți de scîndură, fiarele au încercat să dărîme baraca spre spaima oamenilor ce se adăposteau în ea. Mai tîrziu, unul dintre mineri, Fred Beck, relata: „Aceste animale s-au urcat pe acoperiș și timp de mai multe ore au sărit și au izbit cu toată puterea. Din fericire pentru noi, acoperișul și pereții barăcii nu au cedat. Cînd s-a lăsat întunericul, grupul de sasquatchs și-a schimbat tactica. S-au dat jos de pe acoperiș, au încercuit baraca și au început să o bombardeze cu pietre. Atacul și vacarmul au continuat pînă în zori. În cele din urmă, animalele obosite au plecat agale". În acea dimineață, minerii au hotărît în unanimitate să-și împacheteze uneltele și să părăsească zona. Întîlniri cu sasquatchs au continuat în anii 1940, 1950 și 1960. Roger Patterson, crescător de vite, a filmat în 1967 o întîlnire cu un sasquatch într-o pădure din Bluff Creek, California. Filmul a fost considerat de specialiști drept o contrafacere. În iunie 1977, un topograf și soția sa s-au întîlnit cu un sasquatch ce a încercat să-i împiedice să-și stabilească cantonamentul într-o zonă din Munții Cascade, situată între statele Oregon și Washington. Treptat faima lui sasquatch a crescut atît de mult încît a ajuns să o concureze pe cea a lui Yeti sau a „omului zăpezilor", despre care se spune că trăiește în zone greu accesibile din Munții Himalaia.

TUDOR PRELIPCEANU

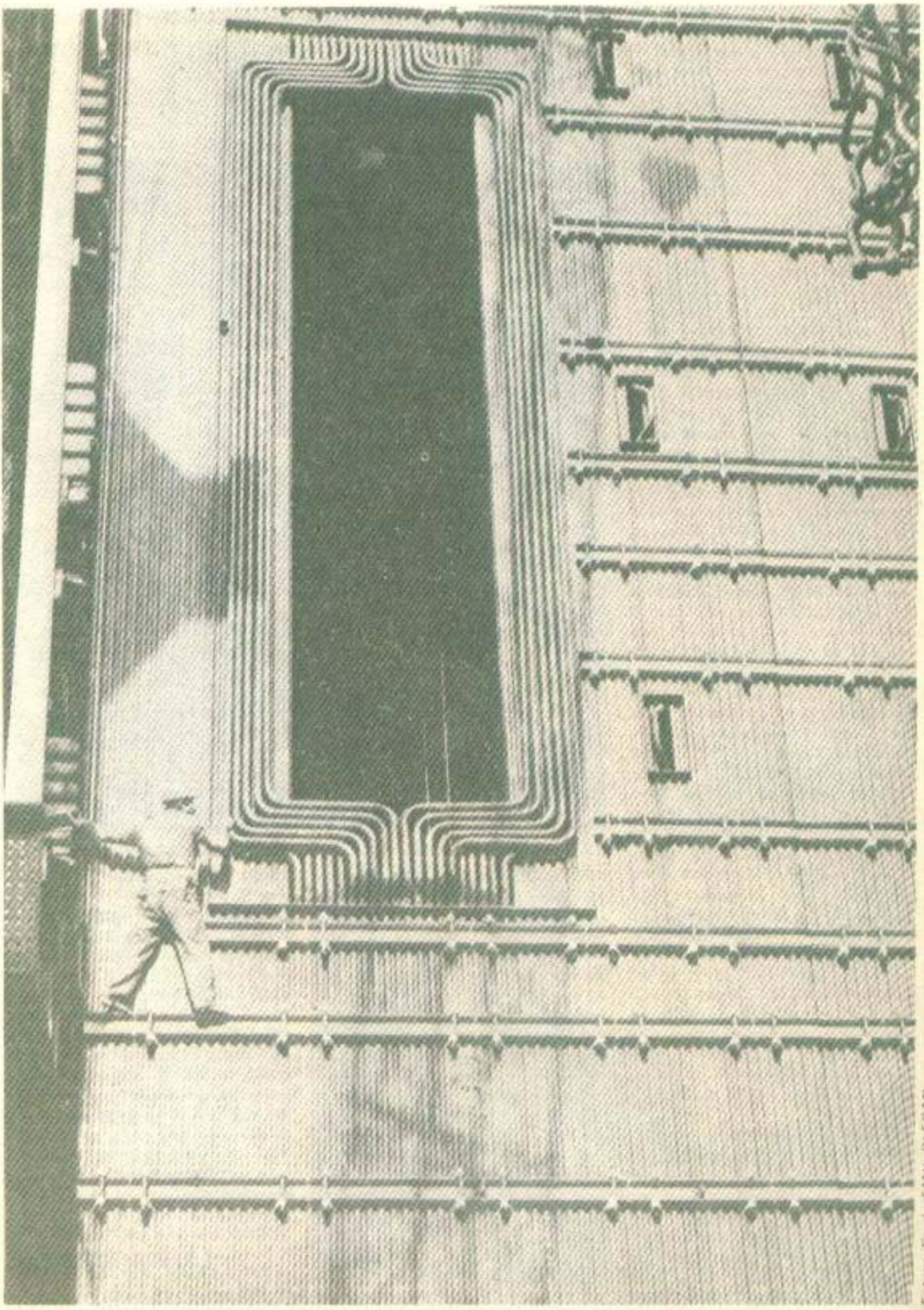

Fotografie de EMIL PLECAN

Din nou în familie, din nou pe ogor

Cine sînt eu? Ingînerul agronom Ioan Stroia, originar din Chirpăr. Cum a apărut implacabilul şi cum l-am înfruntat? Cu ştiinţa medicilor şi cu răbdarea mea. La început a apărut o „cută" de carne pe maxilarul inferior drept pe coama căreia s-au ridicat „în derivă" cîţiva dinţi ce se mişcau ca nişte „mărgele". Cuta creştea de la o zi la alta. Am plecat degrabă la medic. Omul mi-a dat atacă dinţii ce se clătinau, fără nici un efort şi fără să mă doară, a recoltat de pe rădăcina lor ce avea de recoltat, mi-a dat şi nişte lămele însoţite de concluzule sale. Diagnosticul medicului-prieten era atroce şi necruţător, dar adevărat – cancer de mandibulă. M-a „împachetat" urgent şi m-a trimis la Spitalul clinic de profil din Bucureşti. Mai exact la doctorul Cornelu Burlibaşa. Profesorul era într-o misiune peste hotare. Mi s-au făcut toate analizele şi preparativele pentru operaţie, numai că nimeni nu se încumeta să ia „taurul de coarne" fără profesor. De altminteri, mi s-a comunicat şi explicit că „fără aprobarea profesorului nu se va face o operaţie atît de complexă". Ce era să fac? M-am întors debusolat de unde am plecat şi fără nici o rază de speranţă.

Boala avansa galopant, ameninţător. M-am dus din nou la medicul-prieten. Văzîndu-mă descumpănit, mi-a spus cu convingere în glas: „Fă tot ce ştii ca să ajungi degrabă la doctorul Ovidiu Iliescu de la Spitalul Militar Central. E singurul om care te poate salva". Pe data de 5 ianuarie 1989 eram la cabinetul doctorului Iliescu însoţit de o „sută" de rude, prieteni, militari şi civili care veniseră să pledeze pentru cauza mea. Aveam emoţii mari. Bat de trei ori în rama intrării. Deschid cu sfială uşa cabinetului de consultaţii a renumitului medic şi dau bineţe aproape ostăşeşte. De la masa de lucru se ridică un bărbat robust, de talie peste mijlocie, cu faţa puternică şi rumenă. Omul mă priveşte cu interes, se apropie de mine, mă consultă sumar, apoi cu vocea sa domoală, puţin nazală, îmi cere dosarul cu investigaţiile anterioare (probabil pentru comparaţii, mi-am zis). Mă mai măsoară o dată cu privirea şi din nou îi aud glasul, sobru, optimist, spunîndu-mi laconic: „Va fi o operaţie de amploare şi de durată pentru care să vă înarmaţi cu răbdare şi încredere, fără alte gînduri! Noi vom grăbi investigaţiile şi vom acţiona cît mai prompt ca să stăvilim evoluţia bolii. Pînă una alta, v-am repartizat în rezerva 7, vecin de pat cu un ardelean de-al dumneavoastră".

A urmat o primă săptămînă „a patimilor". Nu dilat mimic şi nici nu ştiu să fabulez. Chiar de mi-ar trece prin cap aşa ceva n-am unde „întoarce". La un moment dat, toţi ochii Spitalului erau aţintiţi asupra mea. Se auziseră că sînt un caz în „premieră naţională" şi că experienţa asta nu poate eşua. În inima mea se cuibărise pe dată convingerea că nu sînt decît un biet obiect de experienţă.

Mă trecau asistentele şi medicii ca pe hoţii de cai pe la toate servicille şi pe la toate secţiile. Unii voiau să ştie dacă sînt „prinşi" planîinu, alţii dacă inima v-a rezista.

Cu medici şi asistentele am scos-o eu cum am scos-o dar cu rudele mele... N-aveam cum stăvili „pelerinajul". A fost nevoie de intervenţia ofiţerului de gardă care i-a mai deturnat pe cei care veneau la ore nepotrivite. Ei îşi făceau „bilete permanente" de intrare şi tot veneau. Cumnaţi, cumnate, veri şi nepoţi, cuscri şi vinoare nurori, fratele Liviu din Chirpăr şi sora Corneha, veneau în valuri, ca la priveghi, convinşi cu toţii că e întîlnirea de adio, de plecare în lumea celor drepţi şi cu toţii îndrugau cîte ceva, fiecare mă „încuraja" în legea lui, fiecare în stil propriu. Numai eu, „cadavrul viu", înghiţeam lacrimile pe care nu pridideam să le şterg cu două batiste. Şi azi îmi stăruie în ureche ecoul acelor îndemnuri „mobilizatoare" dinaintea „actului final": „Fii tare, Ioane!", „Curaj, Ioane!", „Nu te lăsa tîrît de moarte, Ioane!" şi multe altele care se spun în asemenea ocazii.

Uşa rezervei se deschide brusc şi doctoriţa Elena Iordache, o femeie armonios clădită, cu faţa expresivă de culoarea bronzului care, „tine", în blocul operator, viaţa bolnavului în căuşul palmelor sale şi în chingile aparatelor de măsură, întreabă scurt: „Cine din rude are grupa sanguină „ZERO UNU – RH NEGATIV"? Singură, sora Cornelia mi-a fost de folos pentru că fratele Liviu avusese hepatită. Aşa că mi-a mai trecut furia pe dinsa care, luîndu-se după gura lumii a bătut, de pomană, drumul de la Chirpăr la Bucureşti.

După pregătiri intense şi rigoroase pe multiple planuri – inclusiv un set de fotografii şi recoltarea unui litru de sînge de la pacient pentru „autogestiune" pe timpul operaţiei, miercuri, 11 ianuarie 1989, ora 8.00, am intrat pe uşa blocului operator de la etajul 7. Anestezista Elena Iordache şi-a făcut cu prisosinţă datoria – de vreme ce n-am ştiut nimic din toate cîte mi s-au făcut. După patru zile mi s-a spus că operaţia a durat pînă la ora cinci după-amiază, iar din foaia de observaţie am putut „fura" ce „tribut" am dat: „Bolnavului i s-a executat rezecţia, aproape completă a mandibulei şi plastie cu lambou pectoral". Cu alte vorbe, mi s-a extirpat maxilarul inferior şi ganglionii submandibulari şi mi s-a aplicat o grefă în cavitatea bucală recoltată din partea dreaptă a pieptului cu pedicul vascular aferent pentru alimentarea cu sînge propriu a grefei. Primele 3-4 zile după ieşirea de la reanimare am crezut că mă „curăţ". După aceea, a început „să se lumineze de ziuă" şi ghioceii să înflorească. Doctorul în ştiinţe medicale Ovidiu Iliescu mi-a redat încrederea în viaţă, ţinînd mereu alături de mine. Cînd m-am trezit şi mai bine din „moartea" anestezică, am văzut pe masa de lîngă pat o stivă de medicamente, feşi şi alte alifiuri necesare îngrijirii mele postoperatorii. (Cred că am consumat zece saci de tifon pînă la externare). Mi-a venit din nou în minte medicul care mă invitase să mă duc în ţara aceea

bugată. Mi-am zis așa că pentru mine: oare ce mi-ar fi putut el oferi întru vindecare după o asemenea operație? Și din pură curiozitate am încercat să aflu cît voi avea de plată spitalului la plecare. Dar stupefacție. Cînd mi-am aruncat ochii pe biletul de internare am văzut o parafă cu această neașteptată mențiune: „GRATUIT". Am citit și scrisoarea primită de la „binevoitori" la scurtă vreme de la internarea în Spitalul Militar Central, scrisoare care dă pregnanță speranței mele deșarte avută pentru o clipă: „Noi nu putem prelua finanțarea spitalizării. Medicii noștri recomandă o operație la un spital din România avînd în vedere stadiul avansat al bolii domnului Stroia".

Și din nou am fost fericit că sînt în țara mea, între cei dragi și apropiați, că sînt român și că nu m-am lăsat ispitit de străinătate".

Am reprodus lapidar, povestea scrisă fragmentar, pe cîteva zeci de bilete de inginerul agronom Ioan Stroia din Sibiu, un bărbat voinic cît un munte, cărunțit devreme, ca actorul Jean Gabin, și cinstit pînă la candoare.

Pînă la 11 ianuarie, vorbeam normal, fără intermediar, cu colegul Stroia. Ba cei de la rezerva 6 ne-au reproșat că e prea multă veselie la noi. După operație, vocea inginerului Ioan Stroia a amuțit pentru patru săptămîni sau și mai exact, a intrat în „regim de tăcere", l-a preluat funcția „adjunctul pentru comunicare", de fapt, o cariocă albastră care transcria pe hîrtie tot ce gîndea „computerul" atît de prodigios al inginerului. Astfel că s-a adunat un „tom" de „corespondență" destul de voluminos intitulat de însuși autorul său „Tragedia optimistă", din care voi „divulga" doar două epistole ce atestă rezistența la șocuri mari a acestui bărbat unic în felul său: „Adineauri am intrat în baie. Prima mea grijă a fost să-mi privesc chipul în oglindă. Și ce credeți că am văzut? Un „scafandru" ciopîrțit și desfigurat ca după o luptă inegală. Din tot „harnașamentul" meu de submersibil doar furtunul de alimentare cu indispensabilele supe este teafăr. El îmi dă înfățișarea aceea de copil teribil al scafandreriei la care visam în adolescență. Furtunul meu drag are un capăt introdus (prin nara dreaptă) pînă la esofag iar partea rămasă afară este ancorată zdravăn cu leucoplast în două puncte, unul de nas și pometii feței, iar capătul, bine fixat de o față la tîmpla dreaptă, îmi conferă aliură de prinț încoronat. Aici, la tîmplă se concentrează de fapt întreaga mea supraviețuire. Aici, deasupra tîmplei drepte, se află punctul de alimentare cu supele preparate în vestitele, altădată, bucătării ale rudelor mele generoase. Cu deosebire cele făcute de cumnatele Elena Anton și Gerlinde Șoaita. Numai că la ceasul de față pentru mine toate fierturile ajunse în stomac au același gust. Poate seringa cu care mi se introduc în plasticul acesta nesuferit să le simtă gustul..."

La cîteva zile după operație, intră în rezerva noastră, ca o nădejde, dăscăliță Maria Stroia – soția colegului – o femeie energică, inteligentă, plină de viață și mai cu seamă de bunătate omenească. Era însoțită de băiatul cel mare, Tiberius, frumos ca o poveste de dragoste.

Psihologul din inginerul în suferință, nu și-a putut reprima bucuria momentului, așternîndu-mi pe hîrtie aceste mișcătoare gînduri: „Mi-a sosit „infirmiera" mea de suflet. În preajma ei cred că voi traversa mai ușor cele patru săptămîni de infern. Maria e singura care mă știe cît sînt eu de fricos. De altminteri, toți bărbații puternici sînt fricoși și cred că nu-i rău așa. Pe fața lui Tiberius am citit o undă de tristețe. Nu știu dacă m-a întrebat sau doar a vrut să mă întrebe dacă voi redobîndi înfățișarea de dinaintea operației, sau voi rămîne așa... „Va fi bine, Tibi – i-am răspuns – o să vorbim noi după patru săptămîni". Ipoteza colegului Stroia a fost confirmată la fața locului și de al doilea băiat – Horațiu, în ziua de 4 februarie 1989 cînd erau fericiți cu toții. Cazul celui care a consemnat aceste rînduri a fost „simplu" pentru doctorul Iliescu, poate chiar „banal": Formațiune tumorală deschisă în regiunea frontală recidivată a treia oară". Operația era iminentă și n-a întîrziat. Deși intrasem în panică, m-am consolat pe dată ce am văzut tributul dat de alții pentru viață. Oricum e mai ușor să dai douăzeci-treizeci de centimetri pătrați de piele perforată din frunte, decît o mandibulă, cu tot cortegiul, ulterior, de suferințe și avataruri, pe care le-a dus ca un martir colegul I. Stroia. Doctorul Ovidiu Iliescu, șeful Secției Chirurgie maxilo-facială din Spitalul Militar Central a trăit cu intensitate clipa aceea, împreună cu mai tînărul său discipol și colaborator, Adrian Nistor, redîndu-mi sănătatea și încrederea în viață. A făcut asta nu numai pentru mine ci pentru toți cei peste 30 000 care i-au fost „pacienți cazuri" sau pur și simplu pacienți în cei treizeci de ani de cînd face meserie autentică în secția buco-maxilo-facială a prestigiosului spital al oștirii române.

AUGUSTIN V. POP

Un lanț al omeniei

Acum totul este poveste. De rămas a rămas doar o cicatrice. În rest, amănunte. Deși au trecut mai mult de 2 ani, fiecare amănunt este aproape la fel de clar ca și atunci. Doi ani nu e puțin. Sau poate e deja prea mult.

Eu am făcut reconstituirea într-o simbătă. Era aproape trei după amiază și lumea plecase acasă. Din schimbul I rămăseseră doar cîțiva oameni. Am întrebat la poartă de Ionică Nicolae. Era primul pe lista din carnet. „Ionică, Ionică, aaaa, păi, el e maistru la „Mecanică", lucrează la noi din cincizeci și, ceva". Am confirmat, deși nu aveam de unde să știu dacă era așa sau nu. Oricum, nu eram privit cu simpatie. Ce căutam aici la ora asta, se întrebau cei de la poartă. Am bombănit niște explicații și așa am fost condus la secția 422.

Nicolae Constantinescu, frezor. „Era pe 30 septembrie 1987, într-o vineri. Trecuse de 8 seara. Terminasem pauza de masă și lucram la mașini. Era zi de retribuție. Luasem bani și-i țineam în buzunar. O colegă m-a rugat să-i reglez freza. Era strungăriță și nu se prea pricepea la reglaje. I-am spus că nu pot. Aveam de lucru și nu mai era mult pînă la sfîrșitul schimbului. Fata a insistat. A venit și maistrul Ionică Nicolae și mi-a zis și dînsul. M-am dus la frează și am aranjat-o. Mai rămăsese de reglat doar instalația de răcire. Nu am oprit mașina și am lucrat așa."

Cel care povestește se numește Nicolae Constantinescu dar colegii îi spun Cristi și este eroul principal al celor ce

vor urma. Vorbește calm, detașat, de parcă ar povesti nu despre el ci despre altcineva.

Vasile Chiper, frezor, coleg cu Cristi: „Asta e freza la care s-a întîmplat. Acum 2 ani, nu era montată aici, ci acolo, la capătul halei. La mașina asta lucra o fată, strungăriță. L-a rugat pe Cristi să-i regleze freza. Eu eram cam pe la mijlocul halei. Discutam ceva cu Mișu Răducanu, un coleg. Maistrul era mai încolo. La un moment dat, privesc pe aleea asta și-l văd pe Cristi că vine spre noi. Își ținea mîna stîngă cu cea dreaptă, lipită de burtă. Cînd mă uit mai atent, văd că era împroșcat cu sînge pe piept".

Nicolae Constantinescu: „...terminasem de reglat freza și nu mai aveam de potrivit decît instalația de apă. Lucram cu mîna stîngă pe care purtam o mănușă de protecție, din piele. Freza a apucat prima dată mănușa și apoi mi-a tras mîna sub cuțit. Nu am simțit nici un fel de durere. Doar o arsură. M-am trezit cu mîna trecută dincolo de cuțit, căzută pe banc. Era tăiată aproape toată. Se mai ținea într-un centimetru de piele, mai sus un pic de încheietură. Ceasul zburase cît colo. L-a căutat un coleg, mai tîrziu. E și acum la el. O să-l iau cînd o să mă fac bine de tot.

Simțeam cum zvîcnește sîngele. Am prins palma stîngă cu dreapta, am apropiat-o la loc de braț și le-am dus la burtă. Lîngă mine lucrau numai fete. Nu puteam să le spun ce se întîmplase pentru că s-ar fi speriat. Am pornit spre mijlocul halei. Acolo erau colegii mei Vasile Chiper și Mișu Răducanu. Ei erau bărbați și nu se pierdeau ușor cu firea.

Vasile Chiper: „Cînd am văzut atîta sînge, i-am spus lui Răducanu, măi, Mișule, vezi că s-a tăiat Cristi la mînă. Du-te la el! Eu n-am vrut să merg, credeam că nu am să rezist. Mișu s-a dus. S-au întîlnit cam pe la mijlocul drumului. Cristi i-a spus ceva și atunci Mișu s-a mutat, i-a venit rău, și s-a lăsat pe o bară. M-am dus și eu. Eram cu salopeta asta. Lui Cristi îi curgea mult sînge din rană și m-am gîndit să-i fac un garou. Am tras șnurul de la haina salopetei și l-am legat tare de braț. Mi-a și spus, Vasile, mă arde, parcă mi-ai tăiat mîna. Nu-i nimic, Cristi, stai liniștit, i-am răspuns. Dar nu asta era problema. Cristi era calm, liniștit, și mergea pe picioarele lui. Nu l-am mai văzut un om stăpînindu-se așa.

Un coleg, **Cornel Sîrbu,** a fugit la dulapul lui și a adus o lavetă curată. I-a zis, dă-mi voie să-ți leg mîna, la care Cristi a răspuns că nu poate să dea drumul mîinii, că-i cade. Abia atunci mi-am dat seama ce s-a întîmplat. L-am legat la rană cu laveta și l-am așezat acolo, pe scaunul acela. Am fugit apoi după maistru și i-am spus, meștere, vedeți că avem un accident grav. Fugiți repede după o mașină, maistrul, o clipă, nu știa ce să facă, să fugă după mașină sau să vadă despre ce este vorba. Pînă la urmă a plecat după mașină. S-a nimerit că lîngă secția noastră, la „Mecanicul șef", să vină o Dacie-laborator pentru niște probe. Meșterul a vorbit cu șoferul și el i-a zis că trage mașina imediat la secție. Apoi, din capătul halei, maistrul ne-a făcut semn cu mîna să-l aducem pe Cristi. El s-a ridicat și a pornit spre ieșire. A mers pe picioare, tot timpul pe picioare, deși doi băieți de la noi l-au însoțit ca să-l ajute. **(Cornel Sîrbu** și **Constantin Oncilă).** S-au suit toți trei în mașină și au plecat repede. Abia atunci am simțit emoția și m-am mutat și eu. Au venit colegii care întrebau ce s-a întîmplat. N-au crezut că brațul e amputat și le ziceam, uitați-vă la mănușă, că se vede unde e tăiată. (Cristi și-a scos singur mănușa încă acolo, la frezăi).

Nicolae Constantinescu: „...Am ajuns cu Dacia în cîteva minute la dispensar. Era de serviciu o soră, **Ioana Cojocaru.** Vă rog să scrieți și despre dînsa. Nu s-a speriat. A dezinfectat rana, a baudajat-o, apoi a pus două atele și a fixat-o la loc. Tot timpul cît a lucrat m-a încurajat. Mi-a făcut bilet de trimitere și m-a urcat în salvare, spunîndu-i șoferului să mă ducă la Spitalul Municipal.

Ioana Cojocaru, soră medicală: „Era după 8 cînd am primit un telefon la dispensar. Mi s-a spus că vine spre noi un caz grav. Nu știam despre ce e vorba, dar am pregătit tot. Eram singură. Pînă la 8 fusese medic, dar își terminase programul și plecase acasă. Băiatul a venit cu încă doi colegi. I-am pus brațul pe măsuță, i-am dezinfectat rana pe margini cu apă oxigenată. Am oprit hemoragia cu încă un garou că nu puteam să lucrez. Nu m-am pierdut cu firea, dar nu știm ce să fac mai repede. Muncesc aici din '80 am mai văzut accidente grave, dar așa ceva nu. Cristi era stăpîn pe el. Am dezinfectat și curățat rana și i-am făcut repede un ATP.

Rep.: „Cristi spune că l-ați încurajat mult."

Ioana Cojocaru: „Păi sigur, asta e obligatoriu. Îi spuneam, stai cuminte că o să fie bine și el zicea, ce bine, nu vă uitați la mine cum arăt? Să vă spun drept, nu credeam că se mai poate face ceva dar nu puteam să-l las așa. I-am făcut biletul de trimitere și l-am suit în salvarea întreprinderii. Colegii s-au urcat și ei, dar Cristi le zicea că nu e nevoie. „Dacă vreți, veniți, le zicea, dar eu pot să merg și singur, dar ei nu și nu, mergem și noi, nu te lăsăm singur."

Adevărați colegi, vă spun! După ce au plecat, m-au luat și pe mine emoțiile.

Nicolae Constantinescu: „...De la dispensar am plecat cu salvarea la Spitalul Municipal. Mașina era condusă de șoferul Victor Voit, nea' Victor cum îl știa toată întreprinderea. Era ultima lui tură. A doua zi ieșea la pensie.

La Municipal, medicul de gardă mi-a zis că nu mai e de făcut nimic, că trebuie tăiată și pielea cea mai rămasă și gata, dar eu o țineam una și bună, că dacă vor să-mi taie mîna nu intru în sala de operație, că eu nu vreau să rămîn cioung la 22 de ani. Cînd m-a văzut așa de hotărît, doctorul mi-a spus: „Mergeți la Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie, lîngă Piața 1 Mai. Acolo s-ar putea să-ți pună mîna la loc." Am plecat cu salvarea. Nici nu am ieșit bine din spital că mașina a făcut pană, dar nea' Victor nu a oprit.

Victor Voit, șofer-pensionar: „Era ultima zi de lucru, ultima tură. Ieșeam la pensie. Eram la dispensar cînd l-am adus pe băiat, așa, cu mîna agățată. Fata i-a dat primul ajutor apoi am plecat spre Municipal. Acolo mergeam mereu cînd aveam un caz. De acolo ne-au trimis la „1 Mai". Băiatul era conștient, se ținea bine, dar pierdea mult sînge. Totul era plin de sînge, hainele, mașina, tot. Cînd am trecut o șină prin niște șantiere roata din spate stîngă a făcut explozie. Mi-am dat seama că nu aveam timp s-o schimb și am zis că, fie ce-o fi, plătesc orcît, doar să ajung cu băiatul la spital. În șantier, era noroi și am mers așa, cu pană, cu toată gălăgia. Mașina a început să bodorogească. Se uita lumea după noi ca la urs. Asta e, orice s-ar întîmpla, am zis, și l-am adus cît am putut de repede. Cînd am ajuns la asfalt, la un moment dat, cauciucul a sărit de pe jantă. Am mers mai departe pe butuci, pînă la spital. Nu m-am uitat la roată, la nimic. Trebuia să ajung!

Am făcut tot ce s-a putut.

La spital l-au luat pe băiat imediat iar eu m-am întors la mașină. Două ore am bătut cu colegii lui Costi la janta ca să o putem scoate de pe butuc. Între timp, un tovarăș ziarist de la „Flacăra" care fusese la Municipal, tot suna și mă chema la telefon. Voia să vorbească cu mine neapărat. Eu eram supărat că nu puteam scoate roata și le spuneam, ce vrea să vorbească cu mine, are toate datele de la spital și eu nu am ce să-i mai spun. Am schimbat roata și ne-am întors la întreprindere. A doua zi dimineață am ieșit la pensie. Lucram de mult la „Autobuzul". Ani și ani și ani. Am fost la încercări, apoi la transporturi și după aia, 14 ani, pe salvare. Am dus mulți băieți și fete, uneori și cu mașina mea – atunci cînd salvarea era defectă. Nu puteam sta liniștit cînd vedeam cum suferă."

* * *

La Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie, al cărui competent corp medical este condus de către profesor doctor Agripa Ionescu, s-a reușit un fapt extraordinar, replantarea mîinii amputate. Singurul lucru pe care Nicolae Constantinescu trebuie să-l facă acum este acela de a-și folosi cît mai mult mîna, de a face exerciții pentru a o reînvăța să funcționeze cît mai bine. Nu este prima reușită de acest gen a colectivului medical bucureștean. Totuși, cazurile sînt încă puține, așa că am întrebat pe cei care au fost verigile acestui lanț al omeniei dacă au prevăzut un asemenea final.

Nicolae Constantinescu: *„Să vă spun drept, nu credeam că se va reuși așa ceva, deși spuneam mereu că nu intru în sala de operații dacă nu-mi pun mîna la loc. Cînd m-am trezit din anestezie, a doua sau a treia zi, nu știu precis, m-am uitat să văd dacă mai am mîna. Am fost foarte bucuros cînd am văzut-o."*

Vasile Chiper: *„Eu am crezut de la început că se va termina cu bine. I-am spus și nevestei, cînd am auzit că l-au dus la Spitalul de la 1 Mai, să vezi, Cristi scapă cu bine!"*

Ioana Cojocaru: *„Nu, nu credeam că se mai poate face ceva. Nu credeam, dar îl încurajam pentru că era de datoria mea. După cîteva luni a venit la cabinet un băiat și mi-a spus, mă mai țineți minte, eu sînt cel cu mîna tăiată. Mi-au pus-o la loc. Mi-a mulțumit și eu m-am bucurat că l-am putut ajuta pe cît a fost posibil."*

Victor Voit: *„În uzină, mă cunoaște mai multă lume decît cunosc eu. După pensionare, am mai trecut pe la uzină că știți cum e. Odată m-am întîlnit și cu băiatul ăsta care mi-a zis, știți, eu sînt cel pe care l-ați dus la „1 Mai", cu mîna tăiată. Mi-a mulțumit. Bine că a scăpat! Eu, ce să zic, am făcut tot ce s-a putut."*

* * *

Facem publică această întîmplare abia acum, deși o cunoaștem de mai bine de un an, la rugămintea expresă a lui Nicolae Constantinescu. În primăvara anului 1989, cînd am discutat prima dată cu el, era încă bandajat și ne-a rugat ca pînă nu se vindecă de tot să nu scriem nimic, pentru că părinților nu le spusese că a fost în fapt o amputare. Ei credeau că era vorba doar despre un accident mai puțin complicat.

GAVRILĂ INOAN

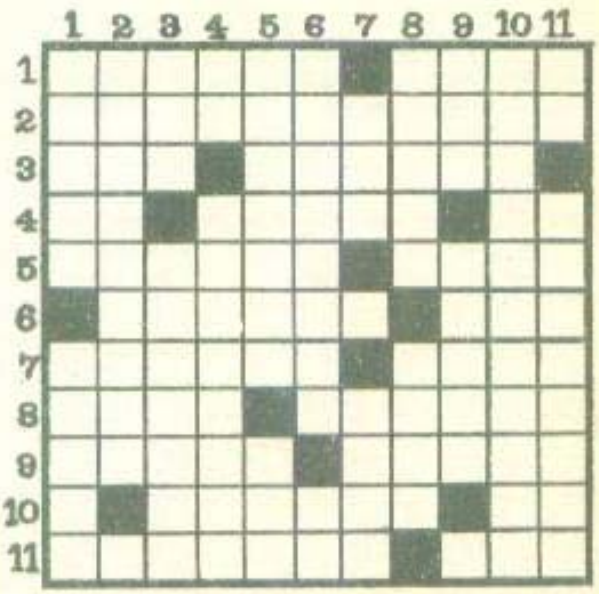

ADNOTĂRI

ORIZONTAL: 1) Lovitură de baston în piept, ce-ți taie răsuflarea — Nu-i bună, nici pielea de pe ea 2) Deșteptare timpurie pentru instrucție 3) Centru ambiental... de valoare! — Puncte de suspensie 4) Năuc pe jumătate! — Arsură din joacă — Ajuns în cele din urmă! 5) Domeniu aflat sub cheie, conform acordului — Linia de marcație a zonelor piscicole (pl.) 6) Chef de dans pînă la miezul nopții — Bătut de ape, la capătul pămîntului 7) Generatoare de forță, ce-și consumă energia în timp — Dă dovadă de opacitate 8) Rostogolire la pămînt — Reductor cu consum diminuat 9) PARCĂ ÎL AUZI PE CREANGĂ... — Țintă mișcătoare spre care tragem de-o viață 10) Imagine falsă realizată din prea multă bună credință — Ricoșat din cap! 11) Pusă de-a curmezișul cînd vrei să urci — Arde... ca para

VERTICAL: 1) Albeață ce-ți deformează privirea asupra lumii — Excepție ce strictă o anumită regulă într-o partidă 2) Contacte repetate din care ies scîntei 3) Uns cu toate alifiile, iese bine în văzul lumii — Culesul manual pe rînduri 4) Pică la mijloc! — Generatoare de înaltă tensiune 5) După ce-o face de oaie, își vinde scump pielea — Grup popular ce se remarcă pe-ntinderea unei arii 6) Proces verbal de imputare — Aplecat în spate! 7) Cîntec de succes internațional — Masă plasată în preajma patului 8) Pînză ce aduna lumea-n jurul ei — Lansată în lume după ultimul tipar 9) Înșelat și prins în cursă — Unele ce-ți fac bine la nevoie 10) Nu se lasă pînă la sfîrșitul vieții 11) Cămașa din cuier! — AICI SE PRIMEAU MUSAFIRII LA POARTĂ...

Careurile rebusistice
din paginile almanahului nostru
au fost realizate de
GH. CRIȘAN și IUSTIN BUȘE

Evenimentul sportiv al anului „COPPA DEL MONDO" Italia'90

• CINE MERGE LA ROMA?

Cel mai mare eveniment sportiv al anului '90, care polarizează un interes universal, îl constituie, fără îndoială, **Turneul final al Campionatului Mondial de fotbal** stabilit, încă cu mulți ani în urmă, să aibă loc în Italia. Nu mai este nici măcar un an pînă cînd 12 orașe italiene — record de răspîndire a celor 52 de meciuri pe care le susțin cele 24 echipe finaliste — vor trăi febra și animația unor dispute încinse, adevărate bătălii pe gazonul verde, pentru supremație în îndrăgitul și fascinantul joc cu balonul rotund.

De-acum, se știe aproape totul despre importantul eveniment, cele 12 stadioane, care au suferit renovări și modernizări importante, sporindu-și capacitatea, gradul de vizibilitate și confort, sînt gata să-și primească oaspeții. Sînt vîndute biletele, aproape pe de-a-ntregul, s-au făcut contractele pentru transmiterea meciurilor, pe tot mapamondul, un comerț fabulos, de proporții, deja s-a instituit cu tot felul de însemne ale „Mondialului" și, ce-i mai important, campania de calificare (la ora redactării materialului) s-a consumat într-o proporție de două treimi, rămîne să vedem cine din cele cu mult peste o sută de selecționate naționale de pe tot globul vor intra pe porțile Cetății Eterne. Doar 24 din cele care cu doi ani în urmă au luat startul spectaculoasei întreceri, echipe mici sau mari, toate însă numai cu speranțe și niciodată cu certitudini. Pentru că fotbalul, cum știm, ne rezervă tot timpul, atîtea surprize și răsturnări de calcule ale hîrtiei, logica fiind mereu învinsă în misterioasa lume a acestui sport ce stîrnește un interes enorm, incită la dispute și comentarii și preocupă o lume întreagă.

Dar, întrucît pînă la lovitura de începere mai sînt cîteva luni bune, să prezentăm cititorilor **Almanahului nostru** cîteva date despre „istoria" ce se încheagă din mers a ediției 1990 a C.M., după care, să estimăm, împreună, șansele echipelor care vor păși pe drumul ce duce spre Roma. Acum, într-adevăr, vechea formulă „Toate drumurile duc la Roma" își are o deplină acoperire.

• UNDE, CÎND?

Să reținem cîteva lucruri privind repartizarea grupelor pe orașe, precum și datele de desfășurare. Fiecare grupă este alcătuită din patru echipe. **Grupa A**, are programate meciurile între 9 și 16 iunie, pe stadioanele din **Roma** și **Florența**. Din această grupă face parte **echipa Italiei** care va susține toate meciurile la Roma, pe stadionul olimpic, vestita arenă de marmură albă, cu o capacitate de 100 000 de locuri. Echipele din **Grupa B** își desfășoară partidele între 8 și 18 iunie, pe stadioanele „Giuseppe Meazza" (cunoscut sub numele de „San Siro") din **Milano** (83 107 locuri), „San Paulo" (cu circa 80 000 locuri) din **Napoli** și stadionul din **Bari** (60 048 locuri). **Grupa C** (10—20 iunie) la **Torino** („Stadio comunale" — 70 000 locuri și **Genova** „Ferraris" — 55 800 locuri), **Grupa D**

(9—19 iunie) la **Milano** și **Bologna** (50 000 locuri), **Grupa E** (12—21 iunie) la **Verona** și **Udine**; **Grupa F** (11—21 iunie) la **Cagliari** și **Palermo**, cu stadioane avînd între 45 și 50 000 de locuri.

Ce mai trebuie știut?

Că **Argentina**, campioana mondială en titre, va susține meciul inaugural, conform tradiției, la **Milano**, în „groapa cu lei" a lui „San Siro" la 8 iunie, — care s-a mai îmbogățit cu un mel în structura sa, adăugînd un plus de 10—15 000 spectatori. Cu cine? Nu se știe încă! Vom afla după tragerea la sorți ce se va efectua odată cu încheierea preliminariilor.

Faza a doua, cea a **„optimilor"** de finală, sînt programate între 23—29 iunie, cînd se califică primele două clasate din fiecare grupă, precum și alte patru formații clasate pe locul trei, cu punctaj mai bun; **„semifinalele"** vor avea loc la 3 și 4 iulie, iar finala două zile mai tîrziu, la Roma, pe stadionul olimpic.

Așadar, **„Coppa del Mondo"** — în Italia, aici unde-i publicul cel mai fierbinte, care trăiește orice moment al fotbalului cu o bucurie fără seamăn, în Italia un vis și speranță a fostului președinte al UEFA, Antonio Franchi, (decedat în urma unui accident de automobil, chiar pe strada sa, în Siena, în august 1983) care a desfășurat o susținută campanie, încă din 1971, pentru a obține sau a cuceri acest drept rezervat numai marilor puteri în fotbal și economie. Printre concurentele care depuseseră opțiunea, se numărau inițial U.R.S.S., Grecia, Iugoslavia, Anglia, Franța, R.F.G.. Este pentru prima dată cînd un C.M. se desfășoară pe o arie atît de largă de orașe — 12 la număr — care vor fi sediile de „lupte" mondiale. A triumfat ideea cointeresării întregii țări în această manifestare de proporții.

• CARE VOR FI NOII ZEI AI... ROMEI?

Toate ediții C.M. au propulsat în universul gloriei sportive nemuritoare un număr de jucători de geniu, amintirile noastre fiind mereu umbra care-i păstrează în

marea cronică a timpului. Marile talente au făcut din fiecare ediție a competiției supreme o concurență din care s-a născut acea floare rară a genialității. O ierarhie poate avea o destul de mare doză de subiectivism, dar se pare că locul lui **Edson Arantes do Nascimento**, supranumit **Pele**, nu a fost încă amenințat, el ocupînd poziția de frunte, dintotdeauna, de pe care credem că e greu să fie detronat. El a cîștigat trei campionate mondiale! Steaua lui Pele a început să strălucească la C.M. din Suedia (1958), punînd în umbră pe **Juan Alberto Schiaffino**, vedeta uruguayană de la C.M. din Elveția — 1954, dar care își adusese o contribuție decisivă la cîștigarea titlului de către echipa sa, patru ani înainte, în 1950, la C.M. din Brazilia, chiar într-o finală în care a jucat împotriva echipei țării gazdă! Lumea, cu timpul, a început să se îndoiască de apariția, în continuare, a super-starurilor gazonului, motivînd evoluția jocului spre o programare și schematizare, cu formule închise, în care arma de bază era forța atletică. Ediția elvețiană n-a confirmat „jocul", în prim-plan situîndu-se alți cîțiva jucători de mare forță și travaliu, dar și de finețe tehnică sau inteligență tactică, precum ungurii **Puskas** și **Hidegkuti**, sau vest-germanul **Fritz Walter**... În Suedia (1958) a făcut furori, fiind mamiferul nr. unu al portarilor, francezul **Just Fontaine**, golgeterul turneului, de altfel, cu 13 goluri marcate, cifră neegalată nici pînă acum! În 1962, în Chile, **Pele** a fost accidentat, chiar din al doilea meci, dar după opt ani, la „El Mundialul" mexican „perla neagră" a mai strălucit o dată, la 30 de ani, înainte de a-și lua adio, cu un nou titlu. Aura lui a făcut să pălească alte mari vedete, ca italienii **Dino Zoff** sau **Rivera**, ori vest-germanii **Uwe Seeler** și **Beckenbauer**, englezii **Bobby Moore** și **Bobby Charlton**... Dar absența lui Pele, în Chile, a permis să spargă barierele obișnuitului, unui jucător fabulos, tot brazilian, **Garrincha**, imprevizibil și scînteietor, principalul artizan al victoriei echipei carioca. Ajungem în Anglia (1966) cînd turneul final îl consacră, definitiv, alături de **B. Charlton** — jucătorul mașină — pe **Eusebio**, venit să aprindă culorile Portugaliei din Mozambic, pe care cronicarii îl asociau cu o felină, de-aici și denumirea de „pantera neagră", un puncheur care spărgea orice obstacol. Este prima dată la C.M. din Anglia cînd se remarcă și finalul de 20 de ani, **Franz Beckenbauer**, care va deveni o stea, exact peste opt ani, la „Weltmeisterschaft"-ul din țara sa (1974). O „stea" ce-și împarte gloria cu olandezul **Johan Cruiff**, considerat „un profet al fotbalului total". Ediția „Argentina '78" urcă pe prima scenă pe **Daniel Passarella** și **Mario Kempes**, jucătorii de mare luptă și inspirație, care conduc echipa gazdă la victoria finală, dar mari talente nu se vor remarca, deși se pun în circulație nume pe care le vom redescoperi în Spania, peste patru ani: italienii lui Enzo Bearzot, **Cabrini, Rossi, Causio, Bettega**... Ei vor fi, de altfel, printre jucătorii cei mai admirați la C.M. din Spania '82, cînd italienii vor cuceri cel de-al treilea titlu mondial. Dar „starul" întrecerii iberice va rămîne **Paolo Rossi**, fiind ales jucătorul numărul unu al turneului pentru că el devine și golgeterul acestei ediții. În schimb rămîne în umbră **Diego Maradona**, împreună cu echipa sa, dar se anunță performanța și talentul francezului **Michel Platini**. Într-adevăr, peste patru ani, din nou, în Mexic primește, cum se spune, consacrarea definitivă, **Maradona**, cu care o echipă considerată de valoare medie, iată, că grație acestui nou geniu al fotbalului sud-american, cucerește titlul. Talent nativ, jucător cu reflexe extraordinare, ce-l fac atît de inspirat și imprevizibil, **Diego Maradona** impune momente de neuitat la acest turneu final, între acestea și acel gol marcat cu... mîna în poarta Angliei, în jurul căruia s-au țesut numeroase legende. **Maradona** a demonstrat că, în franciuni de secundă, inventează jocul și golurile decisive!

După acest periplu, ne dăm seama că n-am înscris pe râboiul celor 9 ediții ale C.M. decît cinci nume de super-staruri, **Pele, Maradona, Schiaffino, Cruiff** și **Beckenbauer**, ceilalți amintiți putînd ocupa locurile următoare într-o ordine pe care o stabiliți dv., cititorii. Dincolo de aceste ierarhii — am spus mai înainte, subiective — puntea de aur se țese între cei doi mai mari și mai strălucitori decît toți: **Pele** și **Maradona**! Însă Pele rămîne statuia și Maradona copia!

Ce ne va propune Italia '90 pentru galeria marilor talente, a personajelor ilustre de pe gazonul verde ce-și înscriu, cu litere de aur, numele în istoria fotbalului mondial?

● ÎN FAVOAREA CUI ÎNCLINĂ BALANȚA?

În acest ultim sezon — cel de toamnă — al preliminariilor se decid participantele la **„Coppa del Mondo" '90**. Un ultim asalt pentru dreptul de a călători în Italia. Atît în emisfera asiatică, dar și în America de Sud se mai duc încă bătălii grele pentru calificare. Însă trei protagoniste sînt sigure: echipa Argentinei, campioană mondială, care participă din oficiu și selecționatele Braziliei și Uruguay-ului aureolate și ele cu titlul suprem. În zona europeană — zona cu cea mai mare pondere în turneul final, 14 echipe — așa cum arată și clasamentele noastre după preliminariile de primăvară, se mai pot întîmpla multe. Dar să vedem care-i situația înainte de runda toamnei clasificărilor finale și a meciurilor decisive. Cititorii pot face tot felul de calcule care, firește, rămîn doar în sfera teoreticului.

Începem cu grupa a doua, întrucît grupa întîi este comentată la capitolul participării echipei României.

● ANGLIA — TOTUȘI, PRIMA ȘANSĂ (Grupa a II-a)

Anglia, pentru că are punctajul maxim — 7 puncte din patru meciuri — și un golaveraj greu de contracarat: 10—0! Pe locul doi, **Suedia**, cu 5 puncte, dar din trei partide, golaveraj modest, 4—2. Ce se-ntîmplă, însă, dacă Suedia cîștigă la Stockholm meciul direct, cu Anglia? Realizează șapte puncte și e posibilă o „cursă" pentru go-

laveraj a suedezilor în meciul cu Albania, tot pe terenul propriu. Liderul va fi decis de a treia echipă — cea a Poloniei — care va „arbitra" situația calificărilor dat fiind că joacă acasă cu primele două clasate. Oricum, favorită rămîne Anglia. Apoi, mai este și șansa locului doi... Iată clasamentul înaintea ultimului tur de forță:

1. **Anglia**	4	3	1	0	10—0	7
2. Suedia	3	2	1	0	4—2	5
3. Polonia	3	1	0	2	2—5	2
4. Albania	4	0	0	4	1—10	0

Mai sînt de jucat: 6 septembrie, Suedia—Anglia; 8 octombrie, Suedia—Albania; 11 octombrie, Polonia—Anglia; 25 octombrie, Polonia—Suedia; 15 noiembrie, Albania—Polonia.

UN LIDER DETAȘAT: U.R.S.S.! (Grupa a III-a)

În condițiile în care echipa **Uniunii Sovietice** (8 puncte, din 5 meciuri) ar pierde ambele partide ce le mai are de susținut în deplasare — ceea ce este greu de crezut — ea nu poate să scape primul loc în grupă. Dar fiind o grupă de cinci se califică două echipe. Deocamdată, pe locul doi se situează ambițioasa formație a **Turciei** (5 puncte, din 5 partide) care a cedat, la limită (0—1) în fața echipei U.R.S.S., pe terenul propriu. O contracandidată este echipa **Austriei** (4 din 4) ale cărei șanse sînt susținute de cele trei meciuri pe care le mai are de susținut, „acasă". Cît despre Islanda (locul patru) — cu acel 1—1 din primăvară, la Moscova — ea rămîne o fruntașă surpriză și o plăcută revelație. Nedumerește, însă, poziția echipei R.D. Germane — locul 5, cu 3 puncte din 5 întîlniri!? Dar să transcriem și aici clasamentul care este mult mai edificator.

1. **U.R.S.S.**	5	3	2	0	8—2	8
2. Turcia	5	2	1	2	8—6	5
3. Austria	4	1	2	1	4—5	4
4. Islanda	5	0	4	1	3—5	4
5. R.D. Germană	5	1	1	3	4—9	3

Urmează să se mai dispute: Austria—Islanda (23 august), Austria—U.R.S.S. (6 septembrie), Islanda—R.D. Germană (6 septembrie), Islanda—Turcia (20 septembrie), R.D. Germană—U.R.S.S. (8 octombrie), Turcia—Austria (25 octombrie), U.R.S.S.—Turcia (8 noiembrie), Austria—R.D. Germană (15 noiembrie).

DOUĂ „FIRME" MARI PENTRU UN (SINGUR!) LOC SUB SOARE (Grupa a IV-a)

Una din cele mai grele serii, această a patra grupă, pentru că reunește doi „coloși", echipele **R.F. Germaniei**, fostă campioană mondială și participantă redutabilă la toate turneele finale, și **Olandei**, actuala campioană a Europei, de două ori finalistă a „Cupei Mondiale" în ultimul deceniu. O serie asupra căreia plutesc semne de întrebare și incertitudini. Dacă R.F.G. a reușit un „egal" (0—0) în deplasare cu Țara Galilor, tot un „draw" (1—1) a realizat și Olanda la Helsinki, cu Finlanda. Olandezii lui Van Basten, Gullit, Koeman și Rijkaard au de susținut un meci greu la Cardiff, în vreme ce „elevii" lui Franz Beckenbauer, nu pot rata cele patru puncte din partidele pe terenul propriu. S-ar putea ca în ultimele meciuri să fie o luptă pentru goluri și... golaveraj. Pentru una din cele două mari echipe rămîne șansa... locului doi din grupa de patru! Dar să privim clasamentul:

1. **Olanda**	4	2	2	0	3—1	6
2. R.F. Germania	4	1	3	0	5—1	5
3. Țara Galilor	3	0	2	1	2—3	2
4. Finlanda	3	0	1	2	2—7	1

Mai sînt de jucat: Finlanda—Țara Galilor (6 septembrie), R.F.G.—Finlanda (4 octombrie), Țara Galilor—Olanda (11 octombrie), Olanda—Finlanda (15 noiembrie), R.F.G.—Țara Galilor (15 noiembrie).

JOCURILE SÎNT FĂCUTE (Grupa a V-a)

O grupă cu trei vechi combatante, echipele **Scoției, Iugoslaviei** și **Franței**, o grupă de cinci, cu două promovate, însă printre care nu se află Franța, campioană europeană în 1984, revelație a ultimelor două Campionate Mondiale. În această serie, „jocurile sînt făcute" pentru că primele două clasate, Scoția — 9 puncte din 5 meciuri — și Iugoslavia (8 din 5) nu mai au cum să fie detronate, deoarece Norvegia și Franța, clasate pe locurile următoare, n-au acumulat decît cîte patru puncte! Prea puțin pentru un „război atît de mare". Calendarul care urmează ne spune că Scoția mai are un singur meci pe terenul propriu, cu Norvegia, în vreme ce Iugoslavia va susține două partide, plus un meci în Cipru, practic, putînd acumula 6 puncte. Oricum, prezența celor două în Italia, după ce au mai fost împreună, chiar în aceeași grupă, la C.M. din R.F.G. (1974) va fi un punct de mare atracție.

1. **Scoția**	5	4	1	0	10—5	9
2. Iugoslavia	5	3	2	0	10—4	8
3. Norvegia	5	2	0	3	8—6	4
4. Franța	5	1	2	2	4—6	4
5. Cipru	6	0	1	5	5—16	1

Urmează: Norvegia—Franța (5 septembrie); Iugoslavia— Scoția (6 septembrie); Franța—Scoția (11 octombrie); Iugoslavia—Norvegia (11 octombrie); Cipru—Iugoslavia (28 octombrie); Scoția—Norvegia (15 noiembrie); Franța—Cipru (18 noiembie).

MEREU, SPANIA (Grupa a VI-a)

Tot o grupă de cinci, cu două calificări și tot cu două echipe care s-au detașat în promovate pentru „Coppa del Mondo", echipele **Spaniei** (10 puncte, din 6 meciuri) și

Irlandei (8 din 6), revelația — vă amintiți? — lui „Euro '88". Nu credem că mai pot interveni surprize în această grupă. Deși, să reținem, că Spania și-a epuizat partidele cu out-siderul Malta, prilej cu care și-a rotunjit atît de substanțial golaverajul. Spania mai are de susținut două partide cu Ungaria, care nu se poate să-i pună probleme, de vreme ce „11"-le lui Jackie Charlton, pe terenul propriu, poate învinge cealaltă Irlandă (de Nord) a lui Billy Bingham care ne-a dat nouă de furcă în campania de calificare pentru C.M. '86. Dincolo de toate aceste supoziții, lucrurile-s clare. Merg la Roma, primele două:

1. **Spania**	6	5	0	1	14—1	10
2. Irlanda	6	3	2	1	5—2	8
3. Ungaria	5	1	3	1	4—5	5
4. Irlanda de N.	6	2	1	3	5—7	5
5. Malta	7	0	2	5	3—16	2

Au mai rămas de disputat partidele: Irlanda de Nord-Ungaria (6 septembrie); Irlanda—Irlanda de Nord (11 octombrie); Ungaria—Spania (11 octombrie); Malta—Irlanda (15 noiembrie); Spania—Ungaria (15 noiembrie).

● O LUPTĂ ÎN... TREI (Grupa a VII-a)

Așa pare situația în ultima grupă... europeană, și ea cu cinci echipe din care se califică două. Este grupa care mai are de disputat cele mai multe meciuri în toamna calificărilor. 9! Echipa Belgiei ocupă primul loc — cu 8 puncte, din 5 meciuri — și este favorita grupei. Cehoslovacia ocupă locul doi — care-i deschide drumul spre Roma — dar cele 7 puncte (tot din 5 meciuri) par insuficiente pentru menținerea poziției în continuare. De ce? Pentru că Portugalia (5 puncte, din 3 partide) poate să urce, cu toate că lusitanii vor susține, în această toamnă, nu mai puțin de patru partide în deplasare și una singură, acasă, cu Cehoslovacia, concurenta sa. Ne gîndim că portughezii au știința jocurilor bune, la cîștig, pe terenuri străine. Deci, Belgia, prezență de rang, în turneele finale, semifinalistă în Mexic '86, se regăsește, din nou, în elita mondială și pentru locul doi lupta e deschisă:

1. **Belgia**	5	3	2	0	9—2	8
2. Cehoslovacia	5	3	1	1	8—2	7
3. Portugalia	3	2	1	0	5—2	5
4. Elveția	4	1	0	3	5—6	2
5. Luxemburg	5	0	0	5	1—16	0

Mai sînt de disputat meciurile: la 6 septembrie — Belgia—Portugalia; la 20 septembrie — Elveția—Portugalia; la 6 octombrie — Cehoslovacia—Portugalia; la 11 octombrie — Elveția—Belgia și Luxemburg—Portugalia; la 25 octombrie — Belgia—Luxemburg și Cehoslovacia—Elveția; la 15 noiembrie — Elveția—Luxemburg; la 16 noiembrie — Portugalia—Cehoslovacia.

● EXISTĂ ȘI GRUPA... A OPTA (NEOFICIALĂ)!

Pe drept cuvînt se poate alcătui și o grupă a opta — neoficială. Regulamentul prevede că **ultimele două echipe europene** calificate pentru C.M. din Italia să fie decise **din cele trei echipe clasate pe locul doi în cele trei grupe de cîte patru**, adică grupele **întîia** — din care face parte și naționala noastră — a **doua** și a **patra!** Deci, două din trei, după criteriul punctelor și al golaverajului.

Cum arată un clasament al celor trei echipe — clasate la această oră pe locul doi în grupele respective — candidate pentru turneul final din Italia? Iată-l:

1. Danemarca	4	2	2	0	11—3	6
2. R.F. Germania	4	1	3	0	5—1	5
3. Suedia	3	2	1	0	4—2	5

Să încercăm unele speculații după o estimare a șanselor de victorie în meciurile rămase.

Și să începem cu **grupa a patra**, în care este angajată echipa R.F.G. — cu 5 puncte, în prezent. Ea mai are de jucat, acasă, cu Finlanda și cu Țara Galilor, ceea ce înseamnă că va putea totaliza 9 puncte și un golaveraj foarte bun. Dacă trece ea pe locul 1, Olanda va acumula și ea un punctaj bun, de cel puțin 8 sau 9 puncte! Prin urmare locul doi, din această grupă, merge sigur la Roma!

În **grupa a doua**, Suedia, de pe actualul loc doi, poate realiza cel puțin 9 puncte pentru că joacă acasă cu Anglia și Albania și, în deplasare, cu Polonia, o echipă ieșită din cursă. Dacă trece Suedia pe primul loc, Anglia tot mai poate și ea realiza 8—9 puncte, chiar dacă susține ultimele două partide în deplasare, ultima cu Polonia! Deci, beneficiind de un golaveraj excelent, va putea participa la C.M. din Italia.

Aceste calcule ne fac **să subliniem cu și mai mare acuitate necesitatea obținerii de către echipa noastră a cel puțin două puncte din dubla întîlnire cu Danemarca**. Cu 9 puncte încheiem bătălia pe primul loc și transferăm emoțiile pentru efemerul loc doi, Danemarcei. Dar cu numai un punct din patru vom trece, probabil, pe locul doi, în grupa a... opta, care comportă mari riscuri. Sînt, e adevărat, doar calcule ale hîrtiei. Oricum, pentru tricolori mi există decît o singură variantă — victoria în meciul cu Danemarca, de la București! Dar de ce să nu sperăm la un rezultat bun și la Copenhaga? Balonul e rotund.

Cele scrise ne relevă că în Italia, țara cu trei titluri mondiale, vor fi prezente cele mai bune și valoroase echipe europene, cu prezențe și rezultate de mare prestigiu în confruntările elitei fotbalului mondial. Va fi și România printre ele? Tricolorii au mari șanse și nu au dreptul de a le rata sub nici un chip.

Dar să vedem cum s-au materializat aspirațiile și șansele tricolorilor...

● CU TRICOLORII, PE DRUMUL CĂTRE... CETATEA ETERNĂ

La ora cînd almanahul nostru vede lumina tiparului, reprezentativa de fotbal a României se află din nou în febra pregătirilor pentru obținerea calificării la Turneul final al C.M. '90. Altfel spus, sîntem înaintea ultimei turnante și, ca un făcut, totul depinde și acum, ca întotdeauna, de finalul tricolorilor. Un final în care ne așteptă dubla întîlnire cu echipa Danemarcei — turneul fiind programat în deplasare, la 11 octombrie, iar returul urmînd să aibă loc la 15 noiembrie. Cu alte cuvinte, ne aflăm în fața etapei decisive și tocmai de aceea ne-am propus să rememorăm pentru dumneavoastră campania de calificare, cu peripețiile, emoțiile și culisele fiecărui meci în parte.

CLASAMENTUL GRUPEI I

1. ROMÂNIA	4	3	1	0	7—1	7
2. Danemarca	4	2	2	0	11—3	6
3. Grecia	4	0	2	2	2—11	2
4. Bulgaria	4	0	1	3	2—7	1

Mai sînt de jucat meciurile:

Danemarca—România și Bulgaria—Grecia la 11 octombrie.

România—Danemarca și Grecia—Bulgaria la 15 noiembrie.

● SOFIA, PRIMUL (MARE) PAS SPRE ROMA!

Ce frumos a fost acest moment de deschidere a preliminariilor C.M. '90. Noi, reporterii, am plecat către capitala Bulgariei cu un tren de noapte. Prin grija conducerii federației, a președintelui, **Mircea Angelescu**, am beneficiat de un vagon de dormit în care, bineînțeles, pînă la urmă n-a dormit mai nimeni, decît spre dimineață. Cît a fost noaptea de lungă, am despicat firul în patru, cîntărind șansele băieților noștri și, ca o concluzie unanim acceptată, din partea presei sportive românești, să reținem ideea că toți eram convinși că n-o să pierdem. Cîteva argumente: **„Avem o apărare de nivel mondial"** (Ioan Chirilă); **„Steliștii sînt în excelentă formă"** (Corneliu Vadim Tudor); **„Echipa e matură și omogenă"** (Eftimie Ionescu); **„Băieții sînt conștienți că totul depinde de cum demarează, așa că va fi bine"** (Valeriu Mironescu); **„Avem cel mai valoros unsprezece din ultimii 20 de ani"** (Dan Voiculă)...

Ajungem la Sofia în jurul orei 10 dimineața și ne bucurăm să constatăm că federația noastră nu ne-a uitat pe drum. În gară ne întîmpină profesorul Mircea Ionescu, urcăm în cîteva mașini trimise de federația bulgară și în cîteva minute ajungem la elegantul „Hotel Vitoșa", un edificiu de prima mînă, în care locuiește și echipa noastră. Camere confortabile, liniște, un peisaj superb — într-un cuvînt, totul la înălțimea așteptărilor și a excelentelor raporturi existente între cele două federații, iar în rîndurile lotului nostru — o atmosferă de calm deplin și de încredere totală în valoarea echipei. Vom pătrunde puțin în acest cadru și vom zăbovi asupra lui, pentru că — după cîmpia tuturor celor care s-au aflat atunci în jurul echipei naționale — marele succes obținut la Sofia s-a datorat, în primul rînd, tocmai acestei atmosfere!

Credeți sau nu, în acel moment la **„clubul tricolorilor"** nu mai existau nici Steaua, nici Dinamo, nici Craiova, nici Sportul studențesc. Era doar echipa României, într-adevăr o echipă, sudată sufletește și decisă să-și pună în valoare toate atu-urile. Hagi, flancat mereu de Cristea, gîlmește mereu cu Mateuț, Andone e alături de Iovan și de Bumbescu, Cămătaru e alături de oltenii săi de-acasă, Silviu Lung și Gică Popescu, Klein, Sabău și Vaișcovici îl „țin aproape" pe Rotariu ș.a.m.d., totul sub semnul unui calm lucid, pe care antrenorii Emerich Jenei și Cornel Drăgușin îl alimentează cu pricepere de pedagogie. Și, trebuie să recunoaștem, aici stă misiunea lor cea mai dificilă — în asamblarea echipei, sufletește în primul rînd, prin înlăturarea obișnuințelor păgubioase a grupărilor „pe cluburi".

În presa bulgară, un ton de optimism normal pentru un meci acasă promite o victorie fără dubii a echipei gazdă, deși, pe ici pe colo, nu se uită că formația României dispune de cîțiva jucători de cotă europeană certă: Hagi, Cămătaru, Mateuț și Lăcătuș. În fine, ora meciului...

Pe marele Stadion „Vasil Levski" sînt peste 60 000 de spectatori, dar chiar din primul moment de la tribuna a doua se face auzită și observată o masivă galerie românească. Sînt tineri turiști, veniți prin B.T.T. și toți poartă fulare și căciulițe cu tricolorul nostru, scandînd cu înflăcărare „Ro-mâ-ni-a!" și fluturînd mari drapele. Meciul n-o să-l repovestim, dar trebuie să amintim că am învins cu 3—1 (1—1), la capătul unui joc dominat copios de reprezentanții noștri, în care golurile au fost înscrise de Mateuț (min. 25) și Cămătaru (min. 80 și 88).

Întreaga echipă a evoluat de-a dreptul admirabil, detașîndu-se, mai ales, tînăra linie de mijloc: Mateuț (min. 86 Klein), Sabău, Gh. Popescu, Hagi. O linie mediană cîștigată în sezonul precedent și definitivată acum, consacrată chiar!

În fața noastră, la masa presei, antrenorul Mircea Lucescu a trăit partida cu intensitate și mai mare decît pe banca antrenorilor și n-a uitat să spună, cu fair-play, că elevii săi, de la Dinamo, au conlucrat excelent cu colegii de la Steaua, în această întîlnire. Și așa a fost! După meci, în fața stadionului, fotoreporterul Paul Agarici, mereu pe fază, imortalizează un grup fericit, în care conducerea federației, antrenori, reprezentanți de cluburi și ziariști ne-am strîns în jurul lui Gică Hagi pentru a imortaliza imensa bucurie a succesului!

În aceeași seară, la Atena, Grecia și Danemarca încheiau partida la egalitate, 1—1 (1—0), rezultat care

vorbea elocvent despre forța ambelor echipe. Danezii, însă, obținuseră și ei un punct în deplasare!

MOMENTUL DOI DIN „CURSA ITALIANĂ"

Octombrie ne-a ținut cu răsuflarea tăiată de cupele europene, unde fotbalul românesc se îndrepta spre un inedit „trei din trei" în al treilea tur. Steaua, Dinamo și Victoria repurtaseră rezultate mai mult decît promițătoare, întrecînd pe Spartak Moscova, cu 3—0, pe Dundee United în deplasare, cu 1—0, și cedînd la Minsk (Victoria), cu 2—1. Altfel spus, momentul de dinaintea jocului cu Grecia, la București, din 2 noiembrie, era extrem de favorabil fotbaliștilor români. Deși ne aminteam cu toții că ultima confruntare de la București, cu fotbaliștii eleni, fusese un 2—2 realizat cu greu de noi!... Acum veneau decișii să-și joace șansa, avîndu-i în frunte pe valoroșii și experimentații Anastopoulos și Saravakos. Din nou, însă, fotbaliștii tricolori au știut să se regrupeze la lot, astfel încît în ziua meciului au abordat întîlnirea „cu mentalitate de învingători", cum frumos și sugestiv își intitula confratele Radu Urziceanu un „chenar" din Suplimentul Fotbal-Sportul. Pe scurt, vă amintiți de-acum!, în acea zi rece și noroasă de noiembrie, cei circa 15 000 de spectatori prezenți în Ghencea au urmărit un veritabil galop de sănătate al echipei României, care a învins fără drept de apel: 3—0 (2—0), prin golurile înscrise de Mateuț (min. 26), Hagi (min. 40 din penalty) și Sabău (min. 84). În aceeași zi, la Copenhaga, Bulgaria părea să ne facă „jocul", remizînd cu Danemarca (1—1) și făcînd loc ideii că antrenorul Sepp Piontek e cam dezorientat, odată cu pierderea generației de aur a lui Elkjaer-Larsen și Lerby...

IARNA — LA GURA SOBEI ȘI... ATÎT!

Sezonul de toamnă '88 s-a încheiat strălucitor: echipa României era lideră autoritară în Grupa I din preliminariile C.M., iar Steaua, Dinamo și Victoria obținuseră calificarea în turul II al cupelor europene, cu toate obținînd intrarea în primăvara competițiilor inter-cluburi. La gura sobei, noi, cronicarii, nu am avut decît cuvinte de laudă la adresa sezonului excepțional, unic de altfel în întreaga istorie a fotbalului românesc, așteptînd cu justificată încredere anul 1989...

De-aici pornind, însă, și-a făcut loc, treptat-treptat, un prea-plin de încredere, apoi preparativele echipelor de club au avut prioritate față de stagiul echipei naționale, care și-a și contramandat turneul în Italia. Sigur, aceeași idee ar putea fi enunțată și altfel, adică în sensul că federația a permis cluburilor să-și pregătească în liniște și în turnee sezonul de primăvară din cupele continentale. Cert e că, după o lungă absență a convocărilor la lot, tricolorii aveau să se mai reunească abia la finele lui martie '89, după consumarea derby-ului de campionat dintre Steaua și Dinamo, derby încins, se știe... A doua zi, băieții au fost convocați la Sibiu, în vederea „amicalului" cu echipa Italiei, programat în localitate.

Inevitabil, problemele au apărut: unele legate de tensiunea din campionat și, implicit, din derby, altele determinate de accidentări, ca să nu mai vorbim despre atmosfera din sînul echipei naționale, care rămăsese mult în urmă. Și, totuși, ceea ce părea aproape imposibil în aceste condiții — un succes — a fost realizat! Tricolorii români au învins cu 1—0 (0—0) echipa lui Azeglio Vicini, prin golul înscris de Sabău, imediat după pauză, în minutul 48. Au fost și noutăți în echipă, cea mai importantă dintre ele numindu-se Dan Petrescu, soluție prin care foarte tînărul fundaș stelist pășea neașteptat de convingător în echipa națională. **Și cine se putea încumeta să spună, după o victorie în fața Italiei, că în formația noastră s-au ivit, totuși, unele scăderi, unele slăbiciuni, că se simțea uzura unor jucători, după un sezon internațional extrem de greu și după un campionat dens?!...** Totul va deveni, însă, limpede, două săptămîni mai tîrziu...

O LECȚIE „AMICALĂ", LA VARȘOVIA

La 10 aprilie plecăm spre Varșovia, pentru un „amical" cu prima reprezentativă a Poloniei. Meci greu, la fel de greu cel puțin cum a fost și testul cu Italia, dar faptul că gazdele au programat partida chiar în capitală vorbește de la sine despre dorința federației poloneze de a trata jocul cu toată seriozitatea. Și așa va fi, deși băieții noștri n-au fost foarte conectați la importanța acestei întîlniri! Din păcate, noi, ziariștii, n-am fost alături de echipă, pentru a prinde la timp pulsul. Noi am locuit la Ambasada R.S.R. din Varșovia, acolo unde întregul personal al ambasadei ne-a făcut să ne simțim excelent, ca acasă, fapt pentru care inserăm aceste rînduri, în semn de mulțumire și recunoștință. Din păcate, însă, după cum vom afla ulterior, fotbaliștii din lot au tratat partida cu superficialitate, iar unul dintre semnele cele mai limpezi a fost că băieții s-au plimbat prin oraș pînă cu... două ore înaintea jocului!!

Pe stadionul „Legia", în prezența a circa 25 000 de spectatori, echipa noastră a fost învinsă cu 2—1 (1—0), unicul gol fiind realizat de Sabău. S-a ratat, însă, enorm, chiar și din poziții foarte favorabile, absența lui Lăcătuș (accidentat) a adus soluția de cvasi-compromis cu Hagi — vîrf de atac, s-a observat că Dan Petrescu neglijează adesea reveniile în apărare și, în general, că băieților le lipsesc concentrarea și acea mobilizare exemplare de la Sofia. Toate acestea — repetăm — pe fondul unui joc în care, paradoxal, echipa noastră a dominat, creîndu-și nenumărate situații de gol. Să fi apărut din nou uzura?!

ATENA: PUNCT PIERDUT SAU PUNCT... CÎȘTIGAT?!

Trec alte două săptămîni. Campania mondială e reluată, practic, dar tonusul din pregătire rămîne insuficient. La aterizarea pe aeroportul elen, băieții noștri — luați cu

asalt de reporteri — sînt mai apatici ca de obicei. Hagi e chiar irascibil... Locuim în trei grupuri, la hoteluri diferite, dar cum distanțele sînt mici, putem fi permanent alături de echipă. Ceva șchioapătă și se poate citi pe chipurile băieților. Steliștii vin de la Izmir, cu o atenție concentrată mai ales înspre finala C.C.E., dinamoviștii au părăsit „Cupa Cupelor" și au pierdut și campionatul, Lăcătuș nu va juca, nici Rotariu. În dimineața meciului, la „Hotel Meridien", Hagi mi se pare apatic, Sabău are probleme cu o hernie mai veche. Tribunele de pe Stadionul Olimpic vor fi incandescente, fotbaliștii greci vor juca de astă dată cu o vigoare extraordinară, în timp ce băieții noștri se clatină evident. Pe scurt, un meci foarte modest, din punctul nostru de vedere, în care scăpăm practic de înfrîngere, în pofida unor ocazii nefructificate. Meci nul, deci, ceea ce înseamnă un punct pierdut în cursa pentru Roma, dar, în același timp, un punct cîștigat în deplasare. Oricum, și danezii reușiseră la Atena tot o remiză, dar înscrînd un gol, ceea ce noi n-am reușit!

VICTORIE, ÎN... COBORÎRE!

17 mai. Ne vin în ospeție fotbaliștii bulgari și e de așteptat din partea lor o replică aspră, în ideea unei revanșe pentru rezultatul din toamnă. Între timp, echipa Bulgariei s-a reconsiderat mult, iar la cîrma ei au fost proaspăt numiți doi noi antrenori — Penev și Vasiliev —, care par foarte încrezători la conferința de presă din preziua meciului. De astă dată vom putea alinia echipa standard, mai puțin portarul Silviu Lung, care acuză dureri lombare. Și, totuși, meciul nu ne va aduce satisfacția revenirii la jocul ofensiv, spectaculos, pe care ni-l amintim cu plăcere de la Sofia. Evoluăm fragmentat și învingem cu greu, 1—0 (1—0), prin golul înscris cu capul de Gică Popescu, la o centrare de pe dreapta. Victorie la limită, deci, cu echipa noastră aflîndu-se în evidentă coborîre, în timp ce danezii se află în evidentă ascensiune, învingînd la aceeași oră Grecia, cu 7—1!!!

ȘI-ACUM, FINALUL!

Am ajuns din nou în punctul din care am pornit aceste rînduri. Urmează, deci, finalul preliminariilor, unde vom întîlni în dublă manșă echipa Danemarcei! Încercăm, oare sentimentul de teamă? În nici un caz, dar puțină îngrijorare există, în mod indiscutabil! Vom fi din nou în situația de a susține ultimul joc acasă și de a afla răspunsul tocmai la potou, cum s-a mai întîmplat cu ultimele campanii de calificare. De fiecare dată am ratat și tocmai de aceea există, poate, îngrijorarea despre care aminteam. În plus, danezii vin și vin spectaculos, învingînd într-un amical chiar Brazilia și încă la scor (4—0)! Să nu ne speriem, dar, în același timp, să înțelegem ce e de înțeles și ce trebuie înțeles măcar acum, în preajma partidelor decisive: că **echipa națională trebuie să-și regăsească omogenitatea și coeziunea, pentru a-și valorifica atu-urile și adevăratul potențial! Trebuie strînse rîndurile, ca în toamna precedentă, trebuie refăcut „clubul tricolorilor" și trebuie redobîndită acea mentalitate de învingători, pe care rezultatele ne obligă s-o avem!** Să nu ne bazăm pe acea șansă (foarte mică!) a clauzei locului doi în grupă, de care am putea beneficia, eventual. Singurul lucru asupra căruia este obligatoriu să ne concentrăm este victoria și numai victoria, atît în meciul de la Copenhaga, cît mai ales în ultima partidă, de acasă! Și ne mai trebuie, oare, argumente suplimentare? Nici unul, dacă le numim pe cele care ne sînt la îndemînă și care se numesc: **Lung, Iovan, Bumbescu, Andone, Rednic, Klein, Hagi, Mateuț, Gh. Popescu, Sabău, Lăcătuș,** ca și **Dan Petrescu, Lupu, Lupescu, Ilie Dumitrescu!**... Succes tricolori, vă așteptăm calificați din nou, pentru a doua oară după 20 de ani, la Turneul final al C.M. de fotbal. Și mult, mult succes!

Grupaj realizat de:
VASILE CĂBULEA și HORIA ALEXANDRESCU

INFORMĂM CITITORII ALMANAHULUI CĂ MATERIALELE DE SPORT AU FOST ÎNCREDINȚATE TIPARULUI ÎN LUNA AUGUST, DECI CU MULT ÎNAINTE DE APARIȚIA LUI. DE ACEEA NE CEREM CUVENITELE SCUZE PENTRU FAPTUL CĂ UNELE REZULTATE ȘI UNELE CLASAMENTE NU SÎNT LA ZI. ÎNTRUCÎT, CUM BINE CUNOSC ȘI CITITORII, ÎNTRE TIMP S-AU DESFĂȘURAT O SERIE DE MECIURI ÎN CADRUL PRELIMINARIILOR C.M. DE FOTBAL.

De la ciudățenie la record

● ● ● *Cel mai lung animal este viermele Lineus longissimus așa numit și „viermele șerpe", care trăiește în Marea Nordului. În 1964 după o furtună s-a descoperit în Scoția, la St. Andrews, un exemplar măsurînd 54,86 m.*

● ● ● *Cel mai mare ou aparține păsării elefant din sudul Madagascarului. Brish Museum din Londra deține un exemplar a cărui circumferință măsoară pe lungime 86 cm, iar pe lățime 72 cm greutatea lui fiind de 12,31 kg.*

● ● ● *Oul de struț este atît de mare (36 cm în lungime și 13 cm diametru) și coaja sa este atît de tare încît poate suporta greutatea unui om de 180 Kg. Este de 325 de ori mai mare decît oul de colibri.*

● ● ● *Cel mai bun alergător pe distanțe scurte este cita (o specie de leopard) care trăiește în Africa de Est, Iran și Afganistan. Acest animal aleargă cu o viteză de 115–120 Km/h. Pe distanțe lungi recordul îl deține antilopa, care poate alerga 8 km cu o viteză constantă de 70 Km/h.*

● ● ● *Cel mai tenace mamifer este acul din America Tropicală. Viteza medie este de 2–2,5 metri pe minut.*

● ● ● *Cea mai mică maimuță, cebuella pygmae, trăiește în America de Sud pe fluviul Amazon.*

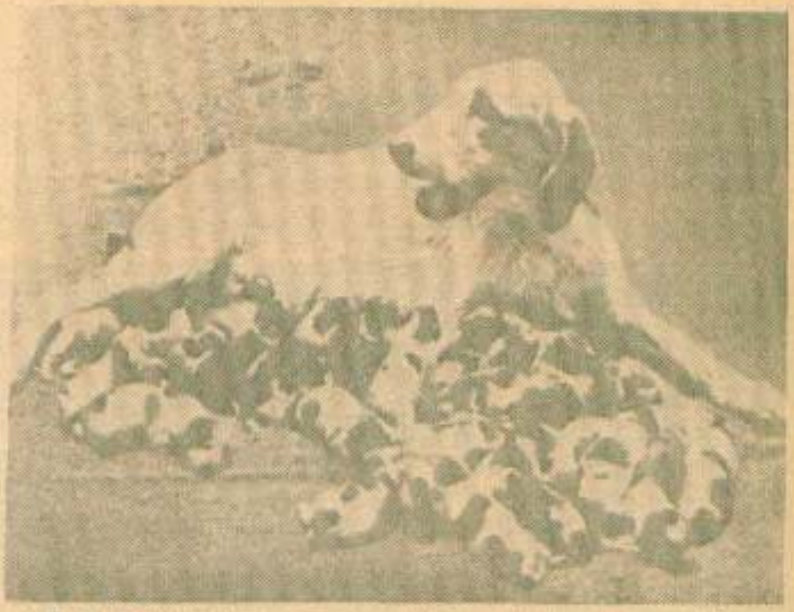

● ● ● *Cățeaua cu cei mai mulți pui este „Lena" care a fătat 23 căței. Recordul ei a fost atins și de o cățea St. Bernard care a fătat 23 de căței din care au supraviețuit 14.*

● ● ● **Cel mai tînăr şi cel mai în vîrstă deţinător al centurii negre: Lucile Thompson din Denville, Illinois, şi-a cîştigat centura neagră în 1986, la vîrsta de 90 de ani, iar Westley Ciaramella şi Nicolaus Marini la vîrsta de 7 şi respectiv 6 ani.**

● ● ● *Cea mai mare felină este tigrul siberian. Masculul adult are în medie 3,15 lungime, 1,1 m înălţime şi cîntăreşte în medie 260 Kg.*

● ● ● *Cea mai mică pasăre colibri este mai mică decît ochiul unui struţ.*

● ● ● *Cel mai mare marsupial este cangurul roşu, din Australia de Sud şi Est. Masculii adulţi ating 2,13 m înălţime şi 80 de kilograme.*

● ● ● *Cel mai mic cal aparţine unei rase create de Julio Falabella după 45 de ani de încrucişări repetate între o rasă de cai mici şi ponei Shetland. Exemplarele adulte au între 46 cm şi 76 cm înălţime şi cîntăresc între 20 şi 40 Kg.*

● ● ● *Cel mai mare cîine este St. Bernard-ul. Cel mai greu exemplar, aparţinînd lui Thomas Irwin din Statul Michigan, S.U.A., cîntărea 140 Kg şi avea 1 m înălţime.*

● ● ● *Cele mai mici rase de cîini sînt terrierul şi chihuahua. Adulţii cîntăresc sub 450 g.*

● ● ● *Recordul la pisici e deţinut de o Birmaneză în vîrstă de 4 ani, care a fătat 19 pisoi. Din cei 15 supravieţuitori, 14 erau motani.*

● ● ● *Cea mai bogată pisică din lume este „Charlie Chan". În ianuarie 1978, stăpîna pisicii a decedat şi a lăsat moştenire întreaga avere de 250 000 de dolari pisicii. După moartea favoritei, bunurile urmau să intre în posesia unor societăţi locale şi naţionale de binefacere.*

● ● ● ***Singurul om din lume lovit de 7 ori de trăznet este Roy C. Sullivan din S.U.A. Prima dată în 1942, trăznetul i-a ars unghia de la degetul mare, în 1969, doar sprîncenele, în 1970 i-a rănit umărul, iar în 1972 i-a luat loc părul. În 1973, în timp ce era la volan, trăznetul l-a lovit din nou. I-a trecut prin pălărie, arzîndu-i părul, l-a aruncat la 3 metri de maşină şi i-a traversat picioarele azvîrlindu-i pantoful sting. În 1976 cînd a fost trăznit pentru a şasea oară i-a fost afectată glezna. A şaptea oară, în 1977 în timp ce pescuia i s-a întîmplat din nou şi a fost transportat la spital cu arsuri pe piept şi pe burtă. Nu a putut niciodată să-şi explice cauza magnetismului său. În septembrie 1983, a murit însă, împuşcîndu-se singur din greşeală.***

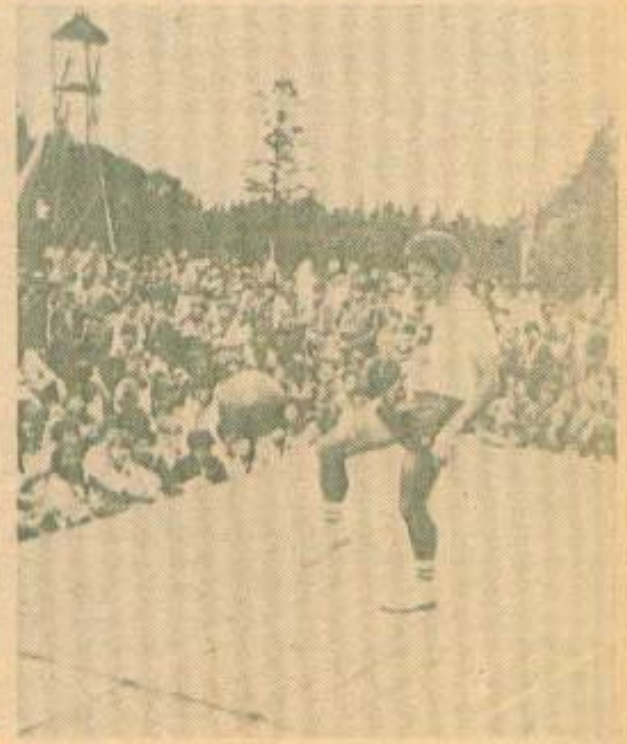

● ● ● **Mikael Palmquist (Suedia) a ţinut mingea pe picior timp de 14 ore şi 14 minute, în aprilie 1986. Paul Shali (Elveţia) a depăşit recordul cu 3 minute şi 40 de secunde.**

● ● ● *Peştele cel mai puternic încărcat electric este o specie de ţipar care trăieşte în rîurile din Brazilia, Columbia, Venezuela şi Peru. Un exemplar mediu produce o descărcare electrică de 400 volţi la 1 amper. La unele exemplare însă s-au măsurat chiar 650 V.*

● ● ● **Jim Purol, din statul Michigan a fumat 38 de pipe simultan, timp de 5 minute, la 9 iunie 1983. Purol e de fapt nefumător. Simon Argevitch din California poate în schimb să fluiere, să imite păsările, să cînte şi să vorbească în timp ce fumează 17 ţigări de foi.**

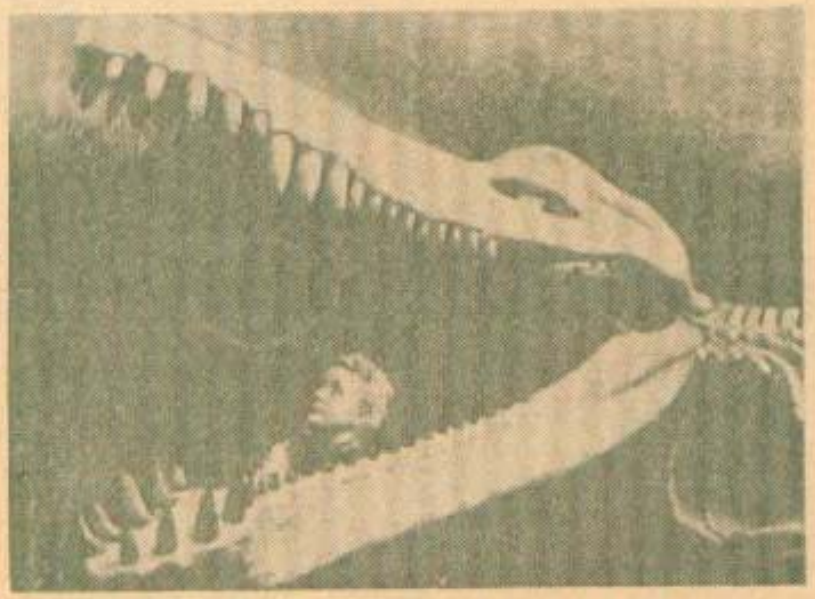

● ● ● *Fălcile unui dinosaur măsurau 1,30 m.*

● ● ● *Cea mai vorbăreaţă pasăre este un papagal african cenuşiu pe nume „Prudie", care a cîştigat numeroase concursuri şi al cărui vocabular numără 1 000 de cuvinte.*

● ● ● *Cea mai bătrînă pasăre este un gîscan care a atins respectabila vîrstă de 49 de ani şi 8 luni (o gîscă trăieşte în medie maxim 25 de ani).*

● ● ● *Recordul de vîrstă la şerpi îl deţine un boa constrictor din grădina zoologică din Philadelphia care a trăit 40 de ani 3 luni şi 14 zile.*

● ● ● *Recorduri la legume şi fructe.*
Cel mai mare ardei măsoară 34,30 cm.
Cel mai mare castravete cîntăreşte 7,65 Kg.
Cel mai mare dovleac are 264 Kg.
Cel mai mare pepene cîntăreşte 115,50 Kg.
Cea mai mare lămîie cîntăreşte 3,85 Kg.
Cea mai mare vînătă are 1,37 Kg.
Cel mai înalt cactus măsoară 16 cm.

● ● ● *Cel mai vechi pian datează din 1720 şi a fost realizat în Italia, la Florenţa, de Bartolommeo Cristofori, iar acum se află la muzeul Metropolitan din New York*

● ● ● *Cel mai mare nor de lăcuste a fost văzut în 1889 traversînd Marea Roşie. Avea aproximativ 4000 km², conţinea probabil peste 250 miliarde de insecte şi cîntărea aproximativ 550 000 t.*

● ● ● *Cea mai rezistentă bacterie este micrococcus radiodurans, care suportă radiaţii atomice de 6 500 000 röntgeni, de 10 000 de ori mai mult decît doza fatală omului.*

● ● ● *Cel mai mare tablou este „Bătălia de la Gettysburg" realizată de Paul Philippoteux în 1883 după doi ani şi jumătate de muncă ajutat de alţi 16 artişti. Tabloul măsoară 12,5 lăţime, 2,13 m înălţime şi are 5,35 tone. Pictura reprezintă lupta de la Gettysburg din 3 iulie 1863. Datorită deteriorării după 1933 suprafaţa sa a fost micşorată.*

● ● ● *Cele mai mari galerii de artă sînt la Palatul de iarnă şi muzeul Hermitage din Leningrad. Cele 322 de galerii măsoară în total 30 Km, unde sînt expuse aproape 3 milioane de opere de artă şi obiecte arheologice.*

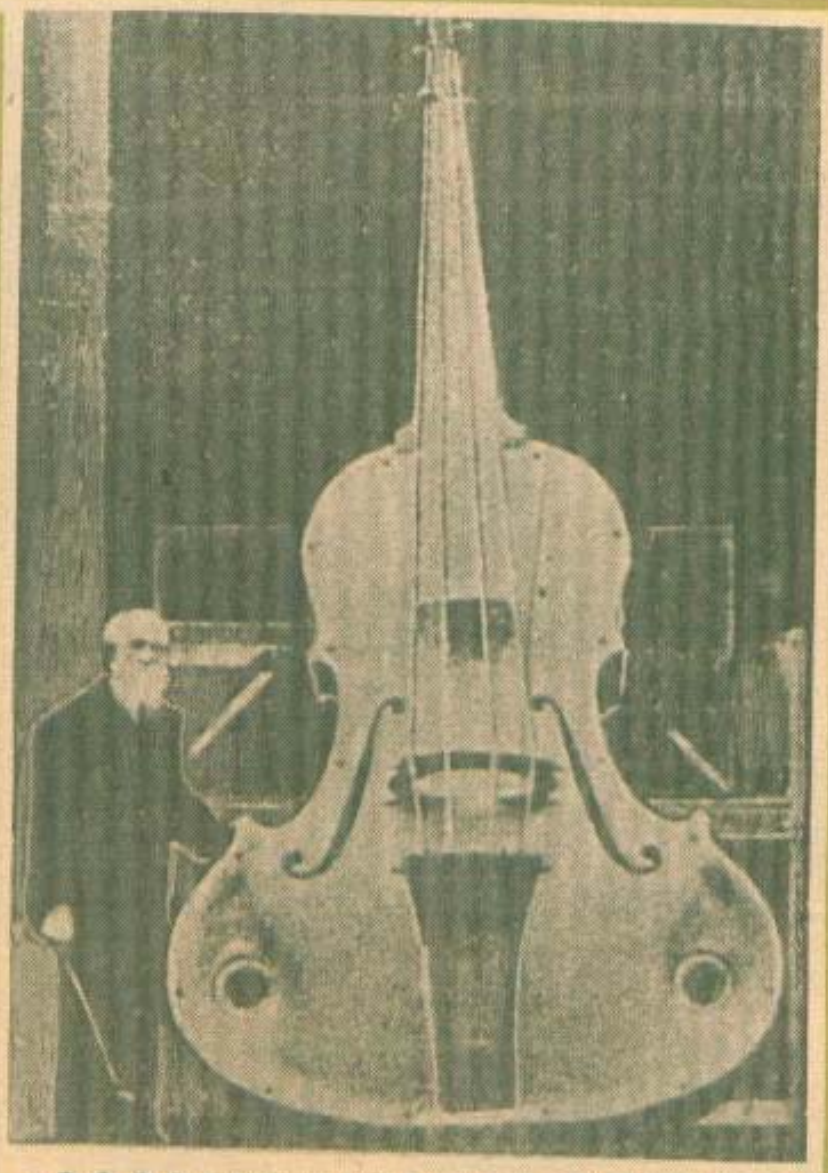

● ● ● *Cea mai mare violă a fost realizată de Arthur K. Ferris în 1924 şi măsoară 4,9 m înălţime şi cîntăreşte 580 kg.*

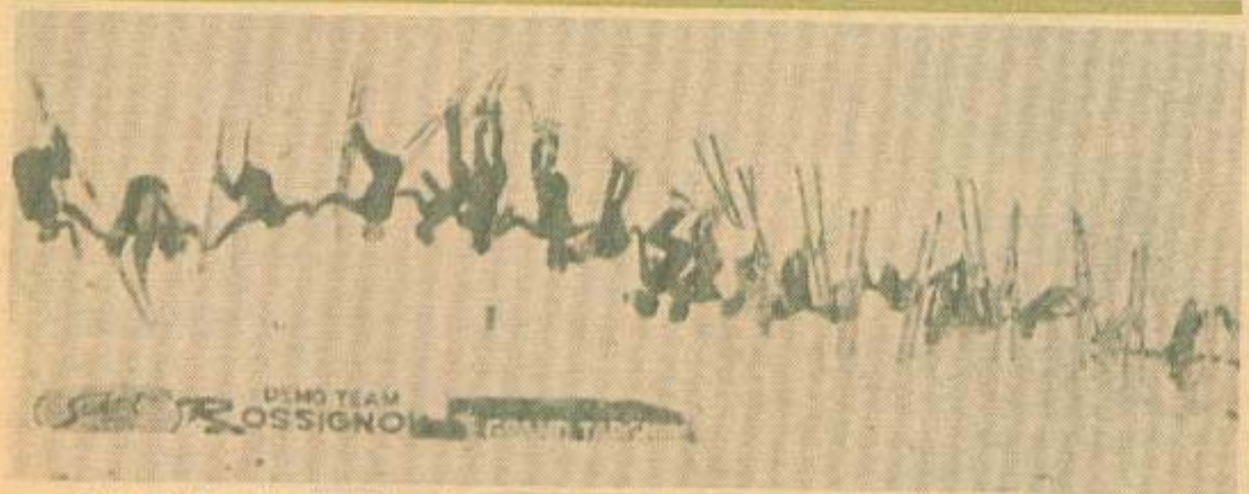

● ● ● *Recordul la săritura în lanţ a crescut în cîţiva ani de la 19 la 28 de schiori.*

● ● ● *Gregg Hosfeld, din San Antonio, Texas, a reuşit să ţină discul în aer suflînd sub el timp de 8,7 secunde.*

● ● ● *Cea mai lungă denumire geografică a constituie numele unui deal din Noua Zeelandă. Numele dealului TAUMATAWHAKATANGIHangakOAUAUOTAMATEA se traduce: dealul unde cîntă flautul navigatorului Tamatea pentru iubita sa.*

● ● ● *Cel mai prolific artist a fost Pablo Picasso, care a creat 13 500 de tablouri şi desene, 100 000 de litografii şi gravuri, 34 000 de ilustraţii de carte, 300 de sculpturi şi ceramică plus alte desene şi tapiserii. Valoarea operelor sale a fost calculată la aproximativ 1 miliard de dolari.*

● ● ● *Limba engleză are cel mai bogat vocabular de 490 000 de cuvinte plus 300 000 de termeni tehnici, dar nici un individ nu foloseşte mai mult de 60 000 de cuvinte. În Marea Britanie absolvenţii de universităţi folosesc în medie 5000 de cuvinte în vorbirea curentă şi 10 000 în scris. Membrii Societăţii Internaţionale de Studii Filozofice (toţi cu un IQ peste 148) au un vocabular mediu de 36 250 de cuvinte.*

● ● ● ***Manuel Vargas este singurul om care a jucat 5 seturi consecutive pe monociclu, fără să cadă.***

● ● ● ***Un turn cu 68 de etaje a fost construit de John Sain, din 300 de perechi de cărţi de joc. Constructorul nu a folosit nici un fel de adeziv sau alt material ajutător.***

IZBÎNZILE EXPEDIȚIEI „BELGICA"

Secolul al XIX-lea nu mai numără decît puține zile, cînd, la 5 noiembrie 1899, o corabie cu trei catarge, lungă de numai 30 de metri, pătrundea pe Escaut și se îndrepta spre Anvers, însoțită de o întreagă flotilă de nave, toate arborînd marele pavoaz și avînd la bord mulțime de oameni veseli și zgomotoși.

Corabia, întîmpinată cu atîta entuziasm, era **„Belgica"** care revenea dintr-un lung și dificil periplu antarctic. Intrînd atunci în apele liniștite din rada portului, ea pătrunde, de fapt, în istoria zbuciumată a marilor înfăptuiri umane.

Cei 19 oameni, toți foarte tineri, care porniseră, la 16 august 1897, spre polul Sud, la bordul unui mic și destul de șubred vas, dispunînd de mijloace materiale mai mult decît modeste, izbutiseră să realizeze fapte pe care nu le mai împlinise nici o expediție antarctică anterioară. Au fost primii care au iernat dincolo de Cercul Polar sudic, înfruntînd teribila noapte polară, urgia uraganelor, ravagiile scorbutului și ale anemiei, izolarea, fără să uite nici un moment că se aflau la capătul lumii ca oameni de știință.

Alături de performanța în sine a iernării antarctice, performanță necăutată, dar care pecetluia noi limite ale rezistenței fizice și psihice pentru ființa umană, stă, luminos și demn, imensul travaliu științific, împlinit zi de zi, de-a lungul celor 14 luni petrecute în încleștarea banchizei. S-a putut aduna astfel un impresionant bagaj de date meteorologice, oceanografice, geomagnetice, geologice, de floră și de faună de o valoare și o importanță deosebite pentru cunoașterea umană.

La acestea se adăugau descoperirile și precizările geografice, destule și importante, deși expediția nu pornise la drum cu intenția de a găsi pămînturi necunoscute. Să amintim de noua strîmtoare care poartă astăzi numele lui Adrien de Gerlache, organizatorul și conducătorul expediției, strîmtoare lungă de vreo 200 km ce face legătura între golful lui Hughes și oceanul Pacific. Țărmurile ei și insulele necunoscute din această zonă au fost cercetate și cartografiate în decursul a 20 de debarcări (alt record stabilit de către expediție).

„Belgica" a avut la bord un echipaj internațional, format din belgieni, norvegieni, polonezi, un român și un american, am insista puțin asupra acestui aspect al expediției, din mai multe motive. Întîi, fiindcă ea a introdus în istoria explorărilor antarctice acest principiu, atît de just și de fecund, al cooperării internaționale în vederea rezolvării unor probleme științifice complexe, evidențiind necesitatea conjugării eforturilor oamenilor de știință de diferite naționalități. Apoi, fiindcă expediția a beneficiat de un stat major de excepție, cum nu a mai avut vreo altă întreprindere de acest fel. Componența sa a fost următoarea: Adrien de Gerlache, comandant, Georges Lecointe, comandant secund, ofițer de navigație, hidrograf, cartograf, ocupîndu-se și de observațiile astronomice, Emile Danco, avînd ca misiune cercetările geomagnetice, Emil Racoviță, naturalist, însărcinat cu cercetările botanice și zoologice, Henryk Arctowski, oceanograf, meteorolog și geolog, Albert Frederick Cook, medic și fotograf, Roald Amundsen, prim ofițer, Anton Dobrowolski, glaciolog și observator al formațiilor de nori. Toți aceștia s-au afirmat, curînd după întoarcerea din expediție, ca mari personalități în domeniile în care au activat.

Mai este oare nevoie să amintim că poli Terrei au fost cuceriți de doi dintre exploratorii de pe **„Belgica"**? Să o facem totuși, spunînd că A.F. Cook a ajuns primul la Polul Nord (21 aprilie 1908), iar Roald Amundsen a cîștigat cursa pentru polul Sud, la 14 decembrie 1911, după o dramatică dispută cu englezul Robert Falcon Scott.

Adrien de Gerlache este socotit drept cel mai mare navigator belgian, iar Emil Racoviță, cel mai strălucit nume al biologiei românești, a întemeiat o știință nouă și primul Institut de Speologie din lume, la Cluj-Napoca. Henryk Arctowski și Anton Dobrowolski au intrat în istoria științei poloneze ca doi iluștri deschizători de drumuri.

Pentru calitățile oamenilor de știință de pe **„Belgica"** stau mărturie rezultatele științifice obținute în

În cauma ofițerilor de pe „Belgica" (de la stînga la dreapta) Arctowski, Lecointe, Racoviță, de Gerlache

Canalul pentru eliberarea din banchiză a navei,
- lucrările au început în ianuarie 1899, dar deblocarea a reuşit abia la 14 martie 1899

cursul expediţiei. Ele au fost publicate, sub îngrijirea unei comisii formate din savanţi de mare prestigiu ai epocii, în 9 volume in quarto, fiecare cu numeroase fascicule. Subliniem cu mîndrie că datorită bogăţiei materialelor colectate de Emil Racoviţă şi a observaţiilor înregistrate, pentru botanică şi zoologie au fost consacrate 4 volume, prima secţiune cu 9 fascicule, a doua, zoologia, cu 63 de fascicule.

Un mare explorator polar, francezul Jean Baptiste Charcot, se exprima, în 1924, astfel **„această expediţie** (Belgica, n.n.) **a adus o recoltă extraordinară de documente ştiinţifice"**, iar în aceeaşi perioadă, un erudit publicist francez scria într-o lucrare intitulată „Asaltul polului Sud", referindu-se la „Belgica", **„această expediţie a fost de o importanţă fără precedent prin durata şi regularitatea observaţiilor ştiinţifice, cît şi prin zelul şi curajul savanţilor de toate naţionalităţile care au compus-o."**

INSULA CU NUME ROMÂNESC

Cele 20 de zile de navigaţie şi intense explorări întreprinse în strîmtoarea nou descoperită, ce se întindea de la golful lui Hughes pînă la oceanul Pacific, au constituit, fără îndoială, o perioadă dintre cele mai interesante şi mai fericite din cursul expediţiei **„Belgica"**.

La bucuria şi emoţia întîlnirii unor pămînturi necunoscute, se adăugau interesul şi plăcerea cercetării lor sub aspectul faunei, florei sau structurii geologice. Şi, desigur, farmecul şi neobişnuita frumuseţe a naturii, copleşitoarea ei măreţie.

„În lumina aurită a soarelui, ginga şe tonuri se joacă pe vîrfuri de piscuri, plutesc pe văile argintii ale gheţarilor, se ascund în prăpăstiile troienite. În mijlocul mării, încet şi măreţ plutesc munţi de gheaţă, albi în soare şi albaştri în umbră; la picioarele lor apa înverzeşte în unde de safir şi valurile pătrund zgomotoase în grotele lor sinilii şi ies acoperite de spumă argintie, iar în golfurile şi tăieturile coastelor, alţi munţi de gheaţă, prinşi de fund, se înşiră ca monstruoase nave, în porturi de marmură albă.

Şi oriunde te uiţi, fie în cer, fie în apă, fie în ţările muntoase, totul e limpede şi clar, luminos şi dulce, armonios ca formă şi culoare" (Emil Racoviţă).

O lume animală ciudată, prin formele şi comportamentele ei, se oferea curiozităţii intense a exploatatorilor. O lume animală care nu cunoscuse încă prezenţa omului şi care nu manifesta nici o teamă la apropierea sa. Ea punea în faţa naturalistului pasionat nenumărate subiecte de studiu. Coloniile de păsări oceanice, maniile aglomerări de pinguini, focile de pe ţărmuri, balenele din canale şi golfuri, apoi fauna măruntă a nevertebratelor din masa apei, toate trebuiau cercetate cu atenţie, descrise, desenate, fotografiate. Zoologul expe-

diției a lucrat cu febrilitate și va fi gîndit atunci, deseori, că ziua are prea puține ore pentru dorințele sale. Paginile carnetului, care-l însoțea pretutindeni, se umpleau de observații, de schițe. Dincolo de laconismul obligatoriu al însemnărilor, înregistrate cu grafie rapidă, transpare dorința nețărmurită a cercetării, nevoia de cunoaștere, pasiunea pe care Emil Racoviță o punea în observarea acestei lumi abia bănuite din consemnările vechilor navigatori. Registrele în care erau trecute piesele colectate aveau deja numeroase pagini completate.

Fiecare debarcare nouă, pe un țărm sau insulă, dincolo de o notă solemnă, care nu putea să lipsească, era dominată de o intensă curiozitate. Ea stăpînea deopotrivă statul major al expediției și marinarii.

La 27 ianuarie 1898, a avut loc cea de a șaptea debarcare. Unde a fost făcută, ce s-a întîmplat în cursul ei? Răspunsul trebuie căutat în însemnările lăsate de membrii expediției. Le avem la dispoziție pe cele ale lui Frederick Cook, Adrien de Gerlache, Georges Lecointe și acestora le putem adăuga notele inedite ale lui Emil Racoviță. Unii au lăsat însemnări destul de vagi, alții mai precise.

Dacă în cartea sa „Cincisprezece luni în Antarctica" (1902), Adrien de Gerlache nu face nici o mențiune asupra zilei de 27 ianuarie (sînt comentate, în schimb, acțiunile desfășurate în zilele de 28 și 29 ianuarie), în lucrarea „Fragmente dintr-o relatare de călătorie" (Fragmente du recit de voyage), redactată în ultima perioadă de viață și publicată postum, în 1938, găsim notația dorită.

Multe pagini sînt transcrise fără prelucrări din jurnalul de bord al navei. Ținînd seama de interesul pe care-l prezintă pentru noi și de faptul că nu a mai fost reprodusă sau comentată în vreo publicație românească, redăm această însemnare privind ziua de 27 ianuarie.

„...La ora 7,47, după ce am făcut bune revelmente, am pornit la drum cu 85 de turații, lăsînd la tribord șiragul de recifi de care a fost deja vorba mai sus, și am cirmit spre S 20°W. Timpul este liniștit, marea calmă, și dacă ceața ne ascunde părțile înalte ale uscăturilor, orizontul este, din contra, destul de liber.

La orele 10 ne oprim în vecinătatea unei insulițe (...) pe care debarcăm. Arctowski, Cook, Dance, Racoviță și cu mine. O găsim ocupată de cormorani și pinguini care par să trăiască în bună vecinătate. Din această a șaptea debarcare aducem eșantioane de roci, doi pui de pinguini vii (Pygoscelis antarctica), pe care vom încerca să-i creștem la bord, și ouă de pinguin din aceiași specie.

La ora 10,10 ne reluăm drumul, cu aceeași viteză de 85 de turații și parcurgem întîi 3 mile la S 67°E. După care facem revelmente. Apoi străbatem încă 3 mile la N 80° E și facem o nouă stație de revelmente. Adunăm astfel date pentru a stabili o hartă..."

Iată acum și însemnările, mult mai detaliate, ce se găsesc în carnetul lui Emil Racoviță, sub data: **joi, 27 ianuarie 1898**:

„...Am împușcat în această dimineață un pseudo-albatros care se găsea în apă. Erau mai mulți care pluteau pe valuri. În depărtare cetacee mari săreau complet în afara apei, vertical, cu capul în sus, pentru a recădea stîrnind valuri de spumă. Mai tîrziu, o Megapteră apare în lungul navei.

Phalacrocorax carunculatus (numele speciei de cormorani — n.n.) **își construiește cuibul din alge marine. Sînt arii joase, acoperite complet de gălnațul puilor. În general sînt doi pui, acoperiți în întregime de un puf negru-gri. Unii au deja pene brune. Părinții sînt alături de puii care încearcă în fiecare clipă să-și introducă ciocul în cel al adulților, modalitate de a cere hrană.**

Părinții nu se mișcă din loc (la apropierea naturalistului, n.n.) **deschizînd larg ciocul și apărîndu-și vitejește puii.**

Pinguinii fac un cuib asemănător, din pietricele și oase de păsări. Găsim indivizi care-și clocesc cele două ouă, pui acoperiți de un puf gri-luminos, unii foarte mici, alții mai mari, dar nici unul cu pene. Sînt maximum doi (pui). **Gălnațul puilor este roșu cărămiziu. De la aceasta trebuie că provine culoarea roșie a zăpezii. Atunci cînd se apropie o primejdie, părinții se culcă peste puii lor apăsîndu-i pe sol. În colonia cormoranilor am văzut mulți**

Un sondaj oceanografic pe banchiză

Debarcăm (a șaptea debarcare) într-o colonie (rokerie) formată pe doi monticuli stîncoși, alcătuiți din roci sienitice (roci eruptive cu textură granuloasă, formate din feldspath și amfibole, dară fără cuarț, n.n.). Vîrful este locuit de cormorani, baza și văile de Pygoscelis antarctica.

pui morți, chiar în cuiburi. Mirosul este infect și toate fisurile sînt pline cu guano amestecat cu sfărîmături de roci. Milioane de Podurella* foiesc pe straturile de guano..."

* Insectă primitivă, fără aripi (Apterygota), aparținînd ordinului Colembola.

Pinguini pe insula Cobălcescu

Doctorul Frederick Cook notează şi el cîte ceva asupra zilei de 27 ianuarie, amintind debarcarea în aceşti termeni:

...**„S-a efectuat o debarcare pe una din aşa zisele insule ale lui Larsen. Am coborît pe cea mai mică, care nu depăşeşte jumătate de milă în lăţime şi are trei sferturi de milă în lungime. Acolo l-am lăsat pe geologul nostru, cu ciocanul său, în timp ce barca se îndepărta pentru a nu fi sfărîmată de stînci"**.

În fine, Georges Lecointe nu consemnează debarcarea a şaptea, dar furnizează pentru 27 ianuarie un detaliu care conferă acestei zile o nuanţă de nelinişte, de tragism chiar. El relatează că spre orele 9 dimineaţa au văzut plutind pe valuri un catarg de corabie.

S-au apropiat de el cu o barcă putînd să constate doar faptul că se afla în apă de puţină vreme, fără să poată deduce proveniența sa. Şi comandantul secund al expediţiei cu gîndul la nava naufragiată notează îngrijorat: **„va avea şi „Belgica" o soartă asemănătoare, pierind cu oameni şi materiale şi neîăsînd alte vestigii decît un ciot de vergă sau de catarg?"**

Din toate aceste însemnări, care se completează reciproc, ne putem face o imagine destul de clară asupra insulei pe care au debarcat, în dimineaţa zilei de 27 ianuarie, cei cinci membri din statul major al expediţiei.

De ce însă această insistenţă asupra debarcării din 27 ianuarie? este în drept să ne întrebe cititorul.

Răspunsul este simplu: pentru că naturalistului expediţiei i-a revenit cinstea de a boteza această insuliţă stîncoasă, cu colonii de cormorani şi pinguini, aflată în golful lui Hughes, aproape de intrarea în noua strîmtoare.

Emil Racoviţă nu a procedat aşa cum în general se obişnuia în astfel de împrejurări, el nu a dat insulei numele unui rege, al unei personalităţi politice a vremii şi nici măcar al unei rude apropiate şi dragi, cum vor face cei mai mulţi din tovarăşii săi.

El a numit-o insula **Cobălcescu**, dorind să cinstească în acest fel, într-un mod nu numai emoţionant dar şi sublim, memoria profesorului său de ştiinţe naturale de la Liceul „Institutele Unite" din Iaşi, neuitatul Grigore Cobălcescu (1831—1892).

Acest mare naturalist, unul dintre ctitorii geologiei româneşti a avut, între destule alte calităţi şi un dar pedagogic neasemuit, ţinînd cursuri fascinante care au trezit în sufletul elevilor dragostea şi interesul pentru natură şi vieţuitoare. Mai mult, aceste cursuri au generat vocaţii şi au atras spre studiul ştiinţelor naturii pe cei mai dotaţi dintre elevii săi. Printre aceştia s-au numărat, în afara lui Emil Racoviţă, Grigore Antipa, Leon Cosmovici, Dimitrie Voinov, ş.a. adică cea mai strălucită pleiadă de oameni de ştiinţă din istoria biologiei româneşti.

Emil Racoviţă a păstrat respect şi imensă recunoştinţă maeştrilor săi, de-a lungul întregii sale vieţi şi este semnificativ faptul că pentru a doua denumire pe care avea dreptul să o confere unui pămînt antarctic nou descoperit, conform hotărîrii comandantului expediţiei, a folosit tot numele unui profesor. De data aceasta pe cel al maestrului său de la Paris, marele zoolog Henri de Lacaze-Duthiers (1821—1901), întemeietorul staţiunilor marine de la Roscoff

Racoviţă în laborator

(1879) şi Banyuls-sur-Mer (1882).

Numele lui Lacaze-Duthiers a fost dat unui cap de peninsulă situată pe malul stîng al strîmtorii de Gerlache, spre mijlocul ei, flancînd împreună cu capul Can Beneden, golful Andvord.

Într-o scrisoare din 8 iunie 1899, bătrînul şi ilustrul zoolog mulţumeşte astfel: **„Fără îndoială că datoriţă domitale a fost botezat capul. Fie ca frigul care-l înconjoară să nu trezească reumatismele celui care vă mulţumeşte cordial".**

Revenind la insula Cobălcescu, să precizăm, pentru a nu mai persista nici o îndoială, că în pasajul din „Fragmente...", data, cum spuneam, 27 ianuarie, Adrien de Gerlache, după cuvîntul insuliţă trece în paranteză „9le Cobălcescoi". Ştim acum cu certitudine că debarcarea din dimineaţa zilei de 27 ianuarie s-a făcut pe insula Cobălcescu.

Să mai adăugăm că există o fotografie a coloniei de pinguini din insulă, realizată de către Emil Racoviţă şi publicată întîi în cartea lui Frederick Cook „Prin prima noapte antarctică" (Through the first antarctic night, 1900). Ea este însoţită de textul: „A Penguin Rookery, Isle Cobălcescu" (Colonie de pinguini, insula Cobălcescu). Fotografia a fost reprodusă şi de Adrien de Gerlache în cartea sa, cu un alt text („Un sat de pinguini papuani") care denumeşte greşit specia de pinguini înfăţişată.

Numele geologului român este ortografiat greşit la Frederick Cook şi pe hărţile întocmite de Georges Lecomte şi această grafie s-a perpetuat.

Mai rămîne să notăm coordonatele geografice la care poate fi găsită insula Cobălcescu pe hărţile de navigaţie: 64°05' latitudine sudică şi 61° 45' longitudine vestică.

ALEXANDRU MARINESCU

● IDOLUL NU VREA SĂ DEVINĂ... IDOL

Calitatea reverului său fiind de neegalat, vedeta nr. 1 a tenisului mondial doreşte acum să se afirme în muzică. Matts Wilander cîntă cu plăcere la chitară şi se visează nu cîntăreţ rock ci... compozitor de muzică rock. „Nu mă interesează să devin un idol. Ştiu bine ce înseamnă să ai admiratori", declară el.

● ÎN PRIMUL RÎND, ŞCOALA!

Fiica lui Paul McCartney, în vîrstă de 17 ani dorea să devină actriţă. Dar fostul Beatles a spus nu. Cel puţin pentru moment. Rezultatul: tînăra Mary a trebuit să refuze filmul pe care un regizor i-l propusese. O decepţie cu atît mai mare pentru ea, cu cît partener urma să-i fie David Bowie – idolul ei. Înghiţindu-şi lacrimile, Mary s-a reîntors deci... la şcoală.

● CORALUL ÎN GREFELE OSOASE

Înlocuirea oaselor cu corali? Acest tip de grefe, mai ieri încă destul de dificil de realizat, se efectuează acum cu succes. Grefele de acest gen au fost puse la punct, într-un fel din întîmplare pe la începutul anilor '80 de profesorul Francois Souyris, într-un spital din Montpellier. Experimentat la început pe un porc şi pe o maimuţă, acum procedeul se aplică în special cînd este vorba de oasele feţei şi cele ale cutiei craniene. „Din 150 de operaţii nu înregistrăm astăzi decît un singur caz de „respingere", afirmă profesorul. Este o frumoasă reuşită a cercetătorilor, iar obiectivul următor este extinderea acestui tip de grefe la întreg corpul omenesc. Descoperirea este remarcabilă din punct de vedere economic şi medical. Coralii se pescuiesc din abundenţă în Noua Caledonie, iar preţul lor este derizoriu. Acest „material" are proprietăţi asemănătoare cu cele ale oaselor. El conţine carbonat de calciu şi este poros. Pentru început principalii beneficiari sînt cei care au avut accidente sau cei cu malformaţii congenitale.

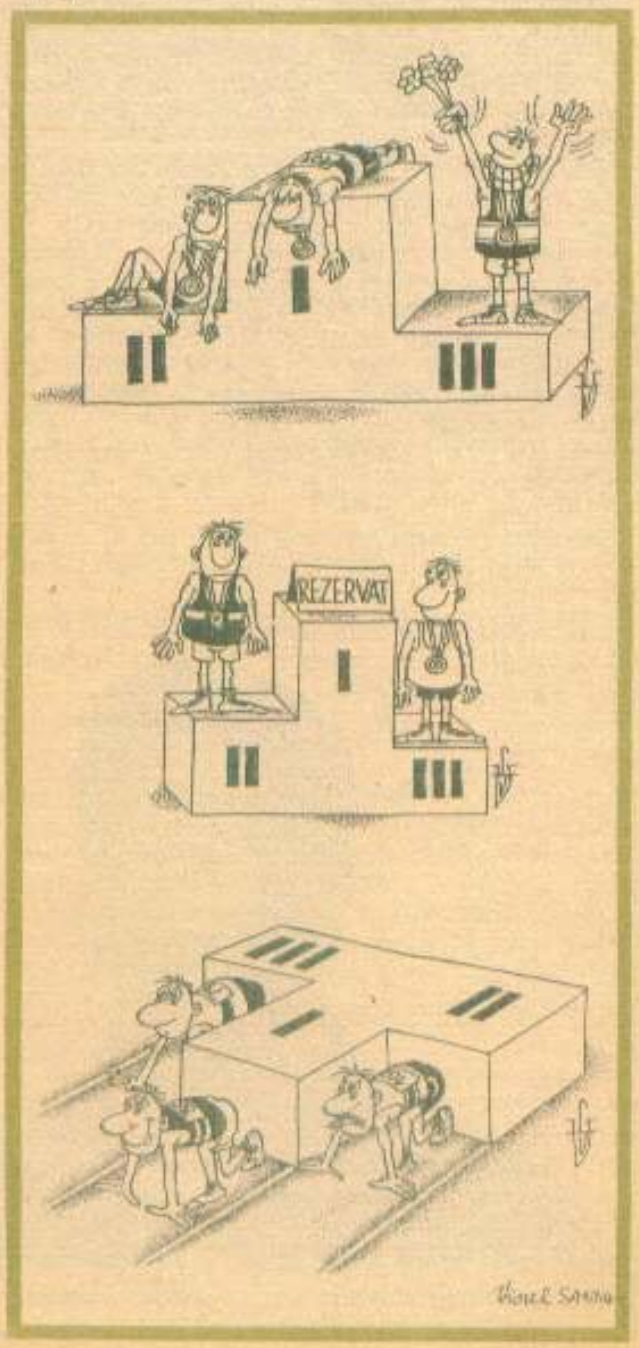

File din istoria unui Oscar

La 29 martie, la „Skrine Civic Auditorium" din Los Angeles a avut loc decernarea acordării distincțiilor celei de-a 61-a ediții a Oscarurilor. Filmul **Rain Man** a primit patru din premiile principale: cel mai bun film, cel mai bun regizor, cel mai bun actor, cel mai bun scenariu original. Într-un amplu reportaj consacrat realizării acestui film, săptămînalul american „Newsweek" relevă mecanismele interne ale formării și destrămării miturilor în lumea cinematografiei americane.

Conform scenariului inițial, Charlie Babbitt, un abil vînzător, îl întîlnește pentru prima oară pe fratele său Raymond și își pune imediat problema însușirii banilor pe care acesta tocmai i-a moștenit de la tatăl lor. Raymond este o persoană amabilă și drăguță atinsă de o formă rară de maladie psihică. Pe măsură ce frații călătoresc de-a lungul țării, sînt urmăriți de Mafia și sînt răpiți de un grup de extremiști, care îi țin prizonieri. În punctul culminant al filmului, Raymond îl salvează pe Charlie asamblînd o motocicletă și reușind să treacă prin flăcările ce cuprinseseră șura în care erau reținuți. Într-un final sfîșietor cei doi frați se decid să-și petreacă restul vieții fericiți, împreună.

Morala ar fi aceea că **există** happy end-uri la Hollywood: filmul original nu a fost niciodată realizat. Versiunea finală — avîndu-i în distribuție pe Dustin Hoffman și Tom Cruise, în regia lui Barry Levinson — este din mai multe multe puncte de vedere antiteza a ceea ce s-a dorit inițial. În locul unei persoane plăcute, Raymond (Dustin Hoffman) este un „savant" autistic, care nu se poate conecta emoțional cu o altă ființă umană. În locul urmăririlor palpitante, filmul prezintă studiul de caracter al lui Charlie (Tom Cruise), un om răzbătător și descurcăreț, care își răpește fratele pentru bani, fiind apoi obligat să facă față mustrărilor propriei conștiințe. În locul unui final de genul „împreună pentru totdeauna", o dulce-amăruie — dar reală — separare.

Din punctul de vedere al Hollywood-ului, aceasta a fost o metamorfoză improbabilă și mai puțin probabile au fost încasările: povestea aparent neînsemnată a doi frați care nu pot comunica între ei a devenit marea lovitură a sezonului, aducînd 42,4 milioane de dolari în primele 16 zile, cu toate șansele de a pătrunde în cercul rarefiat al filmelor de 100 de milioane dolari. O parte a succesului a fost atribuită fenomenului star Tom Cruise, care a putut transforma chiar și un eșec potențial ca filmul **Cocktail** într-un succes de box-office. De asemenea, nu poate fi subestimată puterea de atracție, testată în timp, a lui Dustin Hoffman.

După standardele tradiționale la Hollywood, **Rain Man** era o povestioară lipsită de interes. Istoricul realizării acestui film este de fapt un studiu de caz al modului în care merg lucrurile în cetatea filmului american. De la conturarea ideii, în 1984, pînă cînd a fost terminat, filmul a trecut prin mîna a patru mari regizori, șase scenariști, o schimbare de echipă, o grevă a scenariștilor, o amenințare de grevă a regizorilor — și toate astea sub egida unui studiou, MGM/ United Artists — care se clătina în pragul falimentului. Erau puse în joc zeci de milioane de dolari, cariere, reputații, locuri de muncă. Au fost mulți cei care prevedeau — și chiar sperau — într-un eșec. Dar pentru a înțelege drumul prin labirint al unui film la Hollywood, trebuie să mergem la începuturi...

Dustin Hoffman și Tom Cruise, zîmbitori, în afara „poveștii" tensionate din „Rain Man"

Regizorul filmului, Barry Levinson

GENEZA

Barry Morrow, autorul scenariului pentru filmul **Bill** al lui Mickey Rooney, creează un film pentru televiziune despre un savant înapoiat mintal, numit Raymond (pronunţat defectuos — Rain Man). Manuscrisul, cu mahieţi şi şure incendiate, este înmînat lui Roger Birnbaum, care în iarna lui 1986 este directorul firmei Guber-Peters Co. Ei se vor decide pentru un film scurt, optînd pentru fraţii Randy şi Dennis Quaid în rolurile principale. Apoi devin interesate studiourile United Artists, văzînd în **Rain Man** filmul care poate face să le fluture din nou steagurile succesului: sînt căutaţi cei mai buni regizori; paradoxal, unul din primii care renunţă este Barry Levinson, care doreşte să realizeze **Good Morning, Vietnam**. **Marty Boest** (cunoscut pentru **Beverly Hills Cop**) este cel care va semna primul pentru Rain Man.

DISTRIBUŢIA

Din acest moment sînt implicaţi magnaţii. Mike Ovitz, şeful celei mai puternice agenţii din oraş, îi transmite o copie după scenariu clientului său Dustin Hoffman, gîndindu-se că acestuia i s-ar potrivi perfect Charlie Babbitt. Dar Hoffman, impresionat adînc de vizionarea unei emisiuni despre un savant autistic pasionat de pian, este interesat de Raymond. „Deodată am privit scenariul şi mi-am spus: îmi place, vreau să joc în acest rol." Barry Morrow este chemat la Malibu pentru a se întîlni cu Hoffman, Brest şi Birnbaum. Hoffman îi povesteşte despre vremurile cînd, fiind la începutul carierei, lucra într-o clinică de psihiatrie din New York. Brusc, el va declara: „Cînd oamenii îşi vor aminti de cariera mea, mă vor evoca pentru două roluri: Ratso Rizzo şi Rain Man. Vreau să fac neapărat acest film!"

Nu era chiar atît de simplu. MGM/UA dorea filmul pentru iarna lui 1987; în momentul acela se conturează o grevă a regizorilor. Se va aştepta pînă în aprilie. Brest începe să se zorească — el vrea să facă şi un alt film, **Midnight Run**, în care speră să-l intereseze şi pe Hoffman. Ceea ce a grăbit şi mai mult filmul a fost sosirea lui Cruise, nerăbdător să joace împreună cu idolul său — Hoffman. Cei doi s-au întîlnit pentru prima oară atunci cînd Cruise a venit să-l vadă pe Hoffman; acesta, un feroce adept al perfecţionismului, l-a „simţit" pe Cruise de la bun început, recunoscînd în el un actor extrem de muncitor. Cruise (care avea şase ani cînd Hoffman făcea The Graduate), i-a mărturisit lui Hoffman că, el, împreună cu Tim Hutton şi Sean Penn, obişnuiau să stea în preajma locuinţei sale din California, încercînd să privească prin ferestre şi încurajîndu-se reciproc să bată la uşă.

Cruise este cu două decade mai tînăr decît Charlie Babbitt din scenariul iniţial. Cînd Morrow obiectează, zilele sale sînt numărate. Brest îl înlocuieşte cu Ronald Bass, fostul avocat care a scris **Black Widow**, cunoscut pentru marea sa rapiditate. Bass, ţintuit la pat de varicelă, are la dispoziţie două luni pentru a „şlefui" scenariul, din cauza grevei iminente. În prima variantă a lui Bass, filmul se termină cu bine: Raymond declară la un control psihiatric că vrea să trăiască împreună cu Charlie, imaginea finală înfăţişîndu-i pe cei doi fraţi pescuind fericiţi de pe un dig.

REGIZORII

Cu timpul la limită, Brest caută exterioare atrăgătoare la Chicago şi Las Vegas şi — la sugestia lui Cruise — acceptă un alt scenarist. Este vorba de Richard Price, cunoscut pentru **The Colour of Money**. După patruzeci de zile, Hoffman şi Brest ajung la concluzia că Price se află pe o pistă greşită şi îl înlocuiesc cu Michael Bortman (autorul lui **The Good Mother**). Presat de timp, producătorul Peter Guber îl consulta pe Mark Johnson, care l-a secondat pe Barry Lewinson în toate filmele sale. Acesta este însă indisponibil pentru moment.

Cu trei săptămîni înaintea datei fixate pentru începerea filmărilor, preşedintele lui United Artists îl anunţă pe Guber că regizorul Martin Brest s-a hotărît să renunţe. Motivele nu sînt clare, dar Brest va refuza să le comenteze. Se crede că Brest a remarcat că nu se poate încadra în timp, sau că presiunile bugetare şi programul impuse de UA erau greu de suportat. Dacă filmul, beneficiind de un asemenea mănunchi de talente, nu ar fi mers, ar fi dus nemijlocit la ruinarea carierei sale.

Totuşi, contribuţia lui Brest la **Rain Man** nu a rămas fără rezultate. Cînd el va turna, ulterior, **Midnight Run**, va folosi multe din exterioarele pe care le pregătise pentru Rain Man. În ambele filme, intriga pivotează în jurul unor scene filmate pe aeroporturi.

Dar Mike Ovitz nu este dispus să renunţe. El îşi transmite scenariul făcu de Bass lui Steven Spielberg, care lucrează în Spania la filmul **Empire of the Sun**. Acesta acceptă să se întîlnească cu Hoffman şi Cruise.

Între timp, Hoffman are idei noi în legătură cu personajul pe care doreşte să-l interpreteze, devenind tot mai interesat de autism. Sub presiunea timpului şi datorită interesului lui Spielberg, caracterul lui Raymond suferă o transformare radicală. În noul scenariu al lui Bass (care

este reangajat) Raymond nu doreşte să fie atins şi nici iubit.

Din acest moment toată lumea realizează că adevărata problemă a devenit finalul: Happy-end-ul nu mai sună veridic. Bass susţinea că: „Nu poate fi o vindecare, pentru că nu este vorba de o boală. Acest om nu se poate schimba". În versiunea Bass/Spielberg, Raymond are o „prietenă" spre sfîrşitul filmului; el o vizitează la o clinică din Los Angeles, ducîndu-i un cadou şi emoţionîndu-se atunci cînd ea îi mulţumeşte. Se conturează un semi happy-end, în care Raymond se întoarce la clinica sa, mărturisindu-i însă fratelui său că-l va purta mereu în gînd.

În acest timp, Spielberg nu se angajează însă în mod direct să regizeze filmul. El încheiase un contract pentru al treilea film **Indiana Jones**, cu Paramount, pentru primăvara lui 1989, dar MGM/UA dorea **Rain Man** pentru iarna lui 1988. Cînd Bass termină scenariul, Hoffman şi Cruise sînt entuziasmaţi, dar Spilberg renunţă. Unul dintre directorii executivi declară: „**Rain Man** era un risc absolut. Nu era un film de genul „un băiat cunoaşte o fată", nici de genul „un bărbat îşi cunoaşte fratele". Era pur şi simplu un film în care „un băiat se cunoaşte pe sine". Totuşi renunţarea lui Spielberg va fi dictată numai de considerentul că nu putea face ambele filme".

Cînd Hoffman îndrăgeşte un rol, nimeni nu i-l poate lua. El se împrieteneşte cu doi fraţi, dintre care unul atins de autism, pentru a studia caracterele. Cînd a jucat în **Tootsie**, Hoffman obişnuia să se plimbe prin New York în costumaţia lui Dorothy, încercînd să se obişnuiască. Va încerca din nou cînd este invitat de Tony Thomoupoulos, preşedintele lui UA, la masă, va evita să-l privească în ochi o oră întreagă. Exasperat, Thoumoupoulos observă însă că mersul lui Hoffman este caraghios, deci că acesta a intrat deja în rol.

Hoffman îl va căuta apoi pe Sydney Pollack (regizorul lui **Tootsie**), pe care îl convinge să preia **Rain Man**. Pollak se va apuca imediat de treabă, aducîndu-şi scenarişti favoriţi: David Rayfiel şi Kurt Luedtke, care vor introduce noi modificări, dorind să evidenţieze povestea de dragoste dintre Charlie şi Susan. Pollak este însă marcat de nesiguranţă; după **Tootsie** şi **Out of Africa**, se simte încă paralizat de succes. Cum s-ar putea autodepăşi? El renunţă, după ce în prealabil schimbă întreaga echipă.

În timp ce Pollack ezită, Hoffman se întîlneşte întîmplător cu Barry Levinson pe care îl roagă să citească al doilea scenariu al lui Bass şi să-l convingă pe Pollack. Levinson se conformează, dar se simte atras de film. Soţia sa îi citeşte gîndurile: „Tu ar trebui să-l realizezi!" Cînd Pollack renunţă, Levinson este nerăbdător să înceapă. Thomoupoulos declară: „Acolo unde alţii vedeau probleme, Barry vede puncte de sprijin." În timp ce regizorii antenori se preocupaseră de intrigă, Levinson se va concentra asupra personajelor. Conform viziunii sale, intriga trebuie determinată de personaje, nu de evenimente exterioare. „Luaţi un tip cum e Charlie, şi confruntaţi-l deodată cu ceva pe care nu-l poate vinde, nu-l poate înşela, nu-l poate fermeca. Cînd nu mai poţi merge înainte aşa cum ai făcut-o pînă acum, la un moment dat începi să te întorci spre tine însuţi. Exact asta încearcă şi Charlie."

Încă o dată, este o cursă contracronometru. Levinson are la dispoziţie opt săptămîni, sub ameninţarea grevei scenariştilor. El este singurul care-şi păstrează calmul. Hoffman va declara ulterior: „Arăta exact ca un om dezarmat, stînd pe un scaun cu braţele încrucişate, care s-a trezit în mijlocul unui cîmp de luptă. Gloanţele şuieră de peste tot, dar el ştie că nu poate fi atins."

Regizorul va accepta imediat ideea renunţării la happy-end. El sugerează că Raymond, atunci cînd intră în panică, să recite totdeauna o glumă, nesesizîndu-i niciodată sensul. Temîndu-se că protesia lui Charlie ar putea genera asemănări cu filmul său **Tin Men**, Levinson hotărăşte să o schimbe, invitîndu-l pe Cruise la o discuţie: „Am început să vorbim despre maşini, îşi aminteşte Cruise, despre maşini străine şi despre maşini rapide. La un moment dat, regizorul a spus: Haide să-l facem pe Charlie să vîndă maşini." Pentru Cruise, calmul acestei discuţii va rezuma întreaga experienţă a lucrului cu Levinson.

La termenul stabilit, Ron Bass predă ultima versiune a scenariului. La un dineu dat în Cincinnati, înainte de începerea filmărilor, încă neîncrezător, Cruise îl va întreba pe Hoffman: „Chiar crezi că se va întîmpla?"

FILMĂRILE

Într-adevăr, s-a întîmplat. Cu un buget de 26,5 milioane dolari (pe care Levinson îl va reduce la 25 milioane) şi un program care necesită filmări în şase state americane, **Rain Man** ajunge în sfîrşit în faţa camerelor. Scenele sînt filmate în ordinea apariţiei în film (o practică mai rar utilizată în prezent), pentru ca actorii să intre mai uşor în roluri. Prima săptămînă a fost însă extrem de anevoioasă, pentru Hoffman, în mod normal, un actor intră mai uşor în rol, reacţionînd la jocul partenerilor. Însă lui Hoffman nu îi ieşea nimic. El îşi va reveni însă pas cu pas, găsindu-şi „locul".

Din acel moment, filmările au mers extrem de uşor, comparativ cu imensa harababură a pregătirilor. Datorită grevei scenariştilor, actorii improvizează. Spre sfîrşit, Levinson, îngrijorat că lui Raymond îi merge mai bine, inventează secvenţa din Los Angeles, unde acesta este traumatizat de o alarmă de incendiu. Atunci cînd actorul ales să interpreteze rolul unui psihiatru într-o scenă critică nu reuşeşte, Levinson este convins să interpreteze el însuşi.

FINALUL

În timp ce filmările sînt suspendate pentru vacanţa de vară, studioul care s-a aflat în spatele lor este muribund. Peter Guber declară: „Nu este de mirare că **Rain Man**, acest film aducător de necazuri, ar putea fi acela care salvează un studiou care nu mai avea deja preşedinte, directori, departament de marketing, un studiou despre care circulau zvonuri serioase că va fi vîndut. Aceasta este versiunea hollywoodiană a unei mari lovituri."

ENIGMA SAVANŢILOR AUTISTICI

Apariţia unor însuşiri mintale extrem de deosebite la o persoană caracterizată drept înapoiată mintal a fost descrisă pentru prima oară în 1887, cînd celor afectaţi li s-a spus „savanţi idioţi". La puţin timp termenul s-a dovedit a fi degradant şi inadecvat; în prezent se vorbeşte despre **sindromul savantului.**

În literatura de specialitate au fost descrise numai 200 de cazuri — toate în forme dramatice. Printre aceştia se numără persoane care — exact ca Raymond Babbitt — pot memora o carte de telefoane după o singură citire,

Protagoniştii filmului în alte ipostaze artistice
Tom Cruise în filmul „Cocktail" şi Dustin Hoffman în „Ishtar"

neavînd încă habar de modul în care poate fi utilizat un telefon.

Misterul începe cu condiţiile de bază ale autismului. Acesta se manifestă la circa cinci cazuri la 10.000 de naşteri, de cele mai multe ori la bărbaţi, şi este caracterizat de absoluta incapacitate de a forma ataşamente umane. Fără tratament special, copii afectaţi învaţă să vorbească foarte tîrziu sau deloc; ei sînt predispuşi spre ritualuri obsesive, care iau uneori forma unor încercări de autodistrugere, prin lovirea capului de perete. Circa 80 la sută sînt înapoiaţi mintal, dar chiar şi cei cu inteligenţă normală au nevoie de supraveghere toată viaţa. Cauzele autismului sînt necunoscute. Iniţial s-a crezut că ar fi rezultanta respingerii unor părinţi neiubitori. În prezent însă cercetătorii au început să găsească dovezi că autismul este legat de anormalităţi chimice sau structurale ale creierului.

Sindromul savantului este o enigmă în interiorul autismului. Circa unul din zece copii autistici (şi şase din 10.000 de înapoiaţi mintal) dovedesc vreun talent sau capacitate deosebită, care contractează cu restul evoluţiei lor, dar care nu par neobişnuite la o persoană normală. O mică parte din aceştia — 15 în viaţă în prezent — au dezvoltate o serie de aptitudini care îi pot defini drept supranaturali (cum este şi cazul lui Raymond).

Un psihiatru care a studiat aceste cazuri şi care a fost consultat pentru scenariul filmului, arăta că aceste însuşiri se referă la arii specifice, unele fiind uimitor de înguste, ca de exemplu: calcule matematice, interpretări muzicale, desen, sculptură, construcţii mecanice, calcule calendaristice. Unele persoane sînt capabile să înmulţească extrem de rapid numere foarte mari, dar nu cunosc adunarea sau împărţirea. Trăsături comune sînt memoria şi concentrarea. Unul dintre cele mai cunoscute cazuri, Leslie Leneke, este un bărbat orb şi înapoiat mintal, în vîrstă de 36 de ani, care poate interpreta perfect un concert pentru pian de Ceaikovski, după ce l-a ascultat o singură dată.

Capacitatea lui Raymond de a număra instantaneu 246 de scobitori în momentul în care acestea sînt răsturnate dintr-o cutie, se bazează pe un tip special de memorie, numit „imagine eidetică" care presupune fixarea instantanee a unei imagini în memorie. Există în psihologie o teorie conform căreia toate experienţele rămîn stocate în memorie; uitarea este pur şi simplu neputinţa de a fi readuse în conştiinţă. Defectul care îl face pe Raymond anormal poate să fi deschis o cale în memoria sa, cale care rămîne inaccesibilă pentru noi. **Sindromul savanţilor** generează dificultăţi în selectarea stimulilor senzoriali, cei afectaţi preferînd lumea ca un televizor care funcţionează simultan pe toate canalele. Desigur, acestea nu sînt explicaţii ştiinţifice, ci metaforice.

Un alt psihiatru consultat de producători declara: „Cînd sînt întrebat de ce fac „savanţii" asemenea lucruri, răspund că nu-mi pot explica nici măcar lucruri mult mai simple cum-ar fi acela de a-mi caligrafia propriul nume."

Aşa că secretele „savanţilor" rămîn în continuare ascunse chiar dacă ei ştiu cum reuşesc să reţină „ad literam" (fără a înţelege însă) capitole întregi din „Declinul şi prăbuşirea Imperiului roman", nu ne-o vor spune niciodată.

Prezentare şi redare de IOANA UDREA

De la „floarea nouă" la „viteazul roșu"

În cele ce urmează vom „decodifica" numele unor capitale ale lumii, ce derivă de la substantive comune, lăsînd cititorului plăcerea de a le descoperi plasticitatea. Și, pentru ca plăcutul să se îmbine cu utilul, am adăugat cîteva date geo-istorice, sperăm interesante.

Addis Abeba — capitala Etiopiei (1,2 milioane locuitori) se află așezată în centrul unui platou înconjurat de dealuri și munți. Addis Abeba înseamnă în limba amharică „floarea nouă". Anterior, teritoriul, pe care ființează orașul, purta numele de Finfinnie și a fost descoperit de împăratul Menelik II în 1896. Un an mai tîrziu, acesta a decis să-și mute reședința, ce se afla cîteva mile mai la nord, pe noile meleaguri, ridicînd în acest scop, un palat căruia i s-a dat, mai tîrziu, numele de Old Gibbi.

Amsterdam — capitala constituțională a Olandei (peste un milion de locuitori cu suburbiile) și unul din cele mai însemnate porturi ale sale. Orașul este despărțit în două zone principale de către riul canalizat Amstel, cele două părți fiind legate de un stăvilar cu ecluze, de unde și numele originar al orașului — „stăvilarul de pe Amstel" (Amstelre dam sau Amstel Dam). Datorită zonei mlăștinoase în care se află, la vărsarea Rhinului în Marea Nordului, multe clădiri au fost construite, de-a lungul veacurilor, pe piloni. Capitala este brăzdată de o rețea de canale, ce însumează peste 50 de mile, orașul fiind, astfel, împărțit în 70 de insule, legate între ele prin aproximativ 500 de poduri.

Ankara — capitala Turciei (2,6 milioane de locuitori cu suburbiile). Numele derivă de la „ank", care înseamnă cheu sau defileu. Cu cîteva secole î.e.n., pe locul actualului oraș a fost ridicată o cetate, ce străjuia unul din drumurile comerciale, ce legau estul cu vestul și nordul cu sudul ținuturilor cunoscute la acea vreme. Localitatea a fost aleasă drept capitală în 1923 de Mustafa Kemal Ataturk, fondatorul Turciei moderne.

Berna — capitala Elveției (28 800 locuitori). În 1191, ducele de Zahringen, Berchtold V, a ridicat pe locul actualului oraș un post militar la frontiera dintre vorbitorii de limbă germană — alemani și cei de franceză — burgunzi. Numele orașului vine de la bero — urs în germana veche, el apărînd ca blazon al orașului în 1224, pe cel mai vechi sigiliu cunoscut pînă în prezent.

Belgrad — capitala Iugoslaviei (1,2 milioane locuitori). Se presupune că în sec. al III-lea î.e.n., celții au ridicat pe acele locuri o fortăreață, care a fost cunoscută pînă în sec. al VII-lea sub numele de Singidunum („cetatea de pe apă"). În sec. al XIV-lea, localitatea a intrat sub conducerea regilor sîrbi, fiind proclamată pentru prima dată drept capitală de către Ștefan cel Înalt. Belgrad derivă din Beograd, care în sîrbo-croată înseamnă „cetatea albă".

Brasilia — capitala Braziliei (peste un milion

ADDIS ABEBA

de locuitorii. Primii exploratori ai ținuturilor pe care se află acum Brazilia — statul cel mai întins și mai populat din America Latină — au fost impresionați de culoarea pădurilor pe care le-au întîlnit, numindu-le „braisil", adică de culoarea jăraticului, ceea ce a dat, ulterior, numele actual al țării. Pînă în 1763, capitala Braziliei a fost orașul Salvador, după care s-a mutat la Rio de Janeiro, iar de la 21 aprilie 1960 la Brasilia, dată cînd guvernul federal și-a stabilit acolo reședința. Noul oraș a fost amplasat pe podișurile interioare la o distanță de 950 km nord-vest de Rio de Janeiro, în statul Goias, la 120 m altitudine. Orașul este clădit din temelii după planurile unor celebri arhitecți, avînd o înfățișare originală. Legea privitoare la construirea noii capitale a fost adoptată în 1955, iar construcția propriu-zisă a început în 1957.

Copenhaga — capitala Danemarcei (1,4 milioane

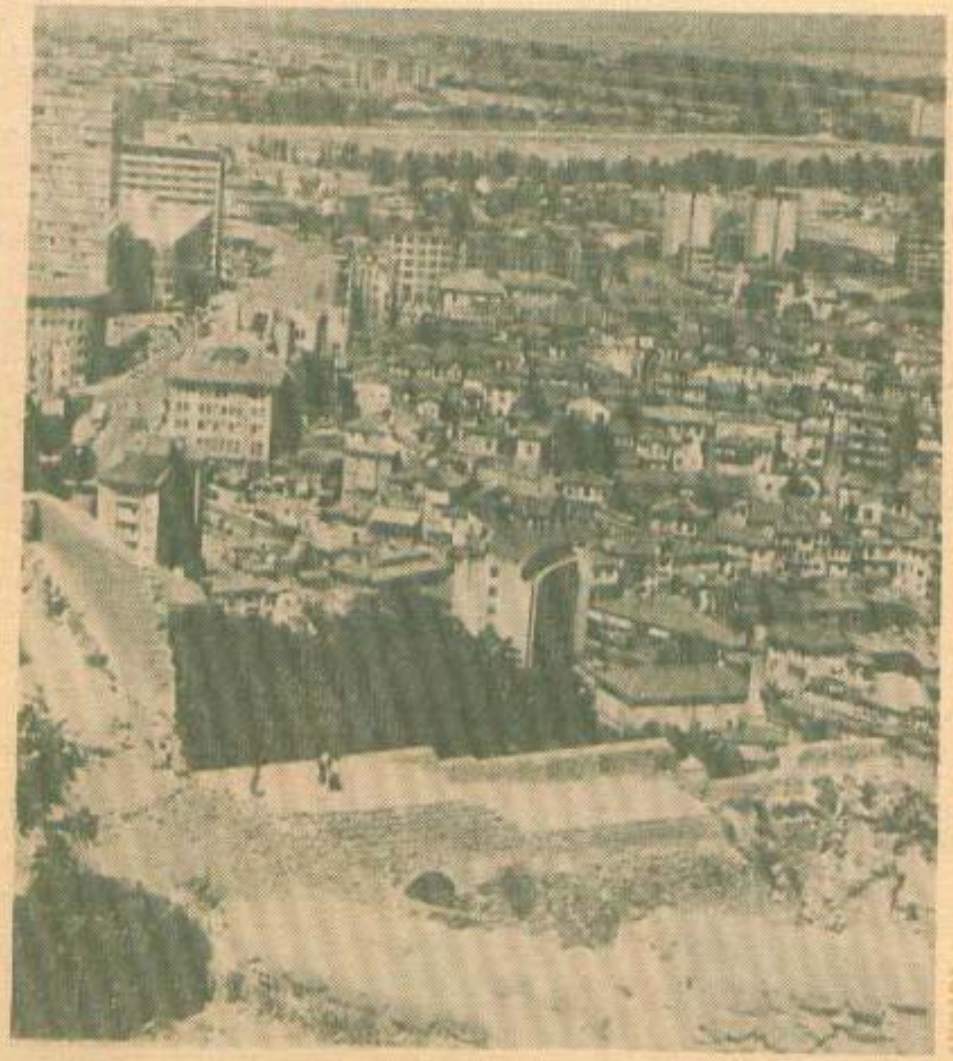

locuitori cu suburbiile), a doua mare capitală insulară din Europa, după Londra, este aşezată în insula Sjaeland la Strîmtoarea Sund. Pe la anul 1000, cătunul pescăresc Havn era cunoscut ca un centru comercial, datorită poziţiei sale în apropierea unuia dintre cele mai favorabile porturi naturale din nordul Europei şi în preajma unuia din principalele drumuri comerciale europene. Pe la 1167, în acest ţinut, a fost ridicat un castel pentru a-i proteja pe locuitori împotriva Hotelor vrăjmaşe. În daneză, Kobenhavn „portul sau limanul negustorilor".

Dacca — capitala Bangladeshului (peste 1,7 milioane de locuitori). Descoperirea unor monede şi obiecte atestă existenţa localităţii la sfîrşitul primului mileniu al erei noastre. Se presupune că Dacca (Dhaca) ar veni de la „dhak", numele unui arbore foarte răspîndit pe vremuri în acele ţinuturi.

Dar es Sallam — capitala Tanzaniei (cel mai mare stat din Africa orientală) are o populaţie de 870 000 locuitori. Oraşul datează aproximativ din 1862, cînd sultanul Zanzibarului a dezvoltat satul pescăresc Mzizima, ca un port sigur şi centru comercial şi ca loc pentru palatul de vară. Arabii i-au dat numele de Dar es Salaam — „portul sau limanul păcii". Oraşul a devenit capitala Tanganyikăi independente în 1961. În ianuarie 1964, cele două insule din apropiere, Zanzibar şi Pemba de pe coasta Oceanului Indian, se proclamă Republica Zanzibar. În aprilie acelaşi an, noua republică se uneşte cu Tanganyika, formînd Republica Unită Tanzania, denumire adoptată la 29 octombrie 1964 provenind din prima silabă a numelor celor două ţări. Întrucît capitala are o aşezare periferică, s-a decis ca noua reşedinţă să fie transferată la Dodoma, la 470 km în interior şi la o altitudine de 1 300 m.

Dublin — capitala Irlandei (aproximativ 600 000 de locuitori). Numele galic al localităţii este Baile Atha Cliath, care înseamnă „oraşul vadului cu obstacole", fiind însă folosit doar de oficiul poştal. Rîul Liffey desparte capitala în două zone aproape egale (de nord şi de sud). Dublin derivă de la Dubh Linn — „balta neagră", după culoarea apelor rîului Liffey. În 832, primul rege normand Thorkel I s-a stabilit în ţinuturile actualului oraş, după ce a înfrînt rezistenţa autohtonilor. În 1014, regele Irlandei, Brian Born, cîştigă bătălia de la Clontarf împotriva normanzilor cu preţul vieţii sale, a fiului şi a unui mare număr de luptători. Totuşi, curînd după aceea, oraşul va fi reocupat de normanzi. În a doua jumătate a secolului al XII-lea, Irlanda intră în stăpînirea regatului Angliei. După o lungă perioadă de luptă pentru libertate, Irlanda îşi obţine autonomia în 1914, iar independenţa în 1919.

Freetown — capitala Sierrei Leone (270 000 de locuitori). Către sfîrşitul secolului al XVIII-lea, englezii colonizează negri eliberaţi de sclavie din insulele Antile, care fondează Freetown-ul — „oraşul liber". La începutul secolului al XIX-lea, englezii declară colonie zona litoralului. În aprilie 1961, Sierra Leone îşi obţine independenţa, rămîne membru al Commonwealthului, iar în aprilie 1971 se proclamă republică.

Khartoum — capitala Sudanului — este unită într-o singură grupare urbană cu Omdurman, situat spre nord-vest pe Nilul Alb şi cu Khartoum North, spre nord-est pe Nilul Albastru, care împreună au aproape 1,5 milioane de locuitori. Khartoum înseamnă „trompa elefantului", numele fiind dat pentru prima dată taberei militare egiptene, aşezată în 1821 pe îngusta limbă de pămînt, la confluenţa dintre Nilul Albastru şi Nilul Alb. În jurul taberei,

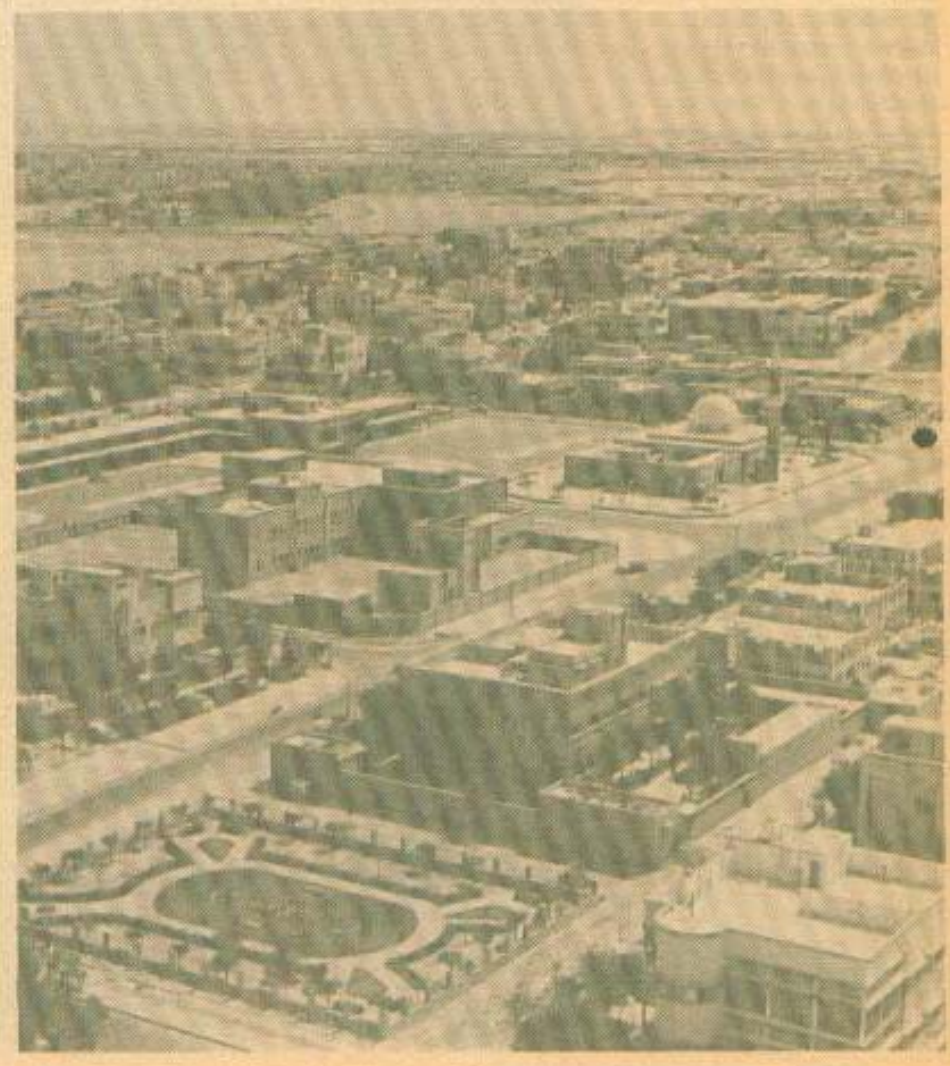

KUWEIT

a fost ridicată o zonă comercială, care s-a transformat apoi, împreună cu garnizoana, într-un mic oraş.

Kuweit — capitala Kuweitului (300 000 de locuitori). La începutul secolului al XVIII-lea, trei grupări ale tribului Anaiza au abandonat nomadismul şi s-au stabilit în ţinuturile actualului oraş. Pe la mijlocul aceluiaşi secol, mica aşezare portuară a devenit un important târg, unde se comercializau mărfuri provenite din zona Oceanului Indian şi Africa (perle, fildeş, covoare, mătăsuri, mirodenii etc.). Potrivit tradiţiei orale, numele oraşului vine de la kut, care înseamnă „micul fort".

Katmandu — capitala Nepalului (415 000 de locuitori). Oraşul a fost fondat de Raja Gunakamadeva în 723 e.n. Numele lui înseamnă „templul din lemn", kath — lemn, mandir — templu. Se spune că edificiul din centrul oraşului a fost construit din trunchiul unui singur arbore de Raja Lachmma Singh în 1596.

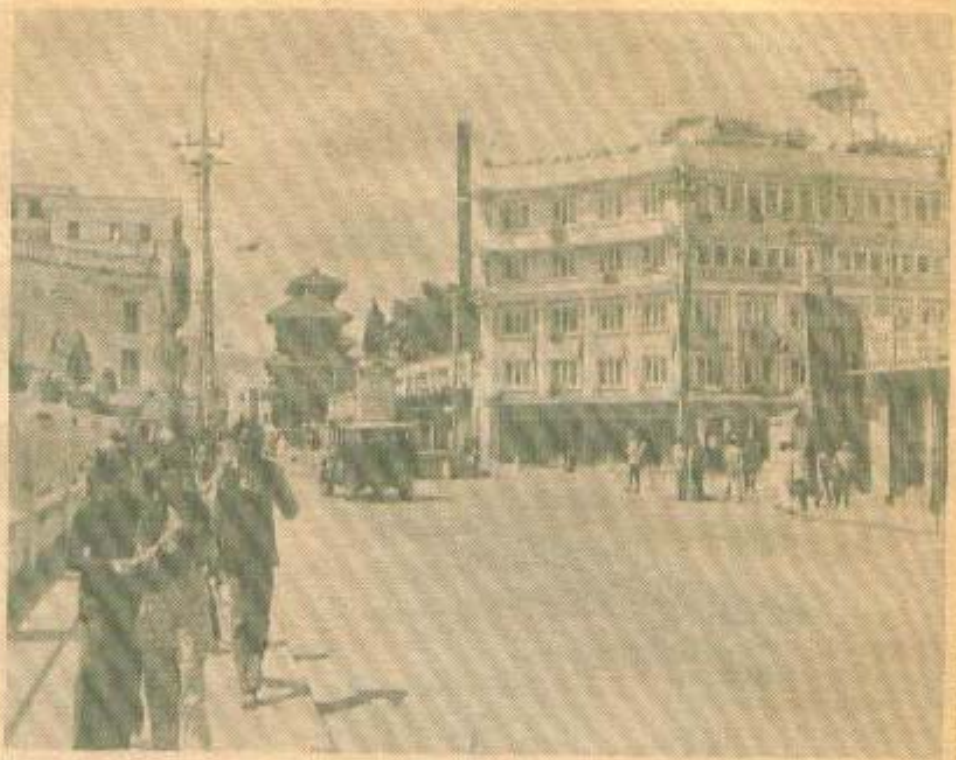

KATAMANDU

Libreville — capitala Gabonului, port la Oceanul Atlantic (250 000 de locuitori). Francezii ocupă Gabonul în 1839. În 1843, negrii eliberaţi din sclavie întemeiază o aşezare în ţinutul Mpongwe, care va primi numele de Libreville — „oraşul liber" în 1848.

Luxemburg — capitala Marelui Ducat al Luxemburgului (90 000 de locuitori). Numele vechi Lutzelburg şi cel dialectal Letzeburg derivă din forma Lucilinburhuc, care înseamnă „mica cetate". În 1814, după Congresul de la Viena, Luxemburgul devine Mare Ducat în cuprinsul Confederaţiei Germane, dar păstrînd uniunea cu Olanda până în 1890. În 1867, după destrămarea amintitei Confederaţii (cu un an mai devreme) prin Congresul de la Londra, îşi obţine neutralitatea perpetuă şi independenţa.

Niamey — capitala Republicii Niger (200 000 de locuitori). Cîndva a fost o mică aşezare pescărească pe malul fluviului Niger şi un loc de popas de drumurile de

REYKJAVIK

caravane, care străbăteau Sahara spre Oceanul Atlantic. În 1926 devine capitala țării. Într-un dialect local, Niamey înseamnă „arborele de pe malul fluviului".

Reykjavik — capitala Islandei (90 000 locuitori) cea mai nordică dintre capitalele lumii. Reykjavik înseamnă „golful care fumegă". În 1786, localitatea a fost investită de regele Danemarcei cu privilegiul de oraș comercial. Începînd din prima jumătate a secolului al X-lea pînă în 1262, Islanda își menține independența avînd chiar un parlament propriu (de atunci numit Althing), primul parlament cunoscut pe continent aparținînd unei țări independente. După 1262, face parte dintr-o misiune personală cu Norvegia, iar peste mai bine de un secol (1380) constituie o uniune personală cu Danemarca, timp de cinci veacuri și jumătate. Odată cu reînființarea Althingului, la Reykjavik în 1843, orașul se dezvoltă rapid. În 1874, Islanda își capătă autonomia internă, în 1918 independența, iar în iunie 1944 se proclamă republică suverană, desprinzîndu-se, astfel, de uniunea personală cu Danemarca, în urma unui referendum popular. Cu același prilej, s-a stabilit și capitală țării la Reykjavik.

Singapore — capitala republicii cu același nume (2,4 milioane de locuitori) este un oraș-stat, o republică portuară ce ocupă insula situată în extremitatea sudică a Peninsulei Malacca de care o desparte îngusta Strîmtoare Johore fată de numai un kilometru. Tradiția malaysiană relevă că primul care a colonizat insula pe la 1025 a fost prințul Rajendracola Deva I care pentru a comemora curajul oamenilor săi a numit țărmul Singapura, în sanscrită „orașul leilor". Englezii se stabilesc aici în 1819, întăresc orașul ca „poartă la două oceane", ca în „Gibraltar al Orientului", după care îl încorporează „Guvernămîntului Strîmtorilor" (1826). În august 1965, se proclamă republică independentă în cadrul Commonwealthului.

Stockholm — capitala Suediei (1,4 milioane de locuitori), port la Marea Baltică, în vecinătatea lacului Malaren, fiind construit pe mai multe insule legate prin poduri și canale. Localitatea a fost fondată pe Birger Jarl pe la 1255, într-o perioadă cînd flotele piraților slăbiseră și autoritățile doreau să stabilească relații cu orașele care începuseră să înflorească pe coasta de sud a Balticii. Inițial a fost ridicată o fortăreață pe insula Stadholm. Apoi cetatea a fost înconjurată de ziduri cu turnuri fortificate la nord și sud. Orașul a început să fie numit Stockholm — „insula bușteanului", poate datorită comerțului cu această materie primă. În evul mediu, orașul s-a dezvoltat constant și a devenit unul din cele mai importante centre comerciale din Europa de nord și centrală.

Tokyo — capitala Japoniei (11,7 milioane de locuitori) este un oraș gigant, localitatea fiind numită anterior Edo sau Yedo, ceea ce înseamnă „estuar". Din 1868, orașul poartă numele de Tokyo — capitala de est, pentru a se deosebi de Saikyo — capitala de vest, actualul Kyoto. În același an, orașul a fost proclamat reședință a împăratului și capitală a țării. În 1456, Ota Sukenaga (Dokan) ridică primul castel în Edo pe locul actualului palat prezidențial. Pînă la sfîrșitul secolului al XVI-lea, Edo a fost un mic sat pescăresc cu aproximativ 100 de case. La începutul secolului al XVIII-lea, Edo devine centrul administrativ al guvernatorilor militari — bakufu — 80 000 de samurai fiind aduși și stabiliți în noul oraș. La începutul secolului al XVIII-lea, populația orașului era de 1,3 milioane de locuitori. Pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, Edo a fost al doilea oraș ca mărime din lume după Beijing.

Ulan Bator — capitala Mongoliei (370 000 de locuitori). Localitatea și-a început existența pe la jumătatea secolului al XVII-lea. La jumătatea secolului al XVIII-lea, orașul, cunoscut sub numele de Urga, a fost un important centru comercial între China și Rusia. În 1911, cînd China acordă Mongoliei Exterioare (de Nord) autonomie, Urga devine capitală. Ulan Bator înseamnă „viteazul roșu". Orașul a devenit capitală la 26 noiembrie 1926, după proclamarea republicii.

ȘTEFAN CÂRJĂ

RECRUDESCENȚA GRUPURILOR NEONAZISTE
o plagă a lumii capitalului

Profitînd atît de nemulțumirile unei părți debusolate a populației, reușind să găsească sufragii în rîndurile armatei și poliției, partidul „Republicanii" a înregistrat progrese electorale în landurile Frankfurt, Hessen, Saar și Renania Palatinat, coroborîndu-le cu cele vizînd Parlamentul (vest-)european (organ consultativ al Pieței Comune).

În condițiile în care partidele tradiționale cunosc pierderi, demne de consemnat în eșichierul vest-german, succesele „Republicanilor", depășind limita de 5 la sută, înseamnă pătrunderea lor în parlamentele locale din diferite landuri vest-germane.

Fondat la finele anului 1983 în Bavaria, condus de Franz Schoenhuber (66 de ani), care a reușit să-i anihileze pe „părinții fondatori" (Franz Handlos și Ekkehard Voight — amîndoi „transfugi" ai Uniunii Creștin-Democrate), partidul acesta de extremă dreaptă a cumulat toate platformele ideologice și tendințele celorlalte partide neonaziste.

La unul din posturile de radio bavareze, cu mult înainte de a fonda partidul său, Schönhuber și-a făcut un fel de autobiografie, sub titlul „Am fost", care viza perioada în care a activat ca voluntar în Waffen SS, LEIBESTRANDARDE Adolf Hitler.

Tineretul lumii occidentale, în fața multiplelor probleme sociale cu care se vede confruntat și fără perspectiva de a le putea soluționa constructiv, în favoarea lui, în viitorul apropiat, a găsit de-a lungul ultimilor ani diverse forme de a-și manifesta protestul vizavi de șomajul prelungit, de incapacitatea de a se integra într-o lume a concurenței acerbe, de cursa înarmărilor proliferată de guvernele statelor în care trăiesc. Unele dintre manifestări demonstrează implicarea activă, conștientă a tinerilor în problematica deceniului opt, dorința lor de a-și aduce contribuția la îmbunătățirea climatului național și internațional, altele, dimpotrivă, se dovedesc a fi ele însele surse de îngrijorare pentru guvernele țărilor capitaliste. Acestea sînt și motivele pentru care cotidianele și revistele din Europa occidentală, dar și din țările socialiste, acordă spații din ce în ce mai largi informării cititorilor și dezbaterii uneia dintre cele mai periculoase tendințe politice actuale, reorientarea unor categorii de tineri către organizații de inspirație național-socialistă, mișcare denumită pe scurt neonazistă.

Sub formule noi, vechi și odioase manifestări fasciste

„Drumul pe care se ajunge la neonazism este șerpuitor, ocolitor. Mai toți tinerii au probleme, urmează contactul cu naziskins, se întîlnesc la o bere. Propriile dificultăți de adaptare par a fi date uitării, se văd tot mai des, joacă fotbal. Dintr-o dată noul venit se vede implicat într-una din acțiunile lor, căci nu vrea să stea deoparte, vrea să fie recunoscut ca unul din membrii bine integrați în grup. Aici funcționează așa numitul «spirit camaraderesc». Din grup nu lipsește «tipul tare», șeful, de care ascultă toți, căruia fiecare vrea să îi demonstreze și dovedească cît de bun e și cîtă nevoie este de el. Și în viața fiului meu a existat acest «tip tare»". Astfel descrie Gerd Bornemann din Hanovra pătrunderea fiului său Roger în mișcarea neonazistă.

Un funcționar de la un centru de îndrumare a șomerilor din Hamburg dă un alt exemplu: „Un băiat fusese dimineață la centrul nostru de îndrumare și ne-am stătuit cum să-l ajutăm să iasă din situația de șomaj prelungit în care se afla. Spre seară a venit din nou, total schimbat, îmbrăcat în hainele acelea care numai haine nu se pot numi și pe care le poartă skin-heads, și a început să urle: «Afară cu emigranții din țară!» și «Cînd vom recuceri teritoriile din est nu va mai fi șomaj»".

Ce s-a întîmplat cu acest tînăr nu se știe. Situația lui Roger Bornemann a avut un larg și trist ecou în presă; a plătit cu viața încercarea sa de a ieși din mișcarea neofascistă „Freiheitliche Deutsche Arbeiterspartei (FAP). Camarazii lui l-au bătut și călcat brutal în picioare, ucigîn-

du-l în final cu o măciucă. Această faptă sîngeroasă, una din multele săvîrşite, demonstrează pe de o parte cu cît cinism şi lipsă de scrupule procedează neonaziştii şi pe de alta, pune problema contextului social-politic şi cultural complex care facilitează hoardelor brune desfăşurarea nefastelor activităţi.

Au trecut mai mult de patru decenii de la prăbuşirea Reichului nazist şi nu se poate spune că s-au tras învăţămintele necesare. Între Alpi şi Marea Nordului mai există încă destui criminali de război care trăiesc sub nume false, unii din ei primind chiar pensii de la stat. Încă se mai tergiversează procedurile penale intentate unor fascişti sau se încheie cu achitări scandaloase. Hitler continuă să fie considerat în circa 1500 de oraşe şi localităţi din R.F. Germania cetăţean de onoare. Se crede că „nu este necesar" ca elevii să fie duşi la locurile fostelor lagăre de concentrare pentru a cunoaşte la faţa locului ororile regimului fascist.

Înainte de a trece în revistă principalele organizaţii neonaziste, fiecare cu programul ei ideologic şi specificul ei, să încercăm să decelăm trăsăturile comune ale acestora, trista moştenire a ideologiei naziste a lui Rosenberg şi a preceptelor politice enunţate de Hitler în „Mein Kampf", incapacitatea actualilor „ideologi" ai mişcării de a accepta înfrîngerea Germaniei şi a aliaţilor ei în cel de-al doilea război mondial, să se raporteze critic la ororile şi crimele săvîrşite de SS şi Gestapo. Pe acelaşi fond de violenţă şi teroare, cu aceleaşi brutale metode de răzbunare, cu acelaşi antisemitism şi naţionalism, organizaţiile şi partidele neonaziste continuă să aibă ca deviză de căpătîi lupta împotriva comunismului, iar ca obiectiv de perspectivă expansiunea teritorială, obiectiv urmărit cu premeditare prin constituirea unor adevărate arsenale militare. Potrivit raportului anual al Ministerului Federal de Interne, s-au descoperit 33 de bunkere amenajate de neonazişti, conţinînd 156 kg exploziv, 230 bombe, 50 lansatoare rachete antitanc, 250 grenade de mînă, 13 250 cartuşe, 150 arme automate şi o mare cantitate de produse chimice pentru fabricarea explozibililor — toate provenind prin furt din depozite ale armatei.

Situaţia economică actuală a ţărilor capitaliste, problemele sociale ridicate de creşterea îngrijorătoare a numărului şomerilor amintesc cumva de anii '30 în Germania, deziluzia, lipsa de perspectivă, neintegrarea în sistem determinînd mulţi tineri să se autoiluzioneze, aderînd la o mişcare ce le creează doar senzaţia unei oarecari utilităţi sociale. Dar marea majoritate a adepţilor acestei orientări de extremă dreaptă, inumane, a forţei şi violenţei, este constituită din oameni fără aspiraţii, fără viitor, asociali, vagabonzi, neintegraţi, buni executanţi şi unelte fără multrăi de conştiinţă ale „şefilor".

Apariţia mişcării skin-heads (capete rase), ai cărei adepţi sînt de regulă exemplarele cele mai declasate ale speciei umane, constituie ea însăşi o problemă a lumii capitaliste contemporane. Integrarea unor membri ai grupării skin-heads în organizaţiile neonaziste şi cumularea brutalităţii, violenţei şi mijloacelor de exercitare a lor este însă un pericol social real, o ameninţare la adresa spiritului democraţiei.

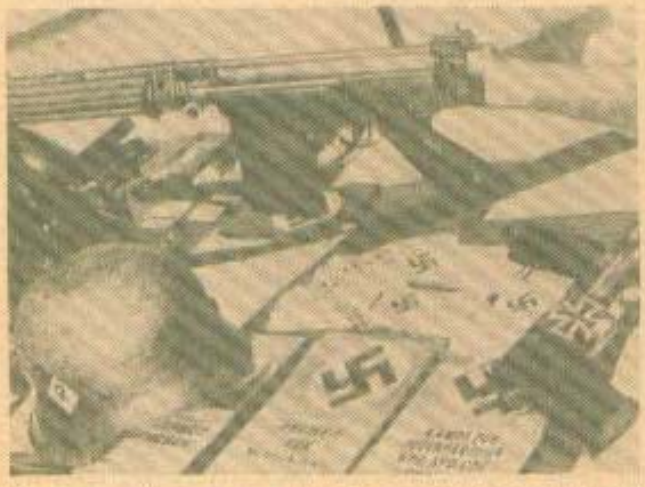

Fetişizate, obiecte, arme şi cărţi amintind de ororile celui de-al III-lea Reich

ORGANIZAŢIILE NEO-NAZISTE — CONTINUATOARELE UNEI IDEOLOGII „DE TRISTĂ AMINTIRE"

a) Partidul Naţional Democratic (N.P.D.) nesocoteşte actualmente — ca de altfel mai toate grupările neonaziste — cerinţele mişcării pentru pace şi ale sindicatelor. La o conferinţă de presă, preşedintele acestui partid, Mussgnung, a expus viziunea partidului asupra istoriei: „8 Mai 1945 nu a fost pentru Germania în nici un caz ziua eliberării de sub teroare, ci ziua scindării ei, iar de atunci ea este condusă de marile puteri mondiale".

b) Partidul Liberal al Muncitorilor (F.A.P.) s-a autodesemnat a fi orgnaizaţia care „să ducă mai departe lupta S.A. împotriva «pericolului roşu» — comunismul". Un exemplu de cum au înţeles membrii lui această misiune este devastarea biroului din Essen al Partidului Comunist, unde au brutalizat un vechi militant antifascist. Printre participanţii la această descindere s-a numărat şi un individ care în anii '70 fusese cogdamnat pentru delicte criminale în R.D. Germană, dar care reuşise să fugă din ţară înainte de a fi capturat de organele de stat, se spune într-un articol apărut în ziarul „Junge Welt" din R.D. Germană. F.A.P. este considerat fantoşa Frontului de Acţiune a naţional-socialiştilor (A.N.S.), organizaţie pusă în afara legii de Constituţia R.F. Germania. Liderul ei, fostul locotenent de armată Michael Kühnen, a ieşit din închisoare, dar în scrisorile trimise de acolo anunţă înfiinţarea unor noi organizaţii de avangardă, printre care o „Mişcare populară împotriva înstrăinării". Kühnen doreşte să devină după detenţie din nou nr. 1 printre camarazii săi în cămăşi brune. Liderul acestei organizaţii este Friedhelm Busse, 60 de ani.

c) Uniunea Poporului German (D.V.U.) se consideră „rezervorul drepturilor naţional-liberale". Cu 25 000 de membri este cea mai numeroasă şi cea mai veche organizaţie neonazistă din R.F. Germania. Ea cere amnistie generală pentru criminalii de război şi consideră orice fel de raportare critică la crimele săvîrşite de regimul lui Hitler ca „prigoană antigermană". Ea este condusă de Gerhard Frey, 55 de ani, editor în München, un om foarte bogat, proprietar al ziarelor „Deutsche National Zeitung", „Deutsche Wochenzeitung", „Westdeutscher Anzeiger".

d) Frontul Naţionalist (N.F.) a intrat în atenţia ca o organizaţie de bătăuşi, devastatori de case şi ucigaşi, acţiunile lor de pe întreg teritoriul ţării vizîndu-i pe cetăţenii imigranţi.

MOTTO: „SĂ UCIZI!"

Numai în oraşul Bonn şi regiunea din jurul său — conform unei statistici efectuate din iniţiativa cetăţenilor — îşi desfăşoară activitatea mai mult de 20 de grupări neonaziste. În manifestele pe care le difuzează, în adunările lor, ele propagă capitala Bonn ca „oraş-front al mişcării" şi pe membrii lor „soldaţi politici". Pentru a perpetua în timp ideologia moştenită, neonaziştii şi-au îndreptat atenţia îndeosebi spre tineri, făcîndu-şi mulţi adepţi. N.P.D. infiltrează din ce în ce mai mult organizaţia sa de tineret — Tineri naţional-democraţi — în activităţile de pregătire a alegerilor. S-au stabilit contacte strînse între F.A.P., A.N.S. şi skin-heads. Oficialităţile cred că fiecare al doilea skin-head poate fi considerat ca făcînd parte şi dintr-o grupare neonazistă.

Motto-ul „Să ucizi!" este pus în practică fără mustrări de conştiinţă, aşa cum demonstrează uciderea brutală a lui Roger Bornemann şi a tînărului turc Ramazan Avci.

Atenţia neonaziştilor se îndreaptă spre cele mai diverse categorii sociale: spre cluburile de suporteri ai echipelor de fotbal, instigîndu-i la acţiuni cu tentă neonazistă camuflată, spre şcoli, unde un val de ziare ale elevilor au aceeaşi orientare. Jocurile pe calculator, în care deţinuţii ai lagărelor de concentrare sînt urmăriţi de haite de cîini şi SS-işti au aceeaşi proveniență, comerţul cu ele fiind înfloritor, iar cărţi ca „Mein Kampf", „A fost odată o cameră de gazare", „Minciuna Auschwitz-ului", autor Thies Christophersen şi altele de aceeaşi factură continuă să fie editate şi cumpărate. Perioada nazistă pare a fi rentabilă şi este ca atare comercializată. De aceea statisticile Institutului Sinus nu mai miră pe nimeni: 13 procente dintre cetăţenii vest-germani cu drept de vot au o orientare politică de extremă dreaptă. Fiind solicitaţi să îşi spună părerea cu privire la problema „Dacă ar exista din nou lagăre de muncă, ordinea şi disciplina ar exista de la sine", 8 la sută au fost întru totul de acord, 20 la sută au considerat afirmaţia parţial adevărată, iar 18 la sută au susţinut: „Făcînd abstracţie de perioada războiului, Germania a dus-o mai bine în timpul lui Hitler decît acum".

Care sînt cauzele aderării la neonazism? „Organizaţiile cu orientare de dreapta — subliniază fostul preşedinte al sindicatelor din R.F. Germania, Heinz-Oskar Vetter —, îi iluzionează pe disperaţii care nu mai văd nici o şansă de a se adapta, într-un viitor apropiat, la relaţiile de muncă normale", iar un studiu universitar ajunge la concluzia: „lipsa de perspectivă, singurătatea, integrarea, din ce în ce mai dificil de realizat, în societate sînt cauze ale protestelor tineretului, speculate abil de neonazişti, care le canalizează discret, dar sigur, în folosul obiectivelor pe care le urmăresc".

Neonaziştii nu caută teren pentru activităţile lor doar în şcoli, cluburi sau pe străzi, ci pătrund şi în parlamente regionale sau chiar în cel naţional. Sub sloganul „Întîi Germania, apoi Europa", D.V.U. urmează să candideze în toate landurile la alegerile pentru Parlamentul vest-european din 1989. Forţele democratice, sindicatele, opinia publică avertizează continuu asupra pericolului pe care îl reprezintă aceste intenţii de ocupare a unor posturi-cheie, cerînd conducerii de la Bonn să aplice articolul 139 al Constituţiei R.F. Germania care interzice organizaţiile fasciste şi neofasciste.

La alegerile pentru Parlamentul landului Baden—Württemberg, de exemplu, candidaturile N.P.D. şi F.A.P. şi ale

Sub „eticheta" zvastica fasciste, forme ultra tehnologice sau banale obiecte de uz comun

altor grupări neonaziste nu au fost interzise şi astfel „brunii" mărşăluiesc înainte.

FURTUL DE LA BERLIN DOCUMENT CENTER

Cotidianul „Die Wahrheit" (Adevărul) din Berlinul Occidental a publicat un articol referitor la furtul de la Berlin Document Center a unor acte şi documente din perioada nazistă, al cărui titlu este extrem de semnificativ: „Cum apără anumiţi oameni trecutul altor anumiţi oameni".

Presupunerea preşedintelui comunităţii evreieşti din zona Berlinului Occidental, Heinz Galinski, că acele 80 000 de acte furate din Berlin Document Center (B.D.C.) incomodau doar acele persoane care trebuie să fi fost direct interesate ca „adevărul despre trecutul lor să nu iasă la lumină şi să nu devină public" nu este neîntemeiată. Revolta opiniei publice creşte, lumea se întreabă în ce măsură era posibilă împiedicarea furtului.

La începutul anilor '70 reprezentantul Partidului Social Democrat în Bundestag, Karl Heinz Hansen, era de părere, după ce consultase membrii Parlamentului R.F. Germania, că actele deţinute de B.D.C. trebuiau preluate de Bonn. Coordonatorul Centrului de documentare al evreilor prigoniţi de regimul nazist, cu sediul la Viena, Simon Wiesenthal, susţinea în 1978 că „există încă destul de multe persoane care au motive întemeiate să se teamă şi să se opună preluării dosarelor de capitala R.F.G. Din cei peste 10 milioane de membri ai N.S.D.A.P. (Partidul Naţional-Socialist al lui Hitler) s-ar mai afla încă în viaţă aproximativ jumătate".

Mai întîi câteva cuvinte despre arhiva de acte a B.D.C. Ceea ce este denumit „cartofi fierbinţi" sau „cuib de viespi" s-ar traduce prin:

— 10,7 milioane fişe de cartotecă din cartoteca centrală a N.S.D.A.P.;

— acte ale Tribunalului Suprem al Partidului Naţional-Socialist din Germania şi ale aşa-zisei Curţi populare supreme de tristă faimă pentru verdictele date în trecut;

— fişe de cartotecă a 800 000 membri SS şi SA (Staatssicherheit şi Staatsarmee (Siguranţa Statului şi Armata Statului);

— Date despre substanţiale cadouri în bani oferite de mari industraşi naziştilor.

Stocurile de informaţii sînt aproape perfect utilizabile. La întrebări despre anumite persoane se poate răspunde pe larg cu ajutorul computerelor în cel mult o oră, numai că nu oricine le poate pune astfel de întrebări.

Cu ani în urmă B.D.C. a folosit mai ales Statelor Unite în influenţarea — conform intereselor lor — anumitor persoane sau în urmărirea ţelurilor lor politice. Fostul înalt comisar al zonei americane de ocupaţie după război, John McCloy a declarat într-un interviu acordat B.B.C.-ului că în anii războiului rece a fost obligat să lase să dispară mai mulţi criminali de război germani.

Pe la mijlocul anilor '60 însă, interesul S.U.A. pentru B.D.C. a scăzut şi ele au oferit preţioasa arhivă Bonnului. Preluarea B.D.C. ar fi însemnat însă că cercul celor care ar fi avut acces la arhivă s-ar fi lărgit enorm — posibilitate care ar fi fost inevitabilă —, iar atunci nu ar fi fost tăcute cunoscute doar numele unor ofiţeri care joacă încă un rol însemnat în Bundeswehr (Armata R.F.G.), ci şi alte date compromiţătoare pentru prestigiul lor.

Opinia publică democratică — cu deosebire organizaţiile antifasciste din R.F. Germania şi Berlinul Occidental — a cerut de mulţi ani ca B.D.C. să fie la dispoziţia cercetării ştiinţifice şi să folosească la cunoaşterea mai aprofundată a evenimentelor istorice din perioada celui-de-al III-lea Reich. Dacă s-ar fi acţionat ca atare, ar fi fost împiedicat furtul importantelor documente, ba mai mult, unele persoane nu şi-ar mai fi putut ascunde întunecatul şi dubiosul trecut.

Între timp au fost arestaţi patru suspecţi — ultimul, fostul şef al departamentului foto. După declaraţiile procurorului şef însărcinat cu rezolvarea acestui caz, Kühne, mai sînt implicaţi probabil şi alţi salariaţi ai acestui centru documentar, administrat încă de S.U.A. Se spune chiar că 1500 de acte ar fi fost recuperate. Nimeni nu ştie însă exact cîte acte au fost furate, presupunerile fiind între 10 000 şi 80 000. Ceea ce este sigur: printre documentele furate se află dovezi despre milioane de crime, material extrem de interesant pentru opinia publică, neliniştitor pentru anumite personalităţi.

O singură dată a furnizat Berlin Document Center tribunalelor acte autentice, şi anume în procesul împotriva criminalului de război Adolf Eichmann, în rest S.U.A. şi R.F.G., căzînd de acord să nu folosească documente care ar putea furniza informaţii despre trecutul fascist al unor politicieni sau înalţi funcţionari vest-germani.

Directorul centrului, americanul Daniel Simon, declara în 1978: „Anumiţi oameni, încă foarte activi, au fost membri ai SS sau ai Partidului Naţional-Socialist. Sînt convins că dacă numele lor ar fi raportate la activităţile pe care le-au desfăşurat atunci, regimul politic al R.F. Germania ar fi în mare dificultate".

La rafturile arhivei aveau acces vechi şi noi nazişti. Ce politicieni sau personalităţi de marcă au „ordonat" sustragerea actelor lor personale? Unde se află „responsabilii" din umbră ai acestui furt? Cei care ştiu îşi ţin gura: atît cei arestaţi, cît şi ceilalţi suspecţi refuză să spună autorităţilor fie şi un cuvînt despre dedesubturile acestui furt.

ACESTEA SÎNT FAPTELE

Agenţia A.D.N. a transmis ştirea că fostul ofiţer nazist Gottfried Wiese, acuzat de uciderea a 5 deţinuţi în lagărul de concentrare Auschwitz—Birkenau şi condamnat la închisoare pe viaţă, a obţinut la 1 martie 1988 verdictul de anulare a pedepsei din partea Tribunalului Suprem din Düsseldorf şi ca atare pus în libertate. Această decizie a fost argumentată prin îmbolnăvirea soţiei fostului supraveghetor de lagăr.

Nazistul-ucigaş în vîrstă de 66 de ani a fost declarat vinovat de Tribunalul din Wuppertal abia în ianuarie 1988, după 15 luni de proceduri penale şi audierea a peste 50 de martori oculari ai celor 5 crime. Judecătorii au considerat argumentate mărturiile referitoare la faptul că în vara anului 1944 Wiese a folosit un băieţel de 8 ani şi o fată de 17 ani, deţinuţi în lagăr, ca „ţinte vii" şi i-a împuşcat. Alţi 3 deţinuţi au fost lichidaţi de fostul SS-ist după o încercare de evadare. Procurorii îi mai atribuie lui Wiese încă 9 crime, cazuri care însă nu au fost deocamdată aduse în faţa instanţei.

OPINIA PUBLICĂ CERE PEDEAPSA

La 10 martie a început în faţa celei de-a 17-a Curţi Supreme de Acuzare a Tribunalului provincial Düsseldorf un nou proces împotriva ucigaşului lui Ernst Thälmann,

Reacția fermă a opiniei publice progresiste, împotriva proliferării grupurilor și ideologiei neo-naziste

Wolfgang Otto. Cel de-al treilea Senat al Tribunalului din Karlsruhe a anulat la 25 martie anul trecut, după un apel și o reconsiderare a cazului sentința împotriva fostului căpitan SS, referitoare la participarea lui la uciderea a fostului președinte al Partidului Comunist din Germania. Otto fusese condamnat în 1986 la 4 ani privare de libertate, dar tribunalul a argumentat anularea pedepsei prin faptul că nu s-a putut clarifica „cum a decurs **în amănunt** uciderea lui Ernst Thälmann în august 1944, în lagărul de concentrare Buchenwald, din lipsa martorilor oculari în viață".

Tribunalul Suprem a dispus înaintarea unui nou proces împotriva lui Otto la Tribunalul provincial Düsseldorf.

Președintele Partidului Comunist din R.F. Germania a cerut într-o declarație ca uciderea lui Ernst Thälmann să nu rămînă nepedepsită, iar alte organizații antifasciste și democratice au protestat împotriva deciziei.

DEMONSTRAȚII PAȘNICE TRANSFORMATE ÎN SURSE DE NELINIȘTE

S-a întîmplat la 28 septembrie 1985. În orașul Frankfurt/Main, în timpul unei demonstrații de protest împotriva partidului neonazist N.P.D., lăcătușul Günter Sare, 36 de ani, este strivit de un aruncător de jeturi de apă folosit de poliție și moare.

1988, 1 martie. La Frankfurt/Main șoferul și comandantul echipajului care a deservit aruncătorul de jeturi de apă, acuzați de uciderea lui Günter Sare, sînt achitați de instanța judecătorească.

Numeroși militanți antifasciști se adunaseră la 28 septembrie 1985 în cartierul Gallus din Frankfurt/Main (R.F. Germania) în intenția de a zădărnici o acțiune propagandistică a partidului neonazist N.P.D. Poliția a intervenit, dar nu pentru a împiedica întrunirea hoardei fasciste. NU! Cu brutalitate, ucigînd de bastoane de cauciuc și aruncătoare de jeturi de apă motorizate, le-a eliberat neonaziștilor drumul pînă la locul destinat manifestației, hăituindu-i pe antifasciști. „Nu eram în imediata apropiere, dar am văzut cum aruncătorul îl urmărea cu mare viteză pe Günter Sare, cum un jet puternic de apă l-a proiectat în aer și cum, apoi, vehiculul a trecut peste el strivindu-l", a descris atunci incidentele cu poliția martorul ocular Wolfgang Müller într-un interviu acordat ziarului „Junge Welt" din R.D. Germană.

În numele preceptului de păstrare a ordinii, de-a lungul anilor s-au înregistrat multe victime în cursul unor astfel de demonstrații de protest împotriva unei mișcări care, dacă nu este zădărnicită, are toate șansele să devină din nou un pericol real și imediat.

Întrebarea dacă este normal să fie terorizați militanții democrați pentru a fi protejați teroriștii brumi rămîne deocamdată retorică.

PÎNĂ UNDE POT MERGE URA ȘI FANATISMUL

În decurs de cîteva zile, în Berlinul Occidental, plăcile memoriale ale Rosei Luxemburg și Karl Liebeknecht au fost profanate cu zvastici și s-a turnat vopsea pe ele. Președinta Organizației de pionieri „Karl Liebknecht" din acest oraș a declarat: „Nu există indicii clare care să ajute poliția să pedepsească făptașii, dar urmele duc sigur spre extremiștii de dreapta, spre cercurile neofasciste din zonă, spre aceia ai căror „părinți spirituali" i-au ucis pe cei doi militanți, spre cei care încă se mai tem de valabilitatea principiilor ideologice ale celor doi antifasciști".

Împreună cu familia Schuler, soț și soție, care a donat primăriei orașului plăcile comemorative, membri ai Organizației de pionieri „Karl Liebknecht" și ai F.D.J./W. (Tineretul Liber-Democrat din Berlinul Occidental) au înlăturat inscripțiile profanatoare și au curățat monumentul. Partide și organizații democratice au protestat împotriva unor astfel de acțiuni. „Este înspăimîntător că în zilele noastre este încă posibil ca grupări radicale de dreapta își pot desfășura nestingherite activitatea lor în care anticomunismul și ura rasială sînt predominante. Soluția pentru anihilarea acestor organizații rămîne unirea eforturilor partidelor și organizațiilor democratice", a declarat unul din participanții la acțiunea de restaurare a monumentelor.

Pentru a preîntîmpina repetarea acestor acte s-au luat măsuri de supraveghere mai atentă a plăcilor memoriale, iar pe pajiștea din jur urmează să fie organizate manifestări culturale și picnicuri.

GABRIELA ȘEICARU

UMOR

REGULA PRIETENIEI ABSOLUTE

Dacă ajuţi un prieten aflat la anaghie, să fii sigur că îşi va aminti de tine.. data viitoare, cînd va mai avea nevoie!

O AXIOMĂ FĂRĂ NUME

Locul unde stai **depinde de locul unde te** afli.

PARADOXUL LOGIC

Excepţiile covîrşesc întotdeauna regulile!

ENUNŢUL LUI BACHUS

Un alcoolic este o persoană care bea mai mult decît cel care îi spune că e alcoolic!

TREI PRINCIPII SPORTIVE

a) Toate şansele fiind egale, tu pierzi.
b) Toate şansele fiind în favoarea ta, totuşi pierzi...
c) Cîştigi sau pierzi... tot pierzi!

POSTULAT ETIC

A greşi este omeneşte, dar a da vina pe altcineva este încă şi mai omeneşte...

AXIOMA TELEFONULUI

Telefonul va suna întotdeauna atunci cînd te afli în faţa uşii apartamentului, căutîndu-ţi înfrigurat cheile.

A DOUA AXIOMĂ A TELEFONULUI

Cînd formezi un număr greşit nu sună niciodată ocupat.

PRINCIPIUL UMORULUI

Cel care rîde la urmă nu a înţeles, probabil, poanta!...

LEGEA RELATIVITĂŢII

Orice poate fi împărţit în oricîte părţi doreşti...

MARIUS PETRESCU

Craii de curte veche

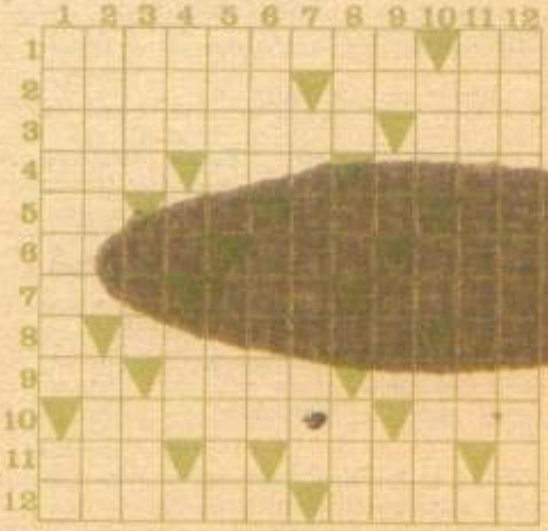

ORIZONTAL: 1) Scriitor clasic român, autorul schiţei „Domnul Goe" — Paul Băjenaru 2) Scriitor de limbă idiş, autorul povestirii „Mister Green are o slujbă" — Actriţă americană, de origine irlandeză, protagonista filmului „Domnul Hobbs îşi ia concediu", de H. Koster (Maureen) 3) „Scandaloasa... dintre domnul Kettle şi doamna Moon", piesă a scriitorului englez John Boyton Priestley — Cadavru 4) Localitate în Japonia — Rîu în URSS — Regizorul filmului „Adio, domnule Chips!", cu Michael Redgrave în rolul principal 5) Căţei! — Anita Young — Domnul din Spania — O necunoscută 6) „Domnul codrilor şi domnul...", culegere de povestiri despre haiduci de N.D. Popescu (nom.) — „... venit, domnule Marshall", film realizat în 1925 de Juan Antonio Bardem şi Luis Berlanga — Republica Democrată Germană 7) Ued în Algeria — Catir — Cetate turcească 8) „...domnului Sammler", romanul din 1970 a lui Saul Bellow (pl.) — Nota bene 9) Zar — Stînjenel — Capabile 10) Actriţă franceză prezentă pe genericul filmului „Misteriosul domn Victor", de Grémillon (Viviane) — Vechiul faşi 11) „...ştie, domnule Allison", filmul lui [illegible] cu Robert Mitchum [illegible] generic (neart.) — [illegible] scriitor român, autorul volumelor „Ce oa[illegible] „Sus mîinile, domnule scriitor!" [illegible] scriitor român, semnatarul cărţii pentru [illegible] din Vladimiri" (Alexandru)

[illegible] 1) „Noua... epocală a domnului Broucek, de astă dată în secolul XV", povestire satirică a scriitorului ceh Svatopluk Cech — Petecel 2) „Dom-'major în...", volum apărut în 1957 sub semnătura lui Ion Grecea — A realiza 3) Domn — Pisc în Alpi — Ornament (abr.) 4) Interjecţie — Campion — Limită (abr.mat.) 5) Miliardarul solitar din Oklahoma (Mister Oil), care a schimbat cursul istoriei petrolului în anii '50 — Celebru actor francez, protagonist în „gentelmanul din Cocody", în regia lui Christian-Jaque (Jean) 6) Rezistent la boli — Scriitor sovietic, laureat al premiului Nobel (1935), autorul romanului „Domnul din San Francisco" 7) Scriitor român, semnatarul prozei satirice „Domnul Sărsăilă, autorul" (Ion Heliade) 8) Localitate în Suedia — Înscrise în cont! — Localitate în Olanda 9) Exclamaţie — Carne! — Inutilă — Cămăşi rustice 10) Intrare pe fir — „...domnule general", de şi cu Jerry Lewis — „Tînărul domn...", film realizat de englezul Carol Reed, în 1942 11) „Domnul...", romanul scriitorului guatemalez Miguel Angel Asturias 12) Prozator român, autorul schiţei „Domnu' Tanu"

Dicţionar: AGE, TNA, RIR, IES, ARP, LOA, ERM

Timpul era frumos. Traversă strada treizeci-şi-unu, trecu pe lîngă două blocuri, depăşi magazinul roşu şi, după douăzeci de metri, pătrunse în parterul clădirii Empire State printr-o uşă de serviciu.

Luă ascensorul direct pînă la etajul o sută zece şi termină urcuşul pe jos folosind scara exterioară de fier, asta-i va da ceva răgaz de gîndire.

Trebuia să aibă grijă să sară destul de departe pentru ca vîntul să nu-i izbească de faţadă. Totuşi, dacă nu sărea prea departe, putea să profite de ocazie ca să arunce în trecere o privire în casele oamenilor, ar fi amuzant. Începînd de la etajul optzeci, să aibă timp să-şi ia destul elan.

Scoase din buzunar un pachet de ţigări, goli una din ele de tutun, aruncă bucăţica uşoară de hîrtie. Vîntul era bun, bătea de-a lungul faţadei. Corpul său va devia cu cel mult doi metri. Sări.

Aerul îi cînta în urechi şi îşi aduse aminte de bărueţul acela de lîngă Long Island, acolo unde drumul face un cot prin apropierea unei case în stil virgin. Era împreună cu Winnie, bînd un petruscola, în clipa în care a intrat băieţelul, cu hainele puţin prea largi în jurul micului trup muschiulos, părul de culoarea paielor şi ochi limpezi, bronzat, sănătos, nu prea îndrăzneţ. Se aşezase în faţa unei îngheţate mai mari ca el şi o mîncase. La sfîrşit, ieşise din pahar o pasăre din care se văd arareori prin locurile acelea, o pasăre galbenă cu un cioc mare corcoiat, ochi roşii fardaţi cu negru şi penele aripilor mai închise decît pe restul corpului.

Revedea picioarele păsării cu inele galbene şi maronii. Toată lumea din bar dăduse bani pentru sicriul copilului. Un copil drăguţ. Dar etajul optzeci se apropia şi deschise ochii.

Toate ferestrele erau deschise în această zi de vară, soarele lumina din plin valiza deschisă, şifonierul deschis, maldărele de lenjerie pe punctul de a fi mutate dintr-unul în cealaltă. O plecare: mobilele străluceau. În anotimpul acesta, oamenii părăseau oraşul. Pe plaja de la Sacramento, Winnie, într-un costum de baie negru, muşca dintr-o lămîie dulce. La orizont, un mic iaht cu pînze se apropia, se distingea net de celelalte prin albul său strălucitor. Începea să se audă muzica de la barul hotelului. Winnie nu voia să danseze, aştepta să fie complet bronzată. Spatele ei strălucea, neted sub stratul de ulei, în soare, îi plăcea să-i vadă gîtul descoperit. De obicei, îşi lăsa părul pe umeri. Gîtul ei era foarte fermi. Micul iaht alb se tot apropia, apoi părăsi suprafaţa mării, urcă în pantă lină spre cer şi dispăru în dosul unui nor de exact aceeaşi culoare.

Etajul şaptezeci zumzăia de conversaţii în fotolii de piele. Fumul ţigărilor îl împresură cu un miros complex. Biroul tatălui lui Winnie avea acelaşi miros. Deci nu-l va lăsa să spună vreun cuvînt. Fiul lui nu era unul din băieţii aceia care se duc seara să danseze în loc să frecventeze cluburile Y.M.C.A. Fiul lui muncea, îşi făcuse studiile de inginer şi debuta în acest moment ca ajutor şi o să-l treacă prin toate atelierele ca să înveţe bine meseria şi să poată să înţeleagă şi să comande oameni. Winnie, din păcate, un tată nu se poate ocupa cum ar dori de educaţia fiicei lui, iar mama ei era prea tînără, dar ăsta nu e un motiv, pentru că-i place să flirteze ca toate fetele de vîrsta ei... Ai bani? Trăiţi deja împreună... Mi-e indiferent, treaba asta a durat deja prea mult. Legea americană pedepseşte din fericire acest gen de lucruri şi slavă Domnului aveam suficient sprijin politic ca să pun capăt... Mă-nţelegi, eu nici nu ştiu de unde-ai apărut dumneata!...

Fumul ţigării de foi pusă pe scrumieră urca pe măsură ce el vorbea şi lua în aer forme capricioase. Fumul se apropia de gîtul lui, îl strîngea şi tatăl lui Winnie nu părea să-l vadă, şi cînd faţa cianozată a atins geamul biroului cel mare, el a fugit fiindcă aveau desigur să-l acuze că l-a omorît. Şi iată că acum cobora; etajul şaizeci nu oferea nimic interesant ochiului... o cameră de bebeluş bej şi roz. Cînd mama îl pedepsea, el se refugia acolo, deschidea pe jumătate uşa dulapului şi se strecura printre haine. O cutie veche de bomboane de ciocolată, din metal, îi folosea ca să-şi ascundă comorile. Îşi amintea culoarea portocalie şi neagră cu un purceluş portocaliu care dansa suflînd într-un fluier. Era bine în dulap, numai sus nu era aşa de bine, printre hainele atîrnate, nu ştiai ce poate trăi în beznă aceea, dar la cel mai mic semn, era de-ajuns să-mpingi uşa. Îşi amintea de o bilă de sticlă din cutie, o bilă cu trei spirale portocalii şi trei spirale albastre alternate, restul, nu-şi mai aducea aminte. O dată, era foarte mînios, rupsese o rochie de-a mamei-sale, le punea la el pentru că în dulapul ei erau prea multe, şi n-o mai putuse purta niciodată. Winnie rîdea atît, în prima lor seară de dans împreună, el crezuse că rochia ei era ruptă. Era despicată de la genunchi pînă la gleznă şi numai pe partea stîngă. De fiecare dată cînd avansa piciorul acela, ceilalţi tipi întorceau capul pentru a urmări mişcarea. Ca de obicei veneau să o invite ori de cîte ori el pleca la bufet să-i aducă un pahar de ceva tare, şi ultima oară pantalonii lui începuseră să intre la apă pînă s-au evaporat, iar el stătea în chiloţi, cu picioarele goale, cu smoking-ul lui scurt şi rîsul atroce al tuturor acelor oameni, şi se afundase în perete în căutarea maşinii. Şi numai Winnie nu a rîs.

Patruzeci. Doi bărbaţi în picioare în faţa unui birou. Înapoia lor un altul, îl vedea din spate, aşezat. Erau toţi trei îmbrăcaţi în serj albastru, cămăşi albe, erau masivi, înrădăcinaţi în mocheta bej, ieşiţi din pămînt, înaintea acestui birou din acaju, la fel de indiferenţi ca înaintea unei uşi închise... a lui... Îl aşteptau poate în clipa asta, îi vedea urcînd cu liftul, doi bărbaţi îmbrăcaţi în serj albastru, cu pălării de fetru negru, nepăsători, poate cu ţigara în gură. Ar bate la uşă, iar el, în baie, ar pune jos paharul şi sticla, ar răsturna, nervos, paharul pe măsuţa de sticlă

— şi şi-ar spune că nu e cu putinţă, ei nu ştiu încă — oare l-a văzut cineva — şi s-ar învîrti în încăpere neştiind ce să facă, să deschidă bărbaţilor în costume închise din spatele uşii sau să încerce să plece — şi se învîrtea în jurul mesei şi vedea dintr-odată, inutil să plece, rămînea Winnie pe toţi pereţii, pe mobile, ei ar înţelege cu siguranţă, exista fotografia cea mai mare în rama de argint deasupra radioului. Winnie, cu părul vaporos, cu un zîmbet în ochi — buza ei inferioară era puţin mai mare decît cealaltă, avea buzele rotunde, proeminente şi netede, le uda cu vîrful limbii ei ascuţite înainte de-a fi fotografiată pentru a le da aspectul strălucitor din pozele vedetelor — se machia, îşi dădea cu ruj pe buza de sus, mult ruj, cu grijă, fără să atingă cealaltă buză, şi apoi îşi strîngea gura puţin înăuntru şi buza ei superioară se copia pe cealaltă, gura ei proaspăt vopsită ca o cireaşă, şi buzele ei rezultau una din cealaltă, se completau perfect, ţi-era totodată poftă de buzele ei şi teamă să nu le zgîrii suprafaţa, de aceeaşi culoare şi cu un punct strălucitor. Să te mulţumeşti în clipa aceea cu sărutări uşoare, o spumă de sărutări de-abia atinse, să savurezi apoi gustul fugitiv şi delicios al rujului parfumat — În definitiv, era vremea să se scoale, totuşi, o s-o sărute din nou mai tîrziu — cei doi bărbaţi care aşteptau în faţa uşii... şi prin fereastra etajului al treizecilea, văzu pe masă o statuetă înfruchipînd un cal, un căluţ alb drăguţ, din ghips pe un soclu, atît de alb încît părea gol. Un cal alb. El prefera marca Paul Jones, îl simţea cum bate înăbuşit în pîntecul lui, trimiţîndu-şi undele binefăcătoare — doar timpul necesar ca să golească sticla înainte de-a o şterge pe cealaltă scară. Cei doi tipi — de fapt, chiar veniseră, cei doi tipi? — trebuie că-l aşteptau în faţa uşii. El, burduşit bine cu Paul Jones — ce glumă bună. Bate cineva? Era poate negresa care făcea curat în cameră. Doi tipi? Ce idee. Nervii, ajunge să-i calmezi cu puţin alcool — Agreabilă plimbare, sosire la Empire State — Să te arunci de sus. Dar să nu-ţi pierzi timpul — Timpul este preţios. Winnie sosise în întîrziere la început, erau numai sărutări, mîngîieri fără importanţă. Dar în cea de-a patra zi, ea aştepta prima, el întrebase de ce, malitios, ea roşise, nici asta nu durase şi el era acela care roşea de răspunsul ei după o săptămînă. Şi de ce să nu continue aşa, ea dorea să se mărite cu el, şi el dorea, părinţii lor s-ar putea înţelege? Sigur că nu, cînd intrase în biroul tatălui lui Winnie, fumul ţigării îl strangulase pe tatăl lui Winnie — dar poliţia nu o să vrea să creadă, era negresa sau cei doi tipi în costume închise, fumînd poate o ţigară, după ce-au băut din Calul Alb trăgînd în aer ca să sperie boii, şi apoi să-i prindă cu lasoul cu capăt aurit.

A uitat să deschidă ochii la douăzeci şi şi-a dat seama cu trei etaje mai jos, pe o masă se afla o tavă şi fumul cădea vertical în ciocul cafetierei, atunci, se opri, îşi aranjă ţinuta, căci vesta era complet întoarsă şi ridicată de pe urma a trei sute de metri de cădere, şi intră pe geamul deschis.

Se lăsă să cadă într-un fotoliu gelatinos din piele verde şi aşteaptă.

II

Radioul fredona în surdină un program de varietăţi. Vocea domoală şi persuasivă a femeii izbutise să reînoiască o temă veche. Erau aceleaşi cîntece ca înainte şi uşa se deschise. Intră o fată.

Nu păru surprinsă că-l vede. Purta o pijama simplă din mătase galbenă, cu un halat larg din aceeaşi mătase, deschis în faţă. Era un pic bronzată, nefardată, nu neobişnuit de drăguţă, dar atît de bine făcută.

Se aşeză la masă şi îşi turnă cafea, adăugă lapte, apoi luă o prăjitură.

— Doriţi? propuse ea.

— Cu plăcere.

El se ridică puţin pentru a lua ceaşca plină pe care i-o întindea, dintr-un porţelan chinezesc uşor, instabilă sub greutatea lichidului.

— O prăjitură?

El acceptă, începu să bea cu înghiţituri lente, mestecînd stafidele din prăjitură.

— De unde veniţi, de fapt?

— De-acolo de sus.

Arăta spre fereastră cu un gest vag.

— Cafetiera m-a oprit; fumega.

Fata încuviinţă.

În întregime galbenă, fata asta. Şi ochii galbeni, ochi bine tăiaţi, puţin alungiţi spre tîmple, poate pur şi simplu felul ei de a-şi epila sprîncenele. Probabil. Gură puţin cam mare, faţă triunghiulară. Dar o talie minunat construită ca-ntr-o revistă de modă.

„Paul Jones e de vină, gîndi el. Ea nu este realmente aşa. Aşa ceva nu există".

— Nu v-aţi plictisit tot timpul cît aţi stat pe drum? întrebă ea.

— Nu, am văzut o mulţime de lucruri.

— Aţi văzut o mulţime de lucruri de ce gen?...

— Amintiri... spuse el. În camere, prin ferestrele deschise.

— Este foarte cald, toate ferestrele sînt deschise, spuse ea cu un oftat.

— Nu am privit decît din zece în zece etaje, dar n-am putut să văd la douăzeci. Prefer aşa.

— Acolo stă un preot... tînăr, foarte înalt şi zdravăn. Vă imaginaţi genul?...

— De unde ştiţi?...

Ea nu răspunse imediat. Degetele ei cu unghiile aurii răsuceau maşinal cordonul de mătase al amplului halat galben.

— Aţi fi văzut, continuă ea, trecînd prin faţa ferestrei deschise, o cruce mare din lemn de culoare închisă pe peretele din fund. Pe biroul lui se află o Biblie groasă şi pălăria lui neagră e agăţată în cuie.

— Asta-i tot? întrebă el.

— „Aţi mai fi văzut fără îndoială şi altceva...

Cînd venea Crăciunul, erau sărbători la bunicii lui, la ţară. Se gara maşina în magazie, lîngă cea a bunicilor, o maşină veche, confortabilă şi solidă, lîngă două tractoare cu şenilele ridicate, pline cu pămînt negru uscat şi tulpini de ierburi ofilite, strivite între articulaţiile plăcilor de oţel. Pentru ocaziile acelea, bunica făcea întotdeauna prăjituri de porumb, prăjituri de orez, tot felul de prăjituri gogoşi, mai era şi sirop de aur, limpede şi puţin vîscos, care se turna peste prăjituri, şi animale fripte, dar el se păstra pentru dulciuri. Cîntau împreună în faţa căminului la sfîrşitul serii.

— L-aţi fi auzit poate pe preot repetînd cu corul, spuse ea.

El îşi amintea bine melodia.

— Firesc, spuse fata. Este o melodie foarte cunoscută. Nici mai bună nici mai rea ca celelalte. Ca şi preotul.

— Îmi pare bine că fereastra de la etajul douăzeci a fost închisă, spuse el.

— Şi totuşi, de obicei...

Se opri.

— Chemi un preot înainte de-a muri? completă el.

— Oh! spuse fata, nu serveşte la nimic. Eu nu aş face-o.

— La ce servesc preoţii?

— Presupun, spuse fata, că unele persoane nu se pot lipsi de ei. Sînt îngăduitori pentru persoanele credincioase, în orice caz.

— Probabil că e inutil să chemi un preot dacă vrei să mori dinadins, spuse el.

— Nimeni nu vrea să moară dinadins, încheie fata. Există întotdeauna un viu şi un mort care te împing la moarte. De aceea are lumea nevoie de morţi şi îi păstrează în cutii.

— Nu e evident, protestă el.

— Lucrul acesta nu vă este limpede? întrebă ea blînd.

El se cufundă un pic mai mult în fotoliul verde.

— Aş mai dori o ceaşcă de cafea.

Îşi simţea gîtul cam uscat. Nu din dorinţa de a plînge, ceva diferit, dar şi cu lacrimi.

— Vreţi ceva un pic mai tare? întrebă fata galbenă.

— Da. Mi-ar face plăcere.

Ea se ridică, rochia ei galbenă lucea în lumina soarelui şi intra în umbră. Scoase dintr-un bar de acaju o sticlă de Paul Jones.

— Opriţi-mă, spuse ea... Aşa!...

El o opri cu un gest imperativ. Ea îi întinse un pahar.

— Şi domneavoastră, spuse el, aţi privi pe fereastră coborînd?

— N-aş avea nevoie să privesc, spuse fata, este acelaşi lucru la fiecare etaj, iar eu trăiesc în casa asta.

— Nu e acelaşi lucru la fiecare etaj, protestă el, am văzut încăperi diferite de fiecare dată cînd am deschis ochii.

— Din cauza soarelui care vă înşeală.

Ea se aşeză lîngă el pe fotoliul de piele şi îl privi.

— Etajele sînt toate la fel, spuse ea.

— Pînă jos e acelaşi lucru?

— Pînă jos.

— Vreţi să spuneţi că dacă m-aş fi oprit la alt etaj v-aş fi găsit?

— Da.

— Dar nu era de loc la fel... Erau lucruri agreabile, iar altele îngrozitoare... Aici e diferit.

— Era acelaşi lucru. Trebuia să vă fi oprit.

— Poate că soarele mă înşeală şi la acest etaj, spuse el.

— Nu vă poate înşela, din moment ce sînt de aceeaşi culoare cu el.

— În acest caz, spuse el, nu ar trebui să vă văd.

— Nu m-aţi vedea dacă aş fi plată ca o foaie de hîrtie, spuse ea, dar...

Nu-şi termină fraza şi avea pe buze un zîmbet uşor. Era foarte aproape de el şi el îi putea simţi parfumul, verde pe braţe şi pe trup, un parfum de cîmpie şi de fîn, mai mov în apropierea părului mai dulce şi mai bizar, de asemenea, mai puţin natural.

Se gîndea la Winnie. Winnie era mai plată, dar pe ea o cunoştea mai bine. Chiar o iubea.

— În fond, soarele e viaţă, concluse el după o clipă.

— Nu-i aşa că seamănă cu soarele în rochia asta?

— Dacă aş rămîne? murmură el.

— Aici?

Ea ridică din sprîncene.

— Aici.

— Nu puteţi rămîne, spuse ea simplu. E prea tîrziu.

Cu mult efort, el se smulse din fotoliu. Ea îi puse mîna pe braţ.

— O secundă, spuse.

El simţi contactul a două braţe proaspete. De aproape, de data asta, văzu ochii aurii, împroşcaţi cu luminiţe, obrajii triunghiulari, dinţii strălucitori. Preţ de o secundă, gustă apăsarea tandră a buzelor întredeschise, preţ de o secundă avu aproape de el trupul drapat în mătase strălucitoare şi deja era singur, deja se îndepărta, ea zîmbea de departe, puţin trist, se va consola repede, se vedea lucrul acesta după colţurile deja ridicate ale ochilor ei galbeni — el părăsea încăperea, să rămînă era cu neputinţă — trebuia să ia totul de la început şi, de data aceasta, să nu se mai oprească pe drum. Urcă din nou în vîrful imensei clădiri, se aruncă în gol şi capul lui formă o meduză roşie pe asfaltul bulevardului cinci.

Prezentare şi adaptare
DOINA BUJE VELLA

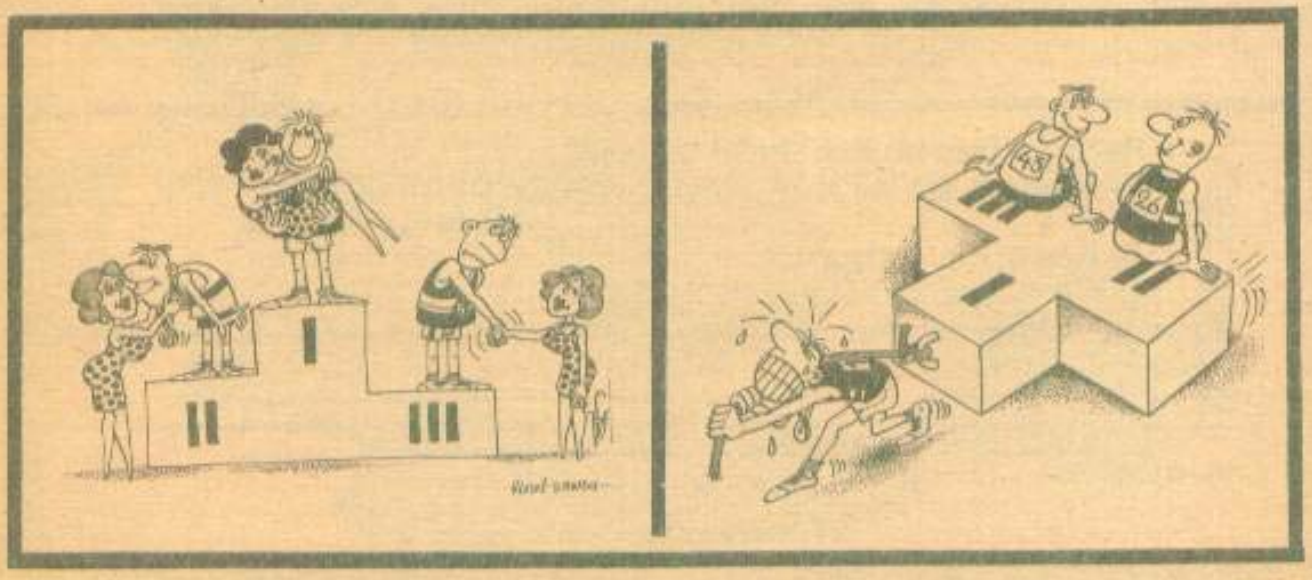

Redactor responsabil: MIHAI COMAN
Prezentarea grafică și tehnoredactarea: GEORGE ECLISERESCU
GABRIEL FLOREA

Coperta A. CIOBANU
Corectura: CLAUDIA NICULESCU

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" — București

sub comanda nr. 90143

Lei 23
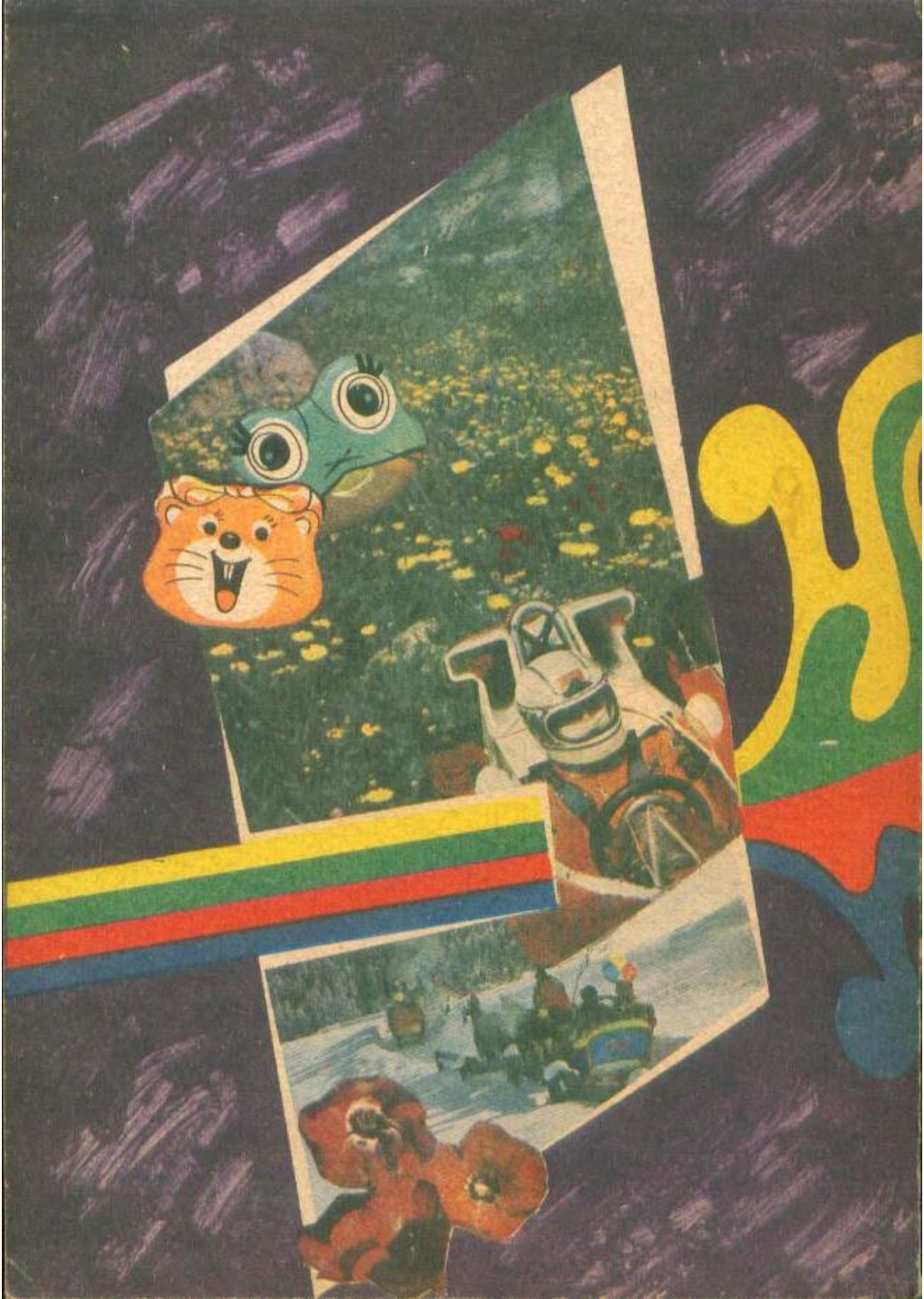
SCÎNTEIA TINERETULUI